

ΕΚΘΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ
ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

2009

Περιεχόμενα

Πρόλογος	σελ.	3
1. Σχετικά με τη διαδικασία Εσωτερικής Αξιολόγησης του ΤΕΑΠΗ	σελ.	5
2. Σύνοψη παρουσίαση του ΤΕΑΠΗ	σελ.	7
3. Προγράμματα Σπουδών	σελ.	13
3.1. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών	σελ.	13
3.2. Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών	σελ.	31
3.3. Πρόγραμμα Σπουδών Διδασκαλείου Ν. Α.	σελ.	84
3.4. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών	σελ.	87
4. Διδακτικό έργο	σελ.	91
5. Ερευνητικό έργο	σελ.	107
6. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης	σελ.	113
7. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές	σελ.	118
8. Συμπεράσματα και προοπτικές	σελ.	123
9. Πίνακες	σελ.	124
10. Παραρτήματα	σελ.	211

Πρόλογος

Θεωρούμε ότι σκοπός της παρούσας Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΕΑ) είναι να διαμορφώσει το Τμήμα (ΤΕΑΠΗ) και στη συνέχεια το Πανεπιστήμιο (ΕΚΠΑ) *κριτική άποψη* για την *ποιότητα* του επιτελούμενου απ' αυτό έργου, με βάση κατά το δυνατόν *αντικειμενικά* κριτήρια. Ταυτόχρονα, αντιλαμβανόμαστε την αξιολόγηση ως μέρος μιας συνεχούς αναστοχαστικής διαδικασίας απόδοσης λόγου του Πανεπιστημίου προς την κοινωνία.

Τα κριτήρια της αξιολόγησης θεωρούμε ότι εξελίσσονται καθώς οι ακαδημαϊκές δομές μεταβάλλονται και συνεπώς πρέπει να αναδιατυπώνονται. Την ίδια στιγμή η αντικειμενικότητά τους αποτελεί προϊόν διαπραγμάτευσης εντός τουλάχιστον της ακαδημαϊκής κοινότητας· ως εκ τούτου, τόσο η διατύπωσή τους όσο και η ποσοτικοποίησή τους προσφέρουν πολλές φορές παραπλανητική πληροφόρηση, εκτός εάν προκύπτουν μέσα από μια ρητή θεωρία αναπαράστασης της δυναμικής της (ακαδημαϊκής στην περίπτωση) δομής που αξιολογούν¹.

Στην παρούσα έκθεση ΕΑ ακολουθούμε, σε γενικές γραμμές, τις επιλογές της ΑΔΙΠ σε ότι αφορά τα κριτήρια που χρησιμοποιούμε. Υποθέτουμε ότι τα κριτήρια αυτά έχουν μάλλον εμπειρική προέλευση. Ως εκ τούτου, θεωρούμε ότι η παρουσίαση και η συγκριτική ποιοτική ανάλυσή τους, που ακολουθεί (παρά τις διαφοροποιήσεις μας) μπορεί να προσφέρει οριακά μόνο πληροφορίες που εξυπηρετούν τους ακόλουθους στόχους:

1. Την επισήμανση σημείων/ παραγόντων που συντελούν στην πραγματοποίηση του έργου (αναπαραγωγή) ή και των επιτευγμάτων/ καινοτομιών (παραγωγή) της Ακαδημαϊκής Μονάδας (ΤΕΑΠΗ), και ως εκ τούτου πρέπει να συντηρηθούν ή και να ενδυναμωθούν.
2. Την επισήμανση σημείων/ παραγόντων που δημιουργούν προβλήματα στην πραγματοποίηση του έργου ή και των επιτευγμάτων/ καινοτομιών και ως εκ τούτου χρήζουν βελτίωσης/ μεταβολής.
3. Την κατασκευή υποθέσεων που μπορούν να καθοδηγήσουν ενέργειες σχετικές με τη βελτίωση/ μεταβολή των αρνητικών παραγόντων.
4. Την ανάληψη πρωτοβουλιών, στη βάση των παραπάνω υποθέσεων, για αυτοτελή δράση εντός της Μονάδας (ΤΕΑΠΗ), όπου και εφόσον είναι εφικτό
5. Τη λήψη αποφάσεων, στη βάση των παραπάνω υποθέσεων, για αυτοτελείς δράσεις εντός του Ιδρύματος (ΕΚΠΑ), όπου και εφόσον είναι εφικτό.

Με τη λογική αυτή η παρούσα έκθεση ΕΑ αποτελεί ένα κείμενο αυτοαξιολόγησης, που προσεγγίζει την ταυτότητα της Ακαδημαϊκής Μονάδας (ΤΕΑΠΗ), καθώς

¹ Για παράδειγμα, μια θεωρία των πολιτισμικών/κοινωνικών δομών όπως αυτή του Sewell (1992) προσαρμοσμένη στο πανεπιστημιακό πλαίσιο, θα καθοδηγούσε με διαφορετικό τρόπο την κατασκευή κριτηρίων για την αξιολόγηση. Χρησιμοποιούν οι συντάκτες της ΑΔΙΠ κάποια εξειδικευμένη θεωρία για τη δυναμική των ακαδημαϊκών δομών, στην οποία δεν αναφέρονται;

αποτυπώνει και αναδεικνύει τα κατά τεκμήριο θετικά και αρνητικά χαρακτηριστικά της λειτουργίας της, προβάλλει τη σχέση των χαρακτηριστικών αυτών με τη λειτουργία του Ιδρύματος (ΕΚΠΑ) και καταγράφει τις φιλοδοξίες της. Στη βάση αυτή τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματά της μπορούν να αξιοποιηθούν (όπως προβλέπει και ο νόμος) στη «λήψη αποφάσεων από τα αρμόδια όργανα σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας της Ακαδημαϊκής Μονάδας ή του Ιδρύματος»· μπορούν επίσης να συνεκτιμηθούν από το Ίδρυμα για τη διαμόρφωση προτάσεων που θα καθοδηγήσουν τη λήψη αποφάσεων από την Πολιτεία. Μπορούν, τέλος, να χρησιμοποιηθούν και για την επίρρωση μιας θεωρίας/μοντέλου που περιγράφει την ακαδημαϊκή δυναμική, που με τη σειρά της/του θα μπορούσε να αναμορφώσει και την προτεινόμενη από την ΑΔΙΠ δομή της αξιολόγησης.

Στο κείμενό μας, τέλος, υπάρχουν και αρκετές διαφοροποιήσεις σε σχέση με το πρότυπο της ΑΔΙΠ. Οι ουσιαστικότερες διαφοροποιήσεις αφορούν:

1. το διδακτικό έργο: προκλήθηκαν από το γεγονός ότι το επιστημονικό αντικείμενο του Τμήματος (Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Αγωγής) δεν του επιτρέπει να συνηγορήσει με κάποιες μάλλον παρωχημένες πρακτικές αξιολόγησης της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας που υιοθετεί η ΑΔΙΠ
2. το επιστημονικό έργο: προκλήθηκαν από το γεγονός ότι η επιστημονική κουλτούρα των Επιστημών του Ανθρώπου συγκροτείται με διαφορετικό τρόπο από αυτή των Θετικών Επιστημών, που ακολουθεί η ΑΔΙΠ στη μορφοποίηση αρκετών δεικτών.

Οι διαφοροποιήσεις αυτές δικαιολογούνται άλλοτε θεωρητικά και άλλοτε εμπειρικά στα σχετικά εδάφια.

Τα μέλη της ΟΜΕΑ θέλουν να ευχαριστήσουν θερμά τους / τις συναδέλφους του επιστημονικού, διδακτικού και διοικητικού προσωπικού του Τμήματος, που συνέβαλλαν με ποικίλους τρόπους στη σύνταξη αυτής της έκθεσης. Ιδιαίτερα ευχαριστούμε τις συναδέλφους που έχουν στην ευθύνη τους τη διοίκηση των ΠΜΣ, που εποπτεύουν τις Πρακτικές Ασκήσεις του ΤΕΑΠΗ, που εποπτεύουν την κινητικότητα των φοιτητριών, διαχειρίζονται διοικητικά τα δεδομένα που απεικονίζουν τις μεταβλητές του Τμήματος, προσφέρθηκαν να διαβάσουν και να σχολιάσουν το κείμενο ...

Εκ μέρους της ΟΜΕΑ

Βασίλης Τσελφές

Καθηγητής ΤΕΑΠΗ-ΕΚΠΑ

1. Σχετικά με τη διαδικασία Εσωτερικής Αξιολόγησης του ΤΕΑΠΗ

Τα μέλη της ΟΜΕΑ που ορίστηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΤΕΑΠΗ είναι τα ακόλουθα: Β. Τσελφές (πρόεδρος), Ε. Ζαμπέτα, Δ. Κατή και Ε. Φλογαίτη.

Τα μέλη της ΟΜΕΑ συνεργάστηκαν με τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, με το διοικητικό και ερευνητικό προσωπικό καθώς και με φοιτητές. Τα δεδομένα της έκθεσης προέκυψαν από πληροφορίες που έδωσαν τα μέλη ΔΕΠ και το διοικητικό προσωπικό του Τμήματος. Προέκυψαν επίσης από στοιχεία της βάσης δεδομένων που διατηρεί για τους φοιτητές το Πανεπιστήμιο, καθώς εν μέρει και από βάσεις αποτύπωσης επιστημονικών δεδομένων (ERIC, ISI, SCOPUS, κλπ). Οι διαδικασίες της αξιολόγησης συζητήθηκαν, τόσο στο πλαίσιο των Γενικών Συνελεύσεων του Τμήματος όσο και ηλεκτρονικής επικοινωνίας μεταξύ των μελών ΔΕΠ.

Δυσκολίες παρουσίασε η συλλογή δεδομένων που σχετίζονταν με τη συνεισφορά των φοιτητών στη σύνταξη της έκθεσης, μιας και, αφενός, μια αποφασιστικά μεγάλη μερίδα τους διαφωνεί αιτιολογημένα και επί της αρχής με τη διαδικασία της αξιολόγησης και αφετέρου, μια εξίσου μεγάλη μερίδα αδιαφορεί για την ουσία της αξιολόγησης (μιας και δεν «εξετάζεται» ούτε «δίνει βαθμούς») και την αντιμετωπίζει ως διοικητική διεκπεραίωση που αφορά άλλους. Έτσι, η παρούσα έκθεση ΕΑ δεν αντικατοπτρίζει πλήρως τις απόψεις των φοιτητών για την πορεία του Τμήματος, παρά μόνο στο βαθμό που οι συντάκτες της έκθεσης ερμηνεύουν σωστά τις γενικότερες απόψεις τους. Δυσκολίες παρουσίασε επίσης η σύνταξη της παρούσας έκθεσης λόγω της σοβαρής επιστημονικής κριτικής που διατύπωσαν αρκετά μέλη του ΔΕΠ του Τμήματος, που ειδικεύονται στο αντικείμενο της αξιολόγησης. Η κριτική αυτή εκτιμούμε ότι τελικά εισέφερε θετικά στοιχεία στη σύνταξη της έκθεσης αλλά άφησε και τη «γεύση» μιας επί της ουσίας ατελούς δουλειάς, η οποία για να ολοκληρωθεί απαιτεί σημαντικό επιπλέον επιστημονικό έργο.

Με βάση την εμπειρία από την παραπάνω διαδικασία προτείνουμε τα εξής:

1. Επειδή η σύνταξη έκθεσης ΕΑ αποτελεί επιστημονικό έργο και όχι διεκπεραίωση διοικητικής υποχρέωσης, θα πρέπει με κάποιο τρόπο να αναγνωρίζεται στους συντάκτες της και να αναλαμβάνεται απ' αυτούς, ως τέτοιο. Διαφορετικά, η βιωσιμότητα ή η ποιότητα της ΕΑ θα βρεθούν σε κίνδυνο, μιας και τέτοιας μορφής θεσμικές λειτουργίες δεν μπορούν να πραγματοποιούνται χωρίς την αναγνώριση της επιστημονικής συμβολής των συναδέλφων που τις υλοποιούν.
2. Επειδή την αξιολόγηση την κάνει αυτός που κατασκευάζει τα εργαλεία της (και αυτό το γνωρίζουν όλοι, των φοιτητών συμπεριλαμβανομένων), ζητήματα όπως το ποιος είναι ο σκοπός της αξιολόγησης ή ποιες είναι οι δυνατές χρήσεις της θα πρέπει να συζητηθούν επιπλέον, τουλάχιστον στο εσωτερικό του Ιδρύματος (ΕΚΠΑ) και κυρίως με τους φοιτητές (οι οποίοι δεν συμμετέχουν είτε διότι αντιτίθενται είτε διότι αδιαφορούν), στην κατεύθυνση της αποκάλυψης όλων των πτυχών της. Θα πρέπει επίσης να υπάρξουν

δείγματα ότι κάποιος λαμβάνει υπόψη του τα συμπεράσματά της και προχωρά σε παρεμβάσεις. Διαφορετικά, το «πέπλο» του υποκριτικού ενδιαφέροντος για τις επιτυχίες και τα προβλήματα του Τμήματος ή του Πανεπιστημίου, που αυτή τη στιγμή σκεπάζει τη διαδικασία της αξιολόγησης, θα μετατραπεί σύντομα (και πριν καλά-καλά αρχίσει να αποδίδει) σε ουσιαστικό χαρακτηριστικό της.

2. Σύντομη παρουσίαση του ΤΕΑΠΗ

2.1. Γεωγραφική θέση του ΤΕΑΠΗ

Το ΤΕΑΠΗ είναι Τμήμα «κεντρικού» Πανεπιστημίου (ΕΚΠΑ) και βρίσκεται στην Αθήνα. Τα κτήρια που στεγάζουν τις διδακτικές, ερευνητικές και διοικητικές λειτουργίες του βρίσκονται όλα στο «κέντρο» της πόλης (Ναυαρίνου 13α, Ιπποκράτους 31, 33 και 35, Χερσώνος 8), όπου συστεγάζεται εν μέρει με το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης και Τμήματα της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

Η στέγαση του Τμήματος στο «κέντρο» της Αθήνας έχει θετικές και αρνητικές συνέπειες στη λειτουργία του. Στις θετικές, προσμετράμε τη σύνδεση της λειτουργίας του Τμήματος με την κοινωνική ζωή της πόλης, καθώς και την συμμετοχή του στη συγκρότηση ενός ζωντανού πανεπιστημιακού ιστού σε συνδυασμό με τα κτήρια διοίκησης του Πανεπιστημίου και τα κτήρια που στεγάζουν Τμήματα της Νομικής Σχολής. Ο ιστός αυτός εκτείνεται από την Πλατεία Συντάγματος μέχρι τα κτήρια του Οικονομικού Πανεπιστημίου (στην οδό Πατησίων) και περιλαμβάνει τα ιστορικά κτήρια του Πολυτεχνείου, του Χημείου (όπου στεγάζεται το ΤΕΑΠΗ) και της Νομικής. Εγγράφει ζωντανά την ιστορία και το παρόν του ΕΚΠΑ στη ζωή της πόλης και θα ήταν, κατά την άποψή μας, αδιανόητο να μετατραπεί σε δίκτυο μουσείων. Στις αρνητικές συνέπειες προσμετράμε τις αναπόφευκτες δυσκολίες που δημιουργούν στο «κέντρο» της πόλης οι κοινωνικές εντάσεις που κατά καιρούς δημιουργούνται, τα προβλήματα της συστέγασης με το ΠΤΔΕ και τη Νομική, καθώς και το κόστος της ενοικίασης μέρους των κτηρίων. Εν τούτοις, συνολικά και παρά τα όποια αρνητικά, θεωρούμε θετική τη στέγαση του Τμήματος στο «κέντρο». Συγκεκριμένα, επειδή ο κατακερματισμός και η χωρική διάσπαση δεν ευνοεί την ανάπτυξη του Πανεπιστημίου, κρίνουμε ως εξαιρετικά θετικό το γεγονός της γειννίας του ΤΕΑΠΗ με άλλα τμήματα επιστημών της Αγωγής και Κοινωνικών Επιστημών, στοιχείο το οποίο μπορεί να εξυπηρετεί στο μέλλον και την ανάπτυξη δράσεων, όπως π.χ. η Βιβλιοθήκη Κοινωνικών Επιστημών του ΕΚΠΑ. Επιπλέον, θεωρούμε θετική τη συνύπαρξη με άλλα Τμήματα ενός Τμήματος που υπηρετεί ένα επιστημονικό πεδίο, το οποίο παλαιότερα δεν εντάσσονταν στις πανεπιστημιακές σπουδές.

Με βάση τα παραπάνω, επιδιώκουμε λύσεις των προβλημάτων στέγασης των δραστηριοτήτων του ΤΕΑΠΗ στην κατεύθυνση της παραμονής μας στο συγκεκριμένο χώρο, σε συνεργασία με τη διοίκηση του Πανεπιστημίου και με δεδομένη την ύπαρξη στην ίδια περιοχή ιδιόκτητων κτηρίων και οικοπέδων του ΕΚΠΑ.

2.2-3. Ιστορικό της εξέλιξης του ΤΕΑΠΗ – Σκοπός και στόχοι του Τμήματος

Θεωρούμε ότι το ιστορικό της εξέλιξης ενός Πανεπιστημιακού Τμήματος δεν είναι δυνατόν να αποτυπωθεί ανεξάρτητα από τους σκοπούς και τους στόχους του, οι οποίοι έχουν καθορίσει ουσιαστικά τη διαμόρφωση της δυναμικής και της εξέλιξής

του. Ως εκ τούτου, για την αξιολογική αποτύπωση της εξέλιξης, των σκοπών και των στόχων του ΤΕΑΠΗ έχουμε να παρουσιάσουμε τα ακόλουθα.

Το ΤΕΑΠΗ ιδρύθηκε με βάση το Νόμο 1268/82 (άρθρο 1, παράγραφος 2) καθώς και το Προεδρικό Διάταγμα 320/83 (άρθρο 2): λειτούργησε για πρώτη φορά με την επωνυμία *Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών* του ΕΚΠΑ, το πανεπιστημιακό έτος 1987-1988 ενώ οι πρώτοι φοιτητές/τριες αποφοίτησαν το 1991. Το φθινόπωρο του 1997 μετονομάστηκε σε *Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία* (ΤΕΑΠΗ).

Το ζήτημα της επωνυμίας του Τμήματος συνδέεται τόσο με τη γενικότερη εκπαιδευτική πολιτική όσο και με την πολιτική του Πανεπιστημίου για την οργάνωση των Επιστημών της Εκπαίδευσης και Αγωγής. Ως εκ τούτου, εκτιμούμε ότι ο όρος «Προσχολική Ηλικία» τείνει να είναι ανεπίκαιρος πολιτικά (μετά την ένταξη των Νηπιαγωγείων στο πλαίσιο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης) αλλά και αδόκιμος επιστημονικά (με βάση την τρέχουσα ενιαία προσέγγιση της «προσχολικής» και «πρώτης σχολικής» ηλικίας ως «πρωτοσχολικής»). Η επωνυμία του Τμήματος επομένως αποτελεί ένα θέμα προβληματισμού για το άμεσο μέλλον.

Η ουσιαστική εξέλιξη του Τμήματος σχετίζεται με το γενικότερο πλαίσιο ίδρυσης των Παιδαγωγικών Τμημάτων αλλά και με τη δυναμική τους: Συγκεκριμένα, η εκπαίδευση των νηπιαγωγών και των δασκάλων του δημοτικού σχολείου παρέχονταν μέχρι και τη δεκαετία του 1980 σε ανώτερες σχολές διετούς φοίτησης, δηλαδή τις Σχολές Νηπιαγωγών και τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες: σχολές με προγράμματα σπουδών που όριζε αυστηρά το Υπουργείο και κυρίαρχο τον επαγγελματικό προσανατολισμό των σπουδών. Η νομοθετική ρύθμιση του 1982 παρέπεμπε σε ένα είδος «αναβάθμισης» των επαγγελματικών σπουδών αλλά ταυτόχρονα και σε μια ουσιαστική αναδόμηση του περιεχομένου τους σε επιστημονική κατεύθυνση. Η αποστολή των νέων Πανεπιστημιακών Τμημάτων οριζόταν από το νόμο ως εξής: (α) να καλλιεργούν και να προάγουν τις *παιδαγωγικές επιστήμες* μέσω της ακαδημαϊκής και εφαρμοσμένης διδασκαλίας και έρευνας, (β) να παρέχουν στους/στις πτυχιούχους τους τα απαραίτητα εφόδια που θα εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για την *επιστημονική και επαγγελματική* τους δραστηριότητα, (γ) να συμβάλλουν στην εξύψωση του επιπέδου και στην κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών της εκπαίδευσης σε ζητήματα παιδαγωγικής, (δ) να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση και επίλυση παιδαγωγικών προβλημάτων γενικότερα. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα παραπάνω οδηγούσαν το νεοσύστατο Τμήμα σε μια δυναμική μετάβαση από ένα πλαίσιο σπουδών με επαγγελματικό προσανατολισμό προς σπουδές σχετικές με τις Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Αγωγής.

Τη μετάβαση προς αυτή τη νέα μορφή σπουδών στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Αγωγής θεωρούμε ότι το Τμήμα την πραγματοποίησε με επιτυχία, εξελίσσοντας και ισορροπώντας τα προγράμματα σπουδών του, καθώς και την επιστημονική του

παραγωγή με σκοπό να εξυπηρετήσει και τις δύο πλευρές της φυσιογνωμίας του. Την επιτυχία αυτή, εκτιμούμε, ότι αντικατοπτρίζει η αναγνώριση του έργου μας από τον κλάδο των εκπαιδευτικών, η αναβάθμιση της κοινωνικής αποδοχής και εκτίμησης του γνωστικού μας πεδίου (που εν μέρει αντικατοπτρίζεται στη σημαντική άνοδο της βάσης για την εισαγωγή των υποψηφίων φοιτητών το Τμήμα) και η σταδιακή άρση της αμφισβήτησης για την «επιστημοσύνη» του αντικειμένου μας από το παραδοσιακό περιβάλλον του Πανεπιστημίου. Η Πανεπιστημιακή κοινότητα, πρέπει να σημειωθεί ότι, αντιμετώπισε τουλάχιστον αρχικά με καχυποψία και αρνητική διάθεση (ρητή και άρρητη) την ένταξη των Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στους κόλπους της².

Στην εξέλιξη αυτή συνέβαλαν αποφασιστικά τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, τα οποία πέτυχαν να καλύψουν επαρκώς τόσο την επαγγελματική του φυσιογνωμία, με αντικείμενα ειδίκευσης στην εφαρμοσμένη παιδαγωγική και τη διδακτική ποικίλων γνωστικών αντικειμένων, όσο και τη θεωρία και έρευνα σε διάφορα πεδία των κοινωνικών, ανθρωπιστικών αλλά και θετικών επιστημών, εστιάζοντας τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντά τους στο πεδίο της εκπαίδευσης και της αγωγής.

Την επιτυχία μας αυτή ελπίζουμε ότι καταφέραμε να την αποτυπώσουμε στα επόμενα εδάφια αυτής της έκθεσης. Στο σημείο αυτό θα θέλαμε ενδεικτικά να επισημάνουμε ότι το Τμήμα μας λειτούργησε ήδη από το 1994 το πρώτο διακρατικό και διατμηματικό-διαπανεπιστημιακό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ), το «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»³, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, για το οποίο έχει μέχρι σήμερα (για 15 χρόνια) και την κύρια ευθύνη. Συμμετέχει επιπλέον και σε άλλα τέσσερα ΠΜΣ (ως επισπεύδον Τμήμα για τα τρία απ' αυτά) ενώ ταυτόχρονα υποστηρίζει το Πρόγραμμα Σπουδών της διετούς μετεκπαίδευσης του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Αθηνών.

Το ΤΕΑΠΗ, βέβαια, είναι ένα από τα πανεπιστημιακά τμήματα με προνόμιο να προσφέρει πτυχίο με επαγγελματική προοπτική και δυνατότητες σύντομης χρονικά επαγγελματικής αποκατάστασης (τουλάχιστον με τα σημερινά δεδομένα). Ως αποτέλεσμα (και σε συνδυασμό με το γεγονός ότι είναι Τμήμα «κεντρικού» Πανεπιστημίου), επιλέγεται από υποψηφίους που πετυχαίνουν υψηλές βαθμολογίες

² Χαρακτηριστικά παραδείγματα για την προκατάληψη που διατρέχει την παραδοσιακή Πανεπιστημιακή κοινότητα απέναντι στην αποδοχή στους κόλπους της νεότερων επιστημών (και δη Επιστημών του Ανθρώπου), αποτελούν τα όσα διαμείβονται, ακόμη και σήμερα (ευτυχώς με μειούμενη συχνότητα μετά από 20 και πλέον χρόνια λειτουργίας Τμημάτων εκπαίδευσης και αγωγής / Παιδαγωγικών), κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων εκλεκτορικών σωμάτων όπου συναντιόνται μέλη ΔΕΠ, π.χ. από το ΤΕΑΠΗ και το Μαθηματικό Τμήμα. Ενώ δηλαδή, τα μέλη ΔΕΠ του Μαθηματικού Τμήματος αναγνωρίζουν την ανάγκη να συμπεριλάβουν στα επιστημονικά αντικείμενα του Τμήματός τους τη «Διδακτική των Μαθηματικών» και προκηρύσσουν τη σχετική θέση μέλους ΔΕΠ, κατά τη διάρκεια της εκλογής προπηλακίζουν κυριολεκτικά τους συναδέλφους της «Διδακτικής των Μαθηματικών», τους οποίους οι ίδιοι έχουν καλέσει ως ειδικούς για την εκλογή, με φράσεις όπως: «Τι μιλάς εσύ! Πόσες δημοσιεύσεις έχεις στα Μαθηματικά;»... χωρίς να έχουν ιδέα ούτε για το αντικείμενο της «Διδακτικής», ούτε για τη σχέση του με τα «Μαθηματικά», ούτε για τη διεθνή του παρουσία και σημασία, ούτε για τα περιοδικά του, ούτε για τη χρηματοδότησή του!

³ ΠΜΣ που οδήγησε μετά από μια επιτυχή συνεργασία και στο πρώτο ΚΟΙΝΟ (Joint) ΠΜΣ του Πανεπιστημίου Αθηνών με ένα από τα σημαντικότερα πανεπιστήμια που εξειδικεύονται στο αντικείμενο των Επιστημών της Εκπαίδευσης, το ΙΟΕ του Πανεπιστημίου του Λονδίνου.

στις Πανελλήνιες εισαγωγικές εξετάσεις. Ταυτόχρονα, αποτελούσε πάντα πρώτη προτίμηση για σημαντικό αριθμό (κυρίως) φοιτητριών. Επιλέγεται επίσης συχνά από σημαντικό αριθμό υποψηφίων στις κατατακτήριες εξετάσεις για δεύτερο πτυχίο⁴. Ο συνδυασμός αυτός θα μπορούσε να δώσει «φτερά» στο Τμήμα μας (ιδιαίτερα μια περίοδο όπου διεθνώς η *προσχολική ηλικία* τείνει να αντιμετωπίζεται ενιαία με την *πρώτη σχολική* και η εκπαίδευση των παιδιών είναι ή τείνει να γίνει υποχρεωτική), αν μια ποικιλία από παράγοντες (που ελπίζουμε, επίσης, ότι τους αποτυπώνει ικανοποιητικά η παρούσα έκθεση) δεν δυσχέραιναν το διδακτικό και επιστημονικό μας έργο.

Διαχειριζόμενο τα παραπάνω πλεονεκτήματα αλλά και εμπόδια, το ΤΕΑΠΗ προσπαθεί να εκπληρώνει το φιλόδοξο στόχο του: να δίνει στους *απίστευτα πολλούς* φοιτητές του τα κατάλληλα εργαλεία που θα επιτρέψουν την κατανόηση της πολυπλοκότητας των εκπαιδευτικών φαινομένων, την ανάλυση των πολλαπλών παραγόντων (ψυχολογικών, κοινωνικών, παιδαγωγικών, περιεχομένου) που διαμορφώνουν τη σχολική πραγματικότητα και την οργάνωση της παιδαγωγικής πρακτικής: να παρέχει, παράλληλα, στους/στις αποφοίτους του βασικές δεξιότητες πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στο χώρο των Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής: ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και εξοικείωση με τις μεθόδους και τα εργαλεία της επιστημονικής έρευνας, που αποτελούν τα ουσιαστικά εφόδια για τη συνέχιση των σπουδών σε μεταπτυχιακό επίπεδο και σε συναφή γνωστικά αντικείμενα.

Η παρούσα έκθεση ΕΑ προσπαθήσαμε να «φωτίσει» την παραπάνω διαχείριση. Με τη λογική αυτή δύσκολα θα μπορέσει να χρησιμοποιηθεί για να μας «κατατάξει» και να μας συγκρίνει ποσοτικά με άλλα ομοειδή ή μη Πανεπιστημιακά Τμήματα: μια σύγκριση που θεωρούμε ότι θα μας έβγαζε εύκολα στην κορυφή, με τον κίνδυνο όμως να υπηρετήσει την καλλιέργεια διακρίσεων (μια λειτουργία που σήμερα έχει αποδυναμωθεί στο χώρο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης αλλά φαίνεται να πραγματοποιείται με ένταση στο πλαίσιο των ανώτερων και ανώτατων σπουδών) και να αποδυναμώσει το επιστημονικό περιεχόμενο της αξιολόγησης. Αντίθετα, η έκθεσή μας φιλοδοξούμε να αποτελέσει ένα «δείγμα γραφής» ποιοτικής αξιολόγησης πανεπιστημιακών μονάδων που υπηρετούν Επιστήμες του Ανθρώπου. Το αποτέλεσμα ομολογούμε ότι δεν μας ικανοποιεί πλήρως από επιστημονική άποψη και θεωρούμε ότι μπορούμε και πρέπει να το βελτιώσουμε.

2.4. Διοίκηση του Τμήματος

2.4.1. Επιτροπές

Στο ΤΕΑΠΗ λειτουργούν σε σταθερή βάση πλήθος επιτροπών για τη διεκπεραίωση διοικητικών και άλλων καθηκόντων. Περιλαμβάνουν τουλάχιστον τις εξής θεματικές:

⁴ Τα τελευταία χρόνια υποβάλουν αίτηση για συμμετοχή στις κατατακτήριες εξετάσεις του ΤΕΑΠΗ 300 περίπου υποψήφιοι και μετέχουν ουσιαστικά σ' αυτές γύρω στους 200. Αυτό σημαίνει ότι πραγματική η αναλογία εισερχομένων / υποψηφίων είναι της τάξης του 1/20.

Προγράμματος προπτυχιακών σπουδών, Μεταπτυχιακών σπουδών, Διοικούσες Επιτροπές των ΠΜΣ και του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Αθηνών, Κτιριακού, Παραλαβής Υλικού. Εδώ σημειώνουμε (ως ιδιαιτερότητα του Τμήματός μας) το φόρτο εργασίας κάποιων επιτροπών, όπως της επιτροπής για την κτιριακή υποδομή, που δεν συναντάμε σε Τμήματα που έχουν λύσει τόσο βασικά προβλήματα της λειτουργίας τους.

Προβλήματα στη λειτουργία των επιτροπών προκαλεί ο μικρός αριθμός μελών ΔΕΠ του Τμήματος που καλούνται να τις στελεχώσουν, επιβαρυνόμενα υπέρμετρα με τα σχετικά διοικητικά καθήκοντα. Τα προβλήματα αυτά εμφανίζονται συνήθως με τη μορφή χρονικής καθυστέρησης στη σύνταξη των προτάσεων για τα ζητήματα που οι επιτροπές αναλαμβάνουν να διερευνήσουν και να εισηγηθούν, σε συνδυασμό με το κριτικό πνεύμα που από παράδοση απαιτεί η ΓΣ του Τμήματος: κριτικό πνεύμα που αποκλείει εκ των προτέρων τις μη επαρκώς τεκμηριωμένες εισηγήσεις.

Τα προβλήματα αυτά το Τμήμα προσπαθεί να τα επιλύσει συγκροτώντας κατά το δυνατόν ολιγομελείς επιτροπές (π.χ. των δύο μελών ΔΕΠ). Με τον τρόπο αυτό αποφεύγει την διάσπαση του ενδιαφέροντος των μελών των επιτροπών σε περισσότερα από ένα ζητήματα την ίδια χρονική περίοδο και επιταχύνει την παραγωγή αποτελέσματος, διευκολύνοντας μέσω του μικρού αριθμού τη συνεννόηση των μελών.

2.4.2. Κανονισμοί

Το ΤΕΑΠΗ εφαρμόζει τις αποφάσεις των Γενικών του Συνελεύσεων, οι οποίες ως προς τις διδακτικές του λειτουργίες καταγράφονται στον Οδηγό Σπουδών που εκδίδεται κάθε ακαδημαϊκή χρονιά. Διοικητικά, το Τμήμα ακολουθεί τους εσωτερικούς κανονισμούς του ΕΚΠΑ (που φέτος τείνουν να συγκροτηθούν σε ενιαίο κείμενο). Τέλος, οι αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων του Τμήματος συγκροτούν ένα σώμα «άτυπων κανονισμών», που λειτουργεί στο εσωτερικό του ΤΕΑΠΗ με τη μορφή «άτυπου εθιμικού δικαίου» και επί της ουσίας αναθεωρείται μόνο μετά από νέα τεκμηριωμένη απόφαση της Γενικής Συνέλευσης. Το τελευταίο αυτό χαρακτηριστικό, αν και άτυπο, είναι εξαιρετικά λειτουργικό και «παιδαγωγικό», στην κατεύθυνση της διατήρησης υψηλού ακαδημαϊκού ήθους: ήθους, που το Τμήμα θεωρεί ότι αποτελεί την ισχυρότερη ασπίδα προστασίας της λειτουργίας του, με δεδομένη την πολυδιάσπαση και τον κατακερματισμό του νομικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία του.

2.4.3. Τομείς

Το ΤΕΑΠΗ είναι το μόνο Τμήμα του ΕΚΠΑ στο οποίο δεν λειτουργούν ακόμη Τομείς, παρόλο που αυτή τη στιγμή διαθέτει 27 διορισμένα μέλη ΔΕΠ και δύο επιπλέον εκλεγμένα σε κενές οργανικές θέσεις (που περιμένουν το γνωστό μεγάλο χρονικό διάστημα το διορισμό τους ενώ προσφέρουν με διάφορους τρόπους διδακτικό έργο στο Τμήμα).

Η απουσία τομέων έχει προκύψει καταρχήν από το μικρό αριθμό μελών ΔΕΠ που διαθέτει (τα 6 από τα 29 ενεργά μέλη του εκλέχτηκαν -τα 4- ή μετακινήθηκαν -τα 2- στο Τμήμα μέσα στα τελευταία δύο χρόνια). Έχει προκύψει επίσης από το συνεκτικό και αποδοτικό τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η Γενική Συνέλευση του Τμήματος· γεγονός που δεν δημιούργησε την ουσιαστική ανάγκη για τη δημιουργία Τομέων. Επιπλέον, το Τμήμα υπηρετεί μεγάλη ποικιλία γνωστικών αντικειμένων, που η ένταξή τους σε ευρύτερους Τομείς θα δημιουργούσε προβλήματα στην ένταξη και την εξέλιξη των μελών ΔΕΠ όπως και στην οργάνωση του προγράμματος μαθημάτων, καθώς θα απαιτούσε από τα μέλη ΔΕΠ να λειτουργούν άτυπα έστω σε περισσότερους από ένα τομείς. Τα προβλήματα αυτά εκτιμούμε ότι προκύπτουν από το σχετικό με τη λειτουργία των Τομέων νόμο, ο οποίος έχει συνταχθεί με τη λογική των παραδοσιακών Πανεπιστημιακών Τμημάτων που υπηρετούν επιστήμες διαμορφωμένες μέσα από ιστορία αιώνων και δεν έχουν κατά βάση τόσο διεπιστημονικό χαρακτήρα όσο τα Τμήματα των Επιστημών της Εκπαίδευσης και Αγωγής.

Παρόλα αυτά, στο Τμήμα βρίσκεται σε εξέλιξη η συζήτηση για την ίδρυση Τομέων· μια συζήτηση που εκτιμούμε ότι θα καταλήξει σύντομα⁵, μιας και έχουν διαφανεί εναλλακτικές προτάσεις που ξεπερνούν σε κάποιο βαθμό τα προβλήματα που βάζει ο (μάλλον ανασταλτικός κατά την άποψή μας για την ανάπτυξη νέων επιστημονικών πεδίων) νόμος. Η απόφαση αυτή πάντως, θα προκύψει ως ανάγκη υποταγής στη νομιμότητα και δεν πρόκειται (τουλάχιστον στο πρώτο στάδιο εφαρμογής) να διαταράξει την ουσιαστική και κυρίαρχη συλλογική λειτουργία της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος· μια λειτουργία που θεωρούμε ότι εξασφαλίζει την εξέλιξη και την πρόοδο του Τμήματος και του επιστημονικού πεδίου που υπηρετεί, σε αντίθεση με τη λειτουργία των Τομέων, που αν πραγματοποιηθεί ουσιαστικά και κυρίαρχα είναι πολύ πιθανό ότι θα οδηγήσει σε αγκυλώσεις και στασιμότητα.

⁵ Συγκεκριμένα συζητούνται προτάσεις που υποδεικνύουν δύο διαφορετικές προοπτικές ανάπτυξης των Τομέων και συνακόλουθα του Τμήματος: η μία πρόταση «βλέπει» τους Τομείς να αναπτύσσονται σε τρεις «κατηγορίες» επιστημονικών αντικειμένων: μια που προσεγγίζει το εκπαιδευτικό ζήτημα ψυχολογικά, μια που το αντιμετωπίζει κοινωνιολογικά και μια που προάγει τις παιδαγωγικές και διδακτικές εφαρμογές. Η άλλη πρόταση, που επί της ουσίας είναι πιο λειτουργική αλλά αναμένεται να δημιουργεί πολλά προβλήματα στη σχέση της με το αγκιστρωμένο στις «παλιές» επιστήμες νομικό πλαίσιο, βλέπει τους Τομείς εστιασμένους σε ζητήματα εκπαιδευτικής έρευνας και εφαρμογής, όπως «Παιδική Ηλικία», «Αναλυτικά Προγράμματα», «Επιμόρφωση / μετεκπαίδευση εκπαιδευτικών», «Διδακτικές καινοτομίες» κ.ο.κ. Είναι προφανές ότι η δεύτερη πρόταση υπηρετεί μια δυναμική εξέλιξη και εξυπηρετεί τις διεπιστημονικές προσεγγίσεις που επιβάλλει το περιεχόμενο σπουδών και το γενικότερο επιστημονικό αντικείμενο του Τμήματος. Ποιος νομοθέτης / τεχνοκράτης όμως θα το καταλάβαινε αυτό και δεν θα απαιτούσε τα γνωστικά αντικείμενα των θέσεων ΔΕΠ που προκηρύσσουν οι Τομείς να περιλαμβάνουν τον τίτλο τους;

3. Προγράμματα Σπουδών

3.1. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών

3.1.1. Ανταπόκριση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας.

Σε γενικές γραμμές θεωρούμε ότι το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ) του ΤΕΑΠΗ ανταποκρίνεται θετικά τόσο τους στόχους του Τμήματος όσο και στις ανάγκες της κοινωνίας. Στηρίζει επαρκώς και την επαγγελματική προοπτική και την επιστημονική κατάρτιση των φοιτητών, εξυπηρετώντας τους στόχους μας όπως αυτοί παρουσιάστηκαν στα εισαγωγικά κεφάλαια αυτής της έκθεσης. Οι επαγγελματίες απόφοιτοί μας, ως εκ τούτου, απασχολούνται σε διάφορες κοινωνικά ευαίσθητες θέσεις εργασίας (από τις θεσμοθετημένες των Νηπιαγωγών, των Βρεφονηπιοκόμων και των εκπαιδευτικών Α΄ και Β΄ τάξης των Ιδιωτικών Δημοτικών Σχολείων, μέχρι τις θέσεις παροχής υπηρεσιών στη φύλαξη και δημιουργική απασχόληση / ψυχαγωγία μικρών παιδιών) και τα μηνύματα για τον επαγγελματισμό και την αποτελεσματικότητά τους είναι απολύτως ικανοποιητικά. Τα παραπάνω τεκμηριώνονται σε κάποιο βαθμό στις αμέσως επόμενες παραγράφους.

Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζονται;

Στο ΤΕΑΠΗ λειτουργεί σε σταθερή βάση η επιτροπή Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ). Σε όλη τη διάρκεια της ακαδημαϊκής χρονιάς συλλέγει δεδομένα για τις τυχόν δυσλειτουργίες του ΠΠΣ, για την ανταπόκριση του προγράμματος στις επιστημονικές εξελίξεις που αφορούν την εκπαίδευση και αγωγή των παιδιών προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας, τους προβληματισμούς και τις προτάσεις των φοιτητών (σε συνεργασία με το σύλλογό τους), καθώς και τις σποραδικές ενδείξεις από τις θετικές ή αρνητικές αντιδράσεις εκπαιδευτικών και κοινωνικών παραγόντων στο έργο μας. Στο τέλος κάθε ακαδημαϊκής περιόδου η επιτροπή εισηγείται στη Γενική Συνέλευση μια σειρά αλλαγών που τεκμηριωμένα θα προωθούσαν τους σκοπούς μας.

Η διαδικασία αυτή οδηγεί σε ένα πάντα ενημερωμένο και αποτελεσματικό ΠΠΣ· ακόμη και αν αυτό δημιουργεί πρόσθετα βάρη στις διοικητικές υπηρεσίες του Τμήματος, που υποχρεώνονται να παρακολουθούν τις αλλαγές και να προσαρμόζουν τις πρακτικές τους στην εξυπηρέτηση των φοιτητών. Αρωγός στην απαιτητική αυτή προσέγγιση είναι η διοίκηση του Πανεπιστημίου, η οποία μας παρέχει πια, χωρίς ιδιαίτερες πιέσεις, τον αναγκαίο αριθμό πιστώσεων 407 για την κάλυψη και των πάγιων διδακτικών αναγκών μας και των απολύτως λειτουργικών καινοτομιών μας.

Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζονται;

Η διαδικασία αναθεώρησης του ΠΠΣ περιγράφηκε στην προηγούμενη παράγραφο. Σ' αυτή, συμπεριλαμβάνεται η διαδικασία της εμπειρικής αξιολόγησής του από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος. Συστηματική διαδικασία αξιολόγησης δεν έχει εφαρμοστεί για το ΠΠΣ του ΤΕΑΠΗ. Η διαδικασία αυτή είναι επιστημονική και το Τμήμα σκοπεύει να την πραγματοποιήσει με πρώτη ευκαιρία στο πλαίσιο κάποιου ερευνητικού προγράμματος⁶.

Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Σπουδών;

Το ΠΠΣ δημοσιοποιείται στην αρχή κάθε ακαδημαϊκής χρονιάς μέσω ενός αυτόνομου κειμένου που μοιράζεται στους φοιτητές και τις φοιτήτριες και στη συνέχεια, αναλυτικά, μέσω του Οδηγού Σπουδών που εκδίδει το Τμήμα. Το ΠΠΣ δημοσιοποιείται επίσης ευρύτερα και μέσω της ιστοσελίδας του Τμήματος.

Υπάρχει αποτελεσματική διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων; Πώς χρησιμοποιούνται τα αποτελέσματά της;

Το ερώτημα αυτό είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον και θα επιθυμούσαμε πραγματικά να είμαστε σε θέση να το απαντήσουμε θετικά. Ωστόσο η θετική απάντησή του προϋποθέτει σοβαρή έρευνα, τήρηση βάσης δεδομένων των αποφοίτων η οποία να ενημερώνεται συνεχώς, πράγμα το οποίο προϋποθέτει υλικούς και ανθρώπινους πόρους. Σχετικές έρευνες μπορούν να γίνονται από τα Γραφεία Διασύνδεσης των πανεπιστημίων, εφόσον εξασφαλίζονται οι ανάλογοι πόροι.

Σήμερα στο ΤΕΑΠΗ δεν υπάρχει συστηματική παρακολούθηση της επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων μας. Την επαγγελματική τους αποκατάσταση την παρακολουθούμε αποσπασματικά μόνο, μέσω π.χ. των πινάκων επιτυχόντων του ΑΣΕΠ. Τεκμήρια για την εξέλιξή τους συλλέγουμε επίσης αποσπασματικά από τις φοιτήτριες που μας επισκέπτονται μετά την απόκτηση του πτυχίου τους για να ζητήσουν κάποιου είδους βοήθεια για την δουλειά τους ή από τις αποφοίτους μας που επανέρχονται για μεταπτυχιακές σπουδές στα ΠΜΣ μας ή μετεκπαίδευση στο Διδασκαλείο μας. Οι πληροφορίες αυτές συγκροτούν ένα εμπειρικό σύνολο πληροφοριών που έχει αξιοποιηθεί, για παράδειγμα, στην πρόταση του Τμήματός μας για διεύρυνση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων του ΤΕΑΠΗ προς το ΥΠΕΠΘ. Συστηματική παρακολούθηση της επαγγελματικής εξέλιξης έχει πραγματοποιηθεί μόνο για συγκεκριμένες κατηγορίες φοιτητών μας (π.χ. με αναπηρίες), στο πλαίσιο ειδικών ερευνητικών προγραμμάτων.

⁶ Από το ΤΕΑΠΗ είχε υποβληθεί στο παρελθόν σχετική πρόταση για την ανάπτυξη του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ, αλλά οι συνήθεις προτεραιότητες που προκρίνουν τις παραδοσιακές ιεραρχίες εντός του Πανεπιστημίου δεν επέτρεψαν την έγκρισή του, παρά το γεγονός ότι το ΤΕΑΠΗ είναι ένα από τα πλέον δυναμικά τμήματα του Πανεπιστημίου στην επιτυχή διεκδίκηση ερευνητικών προγραμμάτων στο διεθνές πεδίο χρηματοδότησης της έρευνας.

3.1.2. Δομή, συνεκτικότητα και λειτουργικότητα του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών.

Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού/ειδίκευσης/κατευθύνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;

Στο TEΑΠΗ τα προπτυχιακά μαθήματα δεν λειτουργούν και μάλλον ούτε θα μπορούσαν να λειτουργήσουν με τη λογική μαθημάτων κορμού κλπ.. Ο κύκλος των προπτυχιακών σπουδών στις επιστήμες της εκπαίδευσης και της αγωγής θεωρούμε ότι πρέπει να προωθεί τη μύηση στη διεπιστημονική προσέγγιση του εκπαιδευτικού πεδίου· οι ειδικεύσεις και οι κατευθύνσεις θεωρούμε ότι αποτελούν καταρχήν στόχους μεταπτυχιακών σπουδών. Έτσι το ΠΠΣ του TEΑΠΗ είναι οργανωμένο, καταρχήν, σε «ενότητες» μαθημάτων που προσεγγίζουν την εκπαίδευση μέσα από τους «φακούς» διαφορετικών επιστημών (ενότητες Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας, Κοινωνιολογίας, Μεθοδολογίας κλπ). Εντός των «ενοτήτων» ορίζονται οι θεμελιώδεις προϋποθέσεις για την απόκτηση πτυχίου και ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός διδακτικών / πιστοτικών μονάδων κατά ενότητα. Αυτή η αρχή διασφαλίζει την επιστημονική επάρκεια του πτυχίου. Στη συνέχεια το ΠΠΣ επιχειρεί να ολοκληρώσει και να «σταθεροποιήσει» τις διαφορετικές αυτές προσεγγίσεις μέσω της Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών/τριών, καθώς και κάποιων καινοτόμων διεπιστημονικών μαθημάτων. Η Πρακτική Άσκηση πραγματοποιείται υποχρεωτικά για πέντε (5) εξάμηνα σπουδών (περιγράφεται αναλυτικά σε επόμενες παραγράφους).

Πόσα μαθήματα ελεύθερης επιλογής προσφέρονται;

Ο αριθμός των μαθημάτων ελεύθερης επιλογής αλλάζει (όχι σημαντικά) από χρονιά σε χρονιά, μιας και οι καινοτομίες που εισάγονται στο ΠΠΣ «περνάνε» συνήθως μέσα απ' αυτά. Στο ΠΠΣ της ακαδημαϊκής χρονιάς 2009-2010 προσφέρονται ογδόντα τέσσερα (84) μαθήματα ελεύθερης επιλογής κατανεμημένα στις διάφορες ενότητες. Εφτά (7) από τα μαθήματα αυτά πρέπει να επιλεγούν υποχρεωτικά σε συγκεκριμένες ενότητες. Έτσι, ως προς την ποσότητα, τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής μπορούν να θεωρηθούν ότι είναι εβδομήντα εφτά (77).

Ποιο είναι το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων/μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής/μαθημάτων ελεύθερης επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων;

Στο ΠΠΣ του TEΑΠΗ προσφέρονται (την ακαδημαϊκή χρονιά 2009-10) είκοσι τέσσερα (24) υποχρεωτικά μαθήματα. Δέκα τρία (13) από αυτά θεωρούνται μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής - εφτά (7) επιλέγονται από τα ελεύθερης επιλογής που προσφέρονται στις διάφορες ενότητες και ένα από τα έξι (6) προσφερόμενα στη «Θεματική βδομάδα». Εβδομήντα εφτά (77) μαθήματα είναι απολύτως ελεύθερης επιλογής. Σε ένα σύνολο, δηλαδή, εκατό δέκα τεσσάρων (114) προσφερόμενων μαθημάτων το ποσοστό των υποχρεωτικών είναι 21%, των υποχρεωτικών επιλογής 11,5% και των ελεύθερης επιλογής 67,5%. Για την απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/τριες πρέπει προφανώς να παρακολουθήσουν με επιτυχία τα 24 υποχρεωτικά μαθήματα, τα 8 υποχρεωτικής επιλογής και έναν αριθμό 16-17

μαθημάτων ελεύθερης επιλογής, για να καλύψουν τις 161 διδακτικές μονάδες ή τα 250 ECTS που απαιτούνται. Εδώ τα ποσοστά μπορούν να αναπαρασταθούν κυρίως μέσω των μονάδων (διδακτικών ή ECTS), κατά προσέγγιση, ως 70% υποχρεωτικά και 30% ελευθέρως επιλεγόμενα.

Ποια είναι η ποσοστιαία σχέση μεταξύ μαθημάτων υποβάθρου, μαθημάτων επιστημονικής περιοχής, μαθημάτων γενικών γνώσεων και μαθημάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων στο σύνολο των μαθημάτων;

Η κατηγοριοποίηση αυτή φανερώνει την επιστημονική παράδοση των συντακτών της δομής της αξιολόγησης αλλά δεν μπορεί να κατηγοριοποιήσει τα μαθήματα ενός Τμήματος που υπηρετεί διεπιστημονικά το αντικείμενό του. Μια προσπάθεια συμβιβασμού των δύο σαφώς διαφορετικών τάσεων θα μπορούσε να καταλήξει στην απάντηση ότι τα 24 υποχρεωτικά μαθήματα είναι μαθήματα υπόβαθρου. Από εκεί και μετά μόνο επιστήμονες για παράδειγμα από την περιοχή των εργαστηριακών επιστημών (κατά Hacking, 1992, 1995)⁷ θα μπορούσαν να υποστηρίξουν ότι υπάρχουν μαθήματα που δεν αναπτύσσουν σημαντικές δεξιότητες ακόμη και αν αποτελούν μαθήματα υπόβαθρου. Εμείς πάντως δεν μπορούμε, για παράδειγμα, να μην θεωρήσουμε τα πέντε μαθήματα Πρακτικής Άσκησης ως μαθήματα υπόβαθρου και ταυτόχρονα ως μαθήματα που προάγουν ουσιαστικές γνώσεις από επιστημονικές περιοχές, ουσιαστικές γενικές γνώσεις και ασφαλώς αποφασιστικές δεξιότητες για τους μέλλοντες επαγγελματίες εκπαιδευτικούς! Αντίθετα, οι περισσότερες δομές Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στις θετικές επιστήμες δεν θα θεωρούσαν καν την Πρακτική Άσκηση ως μάθημα.

Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;

Και εδώ οι συντάκτες της δομής της αξιολόγησης φαίνεται να ακολουθούν την «πεπατημένη» της πανεπιστημιακής παράδοσης μάλλον των Τμημάτων θετικών επιστημών. Με κανένα τρόπο ένα Τμήμα εκπαίδευσης και αγωγής –ένα Τμήμα που ερευνά και διδάσκει πως γίνεται η διδασκαλία– δεν μπορεί να διευθετήσει με ακρίβεια την παραπάνω κατηγοριοποίηση. Στο TEΑΠΗ, μια «θεωρητική» διδασκαλία περιλαμβάνει συνήθως χαρακτηριστικά σεμιναρίου ή και άσκησης (οι φοιτητές/τριες παράγουν κείμενα, παρουσιάσεις, εναλλακτικές απόψεις, καθοδηγούμενοι από τους διδάσκοντες). Τα μαθήματα «ασκήσεων» του Μαθηματικού ή του Φυσικού Τμήματος δεν νομίζουμε ότι έχουν κάποια θέση στο Τμήμα μας. Τα μαθήματα «εργαστηρίου» του Φυσικού, αν προσεγγιστούν ως μαθήματα όπου οι φοιτητές/τριες παρεμβαίνουν στο φυσικό υπόβαθρο του αντικειμένου τους, θα έμοιαζαν με τη δική μας πρακτική άσκηση. Τα αμιγώς σεμιναριακά μαθήματα που προωθούνται στο Τμήμα μας φαίνονται να σπανίζουν

⁷ Hacking, I. (1992). The Self Vindication of the Laboratory Sciences, In A. Pickering (Ed.) *Science as Practice and Culture* (29-64). Chicago: The University Chicago Press. Hacking, I. (1995, 11th ed). *Representing and Intervening*. US: Cambridge University Press.

αλλού (περιλαμβάνονται ίσως στην κατηγορία «άλλων δραστηριοτήτων» της προτεινόμενης δομής αξιολόγησης).

Εκείνο πάντως που κάνει δύσκολη την τοποθέτηση στο ερώτημα αυτής της ενότητας με βάση την είναι η διδακτική-μαθησιακή άποψη ότι η διδακτική προσέγγιση ενός αντικειμένου καθορίζεται, δοκιμάζεται και αλλάζει αρκετά συχνά, με ευθύνη του διδάσκοντα και με βάση τεκμήρια που αυτός παράγει αξιολογώντας τη. Οι διδακτικές προσεγγίσεις εξαρτώνται τόσο από του στόχους όσο και από το περιεχόμενο του μαθήματος, υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία απ' αυτές και ασφαλώς ο κατάλληλος συνδυασμός τους και όχι το «άθροισμα» τους μπορεί να πλησιάσει τους οποιουδήποτε στόχους.

Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Παρατηρείται επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης; Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων; Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων;

Τα μαθήματα οργανώνονται με βάση τους στόχους τους. Η λεγόμενη «ύλη» αποτελεί εργαλείο για την εξυπηρέτηση των στόχων, οι οποίοι συνδέονται με τη γνώση που οικοδομούν προσωπικά οι φοιτητές και όχι με τα κείμενα που χρησιμοποιούν. Η οργάνωση των μαθημάτων με βάση την «ύλη» παραπέμπει στην επιλαθεμμένη, από τη δεκαετία του '60, διδακτική-μαθησιακή προσέγγιση της μεταφοράς της γνώσης. Αν η «ίδια ύλη» χρειάζεται σε δύο διαφορετικά μαθήματα για να επιτευχθούν διαφορετικοί στόχοι, τότε η ύλη δεν είναι ίδια. Η παραδοσιακή αντιστοίχιση της «ύλης» με μια ποσότητα κειμένων αγνοεί βάνουσα το γεγονός ότι τα κείμενα είναι τεχνήματα προς χρήση και όχι αποθήκες γνώσης. Αγνοεί ότι τα κείμενα, ακόμη και τα επιστημονικά, ακόμη και αυτά των θετικών επιστημών⁸, αποκτούν διαφορετικό νόημα όταν χρησιμοποιούνται για την επιδίωξη διαφορετικών στόχων.

Παρόλα αυτά, ο όρος «ύλη» χρησιμοποιείται στο Τμήμα στην επικοινωνία με τους φοιτητές και τις φοιτήτριες και σημαίνει το σύνολο των κειμένων που θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν απ' αυτούς. Έτσι, η διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της «ύλης» των μαθημάτων είναι αναπόφευκτα συχνή για τους εξής τουλάχιστον λόγους: η διεθνής επιστημονική παραγωγή στο χώρο των επιστημών της εκπαίδευσης και της αγωγής είναι εντατική, στο ΤΕΑΠΗ οι καινοτομίες υιοθετούνται ευχαρίστως και δοκιμάζονται στα μαθήματα και οι φοιτητές/τριες είναι υποχρεωμένοι αρκετές φορές να επιλέγουν κείμενα από τη βιβλιογραφία που δεν προσδιορίζονται αυστηρά από το διδάσκοντα. Η διαδικασία αυτή, πάντως, είναι αρμοδιότητα των διδασκόντων, που κάποιες φορές την πραγματοποιούν με δική τους πρωτοβουλία και σε ομάδες.

⁸ Χρησιμοποιεί άραγε ένας φυσικός την έννοια / όρο της «θερμοκρασίας» με το ίδιο περιεχόμενο όταν κατασκευάζει ένα κείμενο στο πλαίσιο της θερμοδυναμικής και όταν μετρά τη θερμοκρασία στο χώρο του κρυστάτη του με ένα θερμοζεύγος;

Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι; Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων που εντάσσονται στο σύστημα;

Το σύστημα των προαπαιτούμενων μαθημάτων εφαρμόζεται μεταβαλλόμενο στο ΤΕΑΠΗ για μια περίπου δεκαετία, αν και σε σχετικά περιορισμένο βαθμό σε σύγκριση με άλλα Τμήματα (με δεδομένη μια σχετική ελευθερία στην οικοδόμηση του προσωπικού προγράμματος σπουδών). Οι λόγοι για τους οποίους εφαρμόζεται είναι διάφοροι. Για παράδειγμα, σε κάποια μαθήματα πρακτικών ασκήσεων θεωρούν προαπαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες από κάποια μαθήματα διδακτικής αντικειμένων. Εδώ τα προαπαιτούμενα μπορούν να είναι σαφή και υποχρεωτικά. Κάποια άλλα μαθήματα, π.χ. διεπιστημονικά, θεωρούν προαπαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες από μαθήματα που μπορούν να επιλεγούν από τους φοιτητές/τριες μέσα από περισσότερα προσφερόμενα μαθήματα επιλογής (με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζουν την ποικιλία των προσεγγίσεων που θεωρούν ότι εξυπηρετεί τη διδακτική τους στρατηγική). Στην τελευταία αυτή περίπτωση το σύστημα καταγραφής και παρακολούθησης των δηλώσεων μαθημάτων των φοιτητών δεν εξυπηρετεί την επιλογή «οι»! Έτσι στο ΠΠΣ τα προαπαιτούμενα αυτά παρουσιάζονται ως συνιστώμενα από τους διδάσκοντες (με δυνατότητα «ή») και ελέγχονται απ' αυτούς (μέσω των αντιγράφων της προόδου των φοιτητών/τριών που εκδίδει η Γραμματεία).

Πόσα μαθήματα προσφέρονται από άλλα και πόσα σε άλλα προγράμματα σπουδών; Ποια είναι αυτά;

Οι φοιτητές/τριες έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν και να παρακολουθήσουν ένα μόνο μάθημα που προσφέρεται από άλλο Τμήμα του ΕΚΠΑ. Στο Τμήμα πάντως και στο ΠΠΣ διδάσκουν με ανάθεση από άλλα πανεπιστήμια ή Τμήματα του ΕΚΠΑ κατά καιρούς διάφορα μέλη ΔΕΠ. Π.χ. την ακαδημαϊκή χρονιά 2009-10 διδάσκονται τρία μαθήματα σχετικά με την Παιδική Λογοτεχνία με ανάθεση σε διδάσκουσα του Πανεπιστημίου του Αιγαίου, ένα μάθημα δημιουργικών μουσικών δραστηριοτήτων με ανάθεση σε διδάσκοντα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ένα μάθημα Ψυχολογίας με ανάθεση σε διδάσκοντα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ένα μάθημα Γλώσσας και ένα μάθημα Μεθοδολογίας με ανάθεση σε διδάσκοντες του Πανεπιστημίου Πατρών.

Αντίστοιχα, στο ΤΕΑΠΗ επιλέγει να παρακολουθεί μαθήματα ένας μικρός σχετικά αριθμός φοιτητών από τα Τμήματα ΦΠΨ, ΜΜΕ, ΠΤΔΕ, Μουσικών Σπουδών και άλλα, του ΕΚΠΑ.

Διδάσκοντες του Τμήματός μας πραγματοποιούν με ανάθεση μαθήματα Διδακτικής (π.χ. στο Βιολογικό Τμήμα του ΕΚΠΑ) αλλά και μαθήματα άλλων αντικειμένων (π.χ. στο ΜΙΘΕ του ΕΚΠΑ, στο Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του ΤΕΙ Ηπείρου κλπ) σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα Τμημάτων ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας.

Ποιες ξένες γλώσσες διδάσκονται στο Τμήμα; Είναι υποχρεωτικά τα σχετικά μαθήματα;

Στο ΤΕΑΠΗ διδάσκεται η Αγγλική γλώσσα με τρία υποχρεωτικά μαθήματα και ένα επιλεγόμενο (αρχαρίων), που δεν προσφέρει μονάδες.

3.1.3. Το εξεταστικό σύστημα.

Εφαρμόζονται, και σε ποια έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα;

Στο ΤΕΑΠΗ προσπαθούμε να αντιμετωπίσουμε την αξιολόγηση των φοιτητών/τριών τόσο ως μέρος της συνολικής διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας όσο και ως μέρος της αξιολόγησης των μαθημάτων. Αυτό, πολλές φορές δεν είναι εφικτό λόγω του μεγάλου αριθμού φοιτητών που παρακολουθούν κάποια μαθήματα. Έτσι, πέρα από τις γραπτές εξετάσεις, που χρησιμοποιούνται υποχρεωτικά στα μαθήματα με πολυπληθή ακροατήρια (πάνω από 300 φοιτητές/τριες), εφαρμόζεται μεγάλη ποικιλία από τρόπους αξιολόγησης που ξεπερνά αρκετές από τις κλασικές μορφές αξιολόγησης (προφορική εξέταση, εργασία κλπ): μια ποικιλία που δείχνει τρόπους μετατροπής της αξιολόγησης των φοιτητών σε «διδασκτικό εργαλείο» αλλά και «εργαλείο αξιολόγησης» του μαθήματος. Για παράδειγμα:

- σε μάθημα που θα μπορούσε να περιγραφεί ως «εργαστηριακό» και στοχεύει σε κάποιο περιεχόμενο αλλά και ανάπτυξη δεξιοτήτων και καλλιέργεια της δημιουργικότητας των φοιτητών/τριών, όπου οι φοιτητές/τριες εργάζονται σε ομάδες και παράγουν σε κάθε συνάντηση από ένα τουλάχιστον κείμενο, η αξιολόγηση προκύπτει κατά ένα μέρος από τη συγκριτική ανάλυση των κειμένων που παράγουν οι ομάδες των φοιτητών/τριών (τα κείμενα αυτά χρησιμοποιούνται παράλληλα και για την αξιολόγηση του μαθήματος) και κατά ένα δεύτερο μέρος από μια τελική συνέντευξη με κάθε ομάδα χωριστά.
- σε μάθημα που θα μπορούσε να περιγραφεί ως συνδυασμός σεμιναρίου και διαλέξεων, με στόχους συνδεδεμένους με κάποιο περιεχόμενο και με την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των φοιτητών, η εξέταση περιλαμβάνει ένα pre και ένα post test, τη δημόσια παρουσίαση μιας εργασίας και ένα κείμενο που παράγουν οι φοιτητές μετά την παρουσίαση της εργασίας τους στη βάση της κριτικής που ασκήθηκε σε αυτούς από το διδάσκοντα και τους συναδέλφους τους.
- σε μάθημα που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «εργαστηριακό», με στόχους συνδεδεμένους κυρίως με την ανάπτυξη των δεξιοτήτων και της δημιουργικότητας των φοιτητών, η εξέταση περιλαμβάνει την παρουσίαση σε κοινό, όχι αποκλειστικά πανεπιστημιακό, των τελικών προϊόντων από τις δουλειές των ομάδων και τη συμμετοχή σε τελική, απολογιστική διαδικασία συζήτησης-συνέντευξης, κ.ο.κ.

Η ποικιλία των μορφών αξιολόγησης των φοιτητών επιβάλλεται από τα δεδομένα του συνολικού «εκπαιδευτικού συστήματος», τα οποία από παράδοση έχουν καταστήσει τις εξεταστικές δραστηριότητες ως τις πλέον σημαντικές για τους φοιτητές. Εμείς απλά χρησιμοποιούμε αυτή την πεποίθηση για να στρέψουμε τις εξετάσεις σε

κατευθύνσεις που θα υποχρεώσουν τους φοιτητές να μάθουν κάτι περισσότερο και διαφορετικό από «τρόπους με τους οποίους κάποιος πετυχαίνει στις εξετάσεις». Εδώ δεν χρειάζεται να είναι κάποιος επιστήμονας για να καταλάβει γιατί η πεποίθηση που προαναφέραμε καθιστά τις εξεταστικές δραστηριότητες καταστροφικές για το σύνολο των όποιων άλλων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων μπορεί να έχουν προηγηθεί: Η επαναλαμβανόμενη σε μεγάλο αριθμό μαθημάτων γραπτή ή προφορική εξέταση, που στοχεύει στην αποκάλυψη του αν ο φοιτητής μπορεί να διαχειριστεί με συγκεκριμένους τρόπους ένα περιεχόμενο (να το επαναλάβει όπως είναι στα πρωτότυπα κείμενα, να απαντήσει σχετικές ερωτήσεις, να λύσει ασκήσεις ή προβλήματα κ.ο.κ.), τον καθοδηγεί να μάθει τρόπους διαχείρισης της εξέτασης και όχι του περιεχομένου. Και όλοι οι φοιτητές των πανεπιστημίων μας είναι «ειδικοί» στην τελευταία αυτή διαχείριση, μιας και έχουν επιτύχει στις πανελλήνιες / πανελλαδικές εξετάσεις!

Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών;

Στις περιπτώσεις εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης όπως αυτές που περιγράψαμε παραπάνω, εκτιμούμε ότι δεν τίθεται ζήτημα διαφάνειας. Στις περιπτώσεις γραπτών εξετάσεων, τα αποτελέσματα δημοσιοποιούνται και οι όποιες ενστάσεις των φοιτητών εξετάζονται καταρχήν από το διδάσκοντα και στη συνέχεια αν χρειαστεί από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος (αν και η τελευταία αυτή διαχείριση δεν έχει χρειαστεί να λειτουργήσει μέχρι σήμερα στο Τμήμα μας).

Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποια είναι αυτή;

Ναι. Η εξεταστική διαδικασία (ακόμη και η παραδοσιακή γραπτή εξέταση) αξιολογείται, όπως προείπαμε, στο πλαίσιο της αξιολόγησης των μαθημάτων.

Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της πτυχιακής/ διπλωματικής εργασίας; Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για την πτυχιακή/ διπλωματική εργασία; Ποιες;

Η διπλωματική εργασία είναι προαιρετική στο ΤΕΑΠΗ. Ο λόγος γι' αυτό είναι ο τεράστιος αριθμός φοιτητών/τριών σε σχέση με τα μέλη ΔΕΠ. Θα υποβαθμίζονταν δραστικά η ποιότητα των πτυχιακών αυτών εργασιών αν οι τελευταίες μετατρέπονταν σε υποχρεωτικές (πολύ περισσότερο γιατί τα λίγα σχετικά μέλη ΔΕΠ είναι επιφορτισμένα με τις διπλωματικές των μεταπτυχιακών προγραμμάτων). Τα ζητήματα διαφάνειας στην ανάθεση και την εξέταση καθώς και την ποιότητα της τελικής παραγωγής καλύπτονται απολύτως ικανοποιητικά στο ΤΕΑΠΗ. Για τα ζητήματα αυτά υπάρχει εκτενές εδάφιο στον οδηγό σπουδών του Τμήματος, το περιεχόμενο του οποίου λειτουργεί στη συγκεκριμένη περίπτωση ως κανονισμός.

3.1.4. Διεθνής διάσταση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών.

Ο διεθνής χαρακτήρας του ΠΠΣ του ΤΕΑΠΗ είναι σχετικά περιορισμένος για οργανωτικούς / οικονομικούς κυρίως λόγους και δευτερευόντως για αντικειμενικούς.

Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό; Σε ποιο ποσοστό;

Η συμμετοχή διδασκόντων συναδέλφων από το εξωτερικό, στο ΠΠΣ του Τμήματός μας, είναι απαγορευτική για οικονομικούς λόγους. Ποιος θα πληρώσει τη διαμονή και την εργασία τους; Μόνο στο πλαίσιο ευρωπαϊκών προγραμμάτων καθίστανται δυνατές τέτοιες μετακινήσεις, με συνέπεια τα σχετικά μαθήματα / διαλέξεις / σεμινάρια να είναι περιστασιακά και να πραγματοποιούνται ως παρεμβάσεις στο πλαίσιο μαθημάτων που λειτουργούν ούτως ή άλλως αυτόνομα.

Ακόμη όμως και στο πλαίσιο των προγραμμάτων Κινητικότητας του Διδακτικού Προσωπικού τα προβλήματα δεν παύουν να υπάρχουν, μιας και τα προγράμματα αυτά λειτουργούν στη βάση της αμοιβαιότητας. Το ελληνικό Πανεπιστήμιο υποχρηματοδοτεί την κινητικότητα διδακτικού προσωπικού με αποτέλεσμα οι συνάδελφοι να μην μπορούν να ανταποκριθούμε στις διεθνείς υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν μέσω της σύναψης σχετικών διμερών συμφωνιών. Για παράδειγμα, μέλος ΔΕΠ του ΤΕΑΠΗ, έχει δύο διμερείς συμφωνίες (μία με το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου και μία με το Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης) και αδυνατεί να ανταποκριθεί γιατί το ΕΚΠΑ χρηματοδοτεί μόνο μία μετακίνηση ανά μέλος ΔΕΠ. Ενδέχεται μάλιστα να μη χρηματοδοτήσει τελικά και καμία λόγω έλλειψης ικανών πόρων.

Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (απόλυτος αριθμός και ποσοστό);

Η συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών σε ελληνόγλωσσα προγράμματα προπτυχιακών σπουδών σχετικών με την εκπαίδευση και την αγωγή είναι σπάνιο γεγονός. Αυτό δικαιολογείται απόλυτα από την επαγγελματική προοπτική που προσφέρουν (αυτή τη στιγμή τουλάχιστον) οι συγκεκριμένες σπουδές. Και για υπαρκτούς λόγους αλλά και για λόγους παραδοσιακών προκαταλήψεων, το να εργαστεί ένας αλλοδαπός (με μητρική γλώσσα διαφορετική από την ελληνική) στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι σήμερα εξαιρετικά σπάνιο γεγονός⁹. Το να εργαστεί στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας του, στηριγμένος σε ελληνόγλωσσες σπουδές, μάλλον εξίσου σπάνιο. Έτσι, οι αλλοδαποί φοιτητές του ΠΠΣ είναι ελάχιστοι και κατά κανόνα προέρχονται από το χώρο των οικονομικών μεταναστών οι οποίοι στην πλειοψηφία τους δεν απολαμβάνουν της αναγνώρισης των δικαιωμάτων του έλληνα πολίτη. Αλλοδαπούς φοιτητές συναντάμε συστηματικά μόνο σε επίπεδο μεταπτυχιακών σπουδών.

Σε πόσα (και ποια) προγράμματα διεθνούς εκπαιδευτικής συνεργασίας (π.χ. ERASMUS, LEONARDO, TEMPUS, ALPHA) σε επίπεδο προπτυχιακών σπουδών συμμετέχει το Τμήμα;

⁹ Ως ένδειξη για τις «ανοχές» του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στους αλλοδαπούς εργαζόμενους παραθέτουμε το ακόλουθο γεγονός: Αναγνωρισμένος διεθνώς Ισπανός καλλιτέχνης του Θεάτρου Μαρινέττας που ζει και εργάζεται στην Ελλάδα πάνω από 20 χρόνια και μιλάει τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα δεν μπόρεσε να πάρει άδεια να παρυσιάξει το έργο του σε παιδιά των ελληνικών σχολείων. Η έγγραφη απόρριψη του Υπουργείου Παιδείας στηριζόταν στην αιτιολογία ότι τα ελληνικά που ακούγονταν στην παράσταση ήταν «σπαστά»...

Σε όλα τα προγράμματα που μετέχει το ΕΚΠΑ.

Συγκεκριμένα, κάθε χρόνο συμπληρώνεται ο μέγιστος αριθμός των εξερχόμενων φοιτητριών (11 άτομα) ενώ ταυτόχρονα το ενδιαφέρον για το πρόγραμμα ολοένα και αυξάνει.

Αντίθετα οι μετακινήσεις εισερχόμενων φοιτητών-τριων είναι αναλογικά μικρότερη και δεν καλύπτει τον προβλεπόμενο αριθμό. Συνήθως δεν ξεπερνά τα 3 άτομα το ακαδημαϊκό έτος. Όσοι όμως μετακινούνται βρίσκουν τα μαθήματα ενδιαφέροντα, συνεργάζονται και ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους με εργασίες και συμμετοχή στις πρακτικές ασκήσεις. Να σημειώσουμε εδώ ότι με αφορμή τους εισερχόμενους φοιτητές το τμήμα έχει αναπτύξει συνεργασία σε επίπεδο μαθημάτων με το τμήμα Αγγλικής Φιλολογίας καθώς και με το κέντρο εκμάθησης ξένων γλωσσών, όπου μαθαίνουν Ελληνικά.

Τέλος η μετακίνηση μελών ΔΕΠ είναι χαμηλή και αυτό οφείλεται, σε ό,τι αφορά τα μέλη ΔΕΠ του τμήματος, πέρα από τους λόγους που αναφέραμε πιο πάνω και στη στοιχειώδη «υποτροφία» που τους προσφέρεται προκειμένου να πραγματοποιήσουν την επίσκεψη (διάρκεια 1 εβδομάδα).

Έτσι, τα μέλη ΔΕΠ και ΕΕΔΙΠ καταλήγουν να πραγματοποιούν συμφωνίες που στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό σε προσωπικούς πόρους και αφορούν Ιδρύματα με τα οποία υπάρχουν παλιές και σταθερές συνεργασίες. Για παράδειγμα, μια συμφωνία Erasmus με το Πανεπιστήμιο Lille III (Γαλλία), με έναρξη το 2007-08, έχει μέχρι σήμερα αποφέρει τη μετακίνηση στο εκεί Πανεπιστήμιο 4 φοιτητριών και δύο μελών ΔΕΠ (για διδασκαλία) του ΤΕΑΠΗ ενώ έχει έρθει από εκεί ένα μέλος ΔΕΠ για διδασκαλία.

Εφαρμόζεται το σύστημα μεταφοράς διδακτικών μονάδων (ECTS); Υπάρχουν και διανεμονται ενημερωτικά έντυπα εφαρμογής του ECTS;

Ναι. Για το σύστημα ECTS έχουν γίνει εκτεταμένες συζητήσεις και η έντυπη ενημέρωση πραγματοποιείται μέσω του Οδηγού Σπουδών του Τμήματος.

3.1.5. Πρακτική άσκηση των φοιτητών.

Υπάρχει ο θεσμός της πρακτικής άσκησης των φοιτητών; Είναι υποχρεωτική η πρακτική άσκηση για όλους τους φοιτητές;

Ναι, είναι απολύτως υποχρεωτική και οργανωμένη σε πέντε (5) εξαμηνιαία μαθήματα (οι φοιτητές μας ασχολούνται υποχρεωτικά με την πρακτική τους άσκηση για χρονικό διάστημα που ξεπερνά κατά ένα εξάμηνο το μισό χρόνο των σπουδών τους).

Πώς καλλιεργείται το ενδιαφέρον των φοιτητών σε περίπτωση που η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική;

Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές μας στην μεγάλη τους πλειοψηφία θέλουν να εργαστούν ως εκπαιδευτικοί στην προσχολική εκπαίδευση, κατά συνέπεια το γεγονός

ότι η πρακτική τους άσκηση αναπτύσσεται σε δημόσια νηπιαγωγεία αποτελεί από μόνο του σημαντικό κίνητρο. Είναι χαρακτηριστικό ότι επιστρέφουν ενθουσιασμένες/οι από τις πρώτες φορές που πάνε στο νηπιαγωγείο. Κίνητρο θεωρούμε ότι αποτελεί και ο τρόπος που αναλύεται η εκπαιδευτική εμπειρία στο πλαίσιο των μαθημάτων που υποστηρίζουν την πρακτική άσκηση, όπου επιχειρείται η «ανάγνωση» καταγραφών που έχουν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της τάξης, υπό των πρίσμα των επιστημονικών δεδομένων (γεγονός που συνεπάγεται και μια κριτική προσέγγιση στις εκπαιδευτικές πρακτικές των νηπιαγωγείων).

Πώς έχει οργανωθεί η πρακτική άσκηση των φοιτητών του Τμήματος; Ποια είναι η διάρκειά της; Υπάρχει σχετικός εσωτερικός κανονισμός;

Η πρακτική άσκηση στο ΤΕΑΠΗ αναπτύσσεται σε 5 διαδοχικά εξάμηνα (ένα εξάμηνο στο 2^ο έτος, τα δύο εξάμηνα του 3^{ου} και τα δύο εξάμηνα του 4^{ου} έτους) και έχει μία δομή που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σπονδυλωτή καθώς αποτελείται από μέρη που έχουν εσωτερική συνοχή και κάθε εξάμηνο πατάει για την ανάπτυξή της σε όσα έχουν προσεγγίσει και αναπτύξει οι φοιτήτριες και οι φοιτητές στο προηγούμενο. Βασικές επιδιώξεις, που διαπερνούν όλες τις φάσεις της πρακτικής άσκησης, αποτελούν η σύνδεση της παιδαγωγικής θεωρίας με την εκπαιδευτική πράξη, καθώς και η προώθηση της αντίληψης του εκπαιδευτικού ερευνητή. Ως προς τη δομή της, η πρακτική άσκηση ξεκινά με παρατήρηση και ανάλυση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας, προχωράει σε συμμετοχική παρατήρηση και ανάλυση, συνεχίζει με εκπαιδευτικές παρεμβάσεις που συνδέονται με τις διαφορετικές περιοχές του προγράμματος σπουδών, αυτοπαρατήρηση και ανάλυση των δικών τους πρακτικών και καταλήγει σε ανάπτυξη σχεδίων εργασίας. Πιο αναλυτικά:

Α΄ φάση: 2^ο έτος, εξαμηνιαίο μάθημα «Παρατήρηση στο Νηπιαγωγείο – ανάλυση και κατανόηση του πλαισίου της πράξης»

Βασικές επιδιώξεις:

- Εξοικείωση με εργαλεία συστηματικής παρατήρησης ως μεθόδου ανάλυσης & κατανόησης του πλαισίου της τάξης.
- Συνειδητοποίηση της ύπαρξης πολλών και διαφορετικών εκπαιδευτικών πλαισίων.
- Μία πρώτη προσπάθεια τήρησης συστηματικού ημερολογίου παρατήρησης.
- Πρώτη απόπειρα σύνδεσης θεωρίας και πράξης.

Δομή

- Συζήτηση/ Παρουσίαση αξόνων παρατήρησης στην ολομέλεια.
- Οι φοιτητές/ τριες κάνουν παρατήρηση σε τάξεις νηπιαγωγείων χωρισμένοι σε πενταμελείς, τετραμελείς ή/και τριμελείς ομάδες με βάση συγκεκριμένους άξονες και κρατούν ημερολόγιο παρατήρησης (4 – 5 παρατηρήσεις στο πλαίσιο του εξαμήνου).
- Συναντήσεις εποπτείας με διδάσκοντες.
- Ομαδική παρουσίαση της εργασίας στην ολομέλεια.
- Εκπόνηση ατομικών εργασιών στο τέλος του εξαμήνου.

Β΄ φάση: 3^ο έτος, ε΄ εξάμηνο (χειμερινό), «Παιδαγωγική της Διδασκαλίας Ι – Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική».

Βασικές επιδιώξεις:

- Κατανόηση της σημασίας της παιδαγωγικής θεωρίας για την εκπαιδευτική πράξη – εστίαση στη σύνδεση της θεωρητικής γνώσης που προσεγγίζουν στο πλαίσιο των μαθημάτων τους στο ΤΕΑΠΗ με την εκπαιδευτική πραγματικότητα.
- Περαιτέρω εξοικείωση με την παρατήρηση και την τήρηση ημερολογίου – Συμμετοχική παρατήρηση και αυτοπαρατήρηση (10 συνολικά παρατηρήσεις στο πλαίσιο του εξαμήνου – μία ημέρα την εβδομάδα).

Δομή

- Θεωρητικές εισηγήσεις και από διδάσκοντες διαφορετικά μαθήματα στο ΤΕΑΠΗ οι οποίες καταλήγουν σε άξονες παρατήρησης που συνδέουν το θεωρητικό πλαίσιο που προσεγγίστηκε με την εκπαιδευτική πραγματικότητα¹⁰.
- Συναντήσεις εποπτείας με αποσπασμένες εκπαιδευτικούς.
- Συμμετοχική παρατήρηση στα νηπιαγωγεία.
- Εκπόνηση ατομικών εργασιών στο τέλος του εξαμήνου.

Γ΄ φάση: 3^ο έτος, στ΄ εξάμηνο (εαρινό), «Παιδαγωγική της Διδασκαλίας ΙΙ – Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική».

Βασικές επιδιώξεις:

- Ανάπτυξη της ικανότητας κριτικής αξιολόγησης του εκάστοτε ισχύοντος θεσμικού πλαισίου.
- Περαιτέρω ανάπτυξη της ικανότητας αυτοπαρατήρησης.

Δομή

- Θεωρητικές εισηγήσεις και από διδάσκοντες διαφορετικά μαθήματα στο ΤΕΑΠΗ που συνδέονται με τις διαφορετικές μαθησιακές περιοχές του προγράμματος σπουδών για το νηπιαγωγείο. Οι εισηγήσεις καταλήγουν σε άξονες ως προς τους εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς και τις διδακτικές παρεμβάσεις που θα επιχειρήσουν οι φοιτήτριες και οι φοιτητές στο νηπιαγωγείο, αναλαμβάνοντας τη συνολική ευθύνη της τάξης¹¹.
- Συναντήσεις εποπτείας με αποσπασμένες εκπαιδευτικούς.
- Παρεμβάσεις των φοιτητριών/ τών στα νηπιαγωγεία (10 συνολικά παρεμβάσεις στο πλαίσιο του εξαμήνου – μία ημέρα την εβδομάδα).. Καταγραφή και σχολιασμός των παρεμβάσεών τους στη βάση όσων έχουν προσεγγιστεί στο πλαίσιο του μαθήματος.
- Παρουσίαση των παρεμβάσεών τους στην ολομέλεια.
- Εκπόνηση ομαδικών και ατομικών εργασιών στο τέλος του εξαμήνου.

¹⁰ Η συμμετοχή άλλων διδασκόντων του τμήματος με εισηγήσεις συμβάλλει ουσιαστικά στην ανάδειξη της σημασίας της θεωρητικής γνώσης που συνδέεται με το γνωστικό τους αντικείμενο για την 'ανάγνωση' και κατανόηση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας και την ανάπτυξη της εκπαιδευτικής πράξης.

¹¹ Αξίζει να σημειωθεί ότι οι παρεμβάσεις τους επιχειρούνται στην τάξη που στο πλαίσιο του ε΄ εξαμήνου έχουν μελετήσει.

Δ΄ φάση: 4^ο έτος, ζ΄ και η΄ εξάμηνα (χειμερινό και εαρινό), «Παιδαγωγική της Διδασκαλίας ΙΙΙ και ΙV – Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική».

Βασικές επιδιώξεις:

- Θεωρητική προσέγγιση των αναλυτικών προγραμμάτων προσχολικής αγωγής.
- Εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος του ελληνικού νηπιαγωγείου και διερεύνηση των δυνατοτήτων λειτουργίας του στα πλαίσια της βιωματικής επικοινωνιακής διδασκαλίας.

Δομή

- Θεωρητικές εισηγήσεις και από τον διδάσκοντα.
- Συναντήσεις εποπτείας με αποσπασμένους εκπαιδευτικούς.
- Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί και παρεμβάσεις των φοιτητριών/ τών στα νηπιαγωγεία στην προοπτική της ανάπτυξης σχεδίων εργασίας (κάθε τετραμελής ομάδα φοιτητριών/των αναλαμβάνει μία τάξη νηπιαγωγείου επί 12 συνεχόμενες εργάσιμες ημέρες και επιχειρούν την ανάπτυξη σχεδίων εργασίας με τα παιδιά).
- Εκπόνηση ομαδικών και ατομικών εργασιών στο τέλος του εξαμήνου που περιλαμβάνουν τους σχεδιασμούς και τις παρεμβάσεις τους.

Ποιες είναι οι κυριότερες δυσκολίες που αντιμετωπίζει το Τμήμα στην οργάνωση της πρακτικής άσκησης των φοιτητών;

Από τις πολλές δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε, η σημαντικότερη συνδέεται με την αναλογία μελών ΔΕΠ που έχουν την ευθύνη της πρακτικής άσκησης και φοιτητριών/τών. Στο πλαίσιο της ανάπτυξης μιας πρακτικής άσκησης που στοχεύει στη σύνδεση της θεωρίας με την πράξη απαιτείται η δυνατότητα επεξεργασίας των αντιλήψεων και των πεποιθήσεων των φοιτητριών/των. Μια τέτοια προοπτική προϋποθέτει τη δυνατότητα εργασίας και επεξεργασίας θεμάτων σε μικρότερες ομάδες. Οι φοιτήτριες/τές που αναλαμβάνει κάθε διδάσκων στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης με το σημερινό καταμερισμό ξεπερνάει τους 90 στο 2^ο έτος (όπου οι ίδιοι οι διδάσκοντες αναλαμβάνουν μόνοι τους και την εποπτεία τους, χωρίς άλλη βοήθεια), άγγιζε τους τριακόσιους στο τρίτο έτος και στο τέταρτο έτος μέχρι πέρσι και αυτή τη στιγμή είναι περίπου 150 για το τρίτο έτος και συνεχίζει να αγγίζει τους 300 στο τέταρτο έτος (στο 3^ο και στο 4^ο έτος υπάρχει και η συμβολή των αποσπασμένων εκπαιδευτικών).

Η δεύτερη κατά σειρά δυσκολία αφορά την έλλειψη σταθερού υποστηρικτικού προσωπικού (μελών ΕΕΔΙΠ) που να ασχολούνται με το συντονισμό της πρακτικής άσκησης σε συνδυασμό με τη δυσμενή αναλογία αποσπασμένων εκπαιδευτικών και φοιτητών/τριών (που συμβάλουν στην εποπτεία της πρακτικής άσκησης του 3^{ου} και του 4^{ου} έτους). Φέτος, που είμαστε στην καλύτερη δυνατή κατάσταση των τελευταίων ετών, αναλογούν 40-45 φοιτήτριες/τές σε κάθε αποσπασμένο εκπαιδευτικό, ενώ η επιθυμητή αναλογία (στην οποία έχουμε καταλήξει και στο πλαίσιο του αναπτυσσόμενου δικτύου

πρακτικών ασκήσεων¹²) είναι 1 προς 30. Τα προηγούμενα χρόνια η κατάσταση, ιδιαίτερα για το 3^ο έτος, ήταν εξαιρετικά δύσκολη. Ένα μέλος ΔΕΠ και 3 αποσπασμένες εκπαιδευτικοί ανά 300 περίπου φοιτήτριες/τές. Προκειμένου η πρακτική άσκηση να συνεχίσει καταρχάς να πραγματοποιείται και να διατηρηθεί επιπλέον ένα αξιοπρεπές επίπεδο προσελήφθησαν εξωτερικοί συνεργάτες για συμβολή στην εποπτεία, και πάλι όμως η αναλογία των εποπτριών με τις φοιτήτριες και τους φοιτητές ήταν εξαιρετικά δυσμενής. Επιπλέον υπήρχε σημαντική δυσκολία να προσληφθούν εξωτερικοί συνεργάτες που διέθεταν αξιόλογη εμπειρία στο χώρο της σχολικής τάξης, θεωρητική υποδομή και διαθέσιμο χρόνο για επιτόπια εποπτεία των παρεμβάσεων των φοιτητριών/των στα νηπιαγωγεία. Καταφύγαμε στις νηπιαγωγούς – μεταπτυχιακές φοιτήτριες του τμήματος που βρισκόντουσαν σε εκπαιδευτική άδεια. Όμως, καθώς είχαν αυξημένες υποχρεώσεις στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών τους σπουδών, δεν ήταν δυνατόν να συμβάλουν περισσότερο από ένα εξάμηνο καθεμία. Έτσι κάθε εξάμηνο υπήρχαν νέες συνεργάτιδες και η επιμόρφωσή τους στην επιθυμητή για την πρακτική άσκηση προοπτική ξεκινούσε από την αρχή. Το γεγονός αυτό αύξανε ακόμη περισσότερο το χρόνο που το υπεύθυνο για την πρακτική άσκηση του συγκεκριμένου έτους μέλος ΔΕΠ αφιέρωνε σε αυτό. Γενικότερα, ακόμη κι όταν πραγματοποιούνταν οι αναγκαίες αποσπάσεις εκπαιδευτικών, το γεγονός ότι δεν υπάρχει μόνιμο προσωπικό για την εποπτεία των πρακτικών ασκήσεων δημιουργεί προβλήματα ουσίας, καθώς τα μέλη ΔΕΠ είναι αναγκασμένα να εκπαιδεύουν όχι μόνο φοιτητές/τριες αλλά και εκπαιδευτικούς που συμβάλλουν στις πρακτικές ασκήσεις. Απαιτείται συνεπώς αύξηση των μελών ΔΕΠ που ασχολούνται με την πρακτική άσκηση και υποστήριξη με μέλη ΕΕΔΙΠ που θα συμβάλλουν στην ανάπτυξή της σε πιο μόνιμη βάση.

Η τρίτη κατά σειρά, αλλά όχι λιγότερο σημαντική δυσκολία, συνδέεται με την εξεύρεση και τη διατήρηση της συνεργασίας με ικανό αριθμό νηπιαγωγείων, πρόθυμων να δέχονται φοιτήτριες/τές για παρατήρηση. Αυτό προϋποθέτει συστηματική επικοινωνία και συνεργασία με νηπιαγωγούς και σχολικές συμβούλους προσχολικής αγωγής. Καθώς δεν υπάρχουν κίνητρα γι' αυτή τους τη συμμετοχή, η επικοινωνία με τα νηπιαγωγεία και η αποδοχή από πλευράς των νηπιαγωγών να δεχτούν φοιτήτριες και φοιτητές για παρατήρηση στις τάξεις τους έχει αρκετές δυσκολίες ως εγχείρημα.

Σημαντική δυσκολία αποτελεί επίσης το γεγονός ότι οι φοιτήτριες και οι φοιτητές μας πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση σε τάξεις νηπιαγωγών που υιοθετούν παιδαγωγικές πρακτικές που δεν εναρμονίζονται με όσα διδάσκονται στο Πανεπιστήμιο. Το γεγονός αυτό τις φέρνει σε κατάσταση σύγκρουσης, η οποία δυσκολεύει

¹² Το δίκτυο πρακτικών ασκήσεων έχει αρχίσει να λειτουργεί εδώ και δύο χρόνια και απαρτίζεται από τα μέλη ΔΕΠ που εμπλέκονται με την πρακτική άσκηση των φοιτητριών/των σε όλα τα τμήματα νηπιαγωγών της χώρας και από όσες/όσους αποσπασμένες/ους εκπαιδευτικούς θέλουν να συμμετέχουν. Συνάντηση του δικτύου πραγματοποιείται μία φορά το χρόνο και κάθε φορά την αναλαμβάνει άλλο Πανεπιστημιακό Τμήμα. Στο πλαίσιο της συνάντησης αναπτύσσονται διαδικασίες αλληλοενημέρωσης και ανταλλαγής απόψεων για ζητήματα που συνδέονται με την πρακτική άσκηση, αλλά και κοινές ενέργειες που μπορούν να αναπτυχθούν. Το δίκτυο ετοιμάζει ιστότοπο στον οποίο θα αναρτώνται προβληματισμοί σχετικά με την πρακτική άσκηση, εναλλακτικές προσεγγίσεις καθώς και δημοσιεύσεις.

εξαιρετικά τόσο το εγχείρημα της ανάλυσης του πλαισίου της τάξης, που είναι η βασική επιδίωξη των αρχικών φάσεων της πρακτικής άσκησης, όσο και τις διδακτικές τους παρεμβάσεις, που είναι η επιδίωξη των επόμενων φάσεων.

Πρόσθετη δυσκολία για την ανάπτυξη διδακτικών παρεμβάσεων από πλευράς των φοιτητών/τριών αποτελεί το γεγονός ότι μέχρι το τέλος του ε' εξαμήνου που τις ξεκινούν δεν έχουν διδαχτεί το συνολικό αριθμό μαθημάτων που προσφέρει το ΠΠΣ και που συνδέονται με προσεγγίσεις της προφορικής και της γραπτής γλώσσας στις μικρές ηλικίες, των μαθηματικών, των φυσικών επιστημών, καθώς και μαθήματα που συνδέονται με προσεγγίσεις των εικαστικών, της μουσικής, της δραματικής τέχνης, του κουκλοθέατρου και του θεάτρου σκιών στο νηπιαγωγείο. Έτσι, στο πλαίσιο των μαθημάτων που υποστηρίζουν την πρακτική άσκηση, προσπαθούμε να καλύψουμε το πώς σε συνδυασμό με το *π*. Καθώς οι φοιτήτριες και οι φοιτητές πραγματοποιούν πρακτική άσκηση στις τάξεις νηπιαγωγών που, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, στην πλειοψηφία τους ακολουθούν παραδοσιακές και εν πολλοίς αποσπασματικές και μη συγκροτημένες παιδαγωγικές προσεγγίσεις που δεν εναρμονίζονται με όσα διδάσκονται στο Πανεπιστήμιο, το γεγονός ότι δεν έχουν καν διδαχτεί μαθήματα όπως τα παραπάνω, εντείνει τα φαινόμενα αποσπασματικού χαρακτήρα μιμήσεων (από πλευράς των φοιτητριών/των) όταν αναλαμβάνουν την τάξη και καθιστά εξαιρετικά δύσκολο το εγχείρημα της κριτικής και δημιουργικής αξιοποίησης του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου στο πλαίσιο της πρακτικής τους άσκησης. Καθώς η φύση των μαθημάτων που συνδέονται με την πρακτική άσκηση απαιτεί συμμετοχικές διαδικασίες, και κατά συνέπεια η παρουσία των φοιτητών σε αυτά θεωρείται αναγκαία, δημιουργούνται προβλήματα πρακτικά και ουσιαστικά που συνδέονται και με τη χωρητικότητα και την υποδομή των αιθουσών.

Σε ποιες ικανότητες εφαρμογής γνώσεων στοχεύει η πρακτική άσκηση; Πόσο ικανοποιητικά κρίνετε τα αποτελέσματα; Πόσο επιτυχής είναι η εξοικείωση των ασκούμενων με το περιβάλλον του φορέα εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης;

Η πρακτική άσκηση, όπως ήδη αναφέρθηκε, στοχεύει στη σύνδεση της θεωρητικής γνώσης που αποκομίζουν οι φοιτητές/τριες με την εκπαιδευτική πράξη όπως και στην ανάπτυξη της ικανότητας κριτικής αξιοποίησης του εκάστοτε θεσμικού πλαισίου. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θεωρούμε ότι εξοικειώνονται αρκετά με το περιβάλλον των δημόσιων νηπιαγωγείων, όπου πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση. Ωστόσο, η εξοικείωση αυτή δεν εξασφαλίζει ότι θα αναπτύξουν επαγγελματικές ταυτότητες στην επιθυμητή κατεύθυνση, καθώς σε αρκετό ποσοστό δεν καταφέρνουν να μετακινηθούν από παραδοσιακές αντιλήψεις σχετικά με τη διδασκαλία και τη μάθηση που έχουν διαμορφωθεί από τα μαθητικά τους χρόνια. Οι αντιλήψεις αυτές ενισχύονται μάλιστα από τις πρακτικές που συναντούν στα νηπιαγωγεία όπου πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση. Προκειμένου να έχουμε περισσότερο συγκροτημένα στοιχεία, έχουμε ξεκινήσει από πέρυσι συστηματική αξιολόγηση των μαθημάτων που συνδέονται με την πρακτική άσκηση.

Συνδέεται το αντικείμενο απασχόλησης κατά την πρακτική άσκηση με την εκπόνηση πτυχιακής / διπλωματικής εργασίας;

Εφόσον η διπλωματική εργασία είναι στο τμήμα μας προαιρετική, η σύνδεσή της ή όχι με την πρακτική άσκηση εξαρτάται από το ποιος αναλαμβάνει την εποπτεία της. Αν πρόκειται για μέλη ΔΕΠ που τυχαίνει να ασχολούνται με την πρακτική άσκηση, τότε η διπλωματική εργασία συνδέεται μ' αυτή.

Δημιουργούνται με την πρακτική άσκηση ευκαιρίες για μελλοντική απασχόληση των πτυχιούχων;

Στο βαθμό που η πρακτική άσκηση επιτυγχάνει την επιδιωκόμενη σύνδεση της θεωρίας με την πράξη, συμβάλλει στην αύξηση των πιθανοτήτων επιτυχίας των φοιτητριών και των φοιτητών μας στις εξετάσεις του ΑΣΕΠ. Κατ' αυτήν την έννοια θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι αυξάνει τις ευκαιρίες για μελλοντική απασχόλησή τους. Επειδή, επιπλέον η ποιότητα της πρακτικής άσκησης των φοιτητριών μας έχει αρχίσει να γίνεται γνωστή στον ευρύτερο εκπαιδευτικό χώρο, οι απόφοιτές μας έχουν καλή υποδοχή και κυρίως ζήτηση σε θέσεις εργασίας (αμέσως μετά την αποφοίτησή τους) και στο χώρο της ιδιωτικής εκπαίδευσης.

Έχει αναπτυχθεί δίκτυο διασύνδεσης του Τμήματος με κοινωνικούς, πολιτιστικούς ή παραγωγικούς φορείς με σκοπό την πρακτική άσκηση των φοιτητών;

Εδώ και τρία χρόνια έχουμε ξεκινήσει τη δημιουργία ενός δικτύου συνεργαζόμενων νηπιαγωγών, οι οποίες δέχονται στις τάξεις τους φοιτήτριες και φοιτητές για πρακτική άσκηση. Προκειμένου να αντιμετωπίσουμε σε βάθος χρόνου την απόσταση ανάμεσα στις εκπαιδευτικές πρακτικές των νηπιαγωγείων όπου πραγματοποιείται η πρακτική άσκηση και σε όσα διδάσκονται στο Πανεπιστήμιο, κινηθήκαμε στην προοπτική του να διαμορφώσουμε ένα δίκτυο νηπιαγωγών που θα έρθουν σε στενότερη επαφή με το Πανεπιστήμιο με συνεργασίες σε αρκετά επίπεδα. Σε αυτή την κατεύθυνση ξεκινήσαμε από το ακαδημαϊκό έτος 2006 – 2007 και μεθοδεύσαμε περισσότερο συστηματικά από το 2007 – 2008 συστηματικές συναντήσεις στο Πανεπιστήμιο με όσες και όσους νηπιαγωγούς δέχονται φοιτήτριες και φοιτητές στις τάξεις τους για την πρακτική άσκηση του 2^{ου} και του 3^{ου} έτους. Οι συναντήσεις αυτές, που πραγματοποιούνται 3-4 φορές το χρόνο, στην αρχή είχαν ενημερωτικό χαρακτήρα (τι κάνουμε στο Πανεπιστήμιο και τι προσδοκούμε από τα νηπιαγωγεία). Στη συνέχεια εξελίχτηκαν όμως και σε συναντήσεις προβληματισμού και συζήτησης πάνω σε προσδιορισμένα ζητήματα. Στη δεύτερη λοιπόν φάση των συναντήσεων, οι συμμετέχουσες/ντες εκπαιδευτικοί ζητούσαν εισηγήσεις για τα θέματα που τους απασχολούσαν (ένα κάθε φορά) και στη συνέχεια της εισήγησης ακολουθούσε συζήτηση. Τα θέματα που μέχρι στιγμής έχουμε διαπραγματευτεί είναι: «Ο ρόλος του εκπαιδευτικού σήμερα», «Στην προοπτική του εκπαιδευτικού – ερευνητή», «Διαδικασίες αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου στο νηπιαγωγείο», «Ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης». Επίσης στο πλαίσιο αυτών των συναντήσεων, εκπαιδευτικοί

παρουσίασαν δουλειά τους που συνδέεται με τα συζητούμενα θέματα και στην τελευταία συνάντηση του έτους την εμπειρία τους από τη συνεργασία με το Πανεπιστήμιο στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης. Θεωρούμε ότι αν μπορούσαν να δοθούν πρόσθετα κίνητρα για αυτήν τους τη συμμετοχή (π.χ. κάποια μοριοδότηση ή/και εμπλουτισμός της βιβλιοθήκης της τάξης τους έστω με βιβλία που χρησιμοποιούν οι φοιτήτριες/τές στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων που αναπτύσσουν στο νηπιαγωγείο) θα συνέβαλε θετικά στην περαιτέρω ανάπτυξη του δικτύου, με προοπτική μελλοντικά οι νηπιαγωγοί του δικτύου να μπορούν να εποπτεύουν την πρακτική άσκηση των φοιτητριών/των που θα δέχονται στις τάξεις τους.

Ποιες πρωτοβουλίες αναλαμβάνει το Τμήμα προκειμένου να δημιουργηθούν θέσεις απασχόλησης φοιτητών (σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο);

Στην πρόταση για χρηματοδότηση προγράμματος πρακτικής άσκησης που έχουμε καταθέσει προβλέπεται η εξοικείωση των φοιτητριών και φοιτητών με διαφορετικούς χώρους της εξελισσόμενης αγοράς εργασίας. Συμπεριλαμβάνονται χώροι που απευθύνονται σε ευαίσθητες κοινωνικά ομάδες. Προτείνεται, ως εκ τούτου, εποπτευόμενη πρακτική άσκηση σε ιδιωτικά σχολεία, ιδιωτικούς και φιλανθρωπικούς παιδικούς σταθμούς, κέντρα δημιουργικής απασχόλησης και μέριμνας παιδιών, νοσοκομεία παιδών, κατασκηνώσεις, Παιδικά χωριά SOS και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές αντιδρούν σε αυτού του τύπου τις προτάσεις με το επιχείρημα ότι γίνεται αναγκαστικά επιλογή φοιτητών/τριών και δεν είναι δυνατόν να συμμετέχουν όλες και όλοι λόγω των περιορισμών που τίθενται από τα χρηματοδοτούμενα προγράμματα. Η πρωτοβουλία περιορίζεται και από τις περιορισμένες δικές μας δυνάμεις για την εποπτεία.

Υπάρχει στενή συνεργασία και επαφή μεταξύ των εκπαιδευτικών / εποπτών του Τμήματος και των εκπροσώπων του φορέα εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης;

Υπάρχει εξαιρετικά συστηματική συνεργασία των αποσπασμένων εκπαιδευτικών με τις/τους νηπιαγωγούς που δέχονται φοιτήτριες και φοιτητές στις τάξεις τους όπως και με τα μέλη ΔΕΠ στο πλαίσιο του δικτύου για τις πρακτικές ασκήσεις που αναφέρθηκε παραπάνω. Συνεργαζόμαστε επίσης στενά με τις σχολικές συμβούλους προσχολικής εκπαίδευσης της Αττικής.

Υπάρχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις και απαιτήσεις για τη συνεργασία του Τμήματος με τους φορείς εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης; Ποιες;

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η δημιουργία κινήτρων για την υποδοχή και εποπτεία των φοιτητριών και φοιτητών στα δημόσια νηπιαγωγεία (π.χ. μοριοδότηση εκπαιδευτικών για τη συμμετοχή τους, ή δυνατότητα παροχής εκπαιδευτικού υλικού ή/και η πρόσθετη αμοιβή) θα δημιουργούσε νέες προοπτικές συνεργασίας.

Πώς παρακολουθούνται και υποστηρίζονται οι ασκούμενοι φοιτητές;

Κάθε φάση της πρακτικής άσκησης υποστηρίζεται από ένα τρίωρο θεωρητικά προσανατολισμένο μάθημα. Πραγματοποιούνται επιπρόσθετα συναντήσεις εποπτείας των φοιτητών σε μικρές ομάδες. Στο 2^ο έτος οι συναντήσεις αυτές πραγματοποιούνται με τη διδάσκουσα ή τον διδάσκοντα του μαθήματος, ενώ στο 3^ο και στο 4^ο έτος με τις/τους αποσπασμένες/ους εκπαιδευτικούς και πυκνότερα απ' ότι στο 2^ο έτος. Παράλληλα οι διδάσκοντες συναντώνται συστηματικά με τις/τους αποσπασμένες/ους εκπαιδευτικούς για να συζητηθεί η εξέλιξη και τα προβλήματα των φοιτητριών/των. Επίσης οι φοιτήτριες και οι φοιτητές σε όλες τις φάσεις της πρακτικής άσκησης παρουσιάζουν εργασίες από τη δουλειά τους στο νηπιαγωγείο, οι οποίες συζητιούνται στην ολομέλεια των μαθημάτων. Παράλληλα το ακαδημαϊκό έτος 2007 – 2008 ξεκίνησε και συνεχίζει η οργάνωση και λειτουργία του Παιδαγωγικού Εργαστηρίου. Στόχος είναι το Παιδαγωγικό Εργαστήριο να μετατραπεί σε χώρο χρήσιμο και δημιουργικό για τις φοιτήτριες και τους φοιτητές. Πιο συγκεκριμένα, ελπίζουμε στο να μπορούν να βρίσκουν σε αυτό επιλεγμένα παιδικά βιβλία και άλλο εκπαιδευτικό υλικό για το σχεδιασμό και την πραγματοποίηση των διδακτικών τους παρεμβάσεων με υποστήριξη στις επιλογές τους, αλλά και να αξιοποιήσουν τους υπολογιστές για την ανάπτυξη των εργασιών τους. Σήμερα το Παιδαγωγικό Εργαστήριο έχει αρκετούς τίτλους παιδικών βιβλίων, λίγα θεωρητικά βιβλία, πλήρεις σειρές των τριών περιοδικών που αναφέρονται στις μικρές ηλικίες, αυξανόμενη συλλογή επιτραπέζιων και επιδαπέδιων παιχνιδιών και άλλου εκπαιδευτικού υλικού, δύο υπολογιστές με εκτυπωτή και σαρωτή. Τη λειτουργία του Παιδαγωγικού Εργαστηρίου αναλαμβάνουν, μαζί με τα λοιπά τους καθήκοντα, οι αποσπασμένες εκπαιδευτικοί.

3.2. Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Στο Τμήμα λειτουργούν πέντε προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών (ΠΜΣ). Το παλαιότερο λειτουργεί από το 1994 σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου και έχει τίτλο «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα». Σχετικά πρόσφατα (πριν 2 χρόνια) η κατεύθυνση ειδίκευσης στην Ειδική Αγωγή αυτονομήθηκε, για πρακτικούς λόγους σε ανεξάρτητο ΠΜΣ. Από τα μέσα της δεκαετίας του '90 το Τμήμα μετέχει σε ΠΜΣ που οργανώνει το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ με τίτλο «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία», αν και ο αριθμός των μαθημάτων που διδάσκουν μέλη ΔΕΠ του Τμήματος μας σ' αυτό είναι σχετικά περιορισμένος. Πιο πρόσφατα, δηλαδή από το 2005, λειτουργεί σε συνεργασία με τα Τμήματα ΜΜΕ-ΕΚΠΑ, Αρχιτεκτόνων, Μηχανικών-Παν/μίου Θεσσαλίας και Ηλεκτρονικής-ΤΕΙ Πειραιά το ΠΜΣ με τίτλο «Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση». Για πρώτη φορά το 2009-10. λειτουργεί πάλι σε συνεργασία με το Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης το ΠΜΣ με τίτλο στη Συμβουλευτική Ψυχολογία και Συμβουλευτική στην Εκπαίδευση, την Υγεία, την Εργασία».

3.2.1. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Ι.

3.2.1.1. Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Κοινό ΠΜΣ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ» του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στη Προσχολική Ηλικία (Τ.Ε.Α.Π.Η.) του ΕΚΠΑ και του Institute of Education University of London

(α) Στους φοιτητές που εγγράφονται, φοιτούν και εκπονούν επιτυχώς τις προβλεπόμενες εργασίες στο ΕΚΠΑ και στο Institute of Education, University of London (IoE) χορηγείται «*Ενιαίο Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Αγωγής. Ειδίκευση: Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα - Joint MA degree in Education and Human Rights*». Το Δίπλωμα απονέμεται από κοινού από τα δύο συνεργαζόμενα ιδρύματα: το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Αθηνών και το Institute of Education, University of London.

(β) Στους φοιτητές που εγγράφονται, φοιτούν και εκπονούν επιτυχώς τις προβλεπόμενες εργασίες στο ΕΚΠΑ, χορηγείται «*Χωριστό Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Αγωγής. Ειδίκευση: Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα*» με αναφορά στο συνεργαζόμενο Ίδρυμα (Institute of Education). Το Δίπλωμα απονέμεται από το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Αθηνών. Οι φοιτητές παρακολουθούν μαθήματα που προσφέρονται στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, μάθημα συνδιδασκαλίας (τεσσάρων διδασκόντων του ΙΟΕ και τεσσάρων διδασκόντων του ΤΕΑΠΗ) και αξιολογούνται με βάση τα αντίστοιχα κριτήρια.

3.2.1.2. Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Το Πρόγραμμα διεξάγεται από κοινού με το Institute of Education University of London (Faculty: Policy and Society, Department: School of Educational Foundations and Policy Studies)

3.2.1.3. Ανταπόκριση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας.

Ανταπόκριση στους στόχους του Τμήματος

ΣΤΟΧΟΙ ΤΕΑΠΗ:

1. Σύνθεση επιστημονικής γνώσης και επαγγελματικής κατάρτισης, παροχή μεθοδολογικής κατάρτισης
2. Παροχή εργαλείων για κατανόηση της πολυπλοκότητας των εκπαιδευτικών φαινομένων/ανάλυση παραγόντων που διαμορφώνουν τη σχολική πραγματικότητα και την οργάνωση της παιδαγωγικής πρακτικής
3. Πανεπιστημιακή εκπαίδευση στον χώρο των Επιστημών της Αγωγής

4. Ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, εξοικείωση των φοιτητές/τριών με τις μεθόδους και τα εργαλεία της επιστημονικής έρευνας (βλ. ιστοσελίδα ΤΕΑΠΗ/http://www.ecd.uoa.gr/istoriko_skopos/stoxoi.htm)

ΣΤΟΧΟΙ του ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»

1. Κινητικότητα των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών και διδασκόντων προωθώντας έτσι τη συνεργατική διδασκαλία και την εξοικείωση των φοιτητών με διαφορετικά εκπαιδευτικά, κοινωνικά και πολιτισμικά πλαίσια (ελληνικό και αγγλικό)
2. Κατάρτιση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών και επιστημόνων, οι οποίοι θα καλύπτουν ανάγκες σε δυναμικό των σχολείων, των κεντρικών δημόσιων φορέων της εκπαίδευσης, όπως οι υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας, του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Κέντρων Ερευνών, δημόσιων φορέων της εκπαίδευσης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, μη κερδοσκοπικών οργανισμών, μη κυβερνητικών οργανώσεων, και ιδιωτικών φορέων, και οι οποίοι θα παρέχουν έργο στο αντικείμενο των επιστημών της αγωγής και ειδικότερα στον τομέα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Εκπαίδευση.
3. Δημιουργία επιστημονικών στελεχών ικανών να συμμετέχουν στη διεξαγωγή εκπαιδευτικών ερευνών κ.α., στη μελέτη και στην εκπόνηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων κ.α., και στην ανάπτυξη και εφαρμογή εκπαιδευτικών πολιτικών και πρακτικών που εστιάζονται στην καταπολέμηση των κοινωνικών ανισοτήτων που αναδύονται στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών θεσμών (*Οδηγός και Κανονισμός Σπουδών 2009-2010 του Κοινού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών 'Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα' κεφ. 1.2, σς. 5-6*)

Με βάση τα παραπάνω το ΠΜΣ 'Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα' έχοντας ως αντικείμενο τη διδασκαλία, την έρευνα, τη μελέτη και την εφαρμογή μεθόδων για θέματα εκπαίδευσης ανταποκρίνεται, εξειδικεύει και επεκτείνει στους στόχους του ΤΕΑΠΗ παρέχοντας ένα Κοινό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, **στον κλάδο των επιστημών της αγωγής**, του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Τ.Ε.Α.Π.Η.) και του Institute of Education (IOE) του Πανεπιστημίου του Λονδίνου.

Ανταπόκριση στις ανάγκες της Ελληνικής και της Ευρωπαϊκής Κοινωνίας:

Το ΠΜΣ συμβάλλει στην παραγωγή και τη μεταφορά (μέσω της διεθνούς συνεργασίας) τεχνογνωσίας σε τομείς οι οποίοι εξασφαλίζουν ανταγωνιστικότητα στην αγορά εργασίας

- Προώθηση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού δυναμικού μέσω της ανάπτυξης της εξειδίκευσης και της τεχνογνωσίας σε ζητήματα ένταξης ειδικών κοινωνικών ομάδων
- Καταπολέμηση του αποκλεισμού των γυναικών από την αγορά εργασίας
- Καταπολέμηση του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας ατόμων με πολιτισμικές και γλωσσικές ιδιαιτερότητες

- Οι απόφοιτοι του ΠΜΣ κατοχυρώνουν την παιδαγωγική επάρκεια που τους επιτρέπει να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ και ως εκ τούτου μπορούν να διοριστούν στη δημόσια εκπαίδευση

Οι χώροι της αγοράς εργασίας που επωφελούνται από την παραγόμενη τεχνογνωσία και ενδιαφέρονται για την απορρόφηση των αποφοίτων του Π.Μ.Σ είναι:

- Οι φορείς και οι οργανισμοί χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο (π.χ. Ευρωπαϊκή Ένωση).
- το ΥΠΕΠΘ
- οι εκπαιδευτικοί θεσμοί και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα φορείς και υπηρεσίες ένταξης
- οι κοινωνικές υπηρεσίες στο σύνολό τους
- μη κυβερνητικές οργανώσεις που ασχολούνται με τα δικαιώματα ειδικών κοινωνικών ομάδων
- διεθνείς οργανισμοί που αφορούν στα ανθρώπινα δικαιώματα

Το επιστημονικό αντικείμενο του ΠΜΣ εντάσσεται στις ευρύτερες γνωστικές περιοχές και περιοχές δράσης για τις οποίες η ελληνική Πολιτεία έχει θέσει υψηλή προτεραιότητα όπως: καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας και ανίχνευση των μαθησιακών προβλημάτων, επισήμανση/διερεύνηση και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, αντιμετώπιση της ανισότητας και ένταξη των γυναικών (που αποτελούν το 90% τόσο των υποψηφίων όσο και των φοιτητών του ΠΜΣ) στην αγορά εργασίας.

Με την εξειδίκευση επιστημόνων και εκπαιδευτικών σε τομείς που συμβάλλουν στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της σχολικής αποτυχίας, τόσο στην Ελλάδα όσο και στις άλλες χώρες της ΕΕ ανταποκρίνεται πλήρως στο αίτημα της ελληνικής κοινωνίας και ελληνικής αγοράς εργασίας που έχει ανάγκη από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό στις κρίσιμες αυτές περιοχές δράσης.

Παράλληλα, παρέχει τα γνωστικά και μεθοδολογικά εργαλεία για να αντιμετωπίσει την ετερογένεια του μαθητικού πληθυσμού (εθνική, γλωσσική, πολιτισμική, κοινωνική) και να βελτιώσει την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης, και συνεπώς να καταφέρει να υλοποιήσει το δικαίωμα όλων στην εκπαίδευση με την κατάρτιση εκπαιδευτικών και στελεχών της εκπαίδευσης ικανών να κατανοούν τις νέες εκπαιδευτικές ανάγκες και να παρεμβαίνουν στο επίπεδο του σχεδιασμού και της παιδαγωγικής πράξης.

Η βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης πραγματοποιείται έτσι προς όφελος των ομάδων εκείνων που πλήττονται περισσότερο από τις κοινωνικές, οικονομικές ή άλλες ανισότητες: χαμηλά κοινωνικά στρώματα, μειονότητες, μετανάστες. Με δεδομένη τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την απασχόληση, αυξάνονται οι πιθανότητες πρόσβασης αυτών των ομάδων στην απασχόληση και κατά συνέπεια ευνοείται δυνάμει η ένταξή τους στην κοινωνική ζωή.

Τέλος, στους αποφοίτους του ΠΜΣ, που δεν προέρχονται από παιδαγωγικές ή καθηγητικές σχολές, παρέχει το προνόμιο της κατοχύρωσης της παιδαγωγικής

επάρκειας που τους επιτρέπει να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ ή άλλων φορέων που αφορούν θέσεις εκπαιδευτικών λειτουργών στην εκπαίδευση. Έτσι λοιπόν οι απόφοιτοι κοινωνιολογικών και ανθρωπολογικών σχολών μπορούν να χρησιμοποιήσουν το πτυχίο τους για να επιδιώξουν μία θέση στο δημόσιο σχολείο. Με βάση τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι το ΠΜΣ ανταποκρίνεται στις ανάγκες της Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Κοινωνίας

Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο έγκυρες είναι; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Α. Ιστορικό και Διαδικασία Εσωτερικής Αξιολόγησης:

Το κοινό ΠΜΣ *‘Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα’*, λειτουργεί με βάση το **Εδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας** (Ε.Π.Σ.), όπως προβλέπεται από την ελληνική νομοθεσία, καθώς και τους κανόνες και τις ρυθμίσεις που διέπουν το ΙοΕ.

Το ΠΜΣ άρχισε ως απλή συνεργασία το 1995, μετά από ενέργειες της Μαρίας Ηλιού στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και της Δρ. Eva Gamarnikow στο ΙοΕ του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Το 2001 η συνεργασία έγινε διακρατική και τυπικά. Από το ακαδημαϊκό έτος 2006-07, το ΠΜΣ *‘Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα, κατεύθυνση Κοινωνικές Διακρίσεις’* λειτούργησε με βάση το **Εδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας** (Ε.Π.Σ.). Η ανανέωση της ισχύουσας συνεργασίας (Ε.Π.Σ.) για το κοινό ΠΜΣ *‘Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα’* έγινε το Μάρτιο του 2008. Στη νέα του δομή το ΠΜΣ χορηγεί ενιαίο δίπλωμα των Πανεπιστημίων Αθηνών και Λονδίνου και αξιολογείται ανά διετία με εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση (βλ. Οδηγό και Κανονισμό Σπουδών 2009-2010, κεφ.3.3., σελ.28).

Η Διοικούσα Επιτροπή του ΠΜΣ

Την ευθύνη της λειτουργίας του Κοινού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» έχει η Διοικούσα Επιτροπή η οποία αποτελείται από 4 μέλη. Η Πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής προωθεί ζητήματα και εισηγείται προτάσεις προκειμένου να διευκολύνει αποφάσεις που βρίσκονται προς την κατεύθυνση της βελτίωσης της ποιότητας και της αποτελεσματικής λειτουργίας του Προγράμματος.

Τα καθήκοντα της Επιτροπής προσδιορίζονται/απορρέουν από τον νόμο 3404/17-10-05, και αφορούν:

- τα κριτήρια ποιότητας
- το περιεχόμενο του Προγράμματος
- τη δομή και την εφαρμογή του Προγράμματος
- τα μαθήματα και εργαστήρια
- τις υποχρεώσεις φοίτησης και αποφοίτησης
- την κατανομή των πόρων
- την απονομή του Διπλώματος/Πτυχίου
- τον ορισμό των Επιτροπών για την επιλογή των νέων ΜΦ

Στην Επιτροπή συμμετέχει και ένας εκπρόσωπος των Μεταπτυχιακών Φοιτητών

Η Εσωτερική Αξιολόγηση στοχεύει στο να διαπιστώσει τη συνολική αποτελεσματικότητα του Προγράμματος και βασίζεται στην καταγραφή στοιχείων που αφορούν:

- α. το Πρόγραμμα Σπουδών το οποίο εφαρμόζεται από το 2001 και για όλα τα επόμενα έτη μέχρι σήμερα,
- β. συγκριτικό πίνακα του ρυθμού φοίτησης και αποφοίτησης από το 1995-σήμερα,
- γ. το Διδακτικό προσωπικό,
- δ. τα όργανα λήψης αποφάσεων, συντονισμού και διοίκησης του ΠΜΣ,
- ε. την διοικητική και διδακτική υποστήριξη των μεταπτυχιακών φοιτητών,
- ζ. το διοικητικό προσωπικό,
- η. την υλικοτεχνική υποδομή που περιλαμβάνει τους χώρους του ΠΜΣ και τη πρόσβαση των ΜΦ σε βιβλία, τεχνικό εξοπλισμό και ηλεκτρονικές βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων και τέλος
- θ. τον προϋπολογισμό του ΠΜΣ.

Το κυρίως κείμενο και τα στοιχεία της Εσωτερικής Αξιολόγησης συνοδεύουν 12 Παραρτήματα.

Η εσωτερική αξιολόγηση στηρίζεται σε απαντήσεις Ερωτηματολογίων των μεταπτυχιακών φοιτητών και του διδακτικού προσωπικού. Τα ερωτηματολόγια τόσο των ΜΦ όσο και των διδασκόντων συμπληρώνονται και συγκεντρώνονται στο τέλος κάθε εξαμήνου (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1).

B. Διαδικασία Εξωτερικής Αξιολόγησης

Η Εξωτερική Αξιολόγηση πραγματοποιείται από Εξωτερικό Αξιολογητή. Ο Αξιολογητής είναι ο καθηγητής David Coulby, από το Πανεπιστήμιο Bath της Αγγλίας. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται ανά διετία από το ακαδημαϊκό έτος 2000-2001 μέχρι σήμερα. Τα στοιχεία που προκύπτουν από την αξιολόγηση λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό του Προγράμματος και οδηγούν στην διασφάλιση υψηλής ποιότητας του ΠΜΣ.

Στάδια Εξωτερικής Αξιολόγησης:

- α. Εξέταση του φακέλου της Εσωτερικής Αξιολόγησης από τον Εξωτερικό Αξιολογητή (ΕΑ),
- β. Συνεντεύξεις του ΕΑ με τα όργανα διοίκησης του ΠΜΣ,
- γ. Συνεντεύξεις του ΕΑ με το προσωπικό του Γραφείου Υποστήριξης
- δ. Συνεντεύξεις του ΕΑ με μέλη του διδακτικού προσωπικού
- ε. Συνεντεύξεις του ΕΑ με μεταπτυχιακούς φοιτητές
- ζ. Σύνταξη Έκθεσης

Τα πορίσματα της Έκθεσης Αξιολόγησης συζητούνται στα όργανα διοίκησης του ΠΜΣ, και έτσι διαμορφώνεται η πορεία του ΠΜΣ και οι μελλοντικές κατευθύνσεις του.

Με βάση τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό πως οι διαδικασίες ελέγχου που εφαρμόζονται από το Πρόγραμμα είναι και έγκυρες και αποτελεσματικές καθώς η Εσωτερική και Εξωτερική Αξιολόγηση που εφαρμόζονται περιοδικά, αναλύουν και διερευνούν όλα τα στοιχεία που συνθέτουν τη φυσιογνωμία του ΠΜΣ, εντοπίζουν τα προβλήματα εφόσον υπάρχουν, και τα επιλύουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

1. Αξιολόγηση του ΠΜΣ (Εσωτερική και Εξωτερική)
2. Αξιολόγηση στο Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου
3. Αξιολόγηση στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Το Κοινό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών υπόκειται στις διαδικασίες αξιολόγησης-ελέγχου και διασφάλισης της ποιότητας, όπως αυτές έχουν καθιερωθεί από κάθε συνεργαζόμενο ίδρυμα. Συγκεκριμένα, για το μέρος του Προγράμματος που διεξάγεται στο Πανεπιστήμιο Αθηνών έχει καθιερωθεί από το 2001 η ως άνω διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης που ακολουθείται από εξωτερική αξιολόγηση με εξωτερικό σύμβουλο-κριτή.

Για το μέρος του Προγράμματος που διεξάγεται στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, προβλέπονται:

- (α) αξιολόγηση-βαθμολόγηση των εργασιών των ΜΦ από εσωτερικούς βαθμολογητές διδάσκοντες του ΙοΕ, καθώς και από εξωτερικούς βαθμολογητές (εκτός του Πανεπιστημίου του Λονδίνου)
- (β) διαδικασίες ελέγχου διασφάλισης της ποιότητας, όπως έχουν καθιερωθεί συνολικά για το Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου.

Οι εργασίες της Διοικούσας Επιτροπής του Προγράμματος με το συνεργαζόμενο Ίδρυμα/Institute of Education καθώς και οι εκθέσεις του Εξωτερικού Αξιολογητή αποτελούν τα εργαλεία μέσω των οποίων αξιολογείται και αποφασίζεται κάθε φορά η αναθεώρηση του Προγράμματος Σπουδών. Αλλαγές και αναθεωρήσεις γίνονται με βάση τα αποτελέσματα της εσωτερικής και της εξωτερικής αξιολόγησης. Θεωρούμε ότι είναι σε μεγάλο βαθμό αποτελεσματικές καθώς ανταποκρίνονται στις διαπιστωμένες ανάγκες του ΠΜΣ όπως αυτές αποτυπώνονται στις περιοδικές αξιολογήσεις του ΠΜΣ.

Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Σπουδών;

1. Μέσω της ιστοσελίδας του ΠΜΣ (www.ecd.uoa.gr)
2. Με την έκδοση του ετήσιου Οδηγού και Κανονισμού Σπουδών (ο οποίος αναρτάται και στην ιστοσελίδα του Προγράμματος)
3. Με την πραγματοποίηση Επετειακής Δημερίδας και Διεπιστημονικού Σεμιναρίου με θέμα: «Παγκοσμιοποίηση, Κοινωνικές Διακρίσεις και Δικαιώματα», τον Σεπτέμβριο του 2006.

4. Με συμμετοχή στη «ΒΡΑΔΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ» τον Σεπτέμβριο του 2006, που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, το Γραμματικό, το Καπανδρίτι, την Κέα και την Αίγινα. Στην εκδήλωση συμμετείχαν απόφοιτοι του Προγράμματος οι οποίοι παρουσίασαν την ερευνητική τους εργασία με πρωτότυπους τρόπους στο κοινό.

5. Εκτύπωση ενημερωτικού φυλλαδίου (τρίπτυχο) για ευρύτερη διανομή με περίληψη του οδηγού σπουδών και άλλες χρήσιμες πληροφορίες για το ΠΜΣ.

6. Αποστολή της προκήρυξης του ΠΜΣ με συνοδευτικό γράμμα σε όλες τις διευθύνσεις πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κάθε χρόνο και σε επιλεγμένους ιστότοπους

7. Το Διεπιστημονικό Σεμινάριο του πρώτου έτους σπουδών καθώς και το Θερινό Σχολείο Αναπλαισίωσης που περιγράφονται στον Οδηγό Σπουδών σσ. 21-22.

Στα Διεπιστημονικά Σεμινάρια, διδάσκοντες από το Institute of Education (IoE), μέλη ΔΕΠ από την Ελλάδα ή/και το εξωτερικό, ειδικοί επιστήμονες, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες και τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος παρουσιάζουν επίκαιρους επιστημονικούς/ερευνητικούς προβληματισμούς. Τα τρία Διεπιστημονικά Σεμινάρια του Προγράμματος αποσκοπούν ιδιαίτερα στην προώθηση του ακαδημαϊκού διαλόγου και της αυτόνομης επιστημονικής παραγωγής μέσα από ανάγνωση επιστημονικών κειμένων, διαλέξεις, επιστημονικές ημερίδες, εργαστήρια (workshops).

Ειδικότερα:

(1) Το Διεπιστημονικό Σεμινάριο ά' εξαμήνου "Εκπαίδευση, δικαιώματα, ανισότητες" (υποχρεωτικό, μέρος του υποχρεωτικού μαθήματος "Η κατασκευή κοινωνικών ανισοτήτων: σύγχρονα θεωρητικά ζητήματα) έχει στόχο να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή των ΜΦ στην επιστημονική κοινότητα.

(2) Το Διεπιστημονικό Σεμινάριο γ' εξαμήνου "Δικαιώματα, Παγκοσμιοποίηση και Κοινωνικές Ανισότητες" (υποχρεωτικό, Θερινό Σχολείο Αναπλαισίωσης, συνεργασία ΙΟΕ και ΕΚΠΑ) έχει στόχο να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις ώστε να οργανώσουν οι ΜΦ το σεμινάριο και τη δική τους παραγωγή νέας γνώσης, με έμφαση στην αναπλαισίωση των θεωρητικών γνώσεων στο περιβάλλον που εργάζονται και ζουν.

Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα;

Μέρος της Εσωτερικής Αξιολόγησης του ΠΜΣ αποτελεί και το Παράρτημα που αναφέρεται στο «Προφίλ των ΜΦ» και το οποίο περιλαμβάνει στοιχεία για το επαγγελματικό status πριν, κατά τη διάρκεια της φοίτησης και μετά την αποφοίτηση των ΜΦ. Δηλαδή, το σύστημα αξιολόγησης συμπληρώνεται με μια διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής και εκπαιδευτικής σταδιοδρομίας των αποφοίτων ώστε να δοθεί η δυνατότητα στο Π.Μ.Σ. να μετρήσει, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, την "εξωτερική αποτελεσματικότητα" του προγράμματος ή την προστιθέμενη αξία. Σύμφωνα με τα στοιχεία έως το 2004, αρκετοί απόφοιτοι και απόφοιτες είναι και παραμένουν δημόσιοι υπάλληλοι κυρίως του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος. Παράλληλα, αρκετοί από τους ΜΦ, που είναι αδιόριστοι

εκπαιδευτικοί, διορίζονται μέσω του δημόσιου διαγωνισμού στο Δημόσιο Τομέα. Ένα άλλο μέρος των ΜΦ συνεχίζει τις μεταπτυχιακές του σπουδές εκπονώντας διδακτορική διατριβή (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2).

3.2.1.4. Δομή, συνεκτικότητα και λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Δομή και οργάνωση του ΠΜΣ

Το κοινό Πρόγραμμα 'Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα' αποτελείται από τις ακόλουθες βασικές συνιστώσες:

- τις τέσσερις ενότητες μαθημάτων
- τα τρία Διεπιστημονικά Σεμινάρια
- τη Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία.

Τα μαθήματα του ΠΜΣ πιστώνονται μέχρι 15 ECTS το καθένα.

Οι ΜΦ έχουν τη δυνατότητα επιλογής μέσα στο πλαίσιο κάθε ενότητας μαθημάτων. Για κάθε ενότητα καθορίζεται ο αριθμός των μαθημάτων που πρέπει να επιλέξουν. Αυτό τους επιτρέπει να συγκροτήσουν ένα ατομικό πρόγραμμα που να ανταποκρίνεται στα επιστημονικά ενδιαφέροντα και την επιθυμητή εξειδίκευσή τους.

Κατάλογος μαθημάτων στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας και στο Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου

Ενότητα 1. Μέθοδοι των Κοινωνικών Επιστημών και Πρακτικές της Εκπαιδευτικής Έρευνας (τουλάχιστον 2 μαθήματα από αυτή την Ενότητα)

Η ενότητα έχει αντικείμενο την εμβάθυνση στη μεθοδολογία και τις τεχνικές της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες. Στόχος είναι να αποκτήσουν οι ΜΦ την ικανότητα να συνθέτουν τις θεωρητικές προκείμενες με την ερευνητική πρακτική, το ερευνητικό σχέδιο και τα εμπειρικά δεδομένα. Περιλαμβάνει μαθήματα εμβάθυνσης στη χρήση των επιστημονικών μεθόδων και εκμάθησης πρακτικών και τεχνικών σχετικών με τη συλλογή και την ανάλυση ερευνητικών δεδομένων.

- Μεθοδολογία έρευνας στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό πλαίσιο (υποχρεωτικό μάθημα ΕΚΠΑ, 10 ECTS)
- Μεθοδολογία της έρευνας / εμβάνθυνση* (επιλογής) 5 ECTS (ΕΚΠΑ)
- Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας 10 ECTS (ΕΚΠΑ)
- Reseach Literacies and Methods 15 ECTS (Institute of Education)

Ενότητα 2. Εκπαιδευτικοί Θεσμοί και πρακτικές διακυβέρνησης. (τουλάχιστον 1 μάθημα από αυτή την Ενότητα)

Αντικείμενο της ενότητας αποτελεί η ανάλυση των εκπαιδευτικών θεσμών ως προς τους ιστορικούς και πολιτικούς όρους συγκρότησής τους, καθώς επίσης και ως προς

* Με τον όρο **εμβάθυνση** σε κάποιο εξειδικευμένο γνωστικό αντικείμενο, εννοούμε τη διερεύνηση, μέσω της μελέτης της βιβλιογραφίας και της επεξεργασίας των εννοιών, ζητημάτων που διαπραγματεύεται το συγκεκριμένο πεδίο, με τρόπο περισσότερο διειδυτικό και κριτικό (δες και λεπτομερή περιγραφή κεφ.2.4).

τις κοινωνικές καταβολές τους. Αναλύονται επίσης οι επιδράσεις που δέχονται οι εκπαιδευτικοί θεσμοί στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία από το λόγο των διεθνών οργανισμών, τις διαδικασίες παγκοσμιοποίησης καθώς και την προοπτική της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

- Εκπαιδευτικοί θεσμοί και ιδιότητα του πολίτη (χειμερινό εξάμηνο, ΕΚΠΑ, 10 ECTS).
- Εκπαιδευτικοί θεσμοί / εμπάθυνση* (επιλογής) (χειμερινό εξάμηνο, ΕΚΠΑ 5 ECTS) .
- Educational Traditions and Systems in Europe
- (εαρινό τρίμηνο, Institute of Education, Andy Green) 15 ECTS
- Justice: Contemporary Social Issues and Perspectives
- (εαρινό εξάμηνο, Institute of Education, Eva Gamarnikow) 15 ECTS

Ενότητα 3. Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες (τουλάχιστον 1 μάθημα από αυτή την Ενότητα)

Αντικείμενο της ενότητας είναι η εμπάθυνση σε ζητήματα καθορισμού των ιδεών, αντιλήψεων, πεποιθήσεων και ερμηνειών του κόσμου. Περιέχει θεωρητικές τεκμηριώσεις από την επιστημονική σκοπιά της κοινωνιολογίας, της ψυχολογίας και της ιστορίας για την κοινωνική κατασκευή που αποτελούν τόσο οι κατηγοριοποιήσεις και ταξινομίες όσο και οι ανθρώπινες ομάδες ως “φυσικά” σύνολα.

- Κοινωνιολογική ανάλυση των κοινωνικών ταξινομιών και ιεραρχιών (εαρινό εξάμηνο, ΕΚΠΑ 10 ECTS).
- Κοινωνιολογική ανάλυση των κοινωνικών ταξινομιών και ιεραρχιών-εμπάθυνση* (εαρινό εξάμηνο, ΕΚΠΑ 5 ECTS)
- Κοινωνικό φύλο, σχέση διάκρισης και κοινωνικό κεφάλαιο (χειμερινό εξάμηνο, ΕΚΠΑ, 10 ECTS)
- Κοινωνικό φύλο / εμπάθυνση* (επιλογής) (χειμερινό εξάμηνο, ΕΚΠΑ, 5 ECTS)
- Έθνος, φυλή και εκπαίδευση (εαρινό εξάμηνο, ΕΚΠΑ 10 ECTS)
- Έθνος, φυλή και εκπαίδευση / εμπάθυνση* (επιλογής ΕΚΠΑ 5 ECTS)
- Sociology of ‘Race’ and Education (εαρινό εξάμηνο, Institute of Education, ΕΚΠΑ 15 ECTS)
- Κατασκευή των κοινωνικών ανισοτήτων: σύγχρονα θεωρητικά ζητήματα (χειμερινό εξάμηνο, ΕΚΠΑ 9 ECTS)

Ενότητα 4. Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και Εκπαίδευση (τουλάχιστον 1 μάθημα από αυτή την Ενότητα)

Αντικείμενο της ενότητας είναι η ιδιαίτερη συμβολή της εκπαίδευσης στην παραγωγή και αναπαραγωγή των κοινωνικών ιεραρχιών και ανισοτήτων. Εξετάζεται ο τρόπος

* Με τον όρο **εμπάθυνση** σε κάποιο εξειδικευμένο γνωστικό αντικείμενο, εννοούμε τη διερεύνηση, μέσω της μελέτης της βιβλιογραφίας και της επεξεργασίας των εννοιών, ζητημάτων που διαπραγματεύεται το συγκεκριμένο πεδίο, με τρόπο περισσότερο διεισδυτικό και κριτικό (δες και λεπτομερή περιγραφή κεφ.2.4).

με τον οποίο το εκπαιδευτικό σύστημα χειρίζεται τις διαφορές ως προς την κοινωνική ή την εθνική προέλευση, το φύλο ή τις φυσικές/ ατομικές ικανότητες. Στόχος είναι η ανάλυση των μηχανισμών μέσω των οποίων οι διαφορές ερμηνεύονται ως αποκλίσεις, νομιμοποιώντας έτσι τις κυρίαρχες ιεραρχήσεις εις βάρος των δικαιωμάτων και της πρόσβασης στην εκπαίδευση. Η ανάλυση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας τοποθετείται τόσο στο επίπεδο των δομών, όσο και στο επίπεδο της σχολικής γνώσης και των εκπαιδευτικών πρακτικών, επιχειρώντας μια σφαιρική προσέγγιση των διαδικασιών συγκρότησης των κοινωνικών υποκειμένων στο σχολικό πλαίσιο.

- Ο αναπαραγωγικός ρόλος του εκπαιδευτικού θεσμού (χειμερινό εξάμηνο, ΕΚΠΑ 10 ECTS)
- Ο αναπαραγωγικός ρόλος του εκπαιδευτικού θεσμού /εμβάθυνση[♦] (χειμερινό εξάμηνο, (επιλογής ΕΚΠΑ 5 ECTS)
- Κοινωνιολογία της σχολικής γνώσης (χειμερινό εξάμηνο, ΕΚΠΑ 10 ECTS)
- Κοινωνιολογία της σχολικής γνώσης /εμβάθυνση[♦] (επιλογής) χειμερινό εξάμηνο, ΕΚΠΑ 5 ECTS
- Rights and Education (εαρινό εξάμηνο, Institute of Education, 15 ECTS)
- Sociology of Education (εαρινό εξάμηνο, Institute of Education, 15 ECTS)
- Διδακτικές πρακτικές και ετερότητες /εμβάθυνση[♦] (επιλογής) χειμερινό εξάμηνο ΕΚΠΑ 5 ECTS
- Γλώσσα και Εκπαίδευση (χειμερινό εξάμηνο, ΕΚΠΑ 10 ECTS)
- Γλώσσα και Εκπαίδευση /εμβάθυνση[♦] (χειμερινό εξάμηνο, ΕΚΠΑ (επιλογής) 5 ECTS
- Εκπαίδευση, Δικαιώματα και Μειονότητες, ΕΚΠΑ 10 ECTS
- Εκπαίδευση, Δικαιώματα και Μειονότητες /εμβάθυνση[♦] (επιλογής), ΕΚΠΑ 5 ECTS
- *Μειονότητες, Μετανάστες και Πρόσφυγες στην Ευρωπαϊκή Εκπαίδευση, Institute of Education, IoE 15 ECTS)*

Διεπιστημονικά Σεμινάρια

- Διεπιστημονικό Σεμινάριο α' εξαμήνου 'Εκπαίδευση, Δικαιώματα και Ανισότητες' (χειμερινό Εξάμηνο, υποχρεωτικό-μέρος του υποχρεωτικού μαθήματος 'Η κατασκευή κοινωνικών ανισοτήτων: σύγχρονα θεωρητικά ζητήματα') 1 ECTS.
- Διεπιστημονικό Σεμινάριο 'Εκπαίδευση, Ανθρώπινα Δικαιώματα και Κοινωνικές ανισότητες', Θερινό σχολείο, συνεργασία IoE και ΕΚΠΑ. (Πραγματοποιείται τη δεύτερη/τρίτη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου, επί 40 ώρες, 9.00-17.00) 5 ECTS
- Διεπιστημονικό Σεμινάριο 'Εκπαίδευση, Ανθρώπινα Δικαιώματα και Κοινωνικές ανισότητες', Θερινό σχολείο, συνεργασία IoE και ΕΚΠΑ. (Πραγματοποιείται τη δεύτερη/τρίτη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου, επί 40 ώρες, 9.00-17.00) 5 ECTS

- Διεπιστημονικό Σεμινάριο της Μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, (Υποχρεωτικό, Εαρινό Εξάμηνο Β' Έτους, Συντονιστές: Οι ΜΦ στο στάδιο της Μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας) (συνυπολογίζεται στις διδακτικές-πιστωτικές μονάδες της Μδε). Μετέχουν: Υποχρεωτικά οι ΜΦ που εκπονούν Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία.

Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία

Η οργάνωση του Προγράμματος περιλαμβάνει:

- α) Υποχρεωτικά μαθήματα, όπως χαρακτηριστικά σημειώνονται στον κατάλογο των μαθημάτων (βλ. Οδηγό και Κανονισμό Σπουδών 2009-1010, κεφ. 2.1 , σς. 18-20)
- β) Μαθήματα επιλογής, και
- γ) Μαθήματα εμβάθυνσης

Με τον όρο *εμβάθυνση* σε κάποιο εξειδικευμένο γνωστικό αντικείμενο, εννοούμε τη διερεύνηση, μέσω της μελέτης της βιβλιογραφίας και της επεξεργασίας των εννοιών, ζητημάτων που διαπραγματεύεται το συγκεκριμένο πεδίο, με τρόπο περισσότερο διεισδυτικό και κριτικό. Ο/Η φοιτητής/τρια αναμένεται να παρουσιάσει υψηλό επίπεδο ανεξαρτησίας σκέψης και αυτόνομης δημιουργικότητας, και να χρησιμοποιήσει τις ερευνητικές τεχνικές με τρόπο τέτοιο ώστε να αντιληφθεί και να εφαρμόσει στη δική του έρευνα και πρακτική την παραγωγή και ερμηνεία νέας γνώσης. Η εμβάθυνση σε συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο στοχεύει να καταστήσει τους ΜΦ ικανούς να αναπλαισιώνουν τη θεωρία και να παρουσιάζουν επιχειρήματα που είναι αφενός πρωτότυπα, αφετέρου εξαιρετικά σαφή και εστιασμένα.

Η εγγραφή στην εμβάθυνση συγκεκριμένου μαθήματος γίνεται μετά από έγκριση του διδάσκοντα, προϋποθέτει την επιτυχή ολοκλήρωση του αντίστοιχου μαθήματος, αξιολογείται με εργασία 2500-3000 λέξεων και πιστώνεται με 5 ECTS.

Οι ΜΦ έχουν τη δυνατότητα επιλογής μέσα στο πλαίσιο κάθε ενότητας μαθημάτων. Για κάθε ενότητα καθορίζεται ο αριθμός των μαθημάτων που πρέπει να επιλέξουν (βλ. Οδηγό και Κανονισμό Σπουδών 2009-1010 κεφ. 3.1.1 και 3.1.2)

Αυτό τους επιτρέπει να συγκροτήσουν ένα ατομικό πρόγραμμα που να ανταποκρίνεται στα επιστημονικά ενδιαφέροντα και την επιθυμητή εξειδίκευσή τους.

Οι ΜΦ φοιτούν σε κάθε ένα από τα Πανεπιστήμια Αθηνών και Λονδίνου για τουλάχιστον ένα εξάμηνο ΕΚΠΑ / δύο τρίμηνα ΙΟΕ. Στο τελευταίο εξάμηνο ΕΚΠΑ /εαρινό και θερινό τρίμηνο ΙΟΕ, οι ΜΦ εκπονούν τη Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία.

Οι ΜΦ που εισάγονται στο Πρόγραμμα από το Πανεπιστήμιο Αθηνών καθοδηγούνται στις επιλογές τους από το ή τη Σύμβουλό τους, διδάσκοντα/ουσα του προγράμματος, ώστε να καταρτίσουν ένα ατομικό πρόγραμμα με συνοχή και προσαρμοσμένο στις ανάγκες τους.

Οι ΜΦ που εισάγονται στο Πρόγραμμα από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου οργανώνουν το πρόγραμμά τους σε συνεργασία με την Course Leader Δρ Eva Gamarnikow.

Στους αποφοίτους χορηγείται Ενιαίο Πιστοποιητικό Σπουδών, στο οποίο παρουσιάζεται η δομή του Προγράμματος, η περιγραφή των μαθημάτων που ο/η απόφοιτος ολοκλήρωσε, το φορτίο, οι πιστωτικές μονάδες και η επίδοση σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας.

Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού / ειδίκευσης / κατευθύνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;

Βλ. ερώτηση 10

Ποιο είναι το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων / μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής / μαθημάτων ελεύθερης επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων;

Υποχρεωτικά μαθήματα: 25 ECTS στα 120 ECTS είναι υποχρεωτικά μαθήματα (σύνολο 3 μαθήματα)

Μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής και μαθήματα ελεύθερης επιλογής: Η υποχρεωτική και η ελεύθερη επιλογή έχει ενοποιηθεί: Οι ΜΦ επιλέγουν υποχρεωτικά ένα τουλάχιστον μάθημα από κάθε επιστημονική Ενότητα Μαθημάτων του ΠΜΣ. Η επιλογή μαθήματος εντός της Ενότητας Μαθημάτων είναι ελεύθερη (βλ. παραπάνω ερώτηση 4 και στον 'Οδηγό και Κανονισμό Σπουδών' 2009-10, ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» σ. 17).

Ποια είναι η ποσοστιαία σχέση μεταξύ μαθημάτων υποβάθρου, μαθημάτων επιστημονικής περιοχής, μαθημάτων γενικών γνώσεων και μαθημάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων στο σύνολο των μαθημάτων;

Όλα τα μαθήματα περιλαμβάνουν θεωρία και πρακτική.

Επίσης όλα τα μαθήματα περιλαμβάνουν ανάπτυξη δεξιοτήτων καθώς οι ΜΦ καθοδηγούνται μέσα από τα φροντιστήρια με τον διδάσκοντα του μαθήματος να συγκροτήσουν και να ολοκληρώσουν μία εργασία συνθετική ή ερευνητική.

Θα μπορούσαμε όμως να πούμε πως δεξιότητες καλλιεργούν/αναπτύσσουν ιδιαιτέρως τα παρακάτω μαθήματα:

- 1) «Μεθοδολογία έρευνας στο κοινωνικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο», μάθημα υποχρεωτικό,
- 2) Το μάθημα «Διδακτικές Πρακτικές και Ετερότητες» το οποίο περιλαμβάνει μία ολόκληρη εβδομάδα με εργαστήρια,
- 3) Το Διεπιστημονικό Σεμινάριο»/ Θερινό Σχολείο Αναπλαισίωσης του δεύτερου έτους το οποίο περιλαμβάνει καθημερινά εργαστήρια

α) Αν 'υπόβαθρο' είναι ο διαχωρισμός ανάμεσα σε υποχρεωτικά και επιλογής, βλ. παραπάνω.

β) 'Μαθήματα επιστημονικής περιοχής': Τα μαθήματα του ΠΜΣ (υποχρεωτικά και επιλογής) οργανώνονται με βάση τέσσερις Ενότητες Μαθημάτων (βλ. παραπάνω και

στον Οδηγό και Κανονισμό Σπουδών 2009-10, σελ. 21). Συγκεκριμένα στην Ενότητα 1 [Μέθοδοι των κοινωνικών επιστημών και πρακτικές της εκπαιδευτικής έρευνας] εντάσσεται 1 μάθημα, στην Ενότητα 2 [Εκπαιδευτικοί θεσμοί και πρακτικές διακυβέρνησης] εντάσσονται 3 μαθήματα στην Ενότητα 3 [Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες] εντάσσονται 5 μαθήματα και στην Ενότητα 4 [Κοινωνικές ανισότητες, δικαιώματα και εκπαίδευση] εντάσσονται 6 μαθήματα.

γ) *Μαθήματα δεξιοτήτων*: βλ. παραπάνω

Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;

α) Μαθήματα

Το κάθε μάθημα συνίσταται σε 13 3ωρες εβδομαδιαίες συναντήσεις. Επιπλέον οι διδάσκοντες αναλαμβάνουν τουλάχιστον 3 φροντιστηριακά μαθήματα όπου ο κάθε διδάσκων/ουσα παρακολουθεί τη εξέλιξη της εργασίας που οφείλει να παραδώσει κάθε ΜΦ.

Ιδιαίτερα για το υποχρεωτικό μάθημα της Μεθοδολογίας της έρευνας στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό πλαίσιο η διδασκαλία και οι συναντήσεις με τους ΜΦ οργανώνονται ως ακολούθως: Διδασκαλία 3 ωρών κάθε εβδομάδα για 13 εβδομάδες (σύνολο 39 ώρες διδασκαλίας στη διάρκεια του εξαμήνου) και εβδομαδιαίο φροντιστήριο 3 ωρών καθ όλη τη διάρκεια του εξαμήνου. Οι ΜΦ οφείλουν να καταθέσουν συνολικά 10 εβδομαδιαίες εργασίες οι οποίες συντίθενται σε 1 τελική εργασία.

β) Διεπιστημονικά Σεμινάρια

- Διεπιστημονικό Σεμινάριο Θερινού Σχολείου Αναπλαισίωσης για τους ΜΦ του δευτέρου έτους (Πραγματοποιείται τη δεύτερη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου και διαρκεί 40 ώρες)

Γενικό περίγραμμα

Το συγκεκριμένο ΔΣ είναι ένα εβδομαδιαίο εντατικό σεμινάριο-εργαστήριο (workshop), το οποίο προετοιμάζει τους ΜΦ για τη συμμετοχή στην πρωτογενή έρευνα και στη διαδικασία παραγωγής της γνώσης. Το ΔΣ συγκεντρώνει διδακτικό προσωπικό από το ΙΟΕ και το ΤΕΑΠΗ σε μια από κοινού διδασκαλία. Προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των δύο θεσμών, κυρίως μεταξύ των αντίστοιχων τμημάτων και των φοιτητών τους. Προωθεί επίσης τη θεωρητική, εννοιολογική και πρακτική συσχέτιση ερευνητικών ερωτημάτων, θεωρητικών κατασκευών, και του εκπαιδευτικού και κοινωνικού πλαισίου με ένα γενικό αρχικό ερευνητικό ερώτημα. Η προσέγγιση και ανάλυση ενός αρχικού ερευνητικού ερωτήματος ή ζητήματος αναπτύσσεται με βάση την ανάπτυξη-οργάνωση επιχειρημάτων σε πνεύμα συνεργασίας και ανταλλαγής απόψεων.

Το ΔΣ έχει τη δομή του εργαστηρίου για διδάσκοντες και ΜΦ και, ειδικά για τους τελευταίους, έχει το χαρακτήρα μαθητείας στην έρευνα. Κάθε ημερήσια συνάντηση απαρτίζεται από:

α) την παρουσίαση μιας νέας έρευνας από κάθε διδάσκοντα του ΤΕΑΠΗ και του ΙΟΕ,

β) τα ολιγομελή εργαστήρια, κατά τη διάρκεια των οποίων φοιτητές και διδάσκοντες επεξεργάζονται από κοινού το ερευνητικό ερώτημα που τέθηκε στην αρχική παρουσίαση.

Στη συνέχεια (γ) οι φοιτητές αναπτύσσουν τα επιχειρήματά τους σε σχέση με το ερώτημα στις ομάδες εργασίας και στην ολομέλεια των συμμετεχόντων στο ΔΣ και

δ) ακολουθεί το κλείσιμο και τα συμπεράσματα.

Η εργασία των ΜΦ για το σύνολο του ΔΣ πραγματοποιείται σε ατομική βάση σε συγκεκριμένα ερωτήματα σχετικά με τα θέματα που παρουσιάστηκαν από τους διδάσκοντες και τα αποτελέσματα της εργαστηριακής ανάλυσης και της συζήτησης.

Μαθησιακές διαδικασίες του ΠΜΣ

Προκειμένου να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι και δεξιότητες, το διδακτικό προσωπικό δημιουργεί «κοινότητες μαθητευόμενων ερευνητών» επιδεκτικών στην ομαδική μελέτη και μάθηση, καθώς και στην κριτική σκέψη.

Στους ΜΦ προσφέρεται ένα ευρύ φάσμα διδακτικών και μαθησιακών δραστηριοτήτων που συγκλίνουν με τους στόχους του ΔΣ. Αυτές περιλαμβάνουν:

α) σύντομες παρουσιάσεις, τις οποίες ακολουθεί συζήτηση στο σύνολο των συμμετεχόντων, συνεδρίες υποστηριζόμενες από γραπτά κείμενα ή σύστημα Power Point

β) σεμινάρια οργανωμένα είτε ως συμμετοχικές διαλέξεις, είτε ως παρουσιάσεις φοιτητικών εργασιών και

γ) εργαστήρια και ολιγομελείς σεμιναριακές ομάδες που επεξεργάζονται είτε τα θέματα των παρουσιάσεων που προηγήθηκαν είτε, στα πλαίσια προκαθορισμένων δραστηριοτήτων, διαφορετικά κείμενα και ερευνητικά ερωτήματα.

Η εκπόνηση των ατομικών εργασιών αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της δουλειά των ομάδων των ΜΦ και των συνεδριών-συζητήσεων. Ο στόχος αυτών των συνεδριών είναι να αναπτυχθεί η αλληλεπίδραση και η επιχειρηματολογικά θεμελιωμένη συζήτηση, ώστε να αποκομιστούν γνώσεις προερχόμενες από ένα ευρύ φάσμα επαγγελματικών εμπειριών φοιτητών και διδασκόντων. Οι ΜΦ ενθαρρύνονται να συγκροτούν ομάδες μελέτης για την αποτελεσματικότερη μάθηση και συζήτηση. Εργάζονται, επίσης, σε μικρές ομάδες σχεδιάζοντας μια έρευνα ή μια μέθοδο διδασκαλίας στα πλαίσια ενός ατομικά επιλεγμένου προγράμματος. Οι ΜΦ ενθαρρύνονται να αναπτύσσουν μια κοινή «επιστημονική» ταυτότητα μέσω της συγκρότησης ομάδων ανάγνωσης/ ενδιαφερόντων. Έτσι τα κοινά ενδιαφέροντα ενισχύονται και η μελέτη του οποιουδήποτε θέματος εμβαθύνεται. Ενθαρρύνονται επίσης να διατυπώνουν τον προβληματισμό τους σχετικά με τις αποκτώμενες γνώσεις μέσω εργαστηρίων και ομαδικών εργασιών.

Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχει επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης; Είναι ορθολογική η έκταση της

ύλης των μαθημάτων; Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων;

Το περιεχόμενο σπουδών περιλαμβάνει γνώσεις στη θεωρία και στην έρευνα. Εστιάζει στην ανάλυση εκπαιδευτικών ζητημάτων και επιχειρεί να αναδείξει καινοτόμες πρακτικές τόσο στο ερευνητικό όσο και το εκπαιδευτικό επίπεδο, έχει ερευνητικό και επαγγελματικό χαρακτήρα, και πιστοποιεί ερευνητικές και επαγγελματικές ικανότητες. Παράλληλα καλλιεργεί ικανότητες για ευρύτερη επιστημονική και ερευνητική ή πρακτική δραστηριότητα, καθώς και κριτική και δημιουργική ανάγνωση της καθημερινότητας μέσω του επιστημονικού διαλόγου (βλ. παραπάνω ερώτηση 4 και στον Οδηγό και Κανονισμό Σπουδών, σελ.6).

Για αν επιτευχθούν όλα τα παραπάνω, οι σπουδές στο ΠΜΣ 'Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα' οργανώνονται με βάση ένα κοινό σχήμα ενοτήτων και μαθημάτων (βλ. παραπάνω ερώτηση 4 και στον Οδηγό και Κανονισμό Σπουδών 2009-10 και απάντηση ερώτησης 8 σελ. 16) και λειτουργεί με βάση το Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας (βλ. παραπάνω ερώτηση 4 σελ. 5).

Η Διοικούσα Επιτροπή του Προγράμματος έχει τη δυνατότητα να κάνει τις αναγκαίες προσαρμογές ώστε να διασφαλίζεται η ομαλή υλοποίηση του προγράμματος. Ο καθορισμός του συγκεκριμένου προγράμματος κάθε ακαδημαϊκού έτους γίνεται με κύριο γνώμονα τη διασφάλιση τόσο της επιστημονικής επάρκειας του περιεχομένου σπουδών όσο και της επαρκούς προσφοράς μαθημάτων σε σχέση με τις ανάγκες των ΜΦ (βλ. παραπάνω ερώτηση 4 και στον Οδηγό και Κανονισμό Σπουδών, σελ.18). Επιπλέον, οι υποχρεώσεις των ΜΦ στο Πρόγραμμα καθορίζονται με βάση τις πιστωτικές μονάδες που αναλογούν, στις αντίστοιχες διδακτικές ώρες και το αντίστοιχο φορτίο εργασίας για το φοιτητή/τρια.

Το κοινό Πρόγραμμα Σπουδών υπόκειται στις διαδικασίες αξιολόγησης-ελέγχου - διασφάλισης της ποιότητας, όπως αυτές έχουν καθιερωθεί από κάθε συνεργαζόμενο ίδρυμα. Από το 2001 έως σήμερα, το Πρόγραμμα αξιολογείται ανά διετία με τη μορφή της εσωτερικής και της εξωτερικής αξιολόγησης. Η εσωτερική αξιολόγηση στοχεύει στο να διαπιστώσει τη συνολική αποτελεσματικότητα του Προγράμματος και βασίζεται στις απαντήσεις, σε ερωτηματολόγια, διδασκόντων και φοιτητών. Η εξωτερική αξιολόγηση πραγματοποιείται από αξιολογητή του Πανεπιστημίου Bath του Λονδίνου. Τα στοιχεία που προκύπτουν από την αξιολόγηση (εσωτερική και εξωτερική) λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό του Προγράμματος και οδηγούν στη διασφάλιση υψηλής ποιότητας του ΠΜΣ (βλ. Οδηγό και Κανονισμό Σπουδών, σελ.9, 30). Σε αυτές τις διαδικασίες ελέγχου διασφάλισης της ποιότητας εντάσσεται/ προκύπτει και η τυχόν επανεκτίμηση, αναπροσαρμογή και επικαιροποίηση της ύλης των μαθημάτων.

Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι;

α) Για τους ΜΦ οι οποίοι τελικά εισάγονται στο Πρόγραμμα, η Διοικούσα Επιτροπή του Προγράμματος-Programme Governing Board ενδέχεται να ορίσει κατά περίπτωση συγκεκριμένα μαθήματα από το προπτυχιακό πρόγραμμα, ως

προαπαιτούμενα για τη συμμετοχή στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα (βλ. παραπάνω ερώτηση 4 και στον Οδηγό και Κανονισμό Σπουδών σελ.11).

β) Προκειμένου να εγγραφούν οι ΜΦ στο δεύτερο έτος σπουδών χρειάζεται να έχουν περάσει τα 2 υποχρεωτικά μαθήματα που προσφέρονται το πρώτο έτος (ά εξάμηνο σπουδών). Όποιος αποτύχει σε αυτά, διαγράφεται από το μητρώο. Τα μαθήματα που προσφέρονται στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου διέπονται από τον ισχύοντα κανονισμό στο Institute of Education (IoE). Οι ΜΦ πρέπει να ολοκληρώσουν τις υποχρεώσεις τους σε τουλάχιστον δύο από τα τρία μαθήματα που παρακολουθούν υποχρεωτικά στο IoE, προκειμένου να εγγραφούν στο β'έτος σπουδών. (βλ. παραπάνω ερώτηση 4 και στον Οδηγό και Κανονισμό Σπουδών σελ.33).

γ) Στο τέλος του δεύτερου έτους σπουδών, οι ΜΦ πρέπει να έχουν περάσει τον αναγκαίο αριθμό μαθημάτων (συμπεριλαμβανομένης της εξεταστικής περιόδου του Σεπτεμβρίου). Μπορούν να παραμείνουν εγγεγραμμένοι μόνο για την ολοκλήρωση της Μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, εφόσον τους έχει δοθεί παράταση (βλ. παραπάνω ερώτηση 4 και στον Οδηγό και Κανονισμό Σπουδών σελ.33).

δ) Η εγγραφή στην εμβάθυνση συγκεκριμένου μαθήματος γίνεται μετά από έγκριση του διδάσκοντα, και προϋποθέτει την επιτυχή ολοκλήρωση του αντίστοιχου μαθήματος (βλ. Οδηγό και Κανονισμό Σπουδών σελ.22).

3.2.1.5. Το εξεταστικό σύστημα.

Εφαρμόζονται, και σε ποια έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα;

Οι διδάσκοντες εφαρμόζουν ποικίλες μεθόδους αξιολόγησης ως ακολούθως:

Μεθοδολογία έρευνας στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό πλαίσιο

Η αξιολόγηση των ΜΦ στο συγκεκριμένο μάθημα βασίζεται σε δέκα (10) εβδομαδιαίες εργασίες, οι οποίες συντίθενται σε μια τελική εργασία 8.000 λέξεων περίπου. Στις εργασίες αυτές οι ΜΦ σχεδιάζουν και εκπονούν τη δική τους έρευνα: διατυπώνουν το ερευνητικό τους ερώτημα, δηλώνουν τις θεωρητικές τους επιλογές, αναπτύσσουν-εξετάζουν το κοινωνικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο του υπό διερεύνηση φαινομένου, προβαίνουν σε μελέτη των κατάλληλων εννοιών βάσει της θεωρίας και του (εκπαιδευτικού και κοινωνικού) πλαισίου, σχεδιάζουν την τεχνική της συλλογής δεδομένων με βάση τις έννοιες και τις μεταξύ τους σχέσεις (από τη θεωρία και το πλαίσιο) , συλλέγουν και αναλύουν τα δεδομένα και προχωρούν σε συμπεράσματα, τα οποία συσχετίζουν με τη θεωρία και το πλαίσιο. Τέλος, οι ΜΦ υποβάλλουν μια σύντομη εργασία (maximum 2000 λέξεις), όπου επανεξετάζεται αναστοχαστικά η έρευνα που εκπονήθηκε και προτείνεται ένα εναλλακτικό σχέδιο έρευνας βασισμένο στην εμπειρία που εν τω μεταξύ έχουν αποκτήσει.

Εκπαιδευτικοί θεσμοί και ιδιότητα του πολίτη

Οι ΜΦ αξιολογούνται με βάση τη γραπτή εργασία τους. Κάθε ΜΦ προετοιμάζει μια εργασία 5000 περίπου λέξεων σχετιζόμενη με ένα από τα κύρια θέματα που

εξετάστηκαν στο μάθημα. Το θέμα της κάθε εργασίας ορίζεται κατόπιν συνεννόησης μεταξύ του ΜΦ και της διδάσκουσας. Η εργασία ολοκληρώνεται σε τρία στάδια (1^ο στάδιο: 500 λέξεις, 2^ο στάδιο: 2000 λέξεις, 3^ο στάδιο: 5000 λέξεις). Στο καθένα από τα τρία στάδια ο ΜΦ λαμβάνει υποστήριξη και ανατροφοδότηση από τη διδάσκουσα.

Κοινωνιολογική ανάλυση των κοινωνικών ταξινόμιών και ιεραρχιών.

Συνοπτολογίζονται η γραπτή εργασία και η προφορική παρουσίαση κειμένων.

Η γραπτή εργασία (έκτασης 4000-5000 λέξεων): το θέμα της καθορίζεται σε συνεννόηση με τη διδάσκουσα και επιλέγεται από την ύλη του σεμιναρίου.

Η προφορική κριτική παρουσίαση: τα κείμενα επιλέγονται από τη βιβλιογραφία ή ανάλογα με τα ειδικά ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων/ουσων.

Ιστορική / κοινωνιολογική ανάλυση των εννοιών του έθνους και της φυλής

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται στη βάση μιας γραπτής εργασίας 5000 περίπου λέξεων. Οι ΜΦ καλούνται να αναπτύξουν διαδοχικά ένα από τα θέματα που προκύπτουν από την προτεινόμενη ενδεικτική βιβλιογραφία ή κάποιο άλλο που επιλέγουν οι ίδιοι, εφόσον εντάσσεται δημιουργικά στη σχετική θεματική. Αξιολογούνται ο τρόπος παρουσίασης, η δόμηση της επιχειρηματολογίας και η χρήση της σχετικής βιβλιογραφίας.

Κοινωνικό φύλο, σχέση διάκρισης και κοινωνικού κεφαλαίου

Οι ΜΦ οφείλουν να μελετούν κάθε εβδομάδα τη βιβλιογραφία που προβλέπεται στο αναλυτικό πρόγραμμα. Τα περισσότερα κείμενα αναρτώνται στον ειδικό ιστότοπο του μαθήματος (e-class), τον οποίο θα πρέπει να συμβουλευούνται πολύ τακτικά. Οι ΜΦ προετοιμάζουν την παρουσίαση ενός τουλάχιστον από τα άρθρα της κάθε ενότητας (σε δύο-τέσσερις σελίδες: η περίληψη του κειμένου που επέλεξαν, ένα περίγραμμα με τις βασικές αρχές που προτίθενται να θίξουν και ιδέες για συζήτηση) και να τα στέλνουν ηλεκτρονικά στους συμμετέχοντες και σε όλες τις συμμετέχουσες, την προηγούμενη τω συναντήσεων μέχρι το μεσημέρι στις 12 το μεσημέρι. Εκτός αυτού, οφείλουν, σε συνεργασία με τη διδάσκουσα, να διαμορφώσουν ένα πρωτότυπο θέμα εργασίας, την οποία θα παρουσιάσουν προφορικά και θα παραδώσουν γραπτά στο τέλος του μαθήματος, ενσωματώνοντας τα σχόλια που έγιναν στη διάρκεια της προφορικής παρουσίασης. Η εργασία αυτή θα πρέπει να κυμαίνεται ανάμεσα σε 7.000-8.000 λέξεις.

Διδακτικές πρακτικές και ετερότητες

Κάθε ΜΦ οφείλει να προετοιμάσει μια εργασία των 5000 λέξεων περίπου, επάνω σε θέμα που εμπίπτει στα ενδιαφέροντά του/της, μετά από συνεννόηση με τη διδάσκουσα. Η εκπόνηση της εργασίας περιλαμβάνει τρία στάδια. Σε καθένα από αυτά, παρέχεται στον/στην ΜΦ η απαραίτητη διδακτική στήριξη.

Κοινωνιολογία της Σχολικής Γνώσης

Κάθε ΜΦ θα πρέπει να προετοιμάσει μια εξαμηνιαία εργασία (περίπου 6000 λέξεων) σχετικά με θέμα του ενδιαφέροντός του/της, σχετικά με τη θεματική του μαθήματος μετά από συνεννόηση με τη διδάσκουσα. Η διδάσκουσα παρακολουθεί την εξέλιξη της εργασίας με βάση ενδιάμεσα κείμενα που παραδίδει κάθε φοιτητής σε τρεις προγραμματισμένες συναντήσεις.

Γλώσσα και εκπαίδευση

Η αξιολόγηση θα εξαρτηθεί από τη συμμετοχή στα εβδομαδιαία σεμινάρια ειδικά μέσω της συζήτησης. Εντούτοις θα εξαρτηθεί κυρίως από την εργασία κριτικής ανάλυσης σε μια έρευνα για ένα σχετικό θέμα, το οποίο έχει επιλεγεί μετά από συζήτηση με τον καθηγητή. Η εργασία θα παρουσιαστεί προφορικά κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου και θα κατατεθεί με τη μορφή γραπτού δοκιμίου περίπου 5.000 λέξεων.

Εργαστήριο-Σεμινάριο για τις μεθοδολογίες των επιστημών του ανθρώπου: "Ανάλυση δεδομένων με τη χρήση υπολογιστών"

Η αξιολόγηση είναι βασισμένη στη συμμετοχή και στη δουλειά στη τάξη. Οι συμμετέχοντες καλούνται να εργαστούν σε μικρές ομάδες και να υποβάλουν μια εργασία βασισμένη σε οποιοδήποτε από τα θέματα που διδάχτηκαν.

Educational Traditions and Systems in Europe

Assessment will be through a written assignment of 4-5,000 words on themes connected with the module and a list of recommended titles will be provided. Students are encouraged to submit a draft of their assignment to their tutor for comments before formal submission of the formative draft which must be by the 15 April 2005. Students should not expect their tutors to predict grades from these draft assignments (final grading depends on dual marking and external examining).

Rights and Education

Assessment is by coursework, normally in the form of a single essay of around 5,000 words. You will usually choose from among a range of possible essay titles that will cover all the main areas discussed in the module. Individual titles can be negotiated with the tutor.

Sociology of 'Race' and Education

Assessment is by coursework, normally in the form of a single essay of around 5,000 words. You will usually choose from among a range of possible essay questions that will cover all the main areas discussed in the module. If you wish, additional questions can be negotiated with the tutor.

Διεπιστημονικό Σεμινάριο ά εξαμήνου «Εκπαίδευση, δικαιώματα, ανισότητες»

Η αξιολόγηση βασίζεται στη συμμετοχή και στην γραπτή εργασία. Οι συμμετέχοντες πρέπει να συνεργαστούν σε μικρές ομάδες και να καταθέσουν μια μικρή γραπτή εργασία γύρω από το θέμα μιας διάλεξης που τους έχει υποδειχθεί εκ των προτέρων, καθώς και μια ατομική εργασία σχετικά με το θέμα οποιασδήποτε διάλεξης επιθυμούν.

Διεπιστημονικό Σεμινάριο γ' εξαμήνου «Δικαιώματα, Παγκοσμιοποίηση και Κοινωνικές Ανισότητες» (Θερινό σχολείο αναπλαισίωσης)

Η αξιολόγηση των ΜΦ βασίζεται στην καθημερινή συμμετοχή τους στα ομαδικά εργαστήρια. Επιπλέον, εκπονούν από τρεις μέχρι πέντε σύντομες εργασίες (σύνολο 2000 λέξεων) που σχετίζονται με ερευνητικά ζητήματα τα οποία παρουσιάζονται στις συναντήσεις του ΔΣ.

Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών;

- Οι ΜΦ συνεργάζονται στενά με τον/την διδάσκοντα/ουσα του μαθήματος από την έναρξη των μαθημάτων.
- Η συνεργασία αυτή αρχικά αφορά την διατύπωση εκ μέρους του ΜΦ θέματος εργασίας το οποίο οφείλει να παραδώσει σε συμφωνημένη ημερομηνία στο τέλος του εξαμήνου.
- Σε κάθε φροντιστηριακό μάθημα ο ΜΦ παραλαμβάνει γραπτές οδηγίες/παρατηρήσεις από τον διδάσκοντα προκειμένου να προχωρήσει την εργασία που του έχει ανατεθεί.
- Ο ΜΦ παραδίδει την τελική εργασία στη συμφωνημένη ημερομηνία.
- Η εργασία αξιολογείται με βάση την υλοποίηση/ενσωμάτωση των παρατηρήσεων του διδάσκοντα από τον ΜΦ και στο βαθμό που ικανοποιούνται τα κριτήρια που τίθενται και αντιστοιχούν στη βαθμολογική κλίμακα ως ακολούθως:

Αξιολόγηση – Βαθμολόγηση των Μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών.

Η επίδοση σε κάθε μάθημα αξιολογείται και βαθμολογείται συνολικά. Στην αξιολόγηση περιλαμβάνονται η συμμετοχή και επίδοση στο μάθημα, καθώς και στα προβλεπόμενα στο πρόγραμμα του μαθήματος σεμινάρια, εργασίες και ασκήσεις.

Τα κριτήρια αξιολόγησης-βαθμολόγησης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών είναι:

Βαθμός 10: Οι φοιτητές δείχνουν στοιχεία εκτεταμένης, διεισδυτικής και κριτικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας και άριστης κατανόησης των σημαντικότερων ζητημάτων του πεδίου. Παρουσιάζουν υψηλά επίπεδα δημιουργικότητας, ανεξαρτησίας σκέψης και εξαιρετικής κατανόησης του πώς καθιερωμένες ερευνητικές τεχνικές χρησιμοποιούνται για την παραγωγή και ερμηνεία της γνώσης και πώς εφαρμόζονται στη δική τους έρευνα και πρακτική. Οι φοιτητές είναι ικανοί

να αναπλαισιώνουν τη θεωρία και να παρουσιάζουν επιχειρήματα και πρωτότυπα δεδομένα που είναι εξαιρετικά σαφή, εστιασμένα και συνεκτικά.

Βαθμός 9: Οι ΜΦ δείχνουν στοιχεία εκτεταμένης, διεισδυτικής και κριτικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας και σαφούς κατανόησης των σημαντικότερων ζητημάτων του πεδίου. Παρουσιάζουν υψηλά επίπεδα δημιουργικότητας, ανεξαρτησίας σκέψης και πλήρους κατανόησης του πώς καθιερωμένες ερευνητικές τεχνικές χρησιμοποιούνται για την παραγωγή και ερμηνεία της γνώσης και πώς εφαρμόζονται στη δική τους έρευνα και πρακτική. Οι ΜΦ είναι ικανοί να χρησιμοποιούν κατάλληλη θεωρία και να παρουσιάζουν επιχειρήματα και πρωτότυπα δεδομένα που είναι πολύ σαφή, εστιασμένα και συνεκτικά.

Βαθμός 8: Οι ΜΦ δείχνουν στοιχεία ευρείας, συστηματικής και κριτικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας και σαφούς κατανόησης των σημαντικότερων ζητημάτων του πεδίου. Παρουσιάζουν σε σημαντικό βαθμό στοιχεία δημιουργικότητας, ανεξαρτησίας σκέψης και πολύ καλής κατανόησης του πώς καθιερωμένες ερευνητικές τεχνικές χρησιμοποιούνται για την παραγωγή και ερμηνεία της γνώσης και πώς εφαρμόζονται στη δική τους έρευνα και πρακτική. Οι ΜΦ είναι ικανοί να χρησιμοποιούν κατάλληλη θεωρία και να παρουσιάζουν επιχειρήματα και πρωτότυπα δεδομένα που είναι σαφή, εστιασμένα και συνεκτικά.

Βαθμός 7: Οι ΜΦ δείχνουν στοιχεία επαρκούς βιβλιογραφικής επισκόπησης και καλής κατανόησης των σημαντικότερων ζητημάτων του πεδίου. Παρουσιάζουν βασικά στοιχεία δημιουργικότητας, ανεξαρτησίας σκέψης και καλής κατανόησης του πώς καθιερωμένες ερευνητικές τεχνικές χρησιμοποιούνται για την παραγωγή και ερμηνεία της γνώσης και πώς εφαρμόζονται στη δική τους έρευνα. Οι ΜΦ μπορούν να συσχετίζουν τη μελέτη τους με συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πεδίο και να παρουσιάζουν επιχειρήματα με στοιχειώδη σαφήνεια και εστίαση.

Βαθμός 6: Οι ΜΦ δείχνουν σε βασικό επίπεδο στοιχεία βιβλιογραφικής επισκόπησης και κατανόησης των σημαντικότερων ζητημάτων του πεδίου. Παρουσιάζουν βασική κριτική ικανότητα στην επισκόπηση της βιβλιογραφίας και μικρή ανάπτυξη ιδεών στην εφαρμογή της γνώσης. Μέσα σε αυτούς τους περιορισμούς, υπάρχουν ενδείξεις ότι οι φοιτητές έχουν κατανοήσει επαρκώς βασικές έννοιες και διαδικασίες του πεδίου.

Βαθμός 5 (απέτυχε): Οι ΜΦ δείχνουν στοιχεία μη εστιασμένης ή ανακριβούς επισκόπησης της βιβλιογραφίας και ανεπαρκούς κατανόησης των σημαντικότερων ζητημάτων του πεδίου. Οι ΜΦ δεν έχουν κατανοήσει πώς καθιερωμένες ερευνητικές τεχνικές χρησιμοποιούνται για την παραγωγή και ερμηνεία της γνώσης και πώς εφαρμόζονται στη δική τους έρευνα. Παρουσιάζουν επιχειρήματα ελλιπούς συνοχής και εστίασης.

Οι διαβαθμίσεις του βαθμού του τίτλου σπουδών έχουν ως εξής:

“καλώς”: μέσος όρος ίσος ή μεγαλύτερος του 6 και μικρότερος του 7.

“λίαν καλώς”: μέσος όρος ίσος ή μεγαλύτερος του 7 και μικρότερος του 8,5.

“άριστα”: μέσος όρος ίσος ή μεγαλύτερος του 8,5.

Η κλίμακα αξιολόγησης-βαθμολόγησης του Πανεπιστημίου του Λονδίνου είναι διαφορετική από την ισχύουσα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Η αντιστοιχία ορίζεται ως εξής: A=10, B=8, C=6, D=4.

Τα κριτήρια αξιολόγησης-βαθμολόγησης στο IoE είναι:

A

Κατανόηση του επιστημονικού πεδίου: Πλήρης κατανόηση των υπό διαπραγμάτευση ζητημάτων και υψηλού επιπέδου διορατικότητα στο συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο, εκτεταμένη και με κριτικό τρόπο χρήση της βιβλιογραφίας/ υψηλού επιπέδου δημιουργικότητα και ανεξαρτησία σκέψης στην εφαρμογή της γνώσης.

Κατανόηση και αξιολόγηση των μεθόδων έρευνας: Εκλεπτυσμένη σύλληψη των νοημάτων και υψηλού επιπέδου κριτική αξιολόγηση και κατάρτιση των ερευνητικών μεθόδων του επιστημονικού πεδίου. Πλήρης κατανόηση του πώς εδραιωμένες τεχνικές της έρευνας χρησιμοποιούνται για την παραγωγή και ερμηνεία της γνώσης και πώς χρησιμοποιούνται ειδικότερα στις εργασίες των φοιτητών. Δημιουργικός και κριτικός τρόπος παρουσίασης των δεδομένων και εξαγωγής συμπερασμάτων.

Δομή, επικοινωνία και παρουσίαση: Απόλυτη σαφήνεια, εστίαση και συνοχή στην οργάνωση και παρουσίαση των επιχειρημάτων και των συμπερασμάτων.

B

Κατανόηση του επιστημονικού πεδίου: Κατανόηση των υπό διαπραγμάτευση ζητημάτων και ικανοποιητικό επίπεδο διορατικότητας του επιστημονικού πεδίου. Ευρεία χρήση, συνοχή και κριτική αποτίμηση της βιβλιογραφίας, στοιχεία δημιουργικότητας και ανεξαρτησίας της σκέψης στην εφαρμογή της γνώσης.

Κατανόηση και αξιολόγηση των μεθόδων έρευνας: Συνεπής και επαρκής κατανόηση και κριτική αξιολόγηση της επιστημολογίας και της μεθοδολογίας του πεδίου/επαρκής κατανόηση του τρόπου εδραίωσης των τεχνικών της έρευνας καθώς επίσης και του τρόπου/ων παραγωγής και ερμηνείας της γνώσης και εφαρμογής των ερευνητικών αποτελεσμάτων, μετά από κριτική μελέτη και κατάλληλο χειρισμό, στην ατομική έρευνα του κάθε φοιτητή.

Δομή, επικοινωνία και παρουσίαση: Σαφήνεια, εστίαση και συνοχή στην οργάνωση και παρουσίαση των επιχειρημάτων και των συμπερασμάτων.

C

Κατανόηση του επιστημονικού πεδίου: Βασική κατανόηση των υπό διαπραγμάτευση ζητημάτων του επιστημονικού πεδίου. Βασική κριτική ικανότητα στην επισκόπηση της βιβλιογραφίας. Μικρή ανάπτυξη ιδεών στην εφαρμογή της γνώσης.

Κατανόηση και αξιολόγηση των μεθόδων έρευνας: Βασική κατανόηση και κριτική αξιολόγηση της επιστημοσύνης και της μεθοδολογίας του πεδίου, βασική κατανόηση του τρόπου εδραίωσης των τεχνικών της έρευνας καθώς επίσης και του τρόπου/ων παραγωγής και ερμηνείας της γνώσης και εφαρμογής των ερευνητικών αποτελεσμάτων, μετά από κριτική μελέτη και κατάλληλο χειρισμό, στην ατομική έρευνα του κάθε φοιτητή.

Δομή, επικοινωνία και παρουσίαση: βασική σαφήνεια, εστίαση και ικανότητα στην οργάνωση και παρουσίαση των επιχειρημάτων και των συμπερασμάτων.

D

Κατανόηση του επιστημονικού πεδίου: Ανεπαρκής κατανόηση των υπό διαπραγμάτευση ζητημάτων του επιστημονικού πεδίου. Μη εστιασμένη ή εσφαλμένη επιλογή και παρουσίαση της βιβλιογραφίας, σύγχυση στην εφαρμογή της γνώσης.

Κατανόηση και αξιολόγηση των μεθόδων έρευνας: Έλλειψη κατανόησης και κριτικής αποτίμησης της έρευνας και της μεθοδολογίας του επιστημονικού πεδίου. Έλλειψη κατανόησης του τρόπου/ων παραγωγής και ερμηνείας της γνώσης και εφαρμογής των ερευνητικών αποτελεσμάτων, μετά από κριτική μελέτη και κατάλληλο χειρισμό, στην ατομική έρευνα του κάθε φοιτητή.

Δομή, επικοινωνία και παρουσίαση: Φτωχή οργάνωση και μη εστιασμένη παρουσίαση των επιχειρημάτων και των συμπερασμάτων.

Η αξιολόγηση-βαθμολόγηση των εργασιών στο Institute of Education γίνεται από το διδάσκοντα του μαθήματος, έναν ακόμα διδάσκοντα του IoE, και από τον εξωτερικό εξεταστή που ορίζεται από το IoE.

Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποια είναι αυτή;

1. Μαθήματα στο ΕΚΠΑ

Στο ΕΚΠΑ η αξιολόγηση της εξεταστικής διαδικασίας δεν προβλέπεται. Είναι δικαίωμα και υποχρέωση του διδάσκοντα.

2. Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (Institute of Education)

Τα μαθήματα που παρακολουθούν οι ΜΦ στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου ακολουθούν τους κανόνες αξιολόγησης του Ιδρύματος. Πιο συγκεκριμένα οι εργασίες των Μεταπτυχιακών Φοιτητών αξιολογούνται δύο φορές. Μία φορά από τον διδάσκοντα του μαθήματος και μία δεύτερη φορά από τον Εξωτερικό Εξεταστή που ορίζεται για την εξέταση των εργασιών για όλα τα ΠΜΣ που λειτουργούν στο Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου (External Examination Board).

3. Ορισμός Τριμελών Επιτροπών για την Εξέταση Μεταπτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής/τρια υποστηρίζει προφορικά την εργασία του/της ενώπιον της τριμελούς επιτροπής. Στην περίπτωση που η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία έχει κατατεθεί **εμπρόθεσμα** (στο τέλος του δ' εξαμήνου, βλ. ακαδημαϊκό ημερολόγιο) ή και σε περίοδο **πρώτης παράτασης** (βλ. παρακάτω) η επιτροπή μπορεί: **(α)** να εγκρίνει την εργασία, **(β)** να ζητήσει διορθώσεις και εκ νέου κατάθεση σε χρονικό διάστημα, το οποίο ορίζεται τη στιγμή της προφορικής υποστήριξης και εξέτασης και κοινοποιείται στο/στη ΜΦ. Μετά την εκ νέου κατάθεση της Μδε ορίζεται και νέα ημερομηνία υποστήριξης της Μδε, **(γ)** να απορρίψει την εργασία. Σε αυτή την περίπτωση (γ) δεν είναι δυνατή η ολοκλήρωση του ΠΜΣ. Η περίπτωση (β) *δεν ισχύει* όταν η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία έχει κατατεθεί σε περίοδο **δεύτερης παράτασης** (βλ. *Οδηγό και Κανονισμό Σπουδών 2009-10, κεφ. 3.2 σ. 29*)

Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας;

Τόσο η διαδικασία ανάθεσης όσο και η διαδικασία εξέτασης της Μδε διέρχεται από κάποια στάδια τα οποία παραθέτουμε παρακάτω:

- *Κατάθεση πρότασης Μδε, έγκριση, έναρξη εκπόνησης Μδε.*

Οι ΜΦ ενθαρρύνονται να επιλέξουν το θέμα της εργασίας τους όσο γίνεται πιο νωρίς κατά τη φοίτησή τους στο Κοινό Πρόγραμμα. Οι ΜΦ που βρίσκονται στο γ' εξάμηνο σπουδών (βλ. ακαδημαϊκό ημερολόγιο), υποβάλλουν γραπτώς:

- μέθοδο και το σχέδιο έρευνας της Μδε

- το όνομα του επιβλέποντα/ουσας.

Σε περίπτωση που ο ΜΦ αδυνατεί να βρεί κάποιον επιβλέποντα/ουσα, και μετά από συνεννόηση με τον Σύμβουλο Καθηγητή του, υποβάλλει γραπτό αίτημα στη Συντονιστική Επιτροπή του Προγράμματος. Η Συντονιστική Επιτροπή και μετά από έγκριση της Διοικούσας Επιτροπής οφείλει να διερευνήσει το αίτημα και να βρεί τον κατάλληλο επιβλέποντα με βάση την ερευνητική πρόταση του ΜΦ η οποία έχει κατατεθεί στο Γραφείο Υποστήριξης του ΠΜΣ σε ημερομηνίες που καθορίζονται στο ακαδημαϊκό ημερολόγιο του Οδηγού Σπουδών.

Ενθαρρύνονται επίσης να εστιάσουν τη θεματική των εργασιών που εκπονούν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους στο θέμα που έχουν επιλέξει για τη Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία.

- *Διεπιστημονικό σεμινάριο της Μδε, 4^{ου} εξαμήνου.*

Οι ΜΦ καλούνται στην αρχή του γ' εξαμήνου σε ανοικτή συζήτηση με τους επιβλέποντες/ουσες των Μδε, προκειμένου να πάρουν τις απαραίτητες κατευθυντήριες γραμμές για την έναρξη του Διεπιστημονικού Σεμιναρίου.

Στο Σεμινάριο αυτό συμμετέχουν οι ΜΦ του δευτέρου έτους, ο/η επιβλέπων/ουσα, καθώς και άλλα μέλη ΔΕΠ εφόσον το επιθυμούν. Η παρουσίαση της Μδε οφείλει να γίνεται στην αρχή της εκπόνησής της, προκειμένου να είναι αποτελεσματικότερη η επίβλεψή της. Το Διεπιστημονικό Σεμινάριο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας πραγματοποιείται Φεβρουάριο – Μάιο κάθε ακαδημαϊκού έτους. Η οργάνωση του ΔΣ γίνεται από τους ίδιους τους ΜΦ με παράλληλη παρακολούθηση από μέλη ΔΕΠ.

Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη μεταπτυχιακή εργασία;

Εκπόνηση Μδε.

Α. Η Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία (Μδε) μπορεί να είναι ερευνητική ή συνθετική σε θεματική που εντάσσεται στο αντικείμενο του Προγράμματος 'Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα' και στην εμβάθυνση που ακολουθεί ο μεταπτυχιακός φοιτητής/τρια. Η εργασία ολοκληρώνεται και υποβάλλεται για κρίση κατά το δ' εξάμηνο σπουδών /εαρινό και θερινό τρίμηνο-ΙοΕ (βλ. ακαδημαϊκό ημερολόγιο). Η εργασία κατατίθεται σε τέσσερα (4) βιβλιοδετημένα αντίτυπα.

Η έκτασή της κυμαίνεται στις 10.000-15.000 λέξεις χωρίς τα παραρτήματα.

Β. Επίσης δίνεται η δυνατότητα στους ΜΦ από το τρίτο εξάμηνο των σπουδών τους να ξεκινήσουν την εκπόνηση της Μδε καταθέτοντας τη «Μέθοδο και το Σχέδιο Έρευνας». Η εργασία αυτή είναι της τάξεως των 5.000 λέξεων πιστώνεται με 10 ECTS.

Γ. Κατά τη διάρκεια εκπόνησης της Μδε ο ΜΦ συμμετέχει σε προγραμματισμένα φροντιστήρια με τον/την επιβλέποντα/ουσα του, όπου συζητά τη πορεία της εργασίας του και λαμβάνει γραπτές παρατηρήσεις προκειμένου να συνεχίσει.

Αξιολόγηση της Μδε.

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής/τρια υποστηρίζει προφορικά την εργασία του/της ενώπιον της τριμελούς επιτροπής. Στην περίπτωση που η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία έχει κατατεθεί **εμπρόθεσμα** (στο τέλος του δ' εξαμήνου, βλ. ακαδημαϊκό ημερολόγιο) ή και σε περίοδο **πρώτης παράτασης** (βλ. παρακάτω) η επιτροπή μπορεί: (α) να εγκρίνει την εργασία, (β) να ζητήσει διορθώσεις και εκ νέου κατάθεση σε χρονικό διάστημα, το οποίο ορίζεται τη στιγμή της προφορικής υποστήριξης και εξέτασης και κοινοποιείται στο/στη ΜΦ. Μετά την εκ νέου κατάθεση της Μδε ορίζεται και νέα ημερομηνία υποστήριξης της Μδε, (γ) να απορρίψει την εργασία. Σε αυτή την περίπτωση (γ) δεν είναι δυνατή η ολοκλήρωση του ΠΜΣ. Η περίπτωση (β) *δεν ισχύει* όταν η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία έχει κατατεθεί σε περίοδο **δεύτερης παράτασης** (βλ. *Οδηγό και Κανονισμό Σπουδών 2009-10, κεφ. 3.2 σ. 29*)

Η προφορική υποστήριξη και εξέταση της εργασίας ορίζεται εφόσον ο/η ΜΦ έχει καταθέσει στη γραμματεία του Προγράμματος αναλυτικό **σχέδιο σπουδών**: Το σχέδιο σπουδών εκφράζει το προσωπικό πρόγραμμα κάθε ΜΦ και την εκπαιδευτική πορεία την οποία διαμορφώνει στο πλαίσιο των υποχρεώσεων φοίτησης στο ΠΜΣ και των προσωπικών του/της επιστημονικών και ερευνητικών στόχων και ενδιαφερόντων. Συντάσσεται κατ' αρχήν από κάθε υποψήφιο/α του ΠΜΣ και στη συνέχεια συμπληρώνεται σταδιακά κατά τη διάρκεια της φοίτησης με τη συνδρομή του Συμβούλου Καθηγητή. Κατατίθεται κατά την έναρξη κάθε εξαμήνου/τριμήνου, περιλαμβάνει τις επιστημονικές υποχρεώσεις (μαθήματα, σεμινάρια, Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία) καθώς και σχόλια για την εκπαιδευτική πορεία του ΜΦ, και προσυπογράφεται από το Σύμβουλο Καθηγητή.

3.2.1.6. Επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Η διαδικασία επιλογής των ΜΦ γίνεται μία φορά το χρόνο:

α. στο Πανεπιστήμιο Αθηνών: Δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής έχουν πτυχιούχοι ελληνικών ή ξένων πανεπιστημιακών τμημάτων, ισότιμων προς τα ελληνικά, καθώς και τμημάτων Τ.Ε.Ι. (σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 παρ. 12γ του Ν. 2916/2001), οι οποίοι κατέχουν επαρκώς την ελληνική και αγγλική γλώσσα.

β. στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου: Δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής έχουν πτυχιούχοι στο πεδίο της εκπαίδευσης ή των κοινωνικών επιστημών ή πτυχιούχοι που έχουν επαγγελματική ή προσωπική εμπειρία σχετική με το αντικείμενο σπουδών του ΠΜΣ. Σε κάθε άλλη περίπτωση αποδοχής στο Πρόγραμμα, ισχύουν οι προϋποθέσεις που θέτει το Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Όλοι οι υποψήφιοι πρέπει να κατέχουν επαρκώς την αγγλική γλώσσα. Οι υποψήφιοι μπορούν να πληροφορηθούν τους τρέχοντες κανονισμούς σχετικά με τους τρόπους απόδειξης της επάρκειας τους στην αγγλική γλώσσα στο www.ioe.ac.uk/caplits.

Η προκήρυξη για την εισαγωγή νέων φοιτητών και φοιτητριών ανακοινώνεται στον ημερήσιο τύπο, στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και από το Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Όσοι επιθυμούν να συμμετάσχουν στη διαδικασία επιλογής πρέπει να υποβάλουν φάκελο υποψηφιότητας που περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- α) αίτηση συμμετοχής στο πρόγραμμα
- β) αντίγραφο πτυχίου ή πτυχίων
- γ) πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας
- δ) πιστοποιητικό κατοχής της αγγλικής γλώσσας
- ε) βιογραφικό σημείωμα στο οποίο να αναφέρονται αναλυτικά οι σπουδές, η διδακτική ή/και επαγγελματική εμπειρία, η επιστημονική και κοινωνική δραστηριότητα του υποψηφίου ή της υποψηφίας
- στ) υπόμνημα στο οποίο να αναφέρονται τα επιστημονικά ενδιαφέροντα του υποψηφίου ή της υποψηφίας, οι λόγοι για τους οποίους ενδιαφέρεται να συνεχίσει τις σπουδές του, καθώς και προτεινόμενο σχέδιο σπουδών για τη φοίτησή του στο Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών
- ζ) δύο συστατικές επιστολές
- η) δημοσιεύσεις ή επιστημονικές εργασίες (εφόσον υπάρχουν)

Αιτήσεις υποβάλλονται στη Γραμματεία του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Ναυαρίνου 13^α, ισόγειο, τηλ. 3688040, και στο Institute of Education, στο αρμόδιο γραφείο (Room 504, School of Educational Foundations and Policy Studies, 20 Bedford Way).

Η αίτηση και τα συνοδευτικά έγγραφα δεν επιστρέφονται μετά την κατάθεσή τους.

Η επιλογή γίνεται σε δύο στάδια. Κατά το πρώτο στάδιο εξετάζονται οι φάκελοι των υποψηφίων. Όσοι επιλεγούν κατά το πρώτο στάδιο της εξέτασης των δικαιολογητικών και δεν διαθέτουν πιστοποιητικό κατοχής αγγλικής γλώσσας, θα δώσουν γραπτές εξετάσεις.

Στη συνέχεια, όσοι/ες καλύπτουν και τις προϋποθέσεις της γλώσσας (πιστοποιητικό ή επιτυχείς εξετάσεις), θα κληθούν για συνέντευξη από τα μέλη της Επιτροπής Επιλογής.

Στην τελική επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών θα ληφθούν υπόψη ο γενικός βαθμός πτυχίου, η επίδοση σε συναφή προς το Π.Μ.Σ. προπτυχιακά μαθήματα, η πολύ καλή γνώση της ελληνικής και αγγλικής γλώσσας και ηλεκτρονικών υπολογιστών, η τυχόν υπάρχουσα διδακτική, ερευνητική και επαγγελματική εμπειρία, οι συστατικές επιστολές καθώς και η γενικότερη εκπαιδευτική πορεία τους. Στη συνέντευξη συνεκτιμώνται η συνολική συγκρότηση και επιστημονική επάρκεια των υποψηφίων σε σχέση με το αντικείμενο του Π.Μ.Σ., το κίνητρο και το ενδιαφέρον τους για το πρόγραμμα, καθώς και η έκταση των συναφών δραστηριοτήτων τους.

Η Διοικούσα Επιτροπή του Προγράμματος-Programme Governing Board ενδέχεται να ορίσει κατά περίπτωση συγκεκριμένα μαθήματα από το προπτυχιακό πρόγραμμα, ως προαπαιτούμενα για τη συμμετοχή στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα.

Με ποια συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές;

Τα κριτήρια και η διαδικασία επιλογής, που καθορίζονται με το νόμο 3685/2008 (ΦΕΚ 148/16-7-2008), την απόφαση έγκρισης του Προγράμματος (Υ.Α 68651/Β7, ΦΕΚ 2116/14-10-2008) και την προκήρυξη του ακαδημαϊκού έτους 2009-2010 είναι τα εξής:

Εξέταση του φακέλου υποψηφιότητας

1. Σπουδές (συνάφεια πτυχίου/ων με το αντικείμενο του ΠΜΣ, επίπεδο σπουδών, επίδοση και γενικότερη εκπαιδευτική πορεία του/της υποψηφίου/ας)
2. Επίπεδο γνώσης της αγγλικής γλώσσας (με βάση τα συνημμένα πιστοποιητικά)
3. Επαγγελματική και επιστημονική δραστηριότητα των υποψηφίων συναφής προς το αντικείμενο.

Ποιο είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών;

Περίπου 10-15%

Πώς δημοσιοποιείται η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών;

Μετά την ολοκλήρωση της επιλογής των ΜΦ, καταρτίζεται «Πρακτικό Επιλογής» το οποίο περιγράφει όλες τις φάσεις της επιλογής:

- α. συνολικό αριθμό υποψηφίων,
- β. τους επιτυχόντες της πρώτης φάσης επιλογής,
- γ. τη συμμετοχή των υποψηφίων στη συνέντευξη,

- δ. τη συνολική βαθμολογία όσων υποψηφίων πέρασαν το πρώτο στάδιο της επιλογής.
- ε. την κατάταξη των υποψηφίων με βάση τη βαθμολογία που συγκέντρωσαν,
- ζ. τον πίνακα εξέτασης υποψηφίων στην αγγλική γλώσσα/βαθμολογία όσων προσήλθαν στην εξέταση.
- η. την τελική κατάταξη υποψηφίων, και, τέλος
- θ. τον πίνακα των επιτυχόντων

Το Πρακτικό συνυπογράφεται από όλα τα μέλη της Επιτροπής Επιλογής η οποία έχει ορισθεί από τη ΓΣΕΣ του ΤΕΑΠΗ.

Μετά τη διαδικασία επιλογής, τα αποτελέσματα επικυρώνονται από τη Διοικούσα Επιτροπή του ΠΜΣ, ανακοινώνονται στη ΓΣΕΣ του ΤΕΑΠΗ και αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Προγράμματος.

Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών;

- Τριμελής Επιτροπή
- Ανεξάρτητη βαθμολογία των φακέλων των υποψηφίων από κάθε μέλος της Τριμελούς Επιτροπής
- Ανεξάρτητη βαθμολογία των απαντήσεων και της προφορικής εξέτασης του κάθε υποψηφίου από κάθε μέλος της Επιτροπής
- Μέσος όρος βαθμολογίας τόσο των φακέλων όσο και της προφορικής εξέτασης από κάθε μέλος της Επιτροπής
- Κάθε ενδιαφερόμενος (που συμμετείχε στη διαδικασία επιλογής) μπορεί να καταθέσει στο Γραφείο του ΠΜΣ αίτημα προκειμένου να του ανακοινωθεί η βαθμολογία την οποία έλαβε κατά τη διάρκεια της Επιλογής.

3.2.1.7. Χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Ποιες είναι οι πηγές χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;
Μοναδική πηγή χρηματοδότησης του ΠΜΣ είναι ο Τακτικός Προϋπολογισμός του ΥΠΕΠΘ

Πώς εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

- Α.** Από τον τακτικό προϋπολογισμό του ΥΠΕΠΘ (23.000 €, ετησίως)
- Β.** Το ΠΜΣ υποστηρίζεται διοικητικά από τη Γραμματεία του ΤΕΑΠΗ και το Γραφείο Υποστήριξης του Προγράμματος όπου απασχολείται 1 αποσπασμένη εκπαιδευτικός και 1 μόνιμη διοικητική υπάλληλος του ΕΚΠΑ
- Γ.** Διοικητική υποστήριξη παρέχεται και στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου
- Δ.** Υπάρχουν 2 υποτροφίες φοιτητικής κινητικότητας του προγράμματος ΕΡΑΣΜΟΣ όπως επίσης και κινητικότητας διδακτικού προσωπικού από και προς το Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Institute of Education
- Ε.** Το ΠΜΣ παρέχει μία αίθουσα ‘Αναγνωστηρίου’ στο οποίο υπάρχουν 6 Η/Υ συνδεδεμένοι στο διαδίκτυο. Κάθε μέλος ΔΕΠ του ΠΜΣ παρέχει στους ΜΦ στα πλαίσια του μαθήματός του εκτεταμένη βιβλιογραφία. Τέλος, το κοινό Πρόγραμμα

αξιοποιεί πλήρως τις δυνατότητες του Τ.Ε.Α.Π.Η. ως προς τα εξειδικευμένα μέλη ΔΕΠ που διαθέτει, τις δραστηριότητές του για την ανάπτυξη της έρευνας και της επαγγελματικής εξειδίκευσης-κατάρτισης, τους χώρους διδασκαλίας και την υλικοτεχνική υποδομή του ΤΕΑΠΗ όσο και τις δυνατότητες του Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου.

Οι ΜΦ κατά τη διάρκεια της φοίτησης τους στο Πανεπιστήμιο Αθηνών μπορούν να αναζητήσουν το βιβλιογραφικό υλικό που χρειάζονται για τη συγγραφή των εργασιών τους από τα ηλεκτρονικά περιοδικά και τις βάσεις δεδομένων στις οποίες το Πανεπιστήμιο έχει εξασφαλίσει πρόσβαση. Επίσης, μπορούν να χρησιμοποιούν τις βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου Αθηνών καθώς και άλλων Πανεπιστημίων. Οι βιβλιοθήκες έχουν διαφορετική πολιτική δανεισμού και χρήσης του υλικού τους. Παράλληλα, οι ΜΦ χρησιμοποιούν το σπουδαστήριο του ΠΜΣ, όπου υπάρχει επίσης σχετικό βιβλιογραφικό υλικό.

Οι ΜΦ κατά τη διάρκεια της φοίτησης τους στο Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου μπορούν να αναζητήσουν το βιβλιογραφικό υλικό που χρειάζονται για τη συγγραφή των εργασιών τους στη βιβλιοθήκη του ΙοΕ, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, καθώς και σε άλλες βιβλιοθήκες. Οι βιβλιοθήκες έχουν διαφορετική πολιτική δανεισμού και χρήσης του υλικού τους. Οι αρμόδιοι στο ΙοΕ είναι πρόθυμοι να διευκολύνουν τους ΜΦ να αποκτήσουν πρόσβαση σε άλλες βιβλιοθήκες, συντάσσοντας υποστηρικτικά σημειώματα ή υπογράφοντας σχετικά έγγραφα.

Πώς χρησιμοποιούνται οι πόροι που διατίθενται στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Το ετήσιο κόστος του ΠΜΣ υπολογίζεται σε 23.000 € το οποίο αναλύεται ως ακολούθως:

A. Μετακινήσεις διδασκόντων για διδασκαλία και συντονισμό του ΠΜΣ/4.400 €

B. Διεπιστημονικά Σεμινάρια/4.000 €

Γ. Παραγωγή έντυπου και ηλεκτρονικού διδακτικού υλικού, αγορά βιβλίων και περιοδικών, αγορά εξοπλισμού/3.000 €

Δ. Αναλώσιμα/6.000 €

E. Διάφορα έξοδα/ 5.600 €

3.2.1.8. Διεθνής διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό; Σε ποιο ποσοστό ;

10 διδάσκοντες στο ΠΜΣ του ΤΕΑΠΗ και 5 διδάσκοντες από το ΙΟΕ, δηλαδή ποσοστό 50%

Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (απόλυτος αριθμός και ποσοστό);

Είναι πολύ δύσκολο να απαντηθεί αυτή η ερώτηση με απλούς αριθμούς. Τα Προγράμματα, είτε το Ενιαίο (Joint MA ΕΚΠΑ+ΙΟΕ), είτε τα δύο χωριστά Προγράμματα αποτελούνται από αθροίσματα μαθημάτων τα οποία διαρθρώνονται με

διάφορους τρόπους. Στα μαθήματα τα οποία αρθρώνονται σε πρόγραμμα η φοίτηση ημιδαπών και αλλοδαπών ΜΦ ποικίλει. Π.χ. υπάρχει μάθημα στο οποίο οι ΜΦ είναι 100% ημεδαποί και μάθημα στο οποίο οι ΜΦ είναι 100% αλλοδαποί. Τα ποσοστά επίσης αλλάζουν κάθε χρόνο.

Πόσα και ποια μαθήματα διδάσκονται (και) σε ξένη γλώσσα;

Οι ΜΦ κατά το β' εξάμηνο σπουδών τους εγγράφονται και φοιτούν σε 3 μαθήματα στο Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου και, στη συνέχεια, στο Διεπιστημονικό Σεμινάριο που γίνεται στην Αθήνα.

Όλα τα κατωτέρω διδάσκονται στα αγγλικά, και είναι:

1. Rights and Education με διδάσκουσα την Eva Gamarnikow
2. Sociology of 'Race' and Education με διδάσκοντα τον David Gillborn
3. Educational Traditions and Systems in Europe με διδάσκοντα τον Andy Green
4. Minorities, Migrants and Refugees in European Education με διδάσκοντα τον Germ Gemaat
5. Διεπιστημονικό Σεμινάριο Β' έτους - Θερινό Σχολείο Αναπλαισίωσης με τους εξής διδάσκοντες: Γίτσα Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Eva Gamarnikow, Tony Green, Andy Green, Εύη Ζαμπέτα, Νέλλη Ασκούνη, Μαίρη Λεοντσίνη.

Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού;

Το Πρόγραμμα απονέμει Ενιαίο Μεταπτυχιακό Τίτλο Ειδίκευσης (Joint MA) του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Λειτουργεί με βάση το Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας/ Protocol of Collaboration/Memorandum of Agreement. Η πρώτη συμφωνία συντάχθηκε το 2005 και υπογράφηκε το 2006. Η τρέχουσα συμφωνία υπεγράφη το 2008.

3.2.2. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών II.

3.2.2.1. Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών:

«ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ»

3.2.2.3. Ανταπόκριση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας.

Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι;
Όχι

Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Το Πρόγραμμα λειτούργησε αρχικά (από το 2000 ως το 2007) ως κατεύθυνση «Ειδική Αγωγή» του Διακρατικού Διαπανεπιστημιακού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΤΕΑΠΗ και Institute of Education του Λονδίνου) «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα». Αναθεωρήθηκε αρχικά όταν η άλλη κατεύθυνση εξελίχθηκε σε Ενιαίο ΜΠΣ (το 2007) και όταν έγινε ανεξάρτητο ΠΜΣ (ΦΕΚ 2051/ 3.10.2008).

Ως και το 2007-08 υπήρχε εξωτερικός αξιολογητής του ΠΜΣ (Prof. D. Coulby, του Παν/μίου Bath). Οι αναθεωρήσεις κρίθηκαν αποτελεσματικές.

Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Σπουδών;

Το πρόγραμμα Σπουδών περιγράφεται στον Οδηγό Σπουδών του ΠΜΣ και ανακοινώνεται στο διαδίκτυο.

Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα;

Διατηρούνται τέτοιου είδους στοιχεία, βλ. συνημμένο πίνακα για όσους/ες αποφοίτησαν κατά τα έτη 2006, 2007, 2008.

3.2.2.4. Δομή, συνεκτικότητα και λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού / ειδίκευσης / κατευθύνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;

Σύνολο προσφερόμενων μαθημάτων: 17

(1) Μαθήματα κορμού: 7/17 ή 41.2%

(2) Μαθήματα ειδίκευσης: 10/17 ή 58.8%

Ποιο είναι το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων / μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής / μαθημάτων ελεύθερης επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων;

(3) Υποχρεωτικά μαθήματα: 9/17 ή 52.9%

(4) Μαθήματα επιλογής: 8/17 ή 47.1%

Ποια είναι η ποσοστιαία σχέση μεταξύ μαθημάτων υποβάθρου, μαθημάτων επιστημονικής περιοχής, μαθημάτων γενικών γνώσεων και μαθημάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων στο σύνολο των μαθημάτων;

(5) Μαθήματα υποβάθρου: 4/17 ή 23.5%

(6) Μαθήματα επιστημονικής περιοχής-γενικών γνώσεων: 6/17 ή 35.2%

(7) Δεξιοτήτων: 7/17 ή 41.2%

Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;

(1) Θεωρητική διδασκαλία: 312 ώρες

(2) Πρακτική άσκηση με εποπτεία: 300 ώρες

(3) Εργαστήρια: 69 ώρες

(4) Άλλες δραστηριότητες: 69 ώρες και προετοιμασία μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχει επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης; Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων; Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων;

Η οργάνωση και ο συντονισμός της ύλης προκύπτει από τη συνεργασία μεταξύ των διδασκόντων και την αναλυτική περιγραφή των μαθημάτων, των στόχων τους και της σχετικής βασικής βιβλιογραφίας που αναφέρεται στον οδηγό σπουδών. Η έκταση και η ποιότητα της ύλης αξιολογείται από τους ΜΦ καθώς και από εξωτερικό αξιολογητή (τελευταία αξιολόγηση 2007-08). Παρόμοιες διαδικασίες χρησιμοποιούνται για την επανεκτίμηση, αναπροσαρμογή και επικαιροποίηση της ύλης.

Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι;

Όχι

3.2.2.5. Το εξεταστικό σύστημα.

Εφαρμόζονται, και σε ποια έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα;

Όπως αναφέρεται στις περιγραφές των μαθημάτων που περιλαμβάνονται στον οδηγό σπουδών, στο σύνολο των μαθημάτων χρησιμοποιούνται πολλαπλοί τρόποι αξιολόγησης των ΜΦ. Οι τρόποι αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν συνδυασμό των παρακάτω:

(1) γραπτές εξετάσεις

(2) γραπτές εργασίες, ατομικές ή ομαδικές

(3) παρουσίαση εργασιών

(4) παρουσιάσεις άρθρων

(5) συμμετοχή ΜΦ

Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών; Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποια είναι αυτή; Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας;

- (1) Ανάθεση: οι ΜΦ προτείνουν το θέμα της εργασίας σε συνεργασία με τον/την σύμβουλο καθηγητή/τρια. Η ανάθεση της εποπτείας της διπλωματικής γίνεται σύμφωνα με το προτεινόμενο θέμα και το γνωστικό αντικείμενο των διδασκόντων.
- (2) Εξέταση: η εργασία κατατίθεται σε τριμελή επιτροπή η οποία την βαθμολογεί μετά από προφορική υποστήριξη της από τον/την ΜΦ

Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη μεταπτυχιακή εργασία; Υπάρχουν στη σελ. 11 του οδηγού σπουδών.

3.2.2.6. Επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Ποια είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών;

Η διαδικασία επιλογής βασίζεται: (1) στην αξιολόγηση και βαθμολόγηση του φακέλου υποψηφιότητας, (2) στη γνώση Αγγλικών και (3) σε προφορική συνέντευξη όσων επιλεγούν από τα στάδια 1 και 2.

Με ποια συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές;

1. Αξιολόγηση/βαθμολόγηση φακέλου: Τα κριτήρια είναι: (α) βαθμός πτυχίου (β) συναφή πτυχία και μεταπτυχιακά (γ) δημοσιεύσεις και ανακοινώσεις (δ) μετεκπαίδευση (ε) ειδικά σεμινάρια (στ) επαγγελματική εμπειρία (ζ) εμπειρία στην ΕΑ (η) ερευνητική εμπειρία
2. Γνώση Αγγλικών: είτε πιστοποιημένη γνώση επιπέδου proficiency ή TOEFL (score \geq 220), είτε επιτυχία σε εξετάσεις αγγλικών που διεξάγει το Τμήμα.
3. Αξιολόγηση κατά τη συνέντευξη: αξιολογούνται (α) η συνολική συγκρότηση και επιστημονική επάρκεια των υποψηφίων, (β) το κίνητρο και το ενδιαφέρον τους για το πρόγραμμα, (γ) η συναφής με το αντικείμενο δραστηριότητά τους.

Ποιο είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών; (βλ. σχετικό πίνακα)

Πώς δημοσιοποιείται η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών;

- (1) η διαδικασία: στην προκήρυξη
- (2) τα κριτήρια: στην προκήρυξη και στον οδηγό σπουδών
- (3) τα αποτελέσματα: στο διαδίκτυο

Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών;

Από:

- (1) συγκεκριμένη διαδικασία και κριτήρια αξιολόγησης φακέλων
- (2) συγκεκριμένα κριτήρια αξιολόγησης της συνέντευξης
- (3) 3μελή επιτροπή στη συνέντευξη, και
- (4) ομαδικές συνεντεύξεις υποψηφίων

3.2.2.7. Χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

*Ποιες είναι οι πηγές χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;
Δίδακτρα.*

*Πώς εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;
Από τα δίδακτρα.*

*Πώς χρησιμοποιούνται οι πόροι που διατίθενται στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών
Σπουδών;*

Σε:

- (1) αμοιβές διδακτικού και υποστηρικτικού προσωπικού
- (2) λειτουργικά έξοδα
- (3) βιβλία
- (4) υποτροφίες
- (5) μετακινήσεις διδασκόντων

3.2.2.8. Διεθνής διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό; Σε ποιο ποσοστό ;

Ένα μάθημα ειδίκευσης και υποβάθρου διδάσκεται από δύο Καθηγητές του Institute of Education, University of London

Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (απόλυτος αριθμός και ποσοστό);

Όχι

Πόσα και ποια μαθήματα διδάσκονται (και) σε ξένη γλώσσα;

Το μάθημα «Inclusion Policy and Practice: Cross-Cultural perspectives», που είναι μάθημα ειδίκευσης και υποβάθρου.

Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού;

Από το 2000-2008 με το Institute of Education, University of London.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2008-09 το ΜΠΣ Ειδική Αγωγή λειτουργεί ως ανεξάρτητο πρόγραμμα του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (ΦΕΚ 2051/ 3.10.2008).

3.2.3. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών III.

3.2.3.1. Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών:

«ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

3.2.3.2. Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών:

Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (ΤΕΑΠΗ) / ΕΚΠΑ

Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΕΜΜΕ) / ΕΚΠΑ

Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών / Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

σε σύμπραξη με το

Τμήμα Ηλεκτρονικής / ΤΕΙ Πειραιά

3.2.3.3. Ανταπόκριση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας.

Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Ως διαδικασία ελέγχου της ανταπόκρισης του ΠΜΣ στους στόχους του Τμήματος και των άλλων Τμημάτων που συμμετέχουν σε αυτό επιλέξαμε για τα τρία πρώτα χρόνια εφαρμογής του Προγράμματος την παρουσίαση στο πλαίσιο σχετικής ημερίδας εργασιών σε μαθήματα του Προγράμματος (2005-2006, 2006-2007, 2007-2008). Για το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009 στην ημερίδα συμπεριλήφθηκαν, εκτός από εργασίες μαθημάτων, και διπλωματικές εργασίες. Ως προς τις ανάγκες της κοινωνίας, ο μεγάλος αριθμός των αιτήσεων που δέχεται το ΠΜΣ θεωρείται ενδεικτικός.

Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Συζητήσεις στο πλαίσιο της ΕΔΕ και προγραμματισμός για εκτεταμένη συζήτηση τον Ιανουάριο του 2010 σχετικά με την αναπροσαρμογή του ΠΜΣ μετά το ακαδ. έτος 2011-2012, οπότε και λήγει η περίοδος που καλύπτεται από τη σχετική υπουργική απόφαση

Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Σπουδών;

Με έντυπο και ηλεκτρονικό τρόπο

Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα;

Καθώς οι πρώτοι πτυχιούχοι αποφοίτησαν το ακαδ. έτος 2008-2009, υπάρχει σκέψη για σχετική διερεύνηση μετά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος.

3.2.3.4. Δομή, συνεκτικότητα και λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού / ειδίκευσης / κατευθύνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;

Δες σχετικό πίνακα.

Ποιο είναι το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων / μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής / μαθημάτων ελεύθερης επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων;

Οι φοιτητές είναι υποχρεωμένοι να επιλέξουν συγκεκριμένο αριθμό μαθημάτων από τις δύο ενότητες του ΠΜΣ. Συγκεκριμένα θα πρέπει να επιλέξουν 4 μαθήματα από την ενότητα «Πολιτισμικές, Κοινωνιολογικές, Ψυχολογικές και Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις» και 5 από την ενότητα «Σχεδιασμός και Χρήση Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση» για τα 3 πρώτα εξάμηνα. Στο τέταρτο εξάμηνο εκπονούν διπλωματική εργασία, η οποία αντιστοιχεί, ως προς τις διδακτικές μονάδες, σε 3 μαθήματα.

Ποια είναι η ποσοστιαία σχέση μεταξύ μαθημάτων υποβάθρου, μαθημάτων επιστημονικής περιοχής, μαθημάτων γενικών γνώσεων και μαθημάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων στο σύνολο των μαθημάτων;

Δεν κάνουμε τέτοια κατηγοριοποίηση

Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;

Δεν κάνουμε τέτοια κατηγοριοποίηση

Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχει επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης; Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων; Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων;

Η ύλη των μαθημάτων οργανώνεται από τους διδάσκοντες. Οι συζητήσεις μεταξύ των διδασκόντων για το περιεχόμενο των μαθημάτων μάς έχουν οδηγήσει στο να θεωρούμε ότι δεν υπάρχουν επικαλύψεις. Αυτό αποτυπώνεται και στον Οδηγό Σπουδών.

Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι;

Όχι

3.2.3.5. Το εξεταστικό σύστημα.

Εφαρμόζονται, και σε ποια έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα;

Με εργασίες στο πλαίσιο των μαθημάτων, οι οποίες παραδίδονται στο τέλος κάθε εξαμήνου σε έντυπη μορφή. Γίνεται, όμως, στις περισσότερες περιπτώσεις και προφορική παρουσίαση που υποστηρίζεται και από ηλεκτρονικές μορφές παρουσίασης.

Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών;

Με τη βαθμολογία που προκύπτει και μετά τις ημερίδες παρουσίασης εργασιών μαθημάτων και διπλωματικών εργασιών που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν καθώς και με την επιλογή εργασιών που συνοδεύουν τον Οδηγό Σπουδών σε μορφή οπτικού δίσκου.

Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποια είναι αυτή;

Με συζητήσεις στο πλαίσιο της ΕΔΕ και μετά τις ημερίδες παρουσίασης εργασιών μαθημάτων και διπλωματικών εργασιών που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν

Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας;

Η εξέταση του/της υποψηφίου/-ίας είναι δημόσια.

Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη μεταπτυχιακή εργασία;

Η διπλωματική εργασία είναι ατομική. Το θέμα της θα πρέπει να είναι εξειδικευμένο, να έχει πρωτότυπη σύνθεση και ερευνητικό χαρακτήρα.

3.2.3.6. Επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Ποια είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών;

Η διαδικασία αξιολόγησης γίνεται σε δύο στάδια: Στο πρώτο στάδιο γίνεται αξιολόγηση των φακέλων όλων των υποψηφιοτήτων από Επιτροπή Επιλογής η οποία συγκροτείται από μέλη ΔΕΠ-διδάσκοντες στο ΠΜΣ και στο δεύτερο στάδιο ακολουθεί συνέντευξη.

Με ποια συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές;

Λαμβάνονται υπόψη ο γενικός βαθμός πτυχίου, η επίδοση σε συναφή προς το ΠΜΣ προπτυχιακά μαθήματα, η γνώση υπολογιστών και ξένων γλωσσών, η τυχόν υπάρχουσα διδακτική, ερευνητική και επαγγελματική εμπειρία καθώς και ο φάκελος του υποψηφίου που αναφέρεται στην προκήρυξη. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στη

συνοπτική περιγραφή των λόγων που ωθούν τον/τη συγκεκριμένο/-η υποψήφιο/-α να παρακολουθήσει το ΠΜΣ καθώς και την παρουσίαση των ερευνητικών ενδιαφερόντων του/της και το πιθανό θέμα της διπλωματικής εργασίας που ενδιαφέρεται να εκπονήσει.

Ποιο είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών;

Δες σχετικό πίνακα.

Πώς δημοσιοποιείται η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών;

Ανακοίνωση των αποτελεσμάτων στη ιστοσελίδα του ΠΜΣ και τηλεφωνική επικοινωνία με τους υποψηφίους.

Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών;

Από τη συμμετοχή στην Επιτροπή Επιλογής από μέλη ΔΕΠ-διδάσκοντες όλων των Τμημάτων που συμμετέχουν στο ΠΜΣ.

3.2.3.7. Χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Ποιες είναι οι πηγές χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Για τα ακαδημαϊκά έτη 2005-2006 και 2006-2007 το ΠΜΣ χρηματοδοτούνταν από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΕΠΕΑΕΚ II). Από το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 το ΠΜΣ χρηματοδοτείται από δίδακτρα που καταβάλλουν οι φοιτητές.

Πώς εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Η αποκλειστική πηγή βιωσιμότητας του ΠΜΣ είναι τα δίδακτρα των φοιτητών.

Πώς χρησιμοποιούνται οι πόροι που διατίθενται στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Καλύπτονται οι αμοιβές για έργα του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού και εξασφαλίζεται η προμήθεια έντυπου υλικού-βιβλίων, εκπαιδευτικού ηλεκτρονικού και οπτικοακουστικού υλικού.

3.2.3.8. Διεθνής διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό; Σε ποιο ποσοστό;

Ναι, έχουν προσκληθεί πανεπιστημιακοί από τη Βρετανία και Σουηδία στο παρελθόν.

Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (απόλυτος αριθμός και ποσοστό);

Ναι, μία φοιτήτρια από την Αλβανία.

Πόσα και ποια μαθήματα διδάσκονται (και) σε ξένη γλώσσα;

Κανένα μάθημα δεν έχει διδαχθεί στο σύνολό του σε ξένη γλώσσα.

Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού;

Κατά περίπτωση με συγκεκριμένους συναδέλφους.

3.2.4. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών IV.

3.2.4.1. Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

«ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ, ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ»

3.2.4.2. Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στη Προσχολική Ηλικία (ΤΕΑΠΗ) του Πανεπιστημίου Αθηνών και

Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

3.2.4.3. Ανταπόκριση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας.

Ένας από τους βασικότερους στόχους του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Αθηνών είναι η παροχή στους φοιτητές/τριες των απαραίτητων εφοδίων που θα εξασφαλίσουν την άρτια κατάρτισή τους για την επιστημονική και επαγγελματική τους δραστηριότητα. Ο στόχος αυτός υπηρετείται με συνέπεια μέσω της συνεχώς αναβαθμιζόμενης ακαδημαϊκής διδασκαλίας και της προσφοράς προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών που διασφαλίζουν την άρτια κατάρτιση των μεταπτυχιακών φοιτητών και σε άλλες επαγγελματικές κατευθύνσεις που προσφέρονται αυτή τη στιγμή στην αγορά εργασίας.

Οι εκπαιδευτικοί αποτελούν την κατεξοχήν επιστημονική και επαγγελματική ομάδα που καλείται να προσφέρει κατάλληλη συμβουλευτική στους μαθητές όλων των βαθμίδων και ιδιαίτερα στα παιδιά προσχολικής ηλικίας.

Το μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα συμβάλλει στην κάλυψη της αυξημένης αυτής ανάγκης.

Το προτεινόμενο ΠΜΣ έχει σχεδιασθεί για να προσφέρει επιστημονική γνώση και επαγγελματικές δεξιότητες υψηλού επιπέδου για την δημιουργία εξειδικευμένου επιστημονικού δυναμικού στη Συμβουλευτική Ψυχολογία και τη Συμβουλευτική, ευαισθητοποιημένου σε πολιτισμικά ζητήματα.

Επιπρόσθετα, το μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα στοχεύει στην κάλυψη της μεγάλης ανάγκης της χώρας μας για οργανωμένη παροχή κατάλληλων συμβουλευτικών υπηρεσιών από εξειδικευμένο προσωπικό. Επιστήμονες στον χώρο της εκπαίδευσης, της υγείας, της εργασίας δεν έχουν, στο πλαίσιο των βασικών τους σπουδών, αποκτήσει τις γνώσεις αλλά ούτε έχουν κατάλληλα ευαισθητοποιηθεί και συνειδητοποιήσει για να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στον συμβουλευτικό τους ρόλο και την ποιότητα που αυτός προσδίδει στο λειτούργημά τους. Το μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα προσφέρει τη δυνατότητα απόκτησης των κατάλληλων επιστημονικών γνώσεων και δεξιοτήτων συμβουλευτικής, τόσο σε θεωρητικό και

ερευνητικό, όσο και σε εφαρμοσμένο και πρακτικό επίπεδο, ώστε να ανταποκριθούν επιτυχώς στις ανάγκες της σύγχρονης Ελληνικής κοινωνίας σε παροχή συμβουλευτικού έργου.

Η Συμβουλευτική Ψυχολογίας εφαρμόζει μια αλληλεπιδραστική διαδικασία και λειτουργεί σε επίπεδο ατομικό, ομαδικό, οικογενειακό ή ιδρυματικό. Τονίζει πάντα τα θετικά στοιχεία της ανθρώπινης ανάπτυξης, την αυτονομία και την υπευθυνότητα. Προστατεύει και σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ατομικές διαφορές. Η ενημέρωση, η ευαισθητοποίηση και η αφύπνιση της κοινωνίας σε θέματα που αφορούν τη διαφορετικότητα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της αποστολής της. Τα ποικίλα ψυχολογικά προβλήματα, που προέρχονται από τις *μαθησιακές δυσκολίες*, την *σχολική αποτυχία*, την *ανεργία*, τις *χρόνιες ασθένειες*, τη *χρήση ναρκωτικών ουσιών*, την *επανάταξη ευπαθών ομάδων στην αγορά εργασίας* (όπως οι γυναίκες, οι μετανάστες, οι πρόσφυγες, οι ανάπηροι), την *συμβίωση* σε περιορισμένους αλλά και ευρύτερους χώρους πολλών ομάδων προερχόμενων από διάφορες πολιτισμικές αφετηρίες, αποτελούν τα κύρια μελήματά της.

Ειδικά για τη χώρα μας, που βιώνει εντονότατα, τα τελευταία τουλάχιστον τριάντα χρόνια, τα παραπάνω προβλήματα, η Συμβουλευτική Ψυχολογία με την ανάγλυφη πολυπολιτισμική της διάσταση, καθίσταται μια επιτακτική ανάγκη.

Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Θα υπάρξει άμεση σύνδεση του προτεινόμενου ΠΜΣ με τις ανάγκες της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας και της αγοράς εργασίας και θα επικεντρώνεται, μεταξύ άλλων, και στην καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας, στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, στην αντιμετώπιση της ανισότητας και ένταξης των γυναικών και άλλων ευπαθών ομάδων στην αγορά εργασίας.

Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο 2009 και βρίσκεται στο πρώτο εξάμηνο λειτουργίας τους. Επομένως δεν μπορούν ακόμη να υλοποιηθούν οι διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής.

Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Η αξιολόγηση του ΠΜΣ θεωρείται διαδικασία μεγάλης σημασίας για τη συνεχή βελτίωση και εκσυγχρονισμό του.

Προβλέπεται η αξιολόγηση του ΠΜΣ να καλύπτει τα εξής στάδια:

- Αξιολόγηση των εισακτέων
- Αξιολόγηση της απόδοσης των μελών ΔΕΠ και της ποιότητας της διδασκόμενης ύλης από τους φοιτητές
- Αξιολόγηση της υποστήριξης των φοιτητών από τους υπεύθυνους καθηγητές
- Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του διεπιστημονικού σεμιναρίου
- Αξιολόγηση της εποπτείας
- Αξιολόγηση της διοικητικής υποστήριξης
- Τελική αξιολόγηση από τους φοιτητές και τα μέλη ΔΕΠ του συνολικού ΠΜΣ

- Εξωτερική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και διεθνούς ανταγωνιστικότητας του ΠΜΣ
- Αξιολόγηση της σχέσης του ΠΜΣ με την αγορά εργασίας.

Μέχρι στιγμής έχει ολοκληρωθεί με επιτυχία η αξιολόγηση των εισακτέων, η οποία έγινε σε τρεις φάσεις:

1. Στη μελέτη των φακέλων υποψηφιότητας,
2. σε γραπτή εξέταση σε δύο γνωστικά αντικείμενα και
3. σε προφορική συνέντευξη.

Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Σπουδών;

Το πρόγραμμα σπουδών δημοσιοποιείται μέσω της ιστοσελίδας του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών του ΤΕΑΠΗ και του συνεργαζόμενου Τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και μέσω του τυπωμένου Οδηγού Σπουδών.

Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα;

Προβλέπεται η δημιουργία αρχείου αποφοίτων και εσωτερικού μηχανισμού συνεχούς αξιολόγησης, ο οποίος θα περιλαμβάνει και την συγκέντρωση ενδεικτικών κρίσεων εργοδοτών για αποφοίτους του ΠΜΣ.

3.2.4.4. Δομή, συνεκτικότητα και λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού / ειδίκευσης / κατευθύνσεων στο σύνολο των μαθημάτων; Ποιο είναι το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων / μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής / μαθημάτων ελεύθερης επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων; Ποια είναι η ποσοστιαία σχέση μεταξύ μαθημάτων υποβάθρου, μαθημάτων επιστημονικής περιοχής, μαθημάτων γενικών γνώσεων και μαθημάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων στο σύνολο των μαθημάτων; Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;

Δες στους σχετικούς πίνακες.

Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχει επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης; Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων;

Η ύλη που διδάσκεται υπόκειται σε επανεκτίμηση μέσω των συζητήσεων με τους ίδιους τους μεταπτυχιακούς φοιτητές και την αξιολόγηση που θα γίνει στο τέλος τους εξαμήνου. Παράλληλα, όλοι οι διδάσκοντες επικαιροποιούν την ύλη τους σύμφωνα

με τις νεότερες εξελίξεις της επιστήμης, την οποία παρακολουθούν μέσω των διεθνών συνεδρίων και της διεθνούς ανταλλαγής γνώσης.

Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι;

Για τους υποψηφίους της κατεύθυνσης «Συμβουλευτική» απαιτείται να έχουν διδαχθεί τουλάχιστον τέσσερα μαθήματα ψυχολογίας σε προπτυχιακό επίπεδο.

3.2.4.5. Το εξεταστικό σύστημα.

Εφαρμόζονται, και σε ποια έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα; Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών;

Τα μαθήματα έχουν σεμιναρικό χαρακτήρα και μικρά ακροατήρια, ενώ οι μέθοδοι διδασκαλίας συνδυάζουν διαλέξεις από τους ίδιους τους διδάσκοντες, αλλά και προσκεκλημένους, καθώς και παρουσιάσεις από τους φοιτητές από τους οποίους απαιτείται αυξημένη συμμετοχή.

Για την επιτυχή συμπλήρωση των μεταπτυχιακών σπουδών και την απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης, οι ΜΦ θα αξιολογούνται στα εξής:

- Επίδοση στα μαθήματα: Οι ΜΦ θα πρέπει να διατηρούν ένα ικανοποιητικό επίπεδο στις επιδόσεις τους στα διδασκόμενα μαθήματα.
- Αξιολόγηση των τελικών φακέλων αξιολόγησης. Μέσα από τα ντοσιέ που θα καταθέσουν, θα πρέπει να διαφαίνεται η ωριμότητα και η ετοιμότητα των ΜΦ για την άσκηση του επαγγέλματος του συμβουλευτικού ψυχολόγου και/ή του συμβούλου.
- Οι ΜΦ αξιολογούνται καθ' όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών τους σπουδών ως προς την ηθική δεοντολογία που πρέπει να διέπει την συμπεριφορά τους στις επαγγελματικές τους σχέσεις. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να παρατηρείται μια συνεχής εξέλιξη των προσωπικών και επαγγελματικών τους δεξιοτήτων.
- Θα λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η προσωπική συμβουλευτική την οποία θα πρέπει να έχουν αναζητήσει οι ΜΦ κατά την διάρκεια των μεταπτυχιακών τους σπουδών προκειμένου να γνωρίσουν καλύτερα τον εαυτό τους, και η οποία θα αποδεικνύεται με σχετική βεβαίωση από τον επαγγελματία ψυχολόγο.

Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποια είναι αυτή;

Οι διαδικασίες εξέτασης περιλαμβάνουν ένα συνδυασμό πρακτικών όπως γραπτές εξετάσεις, παρουσιάσεις και εργασίες, ενώ υπόψη λαμβάνεται και η εν γένει επίδοση και παρουσία των φοιτητών στο μάθημα. Οι φοιτητές θα κληθούν να αξιολογήσουν την εξεταστική διαδικασία όταν συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του μαθήματος.

Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας;

Η μεταπτυχιακή εργασία αποτελείται από δύο μέρη τα οποία μαζί συνθέτουν τον Φάκελο Αξιολόγησης.

Ο Φάκελος Αξιολόγησης (portfolio) αποτελεί την σύνθεση των επιμέρους διαστάσεων του μεταπτυχιακού προγράμματος (θεωρίας, έρευνας και συμβουλευτικής πρακτικής) και αποτελείται από δύο Ντοσιέ (θεραπευτικό και ερευνητικό).

Η γενικότερη σύλληψη μιας τέτοιας προσέγγισης είναι ότι, ιδίως στους εφαρμοσμένους τομείς της Ψυχολογίας – όπως είναι η Συμβουλευτική Ψυχολογία και η Συμβουλευτική – η εκπαίδευση είναι πιο ολοκληρωμένη όταν συνδυάζεται η ερευνητική ενασχόληση με την εξοικείωση στην εφαρμογή των θεωριών, των ερευνητικών ευρημάτων και των τεχνικών.

Το *θεραπευτικό* ντοσιέ περιλαμβάνει την περιγραφή ενός κλινικού περιστατικού καθώς και μια προσωπική τοποθέτηση ως προς την σύνθεση της θεωρίας, της έρευνας και της εφαρμογής. Το *ερευνητικό* ντοσιέ περιλαμβάνει την διπλωματική εργασία (thesis), η οποία επιβλέπεται από διδάσκοντα/ουσα του ΠΜΣ. Το θέμα της διπλωματικής εργασίας αποφασίζεται σε συνεργασία με τον επιβλέποντα καθηγητή σύμφωνα με τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη μεταπτυχιακή εργασία;

Μέσω του ερευνητικού ντοσιέ που αναφέρεται στην διπλωματική τους εργασία, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες αναμένεται να αποδείξουν ότι:

- α) κατέχουν τη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία που είναι συναφής με το θέμα τους,
- β) έχουν την ικανότητα να αναπτύξουν και να τεκμηριώσουν δόκιμη θεωρητική θέση σε σχέση με το θέμα τους, και
- γ) μπορούν να συνδέσουν ζητήματα θεωρίας με ερευνητικά προβλήματα και να τα εφαρμόσουν στην πράξη.

3.2.4.6. Επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Ποια είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών;

Γίνεται πρόσκληση υποβολής αιτήσεων, οι οποίες στέλνονται ταχυδρομικά στην Γραμματεία του ΤΕΑΠΗ.

Γίνεται έλεγχος των φακέλων από την ΕΔΕ για την πληρότητα τους ως προς τα προαπαιτούμενα

Όσων υποψηφίων οι φάκελοι πληρούν τα κριτήρια, καλούνται σε γραπτή εξέταση σε δύο γνωστικά αντικείμενα

Όσοι υποψήφιοι περάσουν τις γραπτές εξετάσεις, καλούνται σε προφορική εξέταση.

Μετά και την προφορική εξέταση, τα μέλη της ΕΔΕ, συνεκτιμώντας όλα τα κριτήρια επιλογής και με βάση τις βαθμολογίες των υποψηφίων στην γραπτή και την

προφορική εξέταση, καταρτίζουν τους πίνακες των επιτυχόντων και των επιλαχόντων.

Με ποια συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές;

Η επιλογή των εισακτέων βασίζεται:

α) για όλους τους πτυχιούχους, πλην εκείνων της Ψυχολογίας, στην προϋπόθεση να έχουν διδαχθεί τουλάχιστον τέσσερα βασικά μαθήματα Ψυχολογίας στο πρώτο πτυχίο.

β) στη μελέτη των φακέλων υποψηφιότητας,

γ) σε γραπτή εξέταση στα γνωστικά αντικείμενα:

- Μεθοδολογία Κοινωνικής Έρευνας και
- Συμβουλευτική: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εφαρμογές

δ) οι υποψήφιοι/ες που επιλέγονται από τα προηγούμενα στάδια, καλούνται σε συνέντευξη προκειμένου να συνεκτιμηθούν: η συνολική συγκρότηση και επιστημονική επάρκειά τους σε σχέση με το αντικείμενο του Π.Μ.Σ., το κίνητρο και το ενδιαφέρον τους για το πρόγραμμα.

Ποιο είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών;

Στην πρώτη αυτή χρονιά λειτουργίας του συγκεκριμένου μεταπτυχιακού υπήρξαν 104 αιτήσεις, από τις οποίες έγινε η επιλογή των 20 που φοιτούν αυτή τη στιγμή.

Πώς δημοσιοποιείται η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών;

Μέσω των αντίστοιχων ιστοσελίδων των δύο συνεργαζόμενων Τμημάτων.

Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών;

Μετά την ολοκλήρωση κάθε φάσης επιλογής αναρτώνται οι πίνακες των αποτελεσμάτων στις αντίστοιχες ιστοσελίδες των συνεργαζόμενων τμημάτων

3.2.4.7. Χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Ποιες είναι οι πηγές χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Δίδακτρα

Πώς εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Μέσω της υποβολής διδάκτρων, υποτροφιών, δωρεών, χορηγιών

Πώς χρησιμοποιούνται οι πόροι που διατίθενται στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Η διαχείριση των πόρων του ΠΜΣ γίνεται από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ), σύμφωνα με τον Νόμο 3685/16.07.2008 που αφορά το «Θεσμικό πλαίσιο για τις μεταπτυχιακές σπουδές»

3.2.4.8. Διεθνής διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό; Σε ποιο ποσοστό ;

Όχι ακόμη. Προβλέπεται η πρόσκληση διακεκριμένων επιστημόνων από το εξωτερικό για την διεξαγωγή διεπιστημονικών σεμιναρίων

Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (απόλυτος αριθμός και ποσοστό);

Όχι σε αυτή τη φάση.

Πόσα και ποια μαθήματα διδάσκονται (και) σε ξένη γλώσσα;

Κανένα.

Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού;

Όχι προς το παρόν.

Υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών; Ποιες;

Όχι.

3.2.5. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών V.

3.2.5.1. Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών:

«ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ»

3.2.5.2. Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

1. Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, ΕΚΠΑ
2. Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στη Προσχολική Ηλικία, ΕΚΠΑ

3.2.5.3. Ανταπόκριση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας.

Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Το ΠΜΣ «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» λειτουργεί για δέκατη τέταρτη συνεχόμενη χρονιά στο Τμήμα ΠΕΔΔ και για δωδέκατη σε συνεργασία με το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, με εξειδίκευση στα γνωστικά αντικείμενα της Πολιτικής Επιστήμης και της Κοινωνιολογίας και απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης ύστερα από φοίτηση τεσσάρων εξαμήνων. Διαρκείας στόχος του ΠΜΣ είναι η περαιτέρω εξειδίκευση και ποιοτική αναβάθμιση των υπηρεσιών που προσφέρουν τα δύο συνεργαζόμενα Τμήματα, έτσι καθίσταται περισσότερο ανταγωνιστικό και παρέχει την απαιτούμενη για την εγχώρια αγορά εργασίας και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της χώρας, γνωστική εξειδίκευση. Συνδέοντας έτσι, το ΠΜΣ άμεσα τις δραστηριότητές του, με τους στόχους των δύο συνεργαζόμενων τμημάτων.

Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Υπάρχει ετήσια αξιολόγηση και αναθεώρηση του Προγράμματος Σπουδών με στόχο τον εντοπισμό των ελλείψεων και την κάλυψή τους. Ταυτόχρονα γίνεται προσπάθεια εναρμόνισης του προγράμματος σπουδών με τα διεθνή επιστημονικά πρότυπα και στις ερευνητικές και ακαδημαϊκές επιδιώξεις φοιτητών και διδασκόντων. Βασικός στόχος και επιδίωξη του προγράμματος σπουδών παραμένει η γνωστική εξειδίκευση σε επιστημονικούς τομείς αιχμής, συναφείς με τις γενικότερες στρατηγικές προτεραιότητες που έχει θέσει η ελληνική πολιτεία, σε γνωστικά αντικείμενα με ζήτηση στην αγορά εργασίας, πάντα δε σε ένα πλαίσιο διεπιστημονικότητας που είναι και το συγκριτικό πλεονέκτημα του προγράμματος. Η αποτελεσματικότητα της αξιολόγησης και της αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών διαφαίνεται μέσα από τη συμμετοχή των φοιτητών στα μαθήματα, αλλά κυρίως μέσα από την ετήσια ανανέωση του προγράμματος σπουδών με τις προσθήκες νέων μαθημάτων.

Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Σπουδών;

Το ΠΜΣ διαθέτει έναν οργανωμένο δικτυακό τόπο (<http://www.cc.uoa.gr/~ppospos/>), οποίος ενημερώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Επίσης, το ΠΜΣ εκδίδει ετήσιο Οδηγό Σπουδών, ο οποίος διανέμεται στους φοιτητές, τους διδάσκοντες και σε κάθε ενδιαφερόμενο, ενώ αποστέλλεται και σε συναφή Τμήματα του ΕΚΠΑ και άλλων Ελληνικών Πανεπιστημίων.

Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα;

Σε ετήσια βάση ενημερώνεται και εμπλουτίζεται το Αρχείο Αποφοίτων του ΠΜΣ, μέσω ερωτηματολογίων. Σκοπός του ερωτηματολογίου, πέραν των άλλων, είναι και η παρακολούθηση της επαγγελματικής πορείας των αποφοίτων.

3.2.5.4. Δομή, συνεκτικότητα και λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Το Πρόγραμμα προβλέπει την απονομή Τίτλων Ειδίκευσης στην Πολιτική Επιστήμη και την Κοινωνιολογία. Οι υποψήφιοι μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες καλούνται από το στάδιο της αίτησης υποψηφιότητας στο ΠΜΣ να δηλώσουν προτίμηση κατεύθυνσης ειδίκευσης. Αλλαγή κατεύθυνσης γίνεται με τη σύμφωνη γνώμη της Συντονιστικής Επιτροπής. Για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης Πολιτικής Επιστήμης και Κοινωνιολογίας, απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση των σπουδών με τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- Υποχρεωτική παρακολούθηση των μαθημάτων και των δραστηριοτήτων του Προγράμματος

Κάθε φοιτητής/ήτρια θα πρέπει να παρακολουθήσει επιτυχώς δέκα μαθήματα. Το πρώτο εξάμηνο είναι κοινό για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες και των δύο κατευθύνσεων και περιλαμβάνει δύο υποχρεωτικά μαθήματα (κορμού) και ένα επιλογής. Στο δεύτερο εξάμηνο οι φοιτητές και οι φοιτήτριες παρακολουθούν το υποχρεωτικό μάθημα της κατεύθυνσης (ειδίκευσης) που έχουν επιλέξει, και δύο μαθήματα επιλογής. Στο τρίτο και τέταρτο εξάμηνο οι φοιτητές και οι φοιτήτριες επιλέγουν τα μαθήματα που θα παρακολουθήσουν ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους και την κατεύθυνση που προτίθενται να ακολουθήσουν. Στο β' έτος δηλαδή παρακολουθούν μόνο μαθήματα επιλογής. Στο τέλος των σπουδών τους θα πρέπει να έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς την παρακολούθηση επτά μαθημάτων επιλογής, τέσσερα από τα οποία θα πρέπει να είναι της κατεύθυνσης που έχουν επιλέξει.

- Εκπόνηση μεταπτυχιακής εργασίας ειδίκευσης

Στο Δ' εξάμηνο σπουδών εκπονείται η μεταπτυχιακή εργασία ειδίκευσης. Το αντικείμενό της αποφασίζεται από κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή και φοιτήτρια σε συνεργασία και με την έγκριση του επιβλέποντος μέλους του Διδακτικού Επιστημονικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.). Η εργασία, που παρακολουθείται από τον/την

επιβλέποντα/ουσα, αξιολογείται από τον/την ίδιο/α και δύο ακόμα μέλη ΔΕΠ και πρέπει να κατατεθεί το αργότερο μέχρι τις 30 Ιουνίου του δεύτερου ακαδημαϊκού έτους σπουδών.

Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού / ειδίκευσης / κατεύθυνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;

Στο ΠΜΣ τα μαθήματα κορμού/ ειδίκευσης/ κατεύθυνσης, εκλαμβάνονται ως υποχρεωτικά μαθήματα/ μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής και μαθήματα ελεύθερης επιλογής. Συνεπώς βλ. επόμενη ερώτηση.

Ποιο είναι το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων / μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής / μαθημάτων ελεύθερης επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων;

Το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009 το σύνολο των προσφερομένων μαθημάτων (υποχρεωτικών/ υποχρεωτικής επιλογής/ ελεύθερης επιλογής) ήταν 20.

Μαθήματα	Αριθμός μαθημάτων	Ποσοστό (%)
Υποχρεωτικά	2	10%
Υποχρεωτικής επιλογής (Κατεύθυνσης)	2	10%
Ελεύθερης Επιλογής (Κοινά)	10	50%
Ελεύθερης Επιλογής (Κατεύθυνσης)	6	30%

Ποια είναι η ποσοστιαία σχέση μεταξύ μαθημάτων υποβάθρου, μαθημάτων επιστημονικής περιοχής, μαθημάτων γενικών γνώσεων και μαθημάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων στο σύνολο των μαθημάτων;

Στο ΠΜΣ δεν προβλέπονται μαθήματα γενικών γνώσεων ή μαθήματα ανάπτυξης δεξιοτήτων. Μπορούμε να θεωρήσουμε ως μαθήματα υποβάθρου τα υποχρεωτικά μαθήματα και τα μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής και ως μαθήματα επιστημονικής περιοχής, τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής (κοινά & κατεύθυνσης). Έτσι, η ποσοστιαία σχέση είναι 4 (Υποχρεωτικά) προς 16 (Επιλογής), ποσοστό δηλ. 25%.

Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;

Δεν υπάρχει κατανομή.

Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων;

Η οργάνωση της ύλης των μαθημάτων είναι ευθύνη του κάθε μέλους ΔΕΠ ή ΕΠ που διδάσκει το μάθημα, σε συνεργασία με άλλα μέλη ΔΕΠ ή ΕΠ που διδάσκουν

παρεμφερή μαθήματα στο ΠΜΣ. Υπάρχει επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Αποφεύγεται, όσο είναι δυνατόν. Υπάρχουν κενά ύλης; Όχι. Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων; Ναι. Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων; Ναι υπάρχει, προκειμένου να ακολουθεί τις εθνικές & διεθνείς εξελίξεις και ερευνητικές επιδιώξεις των φοιτητών/τριών.

Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι;

Όχι

3.2.5.5. Το εξεταστικό σύστημα.

Εφαρμόζονται, και σε ποια έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα;

Στο ΠΜΣ προβλέπονται πολλαπλοί τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών, ανάλογα με τον τρόπο οργάνωσης του κάθε μαθήματος ξεχωριστά. Σε γενικές γραμμές προβλέπονται οι εξής διαδικασίες:

- Γραπτή εξέταση μαθήματος (3ωρη διαδικασία)
- Γραπτή πρόοδος (3ωρη διαδικασία)
- Παρουσίαση & Παράδοση γραπτής εργασίας
- Παράδοση Διπλωματικής Εργασίας Ειδίκευσης (4^ο εξάμηνο σπουδών)

Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών;

Με τις γραπτές εξετάσεις και την παράδοση εργασιών στα μαθήματα

Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποια είναι αυτή;

Όχι

Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας;

Στο πλαίσιο του ΠΜΣ οι φοιτητές/τήτριες έχουν τη δυνατότητα, σε συνεργασία με τον επιβλέποντα καθηγητή/τρια, να επιλέξουν το θέμα της διπλωματικής τους εργασίας. Η διαδικασία αξιολόγησης της Διπλωματικής Εργασίας Ειδίκευσης (η οποία καλύπτει το 30% του τελικού βαθμού αποφοίτησης), γίνεται από τριμελή επιτροπή που αποτελείται από μέλη ΔΕΠ του οικείου ή άλλου Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών ή άλλου Πανεπιστημίου με συναφές αντικείμενο.

Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη μεταπτυχιακή εργασία;

Βασική προϋπόθεση για την επιλογή θέματος διπλωματικής εργασίας είναι πρωτοτυπία και η διασφάλιση των διεθνών επιστημονικών προτύπων συγγραφής.

3.2.5.6. Επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Ποια είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών;

Η διαδικασία επιλογής φοιτητών/τριών γίνεται μία φορά το χρόνο και πραγματοποιείται σε δύο στάδια. Στο πρώτο η Επιτροπή Επιλογής του Προγράμματος αξιολογεί τις αιτήσεις των υποψήφιων και επιλέγει εκείνες που θα προχωρήσουν στο δεύτερο στάδιο της διαδικασίας, το οποίο προβλέπει την πρόσκληση σε συνέντευξη των υποψήφιων εκείνων που έχουν επιλεγεί στο προηγούμενο στάδιο.

Με ποια συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές;

Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να καταθέσουν το φάκελο υποψηφιότητάς τους μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στην προκήρυξη που γίνεται το Μάιο κάθε ακαδημαϊκού έτους.

Τα απαραίτητα έγγραφα για τη συμμετοχή στη διαδικασία επιλογής είναι:

- Αίτηση
- Πτυχίο ανώτατης σχολής (στην περίπτωση που ο τίτλος έχει αποκτηθεί στην αλλοδαπή πρέπει να συνοδεύεται από πιστοποιητικό ισοτιμίας του ΔΟΑΤΑΠ)
- Αναλυτική βαθμολογία
- Υπόμνημα που να αναφέρει τα ερευνητικά ενδιαφέροντα του υποψήφιου ή της υποψήφιας καθώς και τους λόγους για τους οποίους επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του/της σε μεταπτυχιακό επίπεδο (να μην ξεπερνά τις 1.000 λέξεις)
- Βιογραφικό σημείωμα
- Δύο συστατικές επιστολές, κατά προτίμηση από μέλη ΔΕΠ των πανεπιστημιακών Τμημάτων στα οποία έχει φοιτήσει ο/η υποψήφιος/α
- Προπτυχιακή εργασία (πτυχιακή αν υπάρχει ή εργασία που έχει εκπονηθεί σε προπτυχιακό μάθημα)
- Δίπλωμα Αγγλικών ή άλλης κύριας ευρωπαϊκής γλώσσας. Επαρκής εξοικείωση με την Αγγλική γλώσσα είναι βασική προϋπόθεση για την παρακολούθηση του Προγράμματος.

Ποιο είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών;

Δες σχετικό Πίνακα

Πώς δημοσιοποιείται η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών;

Η προκήρυξη αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ, καθώς και στις ιστοσελίδες των Τμημάτων ΠΕΔΔ και ΤΕΑΠΗ, ενώ αποστέλλεται στα γραφεία διασύνδεσης των όλων ελληνικών πανεπιστημίων και δημοσιεύεται στο τύπο. Τα αποτελέσματα της

επιλογής φοιτητών/τριών αναρτώνται στο διαδίκτυο και στους πίνακες ανακοινώσεων του ΠΜΣ.

Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών;

Τη διαδικασία επιλογής αναλαμβάνει η Ειδική Διατμηματική Επιτροπή σε συνεργασία με την Επιτροπή Επιλογής (η οποία αποτελείται μέλη ΔΕΠ των δύο Τμημάτων και οικείων Τομέων) κατόπιν έγκρισης από τη Γ.Σ. του Τμήματος.

3.2.5.7. Χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Ποιες είναι οι πηγές χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Στο ΠΜΣ προβλέπεται η καταβολή διδάκτρων, που ανέρχεται στο ποσό των 440 € ανά ακαδημαϊκό έτος.

Πώς εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Η βιωσιμότητα του ΠΜΣ εξασφαλίζεται αποκλειστικά στην καταβολή των διδάκτρων, καθώς και από τη χρηματοδότησή του, κατά το παρελθόν, από το Υπουργείο Παιδείας στο πλαίσιο των ΕΠΕΑΕΚ I & II.

Πώς χρησιμοποιούνται οι πόροι που διατίθενται στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Η χρηματοδότηση του ΠΜΣ από τα ΕΠΕΑΕΚ I & II, συνέβαλε σημαντικά στην αναμόρφωση του προγράμματος και στην περαιτέρω βελτίωση της υποδομής του. Ενώ με τα δίδακτρα καλύπτονται ανάγκες διοικητικής υποστήριξης, υποτροφιών φοιτητών/τριών, συντήρηση υποδομών, έκδοση οδηγού σπουδών και άλλων εντύπων, κάλυψη εξόδων προσκεκλημένων καθηγητών από εξωτερικό για μαθήματα, σεμινάρια, διαλέξεις κ.λπ.

3.2.5.8. Διεθνής διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό; Σε ποιο ποσοστό;

Ανάλογα με τους πόρους του προγράμματος αποφασίζεται κατά διαστήματα η πρόσκληση συμμετοχής διδασκόντων από το εξωτερικό, σε ποσοστό που κυμαίνεται στο 4-5%

Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (απόλυτος αριθμός και ποσοστό);

Ναι υπάρχει. Σε σύνολο 314 φοιτητών/τριών (από το 1995-2009) υπήρξαν 10 αλλοδαποί (3%). Για το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009, έχουμε 1 φοιτητή σε σύνολο 33, ποσοστό δηλ. περίπου 3%.

Πόσα και ποια μαθήματα διδάσκονται (και) σε ξένη γλώσσα;

Δεν διδάσκονται μαθήματα σε ξένη γλώσσα.

Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού;

Το ΠΜΣ έχει προχωρήσει στη θεσμοθέτηση μιας σειράς συνεργασιών με φορείς του εξωτερικού, όπως: το Birkbeck College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, την Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, το Πανεπιστήμιο Eotvos Lorand, ELTE Βουδαπέστης. Το 2001-2002 το ΠΜΣ εντάχθηκε στο Δίκτυο Critical Criminology and Criminal Justice. Στο Δίκτυο, που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος Erasmus στην κατεύθυνση της συγκριτικής διερεύνησης και ανταλλαγής επιστημονικής και ερευνητικής εμπειρίας, συμμετέχουν τα Πανεπιστήμια του Middlesex, της Βαρκελώνης, του Αμβούργου, της Γάνδης, του Κεντ, του Ρότερνταμ, της Νέας Υόρκης, της Θράκης και της Πελοποννήσου. Από το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004 θεσμοθετήθηκε συνεργασία με το European Institute του London School of Economics και συγκεκριμένα με την έδρα Ελευθέριος Βενιζέλος. Στο πλαίσιο της συνεργασίας αυτής προβλέπεται η δυνατότητα μετάβασης φοιτητών/τριών του ΠΜΣ στο LSE για ένα τρίμηνο, καθώς και επισκέψεις μελών ΔΕΠ και υποψηφίων διδασκόντων. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες του ΠΜΣ μπορούν να αξιοποιήσουν και τις συνεργασίες του Τμήματος ΠΕΔΔ και του ΤΕΑΠΗ στο πλαίσιο του Προγράμματος Erasmus.

Υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών; Ποιες;

Όχι

3.2.6. Πρόγραμμα Σπουδών Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Αθηνών.

3.2.6.1. Ανταπόκριση του Προγράμματος Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας

Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι;
Γίνεται αξιολόγηση του Προγράμματος Σπουδών, της οποίας τα αποτελέσματα λαμβάνει γνώση η Επιτροπή Προγράμματος του ΔΝΑ, που αποτελείται από μέλη ΔΕΠ του ΤΕΑΠΗ και φροντίζει να αναπροσαρμόζει τους στόχους, με σκοπό την μεγαλύτερη λειτουργική σύνδεση του ΔΝΑ με το ΤΕΑΠΗ

Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Υπάρχουν και λαμβάνονται υπόψη για την αναθεώρηση και αναπροσαρμογή του Προγράμματος Σπουδών

Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Σπουδών;

Με δημοσιοποίησή του στον Οδηγό Σπουδών του ΔΝΑ, και στην Ιστοσελίδα του ΔΝΑ(dna.ecd.uoa.gr)

Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν τίτλο Σπουδών από το Τμήμα;

Όχι

3.2.6.2. Δομή, συνεκτικότητα και λειτουργικότητα του Προγράμματος Σπουδών.

Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού / ειδίκευσης / κατευθύνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;

Υπάρχουν δύο κατευθύνσεις: α) Γενικής Αγωγής και β) Ειδικής αγωγής Τα μαθήματα της Ειδικής Αγωγής είναι όλα εξειδίκευσης

Ποιο είναι το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων / μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής / μαθημάτων ελεύθερης επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων;

A) Σε σύνολο απαιτούμενων 26 Μαθημάτων για την λήψη του Διπλώματος Μετεκπαίδευσης στην Γενική Αγωγή τα 13 είναι υποχρεωτικά και τα υπόλοιπα επιλογής

B) Σε σύνολο απαιτούμενων 26 Μαθημάτων για την λήψη του Διπλώματος Μετεκπαίδευσης στην Ειδική Αγωγή τα 25 είναι υποχρεωτικά και το ένα επιλογής

Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;

Υπάρχουν μαθήματα τα οποία είναι εξ ολοκλήρου εργαστηριακά και άλλα θεωρητικά.

Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχει επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης;

Η οργάνωση της ύλης είναι ευθύνη του διδάσκοντα καθηγητή σε συνεννόηση με τους συντονιστές καθηγητές που έχουν οριστεί ανά ενότητα μαθημάτων. Δεν υπάρχει επικάλυψη ύλης μεταξύ μαθημάτων.

Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων; Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων;

Υπάρχει μέσα από την διαδικασία της αξιολόγησης.

Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι;

Όχι.

3.2.6.3. Το εξεταστικό σύστημα

Εφαρμόζονται, και σε ποια έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα;

Με εργασίες, γραπτές εξετάσεις και με αξιολόγηση κατά την διάρκεια του εξαμήνου με πολλαπλές εργασίες.

Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης;

Είναι ευθύνη του διδάσκοντος καθηγητή

Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποια είναι αυτή;

Υπάρχει. Γίνεται μέσα από την διαδικασία της αξιολόγησης του ευρύτερου Προγράμματος Σπουδών.

3.2.6.4. Επιλογή των φοιτητών

Ποια είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής φοιτητών;

Με εξετάσεις Πανελλαδικού Επιπέδου μέσω του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων

Με ποια συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται οι φοιτητές;

Με την Βαθμολογία που συγκεντρώνουν στις εξετάσεις, και στα μαθήματα που εξετάζονται

Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών;

Είναι ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων

3.2.6.5. Χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Ποιες είναι οι πηγές χρηματοδότησης του Προγράμματος Σπουδών;

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Πώς χρησιμοποιούνται οι πόροι που διατίθενται στο Πρόγραμμα Σπουδών;

Σε μισθοδοσίες διδακτικού προσωπικού, και προεδρείου ΔΝΑ, υποστήριξη διδακτικού έργου (εμπλουτισμός βιβλιοθήκης, τεχνολογική υποστήριξη, κ.τ.λ.), σε διοργανώσεις συνεδρίων και ημερίδων, αναλώσιμα υλικά.

3.2.6.6. Διεθνής διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Δεν υπάρχει κάποια ιδιαίτερη διεθνής διάσταση του συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών.

3.2.7. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών

3.2.7.1. Ανταπόκριση του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας.

Το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών (ΠΔΣ) του ΤΕΑΠΗ βρίσκεται σε ένα στάδιο ανάπτυξης το οποίο μάλλον υπολείπεται σε σχέση με τους στόχους του Τμήματος, αν και φαίνεται ικανοποιητικό σε σχέση με τις ανάγκες της κοινωνίας. Συγκεκριμένα, αυτό που δεν ικανοποιεί το Τμήμα είναι η οργάνωση του προγράμματος (λειτουργεί ουσιαστικά μέσω των Γενικών Συνελεύσεων Ειδικής Σύνοψης και των Τριμελών Επιτροπών Επίβλεψης), η οποία έχει σαν αποτέλεσμα την εγγραφή σημαντικού αριθμού υποψηφίων διδασκόντων που δεν ολοκληρώνουν τελικά τις σπουδές τους. Η διαφορά προκύπτει από έναν μάλλον μεγάλο αριθμό εγγραφόμενων υποψηφίων διδασκόντων, παρά από ένα μικρό αριθμό τελικά παραγόμενων Διδακτορικών Διατριβών¹³. Αυτό έχει προκληθεί από την καθ' όλα θεμιτή και τεκμηριωμένη άποψη του ΤΕΑΠΗ ότι πρέπει να δίνει την ευκαιρία κυρίως σε εν ενεργεία εκπαιδευτικούς, που κατά τεκμήριο διαθέτουν σημαντική σε χρόνο και ποιότητα εμπειρική γνώση των εκπαιδευτικών ζητημάτων, να εμπλακούν με μια επιστημονική διαδικασία αξιοποίησής της. Επειδή όμως οι ενεργοί εκπαιδευτικοί έχουν πολλές επαγγελματικές και άλλες υποχρεώσεις αλλά και επειδή οι απαιτήσεις του Τμήματος από τους υποψήφιους διδάκτορες είναι ανελαστικές, τουλάχιστον σε ότι αφορά τα επιστημονικά ζητήματα, με την πάροδο του χρόνου έχει εμφανιστεί η προαναφερόμενη συσσώρευση. Στον προγραμματισμό του Τμήματος βρίσκεται συγκεκριμένο σχέδιο οργανωτικής ανάπτυξης των Διδακτορικών Σπουδών. Το σχέδιο αυτό αφορά τη θεσμοθέτηση επιτροπής Προγράμματος Διδακτορικών σπουδών με αρμοδιότητες σχετικές με την επιλογή υποψηφίων διδασκόντων, την παρακολούθηση και αξιολόγηση της πορείας των σπουδών τους, τη διοργάνωση σχετικών με τις σπουδές αυτές σεμιναρίων, καθώς και τη δημοσιοποίηση και αξιολόγηση του συνολικού προγράμματος.

Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι; Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης αυτού του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Όλες οι διαδικασίες ελέγχου και αξιολόγησης του ΠΔΣ πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της ΓΣ Ειδικής Σύνοψης, με βάση ποιοτικά εμπειρικά κριτήρια, όπου κατά καιρούς λειτουργούν και επιτροπές που μελετούν ιδιαίτερα ζητήματα. Η λειτουργία αυτή χρειάζεται βελτίωση και το Τμήμα σκοπεύει στην κατεύθυνση αυτή να λειτουργήσει μόνιμη Επιτροπή ΠΔΣ (στο πλαίσιο των ΠΜΣ), αμέσως μόλις ο αριθμός των μελών ΔΕΠ ή ο φόρτος εργασίας τους το επιτρέψει.

¹³ Δες σχετικό πίνακα.

Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών;

Δεν υπάρχει ιδιαίτερη διαδικασία δημοσιοποίησης. Θα ενεργοποιηθεί από την επιτροπή ΠΔΣ

Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν Διδακτορικό δίπλωμα από το Τμήμα;

Η συγκεκριμένη παρακολούθηση είναι αναπόφευκτη με δεδομένο ότι δημιουργείται μια ιδιαίτερη σχέση μαθητείας μεταξύ επιβλέποντος καθηγητή και υποψήφιου διδάκτορα. Δεν υπάρχει όμως θεσμοθετημένη διαδικασία παρακολούθησης και η σχετική ενημέρωση είναι σποραδική και πραγματοποιείται στο πλαίσιο των Γενικών Συνελεύσεων Ειδικής Σύνοψης. Συστηματική παρακολούθηση, καταγραφή και αξιολόγηση της επαγγελματικής εξέλιξης των διδασκόντων του ΤΕΑΠΗ θα πραγματοποιηθεί από την επιτροπή ΠΔΣ.

3.2.7.2. Δομή του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών.

Προσφέρονται μαθήματα διδακτορικού κύκλου; Ποια είναι αυτά; Προσφέρονται μαθήματα ερευνητικής μεθοδολογίας; Ποια είναι αυτά;

Μαθήματα αποκλειστικά στο πλαίσιο του ΠΔΣ δεν προσφέρονται. Οι υποψήφιοι διδάκτορες όμως μπορούν να παρακολουθούν μετά από εισήγηση της τριμελούς επιτροπής κάποια μαθήματα από τα πέντε (5) ΠΜΣ στα οποία συμμετέχει το Τμήμα.

3.2.7.3. Εξεταστικό σύστημα.

Υπάρχει συμμετοχή συναφών θεματικά ειδικών επιστημόνων από άλλα ΑΕΙ ή ερευνητικά Ιδρύματα στη σύνθεση των 7μελών και 3μελών επιτροπών;

Συμμετοχή ειδικών επιστημόνων από άλλα ΑΕΙ ή ερευνητικά Ιδρύματα υπάρχει σε όλες τις επταμελείς επιτροπές κρίσης και στις περισσότερες τριμελείς επίβλεψης.

Πώς παρακολουθείται διαχρονικά η επίδοση και η πρόοδος των υποψηφίων διδασκόντων;

Η επίδοση και η πρόοδος των υποψηφίων διδασκόντων παρακολουθείται από την τριμελή επιτροπή αλλά και από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης μέσω των εκθέσεων προόδου που υποβάλλει ο επιβλέπων καθηγητής.

Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων; Εφαρμόζονται κοινές (μεταξύ των διδασκόντων) διαδικασίες αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων; Πώς αξιολογείται η διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων;

Η διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων πραγματοποιείται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης δύο φορές το χρόνο (σε προγραμματισμένες συνεδριάσεις), μετά από εισήγηση του διδάσκοντα που αναλαμβάνει ως υπεύθυνος. Η πρακτική αυτή ομογενοποιεί τα κριτήρια. Δεν υπάρχει θεσμοθετημένη διαδικασία αξιολόγησης της συνολικής διαδικασίας.

Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της διδακτορικής διατριβής;

Η ανάθεση γίνεται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης και η εξέταση ενώπιον της επταμελούς επιτροπής είναι δημόσια και ανακοινώνεται έγκαιρα, τουλάχιστον στο χώρο του Τμήματος.

Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη διδακτορική διατριβή; Ποιες;

Η ποιότητα της επιστημονικής δουλειάς κρίνεται από την επιστημονική κοινότητα. Οι διδακτορικές διατριβές που παράγονται από το ΤΕΑΠΗ είναι υψηλής ποιότητας και συνοδεύονται από δημοσιεύσεις σε έγκριτα περιοδικά ή και από εκδόσεις βιβλίων.

3.2.7.4. Επιλογή των υποψηφίων διδασκόντων.

Ποια είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής υποψηφίων διδασκόντων; Με ποια συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται;

Οι υποψήφιοι διδάκτορες επιλέγονται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης του Τμήματος μετά από την υποβολή της αίτησής τους. Τα κριτήρια (τίτλος ΠΜΣ, επιστημονικές δημοσιεύσεις και εμπειρία στο πεδίο) συνεκτιμώνται στην κατεύθυνση της πιστοποίησης ότι ο υποψήφιος είναι ήδη, σε κάποιο βαθμό, ενεργό μέλος της επιστημονικής κοινότητας.

Ποιο είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων διδασκόντων;

Επειδή η υποβολή αίτησης από έναν υποψήφιο γίνεται μετά από συνεννόηση με κάποιο μέλος ΔΕΠ του Τμήματος, περιορίζεται η πιθανότητα να υποβληθεί αίτηση από ενδιαφερόμενο που δεν πληροί τα κριτήρια της επιλογής. Αυτός είναι ίσως ένας από τους λόγους για τους οποίους το ποσοστό αποδοχής των αιτήσεων είναι εξαιρετικά υψηλό.

Από την άλλη μεριά όμως, η διαδικασία προσεννόησης με το διδάσκοντα επιτρέπει την έγκριση αιτήσεων υποψηφίων που δεν έχουν συνειδητοποιήσει το φόρτο εργασίας μιας διδακτορικής διατριβής (δεν έχουν περάσει από κάποια σχετική δοκιμασία). Το γεγονός αυτό ίσως δικαιολογεί τον σχετικά μεγάλο αριθμό υποψηφίων που έχουν γίνει δεκτοί για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής και, τελικά, δεν τελειώνουν τις σπουδές τους. Το ζήτημα αυτό συνθέτει μια ακόμη συνιστώσα του, σχετικού με τις διδακτορικές σπουδές, οργανωτικού μας προβλήματος

*Πώς δημοσιοποιείται η διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής υποψηφίων διδασκόντων;
Δεν υπάρχουν ιδιαίτερες διαδικασίες δημοσιοποίησης.*

Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής υποψηφίων διδασκόντων;

Την αποτελεσματικότητα και τη διαφάνεια την εγγυάται η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύστασης.

3.2.7.5. Σεμινάρια και ομιλίες

Υπάρχει γενικό σεμινάριο σε τακτή χρονική βάση (εβδομαδιαίο, μηνιαίο) όπου καθηγητές και ερευνητές στο Τμήμα παρουσιάζουν τη δουλειά τους για ενημέρωση των συναδέλφων τους, αλλά και των φοιτητών; Υπάρχει δυνατότητα πρόσκλησης ομιλητών από άλλα παν/μια και ερευνητικά κέντρα για να δώσουν ομιλίες και να ενημερώσουν για το έργο τους;

Οι διαδικασίες αυτές συγκροτούνται κατά καιρούς με τη μορφή ετήσιων σεμιναρίων με ευρεία θεματική. Τα σεμινάρια αυτά έχουν εξασθενήσει μετά την ανάπτυξη πολλών ΠΜΣ από το Τμήμα, που έχουν απορροφήσει το ούτως ή άλλως μικρό δυναμικό του στην κατεύθυνση αυτή.

3.2.7.6. Διεθνής διάσταση του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών.

Το ΤΕΑΠΗ έχει διεθνείς συνεργασίες σε επίπεδο Μεταπτυχιακών Σπουδών, που σε επίπεδο Διδακτορικών Σπουδών υλοποιούνται κυρίως μέσω συμφωνιών που πραγματοποιούν τα μέλη ΔΕΠ ή και μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Στο πλαίσιο αυτό υπάρχουν και διδάσκοντες από το εξωτερικό που συμμετέχουν σε τριμελείς επιτροπές, όπως και αλλοδαποί υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος που εκπονούν διατριβή στα Αγγλικά, υποψήφιοι που παρακολουθούν διεθνή θερινά σχολεία κ.ο.κ. Τα οργανωτικά όμως προβλήματα που παρουσιάζει όπως προαναφέραμε το ΠΔΣ του Τμήματος μας εμποδίζουν να έχουμε εύκολα διαθέσιμους αριθμούς που να αφορούν τα παραπάνω γεγονότα.

4. Διδακτικό έργο

Το διδακτικό έργο που πραγματοποιείται στο ΤΕΑΠΗ είναι σημαντικό και έχει δύο συνιστώσες. Η μια αφορά τη διαδικασία της διδασκαλίας-μάθησης ως παραγωγικής (παραγωγή πτυχιούχων επιστημόνων των επιστημών της εκπαίδευσης και της αγωγής και εκπαιδευτικών με επαρκή εμπειρία) και η δεύτερη την ίδια διαδικασία ως αντικείμενο έρευνας (διδακτική διάφορων αντικειμένων). Οι δύο αυτές συνιστώσες σχετίζονται και ως εκ τούτου σε αρκετές περιπτώσεις δεν μπορούν να διαχωριστούν.

4.1. Αποτελεσματικότητα του διδακτικού προσωπικού.

Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές; Πώς εφαρμόζεται; Πώς αξιοποιούνται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές;

Η συγκεκριμένη ερώτηση αγγίζει ένα σημαντικό πολιτικό θέμα ανοιχτό σε συζήτηση. Συγκεκριμένα πίσω από την αξιολόγηση των διδασκόντων από τους φοιτητές ελλοχεύει η φιλελεύθερη αντίληψη περί ελέγχου των (εκπαιδευτικών) υπηρεσιών από την πλευρά των καταναλωτών (φοιτητών), οι οποίοι απαιτούν ανταγωνιστικά αγαθά στην αγορά των τυπικών προσόντων (πτυχίων): μια προσέγγιση του θέματος που δεν μας βρίσκει σύμφωνους. Από την άλλη μεριά οι φοιτητές αποτελούν αναμφισβήτητο μέρος και της εκπαιδευτικής κοινότητας και της κοινωνίας, που διεκδικεί λόγο και συμμετοχή στις διαδικασίες διαμόρφωσης και αλλαγής των εκπαιδευτικών και ακαδημαϊκών δομών. Μια έστω και πρόχειρη εκτίμηση του τρέχοντος παγκόσμιου και ευρωπαϊκού πολιτικού σκηνικού μας βεβαιώνει ότι είμαστε υποχρεωμένοι να ζήσουμε με την αντίφαση και να τη διαχειριστούμε σ' αυτό το πολιτικό πλαίσιο. Με κανένα τρόπο πάντως, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε τους φοιτητές μας!

Παρότι, λοιπόν, θεωρούμε τη συμβολή των φοιτητών/τριών στην αξιολόγηση ενός Τμήματος και ειδικότερα του διδακτικού έργου είναι μια απαραίτητη συνιστώσα, θεωρούμε τη «διαδικασία αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές», όπως αυτή προτείνεται από την ΑΔΙΠ, μεθοδολογικά προβληματική, κυρίως διότι οι διδάσκοντες δεν μπορούν να αξιολογηθούν ανεξάρτητα από τους φοιτητές και τις μεταβλητές της συνολικής διαδικασίας της διδασκαλίας-μάθησης (θα την αποκαλούμε «αξιολόγηση του μαθήματος»). Η διαδικασία αυτή έχει μια συνολική δυναμική και η θεωρία που την περιγράφει καθορίζει και το τι και πως μπορεί να αξιολογηθεί. Για παράδειγμα, η πρόταση της ΑΔΙΠ φανερώνει ότι διαχειρίζεται την αξιολόγηση της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας σύμφωνα με την απλοϊκή και εργαλειική θεωρία της «μεταφοράς», η οποία λέει ότι: Υπάρχει το «περιεχόμενο» (ανεξάρτητα από τα υποκείμενα που το διαχειρίζονται), ο «δάσκαλος» (οι διδάσκοντες του Τμήματός μας που «γνωρίζουν το περιεχόμενο») και οι «εκπαιδευόμενοι» (οι φοιτητές στην περίπτωσή μας) που «μαθαίνουν το

περιεχόμενο» (το μεταφέρει σε αυτούς ο «δάσκαλος»). Και το «περιεχόμενο» είναι ο βασικός ρυθμιστής της σχέσης τους¹⁴.

Πέρα, όμως, από τα θεωρητικά προβλήματα της παραπάνω προσέγγισης, που έχουν υποδειχτεί ήδη από τη δεκαετία του '60 (π.χ. δεν υπάρχει κανένα περιεχόμενο ανεξάρτητο από τα υποκείμενα που το διαχειρίζονται, κανένα «περιεχόμενο» δεν «περιέχεται» στα κείμενα, τα κείμενα είναι τεχνήματα που αν τα διαβάσει, για παράδειγμα, κάποιος οικοδομεί ή δεν οικοδομεί την προσωπική του «γνώση» ανάλογα με όσα ήδη «γνωρίζει» αλλά και ανάλογα με τους λόγους για τους οποίους διαβάζει τα κείμενα κλπ), τα μεθοδολογικά προβλήματα φαίνονται και από τις ερωτήσεις που περιλαμβάνονται στο ερωτηματολόγιο της ΑΔΠ για την αξιολόγηση των διδασκόντων εκ μέρους των φοιτητών. Αν πάρουμε για παράδειγμα, την πρώτη ερώτηση «οι στόχοι του μαθήματος ήταν σαφείς;» (που διαθέτει τα χαρακτηριστικά των περισσότερων ερωτήσεων του ερωτηματολογίου), θα δούμε ότι αυτή απαιτεί μια κλειστή απάντηση διάταξης από 1 έως 5. Τι πληροφορία δίνουν οι απαντήσεις σε τέτοιας μορφής ερωτήσεις; Αν ο διδάσκων επέλεγε όσους φοιτητές έδιναν μεγάλες βαθμολογίες (δηλαδή το 4 ή το 5, που δηλώνουν πεποίθηση για σαφή κατανόηση των στόχων) και τους ζητούσε να απαντήσουν στο ανοιχτό ερώτημα «ποιοι ήταν οι στόχοι του μαθήματος;», ο οποιοσδήποτε έμπειρος ερευνητής περιμένει ότι θα συλλέξει ποικιλία από απαντήσεις που θα δημιουργούσαν δύο-τρία κατ' ελάχιστον «συμπλέγματα» διαφορετικών αναπαραστάσεων των φοιτητών για τους στόχους του μαθήματος. Ποιες απαντήσεις είναι χρήσιμες στο διδάσκοντα; Αυτές που του λένε την εκτίμηση των φοιτητών για τη σαφήνεια των στόχων ή αυτές που του λένε τους διαφορετικούς τρόπους, που αναπόφευκτα υπάρχουν και με τους οποίους οι φοιτητές εσωτερικεύσαν τους στόχους;

Συνολικά, το Τμήμα εφάρμοσε σε κάποιες περιπτώσεις (και στο ΠΠΣ και στα ΠΜΣ και στο Διδασκαλείο) το ερωτηματολόγιο της ΑΔΠ και επιφυλάσσεται να διατυπώσει συγκεκριμένα συμπεράσματα που αφορούν τόσο το σκεπτικό του ερωτηματολογίου όσο και την εγκυρότητά του.

Σε αντιδιαστολή με την παραπάνω προσέγγιση στο ΤΕΑΠΗ εφαρμόζονται συστηματικά διαδικασίες αξιολόγησης των μαθημάτων με διάφορες μεθόδους. Οι μέθοδοι αυτές πέρα από αποτελέσματα που ενδιαφέρουν τους διδάσκοντες (συγκεκριμένες αναπαραστάσεις των φοιτητών που λειτουργούν ως «εμπόδια» ή και ως «άγκιστρα» για το περιεχόμενο, επιστημολογικές ή και οντολογικές πεποιθήσεις που παρεμβαίνουν θετικά ή αρνητικά στη σχέση διδασκαλίας-μάθησης, προϋπάρχουσες «στάσεις» απέναντι στο αντικείμενο, εκτιμήσεις που σχετίζονται με

¹⁴ Το πόσο βαθιά ριζωμένη στον εκπαιδευτικό χώρο είναι αυτή η πεποίθηση / υπόθεση (ότι δηλαδή η σχέση διδασκαλίας-μάθησης ή και δασκάλου-μαθητή είναι μονόδρομη και καθορίζεται αποκλειστικά από το προς μάθηση περιεχόμενο) φαίνεται από ένα πρόσφατο γεγονός. Το τελευταίο «μάθημα» που επιχείρησε να διδάξει ως Πρύτανης του ΕΚΠΑ ο κ. Κίττας (που το κείμενο του φανερώνει ότι ο τέως Πρύτανης είναι ένας εξαιρετικός Δάσκαλος) με την ανακοίνωσή του που προηγήθηκε της παραιτήσεώς του, δεν φάνηκε να το καταλαβαίνουν αρκετοί Πανεπιστημιακοί συνάδελφοί του. Όπως τουλάχιστον φανερώνουν οι ανακοινώσεις που εξέδωσαν οι ΓΣ αρκετών Τμημάτων του ΕΚΠΑ, η Πανεπιστημιακή κοινότητα έδειξε να αδιαφορεί για μια τελευταία ίσως προσπάθεια, με δυναμικά διδακτικά χαρακτηριστικά, για τη γεφύρωση ενός επικίνδυνου ρήγματος που λειτουργεί στους κόλπους της. Μια πιθανή εξήγηση γι αυτό θα μπορούσε να αποτελεί η παραδοσιακή πεποίθηση ότι δάσκαλος και εκπαιδευόμενος τους συνδέει μόνο το προς διδασκαλία και μάθηση «περιεχόμενο».

«νόρμες», με προσδοκίες ή με «εκτιμήσεις ελέγχου» κλπ) δίνουν και αποτελέσματα που φαίνεται να ενδιαφέρουν την ΑΔΠΠ. Συγκεκριμένα:

- Οι pre-post ερευνητικές προσεγγίσεις με ερωτηματολόγια που απαντούν οι φοιτητές, δείχνουν θετική έως πολύ θετική απόκριση σε μαθήματα που πραγματοποιούνται σε μικρά ακροατήρια, ειδικότερα σε σεμινάρια και εργαστήρια, όπως και μαθήματα που εφαρμόζουν καινοτόμες πρακτικές. Λιγότερο θετικές αλλά πάντως όχι αρνητικές είναι οι αποκρίσεις σε μαθήματα που πραγματοποιούνται με μεγάλα ακροατήρια και με χρήση κλασικών εκπαιδευτικών τεχνολογιών. Το Τμήμα, με βάση αυτές τις ενδείξεις, προσπαθεί να μειώνει τα ακροατήρια (π.χ. «σπάει» τα υποχρεωτικά μαθήματα σε 2 έως 4 τμήματα) και ενισχύει εναλλακτικές προς την παραδοσιακή μορφές διδασκαλίας. Εμπόδιο εδώ αποτελεί κυρίως ο περιορισμένος αριθμός αιθουσών διδασκαλίας (πρόκειται για το πιο «αδικημένο» Τμήμα του Πανεπιστημίου από αυτή την άποψη) και ο περιορισμένος αριθμός μελών ΔΕΠ (το μικρότερο σε μέλη ΔΕΠ Τμήμα του Πανεπιστημίου με δεδομένη τη διάρκεια της «ζωής» του και τον αριθμό των φοιτητών που εκπαιδεύει).
- Οι ποιοτικές ερευνητικές προσεγγίσεις (π.χ. με συνεντεύξεις, pre-during-post καταγραφές, μαγνητοσκοπήσεις / βιντεοσκοπήσεις), πολλές από τις οποίες αποτελούν και αντικείμενο επιστημονικών δημοσιεύσεων, δείχνουν θετικές αποκρίσεις σε μαθήματα που χρησιμοποιούν μεθόδους όπου οι φοιτητές αλληλεπιδρούν με το αντικείμενό τους στο πεδίο (π.χ. επισκέψεις σε χώρους μεταναστών, μουσεία, συμμετοχή στο μάθημα νηπιαγωγών κλπ) ή και πραγματοποιούν δημιουργικές δραστηριότητες (οι φοιτητές παράγουν προσωπικά ή σε ομάδες καινούργια κομμάτια γνώσης που αξιολογούνται εσωτερικά ή δημοσίως). Αυτές τις μορφές μαθημάτων το Τμήμα τις ενισχύει.

Ποιος είναι ο μέσος εβδομαδιαίος φόρτος διδακτικού έργου των μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος;

Το ΤΕΑΠΗ διαθέτει 27 μέλη ΔΕΠ (συν δύο που έχουν εκλεγεί και δουλεύουν με κάποιους τρόπους σχεδόν πλήρες διδακτικό ωράριο στο Τμήμα) και 3 μέλη ΕΕΔΠΠ του κλάδου Ι. Αυτά τα μέλη ΔΕΠ και ΕΕΔΠΠ, μαζί με τους διδάσκοντες με σύμβαση του Ν.407 (2,5 πιστώσεις το χρόνο καθώς και προσλήψεις ωρομισθίων για τη διδασκαλία μαθημάτων στο Διδασκαλείο Νηπιαγωγών) εξυπηρετούν εφτά (7)! Προγράμματα Σπουδών (ένα προπτυχιακό, πέντε μεταπτυχιακά και ένα πρόγραμμα σπουδών του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών). Κανένα σχεδόν μέλος ΔΕΠ ή ΕΕΔΠΠ του Τμήματος (εξαιρέσεις αφορούν μέλη ΔΕΠ με ιδιαίτερα αυξημένα διοικητικά καθήκοντα, βρίσκονται σε άδεια ή έχουν κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα κάποιο εξάμηνο κλπ) δεν εργάζεται διδακτικά τον ελάχιστο χρόνο που προβλέπει ο νόμος. Όλα σχεδόν τα μέλη ΔΕΠ και ΕΕΔΠΠ εργάζονται σε ποσοστό που φτάνει και το 50% παραπάνω από την πρόβλεψη του Νόμου (είτε για να καλύψουν ανάγκες των ΠΜΣ ή του ΔΝΑ, είτε για να «σπάσουν» τους μεγάλους αριθμούς φοιτητών του ΠΠΣ, είτε για να εφαρμόσουν καινοτόμες ή διεπιστημονικές μορφές διδασκαλίας, είτε για να υποστηρίξουν το πλήθος των διπλωματικών εργασιών των ΠΜΣ κλπ).

Πόσα από τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διδάσκουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Τα 22 στα 27 μέλη ΔΕΠ διδάσκουν στα ΠΜΣ του Τμήματός μας και τα υπόλοιπα 4 σε άλλα ΠΜΣ του ΕΚΠΑ.

Υπάρχουν θεσμοθετημένες από το Τμήμα υποτροφίες/βραβεία διδασκαλίας;

Όχι. Το Τμήμα δεν μπορεί να δώσει υποτροφίες.

Συνεισφέρουν στο διδακτικό έργο οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος και σε τί ποσοστό;

Συνεισφέρουν σε πολύ μικρό ποσοστό (κάτω από 10%), γιατί δεν υπάρχουν χρήματα για την αμοιβή τους. Και στο Τμήμα λειτουργεί ως απαράβατη η αρχή: Δεν στηρίζουμε με κανένα τρόπο την άμισθη εργασία!

4.2. Ποιότητα και αποτελεσματικότητα της διδακτικής διαδικασίας.¹⁵

Ποιές συγκεκριμένες διδακτικές μέθοδοι χρησιμοποιούνται;

Μεγάλη ποικιλία μεθόδων παρατηρείται και ανά μάθημα και στο εσωτερικό των ίδιων των μαθημάτων. Οι μέθοδοι διδασκαλίας αποτελούν άλλωστε ερευνητικό αντικείμενο πολλών μελών ΔΕΠ του Τμήματος και, ως εκ τούτου, το πλαίσιο των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών μαθημάτων αποτελεί αυτονόητα και πεδίο εφαρμογής των σχετικών ιδεών. Αυτό σημαίνει ότι για να αναφέρουμε μεθόδους πρέπει να παραπέμψουμε σε επιστημονικά κείμενα που δημοσιεύουν οι διδάσκοντες. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις κωνστροκτιβιστικές και κωνστραξιονιστικές προσεγγίσεις, τις συνεργατικές ενεργητικές μεθόδους, τις βιωματικές με ομάδες εργασίας κλπ. Η αναφορά αυτή, «μεταφρασμένη» στη λογική του κειμένου-οδηγού της ΑΔΠ, σημαίνει ότι στο ΤΕΑΠΗ τα μαθήματα πραγματοποιούνται με συνδυασμούς προσεγγίσεων (διάλεξη με παρεμβολές σεμιναριακού τύπου δραστηριοτήτων, ασκήσεις σε συνδυασμό με διαχείριση του πεδίου ή δεδομένων από το πεδίο, εργαστήρια σε συνδυασμό με διαλέξεις ή και έρευνα σε πηγές κλπ) ανάλογα με τους σκοπούς και τους στόχους του κάθε μαθήματος.

Στο πλαίσιο αυτό είναι αυτονόητο ότι οι καινοτόμες διδακτικές προσεγγίσεις (και μαθήματα) είναι πολλές/α και εισάγονται / μορφοποιούνται σταδιακά (με βάση την αξιολόγησή τους) στο πρόγραμμα σπουδών. Π.χ. σήμερα υπάρχουν:

1. Τα μαθήματα της «Θεματικής Βδομάδας»: ενότητα μαθημάτων από την οποία οι φοιτητές πρέπει υποχρεωτικά να παρακολουθήσουν ένα. Τα μαθήματα αυτά έχουν διεπιστημονικές ή εστιασμένες εντός των ευρύτερων αντικειμένων θεματικές, πραγματοποιούνται με μορφή σεμιναρίων / εργαστηρίων εντατικά (κατά κανόνα μέσα στη διάρκεια μιας ή δύο εβδομάδων). Οι φοιτητές τα

¹⁵ Πολλές από τις ερωτήσεις αυτές απαντιούνται και στους Πίνακες

παρακολουθούν υποχρεωτικά και παράγουν μετά την παρακολούθησή τους μια πρωτότυπη ατομική ή ομαδική δουλειά. Τα μαθήματα αυτά τα οργανώνει μεν ένας ή δύο διδάσκοντες, αλλά διδάσκουν ή παρουσιάζουν τη δουλειά τους εξωτερικοί συνεργάτες (που κατά κανόνα προσφέρονται αφιλοκερδώς).

2. Διεπιστημονικά μαθήματα: πραγματοποιούνται από δύο τουλάχιστον διδάσκοντες διαφορετικών αντικειμένων. Τα διαφορετικά αυτά αντικείμενα έχουν κρίκο σύνδεσης την εκπαιδευτική διάσταση που επιβάλει το περιεχόμενο των σπουδών του Τμήματος. Π.χ.: Κοινωνιολογική και Παιδαγωγική θεώρηση της εκπαιδευτικής πράξης, Θεατρική/Αφηγηματική αναπαράσταση ιδεών των Φυσικών Επιστημών. Τα μαθήματα αυτά στοχεύουν σε ολιστικές εκπαιδευτικές / διδακτικές προσεγγίσεις (π.χ. κοινωνιολογική και παιδαγωγική) ή και σε έναν ολιστικό γραμματισμό των φοιτητών (π.χ. επιστημονικό με αισθητική).
3. Μαθήματα που οδηγούν σε παραγωγή προϊόντος από τους φοιτητές, που υποχρεούνται να το δημοσιοποιήσουν (καλή πρακτική): εδώ οι φοιτητές που θα παράγουν στο πλαίσιο του μαθήματος ένα επιστημονικό κείμενο (εργασία), κάποιο εκπαιδευτικό υλικό, ένα εικαστικό προϊόν, ένα μουσικό όργανο, μια θεατρική σπουδή που απευθύνεται σε παιδιά (και όχι μόνο) κλπ, υποχρεούνται να το παρουσιάσουν σε κοινό εντός ή και εκτός του Πανεπιστημίου και να εκτεθούν στην κρίση του. Η «πίεση» αυτή, που αποδέχονται με ευχαρίστηση και σχεδόν στο σύνολό τους οι φοιτητές, έχει εξαιρετικά μαθησιακά αποτελέσματα.
4. Η προγραμματισμένη εναλλαγή προσεγγίσεων και «περιβαλλόντων» στο πλαίσιο του ίδιου μαθήματος (π.χ. η εναλλαγή του διδάσκοντα, με τη συμμετοχή μεταναστών, εκπαιδευτικών, δουλειά σε ομάδες, παρακολούθηση φιλμ κλπ, σε μάθημα της Θεματικής Βδομάδας ή η ανάμειξη προπτυχιακών, μεταπτυχιακών και μετεκπαιδευομένων φοιτητών σε μαθήματα του προγράμματος του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών κ.ο.κ.).

Υπάρχει διαδικασία επικαιροποίησης του περιεχομένου των μαθημάτων και των διδακτικών μεθόδων;

Η επιτυχής λειτουργία των ΠΣ του Τμήματος, που ανανεώνονται με βάση την πραγματοποιούμενη στο Τμήμα έρευνα (χρηματοδοτούμενη ή μη) από τα μέλη ΔΕΠ, σε συνδυασμό με το ταχύτατα μεταβαλλόμενο διεθνές επιστημονικό πεδίο των επιστημών της εκπαίδευσης και αγωγής, δείχνει ότι είναι αδύνατον τα «περιεχόμενα» των μαθημάτων να μην επικαιροποιούνται. Η διαδικασία επικαιροποίησης είναι περισσότερο αρμοδιότητα των διδασκόντων, μιας και στο Τμήμα υπηρετούνται διάφορες επιστήμες της εκπαίδευσης και αγωγής. Συνδετικό κρίκο αυτών των επιμέρους διαδικασιών αποτελούν οι ΓΣ του Τμήματος και οι ΕΔΕ των ΠΜΣ, που ελέγχουν σε τακτά διαστήματα (στο τέλος κάθε ακαδημαϊκής χρονιά) το συνολικό περιεχόμενο των ΠΣ.

Ποιο είναι το ποσοστό των φοιτητών που συμμετέχουν στις εξετάσεις; Ποια είναι τα ποσοστά επιτυχίας των φοιτητών στις εξετάσεις; Ποιος είναι ο μέσος βαθμός πτυχίου; Ποια είναι η μέση διάρκεια σπουδών για τη λήψη πτυχίου;

Τα ερωτήματα αυτά απαντιούνται στους σχετικούς πίνακες. Η ευκολότερη συμπλήρωση των πινάκων αυτών προϋποθέτει μεταβολές στην μηχανοργάνωση των υπηρεσιών του Πανεπιστημίου. Επεξεργαζόμαστε σχετικές προτάσεις και επιφυλασσόμαστε να τις διακινήσουμε στους αρμόδιους.

4.3. Οργάνωση και εφαρμογή του διδακτικού έργου.

Πώς γνωστοποιείται στους φοιτητές η ύλη των μαθημάτων στην αρχή του εξαμήνου; Περιγράφονται οι μαθησιακοί στόχοι των μαθημάτων και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα;

Η «ύλη», δηλαδή (με τη δική μας λογική) τα κείμενα που θα χρησιμοποιηθούν και τα ζητήματα που θα συζητηθούν σε κάθε μάθημα, σε σχέση με τους στόχους του μαθήματος (και ασφαλώς όχι ανεξάρτητα απ' αυτούς), καθώς και ένα σχέδιο των εργασιών / δραστηριοτήτων των φοιτητών και των διδασκόντων (που εμπλέκουν κείμενα, συζητήσεις και στόχους) γνωστοποιούνται στους φοιτητές κατά την έναρξη του κάθε μαθήματος, μέσω του Οδηγού Σπουδών (έγγραφα και ηλεκτρονικά) αλλά και μέσω των ιστοσελίδων ηλεκτρονικής τάξης του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου εμπεριέχονται όλο και περισσότερα μαθήματα πλέον, όπως βεβαίως και με φωτοτυπίες με βασικές πληροφορίες που μοιράζονται συχνά στην αρχή κάθε μαθήματος. Ελπίζουμε στο μέλλον σε όλο και μεγαλύτερη χρήση των υπηρεσιών της ηλεκτρονικής τάξης για το σκοπό αυτό.

Υπάρχει διαδικασία μέτρησης της επίτευξης των μαθησιακών στόχων των μαθημάτων;

Υπάρχει η διαδικασία αξιολόγησης των μαθημάτων ή οποία ασφαλώς δεν «μετράει» την επίτευξη των στόχων αλλά αναδεικνύει σχέσεις: το ποιοι στόχοι επιτεύχθηκαν από ποιες προσεγγίσεις, ποιοι λιγότερο, ποιοι όχι και κυρίως γιατί· μια διαδικασία που μπορεί να δώσει πληροφορίες στο διδάσκοντα για το πως μπορεί να τροποποιήσει το μάθημα του και όχι να τον ενημερώσει απλά για το ότι πέτυχε ή απέτυχε. Τι θα σήμαινε άλλωστε μια «μέτρηση της επίτευξης των στόχων» που θα οδηγούσε σε μια κανονική κατανομή με μέση τιμή γύρω από το μέσο όρο minimum και maximum και μεγάλη τυπική απόκλιση; Πέτυχε ή απέτυχε ο διδάσκων; Και σε ποια κατεύθυνση θα έπρεπε να μεταβάλλει τη διδασκαλία του; Αλλά ακόμη και αν η μέση τιμή ήταν μακριά από το μέσο όρο· τι θα έπρεπε να κάνει ο διδάσκων; Να παραιτηθεί ή να αναπαυθεί στη δόξα του;

Σε ποιο βαθμό τηρείται το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων;

Το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων στο ΤΕΑΠΗ τηρείται με «θρησκευτική ευλάβεια». Οποιοσδήποτε ακυρώσεις για λόγους που δεν μπορούσαν να προβλεφθούν αναπληρώνονται με ευθύνη του διδάσκοντα.

Είναι ορθολογική η οργάνωση και δομή του ωρολογίου προγράμματος μαθημάτων;

Η οργάνωση και η δομή του ωρολογίου προγράμματος συγκροτεί ένα δύσκολο πολυπαραγοντικό πρόβλημα, που λύνεται κάθε εξάμηνο με μια optimum προσέγγιση. Η οργάνωση και η δομή εξαρτώνται από τα προσφερόμενα μαθήματα που είναι πολλά και προσφέρονται στο πλαίσιο 7 διαφορετικών ΠΣ, τα εξάμηνα σπουδών στα οποία τα μαθήματα αυτά προτείνονται, τους διαθέσιμους χώρους που είναι ελάχιστοι και μοιράζονται με το ΠΤΔΕ-ΕΚΠΑ με το οποίο συστεγαζόμαστε, τις επιστημονικές και διοικητικές υποχρεώσεις των ελάχιστων σε σχέση με τους φοιτητές μελών ΔΕΠ κ.ο.κ. Η λύση αυτού του προβλήματος αφήνει κάθε φορά μια μικρή σχετικά ομάδα φοιτητών και μια αντίστοιχη διδασκόντων, δυσαρεστημένη. Επιτυχία θεωρούμε το γεγονός ότι οι αριθμοί των δυσαρεστημένων φοιτητών και διδασκόντων μειώνονται από χρονιά σε χρονιά. Το γεγονός αυτό το αποδίδουμε κυρίως στην αυξανόμενη αποτελεσματικότητα των διοικητικών υπηρεσιών του Τμήματος που διαχειρίζονται το πρόβλημα, παρά στη μείωση των δυσμενών παραγόντων. Οι τελευταίοι μάλιστα έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια, για τους εξής δύο λόγους τουλάχιστον: απαιτούνται περισσότερες αίθουσες για τα μαθήματα των πέντε ΠΜΣ ενώ όλο και περισσότεροι διδάσκοντες βασίζονται σε νέες τεχνολογίες (όπως προβολή ppt και βίντεο) που δεν διατίθενται για πρακτικούς λόγους παρά σε λίγες μόνο αίθουσες.

Πόσα (και ποια) από τα βασικά εισαγωγικά Μαθήματα διδάσκονται από μέλη ΔΕΠ/ΕΠ των δύο ανώτερων βαθμίδων;

Το ερώτημα αυτό απαντιέται αναλυτικά στους πίνακες όπου καταγράφονται τα μαθήματα των διάφορων ΠΣ του Τμήματος. Ως τελικός αριθμός η απάντηση αυτή ενέχει προβλήματα γιατί, για παράδειγμα τα υποχρεωτικά μαθήματα του ΠΠΣ διδάσκονται συνήθως από περισσότερους από έναν διδάσκοντες, από τους οποίους κάποιος μπορεί να ανήκουν σε υψηλή βαθμίδα και κάποιος όχι. Μια αναγωγή, πάντως, θα μπορούσε να δώσει το ακόλουθο ενδεικτικό αποτέλεσμα: από τα 24 προσφερόμενα υποχρεωτικά μαθήματα τα 13 τα διδάσκουν μέλη ΔΕΠ από τις δύο ανώτερες βαθμίδες και τα 11 από τις κατώτερες. Δεν υπάρχει πάντως στο Τμήμα μας οποιαδήποτε πρόθεση ανάθεσης εισαγωγικών μαθημάτων σε κατώτερες βαθμίδες ΔΕΠ. Ωστόσο, η κατάτμηση εισαγωγικών μαθημάτων με μεγάλο αριθμό φοιτητών/τριών σε τμήματα και η σχετική έλλειψη διδασκόντων μάς οδηγεί μερικές φορές σε ανάθεση διδασκαλίας αυτών των τμημάτων σε νέους διδάσκοντες με το Π.Δ. 407. Επιθυμία μας είναι τα εισαγωγικά και περισσότερο υποχρεωτικά μαθήματα να μην παραδίδονται σε διδάσκοντες με μικρότερη εμπειρία.

Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διδάσκουν μαθήματα που δεν εμπίπτουν στο στενό ή ευρύτερο γνωστικό τους πεδίο;

Κανένα!

4.4. Εκπαιδευτικά βοηθήματα.

Είδη και αριθμός βοηθημάτων (π.χ. βιβλία, σημειώσεις, υλικό σε ιστοσελίδες, κλπ) που διανέμονται στους φοιτητές.

Η αναλυτική απάντηση περιλαμβάνεται στους πίνακες, όπου αναφέρονται τα βιβλία και οι φάκελοι βιβλιογραφίας που χρησιμοποιούνται. Σ' αυτούς δεν παρουσιάζονται βοηθήματα (κείμενα και υλικά) που προσφέρονται είτε με μορφή φωτοτυπημένων σημειώσεων στο χώρο της διδασκαλίας, είτε ηλεκτρονικά μέσω του e-class.

Υπάρχει διαδικασία επικαιροποίησης των βοηθημάτων; Πώς εφαρμόζεται;

Μέσω της ΓΣ, μια φορά σε κάθε ακαδημαϊκή χρονιά.

Πώς και πότε συγκεκριμένα διατίθενται τα βοηθήματα;

Μετά την ηλεκτρονική υποβολή δηλώσεων από τους φοιτητές και περί το μέσο περίπου κάθε εξαμήνου, στους κανονικά εγγεγραμμένους φοιτητές. Στους φοιτητές που προέρχονται από μεταγραφές και αποτελούν το 60% του φοιτητικού μας πληθυσμού(!!!) η διάθεση των βοηθημάτων καθυστερεί δύο ή και περισσότερες βδομάδες εξαιτίας της καθυστέρησης της εγγραφής τους. Μεγαλύτερη απ' ότι συνήθως καθυστέρηση παρατηρήθηκε με την εφαρμογή του νέου νόμου για τα συγγράμματα ειδικά στο χειμερινό εξάμηνο του 2008-09. Τις καθυστερήσεις αυτές προσπαθούμε και τις περισσότερες φορές πετυχαίνουμε να τις αναπληρώσουμε μέσω του διαδικτύου ή του e-class.

Ποιο ποσοστό της διδασκόμενης ύλης καλύπτεται από τα βοηθήματα; Παρέχεται βιβλιογραφική υποστήριξη πέραν των διανεμόμενων συγγραμμάτων;

Για να μην επανέλθουμε στη διαφωνία μας για τη σημασία του όρου «ύλη», θεωρούμε ότι το ερώτημα έχει απαντηθεί στις προηγούμενες παραγράφους.

4.5. Μέσα και υποδομές.

Οι χώροι που έχει στη διάθεσή του το ΤΕΑΠΗ αναγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Ιπποκράτους 35, Αθήνα (Εκτός των 50 m ² στον 6 ^ο όροφο, όπου στεγάζονται τα γραφεία της ΠΟΣΔΕΠ)	1.071,38 m ²
--	-------------------------

Ιπποκράτους 31, Αθήνα	292 m ²
Ιπποκράτους 33, Αθήνα	401,33 m ²
Νέο Χημείο, 3 ^{ος} όροφος: α) ΤΕΑΠΗ (287 m ²), β) κοινή χρήση ΤΕΑΠΗ + ΠΤΔΕ (557m ²)	844,00 m ²
Νέο Χημείο, (Υπογ. Ισογ. 2 ^{ος} όροφος) Κοινή χρήση ΤΕΑΠΗ + ΠΤΔΕ	1.566,00 m ²
Χερσώνος 8, Αθήνα α) Υπόγειο, κοινή χρήση ΤΕΑΠΗ + ΠΤΔΕ (85m ²) β) Ισόγειο (70m ²) γ) 1 ^{ος} όροφος, (30m ²) δ) 2 ^{ος} όροφος, κοινή χρήση ΤΕΑΠΗ + ΠΤΔΕ (117m ²) ε) 4 ^{ος} όροφος, (117m ²)	419 m ²

Συνοπτικά (και αν ληφθεί υπόψη ότι αρκετοί από τους χώρους χρησιμοποιούνται ταυτόχρονα και από το ΠΤΔΕ του ΕΚΠΑ) ο παραπάνω πίνακας μαρτυρά ότι το ΤΕΑΠΗ έχει στη διάθεσή του 3400 τ.μ. για να στεγάσει μαθήματα προπτυχιακού, μεταπτυχιακών, Διδασκαλείου, γραφεία για το τακτικό και το αποσπασμένο προσωπικό, τα ερευνητικά κέντρα, τις γραμματείες, τα εργαστήρια κ.ο.κ. Έτσι, για παράδειγμα, κάνοντας μια ασφυκτική διαχείριση του χώρου αυτού οι χώροι διδασκαλίας αναπτύσσονται σε 1000 περίπου τ.μ. για να καλύψουν τους περίπου 1500 απόλυτα ενεργούς προπτυχιακούς, μεταπτυχιακούς και μετεκπαιδευόμενους φοιτητές μας. Η κατάσταση αυτή συνδυασμένη με την κακή ποιότητα των χώρων και τις δυσλειτουργίες που προκαλεί η συνύπαρξη με το ΠΤΔΕ οδηγεί σε ασφυξία φοιτητές και προσωπικό.

4.6. Αίθουσες διδασκαλίας:

(α) Αριθμός και χωρητικότητα.

- Δύο αίθουσες διδασκαλίας (ΓΑ και ΓΔ) των 200 ατόμων στον γ'όροφο της Ναυαρίνου 13α
- Ένα μικρό αμφιθέατρο (μαNX) των 120 ατόμων στο ισόγειο της Ναυαρίνου 13α
- Μία αίθουσα διδασκαλίας (Υ) των 120 ατόμων στο υπόγειο της Ναυαρίνου 13α
- Μία αίθουσα σεμιναρίων (Παίδούση) στον γ'όροφο της Ναυαρίνου 13α
- Η αίθουσα συνεδριάσεων του ΤΕΑΠΗ (ως αίθουσα σεμιναρίων) στο ισόγειο της Ναυαρίνου 13α
- Μία αίθουσα σεμιναρίων (σπουδαστήριο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης) στον α'όροφο της Ιπποκράτους 35
- Μία αίθουσα σεμιναρίων στο ισόγειο της Ιπποκράτους 33
- Μια αίθουσα σεμιναρίων στη Χερσώνος 8

(β) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα.

Οι παραπάνω αίθουσες επαρκούν οριακά, μόνο και μόνο γιατί ο αριθμός των διδασκόντων είναι περιορισμένος και το γεγονός αυτό εμποδίζει τη δημιουργία μικρότερων ακροατηρίων. Η ποιότητα των μεγάλων αιθουσών (ΓΔ και ΓΑ) είναι ιδιαίτερα κακή, με μεγαλύτερο πρόβλημα αυτό της ακουστικής (που δεν διορθώνεται ουσιαστικά, ούτε με τις μικροφωνικές εγκαταστάσεις που έχουμε).

(γ) Βαθμός χρήσης.

Η χρήση των αιθουσών είναι περίπου 100% στο ωράριο 09.00'-21.00'.

(δ) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του υποστηρικτικού εξοπλισμού.

Ο υποστηρικτικός εξοπλισμός (βιντεοπροβολέας, οθόνη προβολής, μικροφωνική, πετάσματα συσκότισης στις αίθουσες ΓΑ και ΓΔ) έχει καλή ποιότητα αλλά η αποτελεσματικότητά του περιορίζεται από την κακή ακουστική των χώρων. Άλλες αίθουσες εξυπηρετούνται από μεταφερόμενους βιντεοπροβολείς και οθόνες, αν και για τεχνικούς λόγους όχι όλες.

4.7. Εκπαιδευτικά εργαστήρια:

(α) Αριθμός και χωρητικότητα

- Ένα εργαστήριο καλλιτεχνικών μαθημάτων (Υ3, θεάτρου και μουσικής), χωρητικότητας 150 ατόμων, στο υπόγειο της Ναυαρίνου 13α
- Ένα εργαστήριο εικαστικών, χωρητικότητας 40 ατόμων στη Χερσώνος 8
- Ένα εργαστήριο Η/Υ χωρητικότητας 40 ατόμων στην Ιπποκράτους 35, 4^{ος} όροφος
- Ένα εργαστήριο παιδαγωγικών, χωρητικότητας 40 ατόμων, στην Ιπποκράτους 35, 1^{ος} όροφος
- Ένα εργαστήριο διδασκαλίας φυσικών επιστημών και μαθηματικών, χωρητικότητας 40 ατόμων, στην Ιπποκράτους 31, 4^{ος} όροφος

(β) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα των χώρων.

Οι χώροι δεν είναι επαρκείς (ιδιαίτερα του εργαστηρίου Η/Υ) και λειτουργούν στα όρια της χωρητικότητάς τους. Μεγάλο επίσης πρόβλημα είναι η καταλληλότητά τους. Το κυριότερο πρόβλημα είναι η ασφάλεια ορισμένων χώρων. Αρκεί να επισημάνουμε ότι για το εργαστήριο θεάτρου και μουσικής η πυροσβεστική υπηρεσία έχει αρνηθεί να δώσει άδεια καταλληλότητας (δεν εγγυάται την ασφαλή διαφυγή σε περίπτωση κινδύνου καθώς στεγάζονται στο υπόγειο του Νέου Χημείου). Επίσης, οι χώροι που διατίθενται δεν είναι όλοι κατάλληλοι για χρήση νέων τεχνολογιών κατά τη διδασκαλία.

(γ) Βαθμός χρήσης.

Και εδώ η χρήση είναι στο επίπεδο του 80% του χρόνου εργασίας.

(δ) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του εργαστηριακού εξοπλισμού.

Η καταλληλότητα και ποιότητα του εξοπλισμού είναι επαρκής, αν λάβουμε υπόψη τις δυνατότητες των χώρων

(ε) Επάρκεια αποθηκών (εργαστηριακού εξοπλισμού, αντιδραστηρίων, κλπ)

Δεν υπάρχουν αποθήκες. Αποθηκευτικοί χώροι δημιουργούνται στο εσωτερικό των εργαστηρίων.

Είναι διαθέσιμα τα εκπαιδευτικά εργαστήρια για χρήση εκτός προγραμματισμένων ωρών;

Είναι και εποπτεύονται κυρίως από τους διδάσκοντες, μιας και δεν υπάρχουν μέλη ΕΤΕΠ

4.8. Σπουδαστήρια:

(α) Αριθμός και χωρητικότητα

Υπάρχει ένα σπουδαστήριο στο χώρο της βιβλιοθήκης, όπου μπορούν να εργαστούν δύο έως τρεις φοιτητές, ανάμεσα σε αποθηκευμένα βιβλία που δεν χωράνε στα ράφια.

(β) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα των χώρων.

Το πρόβλημα της βιβλιοθήκης-σπουδαστηρίου είναι το μεγαλύτερο ίσως πρόβλημα του Τμήματος¹⁶. Πρόσφατα, έχουμε πάρει την υπόσχεση από την Πρυτανεία για διάθεση χώρου σε άλλο κτήριο του Πανεπιστημίου.

(γ) Βαθμός χρήσης.

Είναι προφανές ότι στο σπουδαστήριο-βιβλιοθήκη επικρατεί το αδιαχώρητο από το πρωί μέχρι τις έξι το απόγευμα, χωρίς αυτό να επιτρέπει έστω και μια στοιχειωδώς αποδοτική διαχείριση.

4.9. Προσωπικό Διοικητικής/Τεχνικής/Ερευνητικής Υποστήριξης

¹⁶ Εδώ πρέπει να επισημάνουμε ένα γεγονός που δείχνει τον επεκτατισμό των μεγάλων Σχολών του ΕΚΠΑ και τις σχέσεις ανισότητας που συντηρούνται μεταξύ αυτών και των νέων σχετικά Τμημάτων. Στο τεσσάρων ορόφων κτήριο του Νέου Χημείου, όπου συστεγάζεται το ΤΕΑΠΗ με το ΠΤΔΕ, η Νομική Σχολή έχει σε έναν ολόκληρο όροφο (τον 3^ο) μια από τις βιβλιοθήκες-σπουδαστήριά της. Το ΠΤΔΕ έχει εξασφαλίσει έναν κάπως ανεκτό χώρο για βιβλιοθήκη στη Χ. Τρικούπη και το ΤΕΑΠΗ στριμώνει βιβλιοθήκη και σπουδαστήριο που εξυπηρετεί προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές σε 70 περίπου τετραγωνικά μέτρα!

(α) Αριθμός και ειδικότητες

Τη Διοικητική υποστήριξη αναλαμβάνουν 4 μόνιμα μέλη διοικητικού προσωπικού και 6 μέλη με ΙΔΑΧ. Στα ερευνητικά κέντρα του ΤΕΑΠΗ εργάζονται επίσης αλλά 5 μέλη ΙΔΑΧ. Επιπλέον με διδακτικό έργο εργάζονται 3 μέλη ΕΕΔΠ και 2 μέλη ΕΤΕΠ, ενώ εκκρεμούν 2 προκηρύξεις μελών ΕΤΕΠ (μία καινούρια και μία που προέκυψε από παραίτηση υπηρετούντος μέλους).

(β) Επάρκεια ειδικοτήτων

Η διοικητική δουλειά του Τμήματος είναι αποτελεσματική μόνο εξαιτίας του καλού κλίματος και των υπεράνθρωπων προσπαθειών που καταβάλλουν οι εργαζόμενοι. Το γεγονός αυτό είναι αναμενόμενο αν ληφθεί υπόψη ο αριθμός των ενεργών φοιτητών του ΠΠΣ, καθώς και το γεγονός ότι οι διοικητικοί υπάλληλοι υποστηρίζουν και τα ΠΜΣ όπως και του ΠΣ του ΔΝΑ. Προσπάθειες για την ενίσχυση του διοικητικού προσωπικού λειτουργούν περιστασιακά και δεν αποφέρουν φυσικά μόνιμες λύσεις. Για παράδειγμα, οι διοικητικές υπηρεσίες του ΔΝΑ καλύπτονται κατά κανόνα με αποσπάσεις από την Α'βάθμια εκπαίδευση. Είναι επίσης προφανές ότι τα μέλη ΕΕΔΠ και ΕΤΕΠ είναι απελπιστικά λίγα. Για παράδειγμα την υποστήριξη των ΤΠΕ του Τμήματος την καλύπτουμε με προσωπικό που μισθοδοτείται περιστασιακά και κατ' αποκοπή για συγκεκριμένα έργα.

4.10. Αξιοποίηση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ).

Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην παρουσίαση των μαθημάτων; Στη διδασκαλία; Πώς;

Χρησιμοποιούνται μέσα προβολής διαφανειών και κινούμενης εικόνας (ppt, βίντεο και βιντεοπροβολείς) κυρίως σε μεγάλα ακροατήρια ή σεμιναριακού τύπου διδασκαλίες. Χρησιμοποιείται επίσης το διαδίκτυο σε εργαστηριακού και σεμιναριακού τύπου διδασκαλίες.

Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην εργαστηριακή εκπαίδευση; Πώς;

Μαθήματα με κυρίαρχο τον εργαστηριακό χαρακτήρα (πρόσβαση σε εκπαιδευτικά υλικά ή στο πεδίο) χρησιμοποιούν κλασικές εκπαιδευτικές τεχνολογίες και το διαδίκτυο (από τις νεότερες ΤΠΕ)

Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην αξιολόγηση των φοιτητών; Πώς;

Όχι. Η αξιολόγηση των φοιτητών είναι πολύπλοκη διαδικασία. ΤΠΕ χρησιμοποιούν οι διδάσκοντες για να διαχειριστούν τα δεδομένα που προκύπτουν από την αξιολόγηση των φοιτητών στην κατεύθυνση της αξιολόγησης των μαθημάτων τους.

Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην επικοινωνία των φοιτητών με τον διδάσκοντα; Πώς;

Χρησιμοποιείται το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και η πλατφόρμα ασύγχρονης επικοινωνίας του ΕΚΠΑ (e-class).

Ποιο το ύψος των επενδύσεων του Τμήματος σε ΤΠΕ κατά την τελευταία πενταετία;

Δεν μπορεί να προσδιοριστεί ακριβώς, αλλά ο εξοπλισμός σε hardware ΤΠΕ είναι στο μέγιστο που μπορεί να υποστηρίξει το Τμήμα. Για παράδειγμα, έχουμε αρκετούς Η/Υ και θα μπορούσαμε να προμηθευτούμε κι άλλους, αλλά δεν έχουμε αξιοπρεπή αίθουσα Η/Υ για χρήση από τους φοιτητές (δεν έχουμε Η/ στη διάθεση των φοιτητών γιατί δεν έχουμε αίθουσα και όχι γιατί δεν έχουμε Η/Υ). Έχουμε π.χ. δύο μόνο Η/Υ μέσα στη βιβλιοθήκη-σπουδαστήριο για χρήση από τους φοιτητές γιατί δεν χωράνε άλλοι!

Αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων και η μεταξύ τους συνεργασία.

Στο ΤΕΑΠΗ υπάρχει ένα πανελλήνιο ρεκόρ: έχουμε **55 περίπου ενεργούς φοιτητές ανά μέλος ΔΕΠ (!!!)**, τη στιγμή που το Πανεπιστήμιό μας έχει 17 και το σύνολο των Πανεπιστημίων της Ελλάδας (μέσος όρος) 20. Η κατάσταση αυτή αγνοείται επιδεικτικά από όλες τις διοικήσεις του Πανεπιστημίου και αποκρύπτεται συστηματικά από όλες τις πολιτικές ηγεσίες του Υπουργείου. Διοίκηση και πολιτικές ηγεσίες, κάθε φορά που δηλώνουμε το πρόβλημα, προσποιούνται ότι είμαστε ένα Τμήμα που δέχεται κάθε χρόνο 120 φοιτητές από τις πανελλήνιες εξετάσεις και όχι ένα Τμήμα που εξαναγκάζεται να δέχεται 180 έως 200 επιπλέον φοιτητές από μεταγραφές κάθε χρόνο. Διοίκηση και πολιτικές ηγεσίες έδωσαν για παράδειγμα την ακαδημαϊκή χρονιά 2008-09 στο ΕΚΠΑ 15 μόνο νέες θέσεις ΔΕΠ (λόγω λιτότητας). Και οι 15 αυτές θέσεις δόθηκαν εν τέλει στην Ιατρική με λιγότερο από 10 ενεργούς φοιτητές ανά μέλος ΔΕΠ. Ένας επιπλέον λόγος για τον οποίο εκτιμούμε ότι επικρατεί η κατάσταση αυτή στο ΤΕΑΠΗ είναι η δεδηλωμένη θέση της ΓΣ να κινείται με απόλυτο σεβασμό στους θεσμούς και να μην λειτουργεί στους γνωστούς στο ελληνικό δημόσιο σύστημα «διαδρόμους». Η τελευταία επιλογή μπορεί να στοιχίζει στο Τμήμα αλλά επιτρέπει ένα αξιοπρεπές επίπεδο συνεργασίας μεταξύ μελών ΔΕΠ και φοιτητών. Μια συνεργασία που συντελείται με δαπάνη χρόνου και κόπου και από τις δύο πλευρές αλλά διατρέχεται από την πεποίθηση της κοινής προσπάθειας και δεν σκιάζεται από το πέπλο καχυποψίας που διαταράσσει γενικότερα τέτοιου είδους σχέσεις.

Αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων στα μαθήματα, στα εργαστήρια.

Ποικίλουν και φαίνονται στους πίνακες.

Έχουν οι διδάσκοντες ανακοινωμένες ώρες γραφείου για συνεργασία με τους φοιτητές; Τις τηρούν; Αξιοποιούνται από τους φοιτητές;

Ώρες συνεργασίας ανακοινώνονται πάντα (και στην ιστοσελίδα του Τμήματος) και επιπλέον τηρούνται. Θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν σε μεγαλύτερο βαθμό αλλά οι διδάσκοντες βρίσκονται γενικά πολλές ώρες στο Τμήμα, έχουν καλές προσωπικές σχέσεις με τους φοιτητές, απαντούν άμεσα στα ηλεκτρονικά μηνύματά τους και έτσι η επικοινωνία μελών ΔΕΠ – φοιτητών πραγματοποιείται σε μεγάλο βαθμό και εκτός των επισήμως ανακοινωμένων ωρών.

4.11. Σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα.

Πώς μεθοδεύεται η εκπαίδευση των φοιτητών στην ερευνητική διαδικασία (π.χ. αναζήτηση και χρήση βιβλιογραφίας);

Στο ΠΠΣ υπάρχει ενότητα μαθημάτων μεθοδολογίας που προσφέρει κάθε χρόνο 4 – 5 μαθήματα από τα οποία οι φοιτητές πρέπει να παρακολουθήσουν δύο. Το ένα απ' αυτά είναι υποχρεωτικό και πραγματοποιείται σε δύο ή τρία τμήματα. Επιπλέον το εισαγωγικό υποχρεωτικό μάθημα Κοινωνιολογίας συνοδεύεται υποχρεωτικά από ένα φροντιστηριακό-εργαστηριακό μάθημα σχετικό με ζητήματα τεκμηρίωσης και συγγραφής επιστημονικών εργασιών. Τέλος, ζητήματα μεθοδολογίας συζητούνται και στο πλαίσιο άλλων μαθημάτων, όπου οι φοιτητές εμπλέκονται σε δραστηριότητες παραγωγής ή διαχείρισης επιστημονικών κειμένων.

Παρέχεται στους φοιτητές δυνατότητα συμμετοχής σε ερευνητικά έργα;

Σημαντική είναι κυρίως η συμμετοχή των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Συνεργασίες με εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού και του εξωτερικού και με το κοινωνικό σύνολο. Με ποια εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού συνεργάζεται το Τμήμα και πώς; Με ποια εκπαιδευτικά κέντρα του εξωτερικού συνεργάζεται το Τμήμα και πώς; Αναπτύσσονται συγκεκριμένες εκπαιδευτικές συνεργασίες με τοπικούς, περιφερειακούς ή εθνικούς κοινωνικούς φορείς;

Οι συνεργασίες αυτές αναπτύσσονται κυρίως σε επίπεδο μελών ΔΕΠ/ μαθημάτων στο προπτυχιακό επίπεδο. Στο μεταπτυχιακό επίπεδο υπάρχουν συνεργασίες σε επίπεδο Τμήματος. Επιπλέον οι συνεργασίες αυτές πραγματοποιούνται και σε διδακτικό και σε ερευνητικό επίπεδο, χωρίς να μπορούν να διακριθούν με σαφήνεια σε ένα Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής (όπου δηλαδή τα εκπαιδευτικά / διδακτικά ζητήματα αντιμετωπίζονται και ως ερευνητικά). Στη συνέχεια καταγράφουμε προσεγγιστικά το σύνολο των φορέων με τους οποίους συνεργαζόμαστε εκπαιδευτικά και ερευνητικά. Την αναφορά αυτή δεν θα πραγματοποιήσουμε εκ νέου στην παράγραφο που ζητούνται οι συνεργασίες σε ερευνητικό επίπεδο.

- Ξένα Πανεπιστήμια: Gothenburg, London, Βοσπόρου, Paris VIII, Joensuu (Finland), IUFM Toulouse, Rotterdam, Μαδρίτης, Paul Verlaine-Metz-France, Charles de Gaulle Lille III, Roma TRE, Birmingham, κ.ά.
- Ελληνικά Πανεπιστήμια: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Πάντειο Πανεπιστήμιο,

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο, Θράκης, Αιγαίου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πελοποννήσου, Κρήτης, Ιωαννίνων, Πατρών, Θεσσαλίας, ΕΑΠ, ΤΕΙ Ηπείρου, κ.ά.

- Διεθνείς φορείς: International Association for the Evaluation of Educational Achievement, Australian Center for Educational Research, National Foundation for Educational Research (England), Data Processing Centre (Research Center, Hambourg, Germany), UNIMA International, Groupe de Recherche Œuvres, Publics, Sociétés (OPuS), Centre de Sociologie des Représentations et des Pratiques Culturelles (CSRPC) Grenoble, Association Française de Sociologie (AFS), Center for Asian and African Studies (AHRB), SOAS, UCL, London, Laboratoire Méditerranéen des Sciences Sociales (LAMES), EHESS, Agence Nationale de la Recherche (ANR), Centre National d'Art et de Culture Georges Pompidou, Paris, International Sociological Association (ISA), Research Committee on Women in Society (RC32), European Sociological Association, Research Network : Sociology of the Arts, Comité de Recherche 18 Sociologie des Arts, Association Internationale des Sociologues de Langue Française (A.I.S.L.F), John S. Latsis Public Benefit Foundation, Institute of Education, London, International Association for Education Through Art, INA (Institut National Audiovisuel – Γαλλία), IUFM (Institut Universitaire de Formation de Maitres), Unesco, Centre for the Study of Children, Youth and Media, Institute of Education, University of London, Τμήμα Μετεκπαίδευσης Ελλήνων Εκπαιδευτικών της Ακαδημίας Dillingen. Μόναχο, κ.ά.
- Φορείς στην Ελλάδα: Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ Γενική Διεύθυνση Έρευνας, ΚΕΕ (Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας), ΕΚΚΕ (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών), Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, Μορφωτική και Αναπτυξιακή Πρωτοβουλία για την Παιδεία (Ίδρυμα Λαμπράκη), Εταιρεία Μελέτης Επιστημών του Ανθρώπου (ΕΜΕΑ), Εταιρεία Μελέτης Πολιτισμικής Ετερότητας, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση – WWF Ελλάς, Μεσόγειος SOS, Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Έδεσσας, Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, Ελληνικό κέντρο κουλοθέατρου UNIMA Hellas, Διεθνής Οργάνωσης για την Εκπαίδευση μέσω της Τέχνης, Ελληνική Εταιρεία Αθροσκήρωσης, Εταιρία Ψυχοκοινωνικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου (ΕΨΥΠΕ), Ελληνικό Κέντρο για την Ψυχική Υγεία και Θεραπεία του Παιδιού και της Οικογένειας (ΜΗΚΥΟ- μη κερδοσκοπική), Ελληνική Ψυχαναλυτική Εταιρεία, Ελληνική Εταιρεία Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας Παιδιού και Εφήβου, Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, Παιδοψυχιατρικός κλάδος της Ελληνικής Ψυχιατρικής Εταιρείας, «Μέριμνα» Εταιρία για τη φροντίδα παιδιών και οικογενειών στην αρρώστια και το θάνατο, ΚΕΑΤ – Κέντρο Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών, ΚΕΘΕΑ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ, ΠΙΝΕΠ ΗΠΕΙΡΟΥ, Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών ΔΙΟΤΙΜΑ, Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας: ΚΕΘΙ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων

(Ι.Δ.Ε.Κ.Ε.), ΙΚΥ –Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, Ε.ΚΕ.ΠΙΣ, Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ποροΐων Σερρών, Σύλλογοι Εκπαιδευτικών Αττικής, International Drama/ Theatre and Education Association, Assitez, ΟΜΕΡ, ΕΑΔΑΡ κ.ά.

- Μουσεία: Γουλανδρή / ΕΚΒΥ, Ελληνικής Παιδικής Τέχνης, Αθήνα, ΥΠΠΟ-Μουσείο Λαϊκών Οργάνων, Ελληνικό Παιδικό μουσείο κ.ά.
- Δήμοι: Αθήνας, Περιστερίου, Ύδρας, Κομοτηνής, Κιλκίς, Χανίων, Κέρκυρας, Καλαμάτας (ΔΕΠΑΚ) κ.ά.

4.12. Κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών.

Τα προγράμματα κινητικότητας ακαδημαϊκού προσωπικού και φοιτητών του ΤΕΑΠΗ υποστηρίζονται κεντρικά από το ΕΚΠΑ και με μια πρώτη ματιά φαίνονται αναπτυγμένα σε ικανοποιητικό βαθμό.

Η επί της ουσίας αξιολόγησή τους όμως δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο αυτής της έκθεσης. Η ποσοτική αποτύπωση που θα μπορούσαμε να κάνουμε δεν μας καλύπτει αλλά δεν είμαστε και έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε ποιοτικά το ζήτημα, στο γενικότερο πλαίσιο των ερευνητικών και ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων των μελών του. Επιφυλασσόμαστε λοιπόν για την πραγματοποίηση μιας τέτοιας ανάλυσης και αξιολόγησης στο άμεσο μέλλον.

5. Ερευνητικό έργο

5.1. Προαγωγή της έρευνας στο πλαίσιο του Τμήματος.

Υπάρχει συγκεκριμένη ερευνητική πολιτική του Τμήματος; Ποια είναι;

Το ΤΕΑΠΗ έχει διαμορφωμένη ερευνητική πολιτική. Ενδιαφέρεται να προάγει την έρευνα:

- Σε διεθνές επίπεδο, στην κατεύθυνση της συνεισφοράς στην εκπαιδευτική έρευνα από την πλευρά των διάφορων επιστημών που την προσεγγίζουν αλλά και διεπιστημονικά.
- Σε εθνικό επίπεδο, στην κατεύθυνση της αποτύπωσης και αναμόρφωσης της ελληνικής, μάλλον προβληματικής, εκπαιδευτικής πραγματικότητας.
- Σε επίπεδο Τμήματος, στην κατεύθυνση της σύνδεσης της διδασκαλίας-μάθησης με την ταχύτατα εξελισσόμενη διεθνή ερευνητική / επιστημονική πραγματικότητα.

Την πολιτική αυτή αναπτύσσει και μέσω των ερευνητικών κέντρων / εργαστηρίων του, τα οποία αν και δεν είναι θεσμοθετημένα (η κεντρική διοίκηση, μάλλον δικαιολογημένα, δεν μπορεί να πιστέψει ότι, ένα Τμήμα με τόσο μικρό αριθμό μελών ΔΕΠ, μπορεί να υποστηρίξει και ερευνητικά εργαστήρια) είναι λειτουργικά και αποδοτικά.

Πώς παρακολουθείται η υλοποίηση της ερευνητικής πολιτικής του Τμήματος; Πώς δημοσιοποιείται ο απολογισμός υλοποίησης της ερευνητικής πολιτικής του Τμήματος;

Η ερευνητική πολιτική συζητείται περιοδικά στη ΓΣ του Τμήματος. Δεν υπάρχει συγκεκριμένος θεσμός για την παρακολούθησή της ή μέσο δημοσιοποίησής της.

Παρέχονται κίνητρα για τη διεξαγωγή έρευνας στα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας; Ποια είναι αυτά; Πώς ενημερώνεται το ακαδημαϊκό προσωπικό για δυνατότητες χρηματοδότησης της έρευνας; Πώς υποστηρίζεται η ερευνητική διαδικασία;

Η ερευνητική δραστηριότητα του Τμήματος υποστηρίζεται ουσιαστικά μόνο από τα προγράμματα που πετυχαίνουν να αναλαμβάνουν τα μέλη του.

Υπάρχουν θεσμοθετημένες από το Τμήμα υποτροφίες έρευνας;

Όχι. Οι υποτροφίες προέρχονται είτε από χορηγίες μέσω του ΕΚΠΑ, είτε από θεσμούς όπως το ΙΚΥ ή τα κληροδοτήματα (δες και Οδηγό Σπουδών).

Πώς διαχέονται τα ερευνητικά αποτελέσματα στο εσωτερικό του Τμήματος; Πώς διαχέονται τα ερευνητικά αποτελέσματα εκτός Τμήματος, στην ελληνική και διεθνή ακαδημαϊκή και επιστημονική κοινότητα; Πώς διαχέονται τα ερευνητικά αποτελέσματα στο τοπικό και εθνικό κοινωνικό περιβάλλον;

Με κλασικές ακαδημαϊκές πρακτικές: Συνέδρια, ημερίδες, σεμινάρια, δημοσιεύσεις κλπ.

5.2. Ερευνητικά προγράμματα και έργα που εκτελούνται στο Τμήμα.

Ποια ερευνητικά προγράμματα και δραστηριότητες υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε εξέλιξη κατά την τελευταία πενταετία;

Αναφέρουμε ενδεικτικά κάποια από τα προγράμματα που υλοποιήθηκαν ή υλοποιούνται την τελευταία πενταετία, με την επιφύλαξη να κατασκευάσουμε έναν πλήρη κατάλογο που να τα παρουσιάζει σε σχέση με το συνολικό επιστημονικό έργο του Τμήματος:

- *Η θυματοποίηση στο σχολικό περιβάλλον* ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ, ΕΚΠΑ
- *Εκπαιδευτικές επιλογές και κοινωνικές στρατηγικές. Η σημασία της κοινωνικής τάξης, της εθνότητας, και του φύλου στις επιλογές σχολείου* ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ, ΕΚΠΑ
- *Γλωσσική κωδικοποίηση του εννοιολογικού πεδίου της κίνησης: Κυριολεξία και μεταφορά στα ελληνικά παιδιών και ενηλίκων* ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ (ΕΠΕΑΕΚ)
- *Πρώιμη ανάπτυξη της γλώσσας στα ελληνικά: από τις προλεκτικές φωνήσεις στο πρώτο λεξιλόγιο και τις απαρχές της γραμματικής* ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ (ΕΠΕΑΕΚ)
- *Συμπληρωματικές προτάσεις στη μάθηση της Ελληνικής γλώσσας* ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ, ΕΚΠΑ.
- *Επαγγελματική γνώση στην εκπαίδευση και την υγεία: η αναδιάρθρωση της εργασίας και του επαγγελματικού βίου μεταξύ του κράτους και του πολίτη στην Ευρώπη (PROFKNOW)STREP*
- *Πρόγραμμα «Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων»* ΕΠΕΑΕΚ
- *Επαγγελματική αποκατάσταση πτυχιούχων με αναπηρίες των Παιδαγωγικών Τμημάτων του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών* ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ
- *«Οι αντιλήψεις των γονέων για την ανάπτυξη των παιδιών: διερεύνηση της σχέσης τους με την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών»* ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ
- *«Οι αντιλήψεις των γονέων για το παιχνίδι των παιδιών»* ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Ποιο ποσοστό μελών ΔΕΠ/ΕΠ αναλαμβάνει ερευνητικές πρωτοβουλίες;

100% (είτε μέσω προγραμμάτων, είτε μέσω των ερευνητικών κέντρων / εργαστηρίων, είτε και προσωπικά).

Συμμετέχουν εξωτερικοί συνεργάτες ή/και μεταδιδακτορικοί ερευνητές στα ερευνητικά προγράμματα;

Ναι.

5.3. Ερευνητικές υποδομές.

Αριθμός και χωρητικότητα ερευνητικών εργαστηρίων.

Στο ΤΕΑΠΗ λειτουργούν σήμερα πέντε (5) ερευνητικά κέντρα, ως μη αναγνωρισμένα ερευνητικά εργαστήρια. Η ΓΣ αποφάσισε την ακαδημαϊκή χρονιά 2008-2009 τη συγχώνευση αυτών των κέντρων σε τρία (3), καθώς και την επανάληψη μιας προσπάθειας θεσμοθέτησής τους με τη μορφή ερευνητικών εργαστηρίων. Η προσπάθεια αυτή βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη (αναμένει την έγκριση από το Υπουργείο). Τα τρία προτεινόμενα ερευνητικά εργαστήρια είναι:

- *Κοινωνιολογίας των Εκπαιδευτικών Θεσμών*
- *Καινοτόμων Δράσεων στην Εκπαίδευση*
- *Ψυχολογίας του παιδιού και της οικογένειας*

Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα των χώρων των ερευνητικών εργαστηρίων. Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του εργαστηριακού εξοπλισμού. Καλύπτουν οι διαθέσιμες υποδομές τις ανάγκες της ερευνητικής διαδικασίας; Ποια ερευνητικά αντικείμενα δεν καλύπτονται από τις διαθέσιμες υποδομές; Πόσο εντατική χρήση γίνεται των ερευνητικών υποδομών; Πόσο συχνά ανανεώνονται οι ερευνητικές υποδομές; Ποια είναι η ηλικία του υπάρχοντος εξοπλισμού και η λειτουργική του κατάσταση και ποιες οι τυχόν ανάγκες ανανέωσης/επικαιροποίησης; Πώς χρηματοδοτείται η προμήθεια, συντήρηση και ανανέωση των ερευνητικών υποδομών;

Οι ερευνητικές υποδομές στο χώρο των επιστημών του ανθρώπου δεν έχουν μεγάλο κόστος. Με δεδομένη μάλιστα της εμπειρία μας στη διαχείριση του ούτως ή άλλως ελάχιστου διαθέσιμου χώρου, θεωρούμε ότι τα ήδη λειτουργούντα για 5 έως 10 χρόνια ερευνητικά κέντρα / εργαστήρια είναι απολύτως βιώσιμα από πλευράς υποδομών και εξοπλισμού.

5.4. Επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία.

Η ποσοτική καταγραφή και εκτίμηση του επιστημονικού έργου των μελών ΔΕΠ και ΕΕΔΠ του ΤΕΑΠΗ θεωρούμε ότι δεν μπορεί να αποτυπώσει από μόνη της την επιστημονική αξία της παραγωγής του. Το πρόβλημα αυτό παραμένει και σε σχέση με το κριτήριο του αριθμού των αναφορών που προκύπτουν από τις διεθνείς βάσεις δεδομένων, ως κριτηρίου ποιότητας του ερευνητικού προϊόντος. Ακολούθως παρατίθενται κάποιες παρατηρήσεις¹⁷ σχετικά με τη διαδικασία αποτύπωσης της επιστημονικής παραγωγής του τμήματος συνολικά αλλά και του κάθε μέλους του ΔΕΠ / ΕΕΔΠ μεμονωμένα:

- Στα Τμήματα Εκπαίδευσης και Αγωγής / Παιδαγωγικά Τμήματα θεραπεύονται ως επί το πλείστον οι αποκαλούμενες επιστήμες της εκπαίδευσης και της αγωγής

¹⁷ Οι παρατηρήσεις αυτές έχουν τεκμηριωθεί στο πλαίσιο διεπιστημονικών συζητήσεων με συναδέλφους και άλλων Πανεπιστημίων (π.χ του Πανεπιστημίου ΔΜ).

(πάνω από 15 διαφορετικά επιστημονικά πεδία με την παραδοσιακή λογική). Τόσο το περιεχόμενο, όσο και οι μεθοδολογικές και επιστημολογικές θεωρήσεις των επιστημονικών πεδίων διαφέρουν σημαντικά (π.χ. Κοινωνιολογία, Παιδαγωγική, Διδακτική Φυσικών Επιστημών, Θεατρική Αγωγή κλπ). Ως εκ τούτου θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι τα Τμήματα αυτά παρουσιάζουν σημαντική ανομοιογένεια και ότι το προσωπικό τους πασχίζει ανάμεσα στο να ακολουθεί ένα γενικό τρόπο ανάπτυξης της επιστημονικής του δραστηριότητας και στο να υπακούει στις επιταγές που του υπαγορεύει το ιδιαίτερο επιστημονικό πεδίο που υπηρετεί. Το γεγονός αυτό δημιουργεί σημαντικές δυσκολίες στις προσωπικές αξιολογήσεις των μελών του ΔΕΠ (εκλογές, εξελίξεις κλπ).

- Η πολιτική του Υπουργείου στην Ελλάδα έχει οδηγήσει στην ουσιαστική «απαγόρευση» τόσο της βασικής όσο και της εφαρμοσμένης εκπαιδευτικής έρευνας, με την απόφασή του για απαγόρευση εκπόνησης ερευνών στα σχολεία¹⁸.
- Ελάχιστα επιδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα απευθύνονται σε Τμήματα Επιστημών της εκπαίδευσης και της αγωγής, ακόμη και αν το περιεχόμενό τους αποτελεί αντικείμενο των Τμημάτων αυτών (π.χ. προγράμματα αναμόρφωσης αναλυτικών προγραμμάτων, διάδοσης των ΤΠΕ κλπ). Ακόμα και όταν τέτοια προγράμματα προκηρύσσονται ανατίθενται σε άσχετα με την εκπαίδευση πανεπιστημιακά τμήματα (π.χ. πολυτεχνικά) ενδεχομένως γιατί τα βιογραφικά των υποψηφίων από τα πολυτεχνικά Τμήματα ή τα Τμήματα των θετικών επιστημών πληρούν επαρκέστερα τις προϋποθέσεις που οι «θετικοί» επιστήμονες που διαμορφώνουν τις προκηρύξεις, έχουν θέσει.
- Στις κοινωνικές και στις ανθρωπιστικές επιστήμες δεν υπάρχει πλήρες σύστημα καταγραφής των διεθνών και των εγχώριων περιοδικών και τούτο έχει ως συνέπεια να μην καταγράφεται το 75% περίπου των εγχώριων (δεν καταγράφεται καμία ελληνική δημοσίευση) και των διεθνών δημοσιευμάτων. Για τους ίδιους λόγους δεν καταγράφονται και οι εγχώριες και οι διεθνείς ετεροαναφορές. Αρκεί να αναφερθεί ότι διεθνώς αναγνωρισμένοι Έλληνες επιστήμονες (θα μπορούσαμε άνετα να εντάξουμε σ' αυτούς ονόματα μελών ΔΕΠ του Τμήματός μας) μοιάζουν ασήμαντοι αν αριθμοποιήσουμε το συγγραφικό τους έργο σύμφωνα με τις προσταγές των τεχνολόγων και των εκπροσώπων των θετικών επιστημών.
- Ο τρόπος παραγωγής των επιστημονικών δημοσιεύσεων στις επιστήμες της εκπαίδευσης και της αγωγής διαφέρει σημαντικά από τον τρόπο παραγωγής τους στις θετικές και στις τεχνολογικές επιστήμες. Οι ερευνητικές συνθήκες όταν αναφερόμαστε σε κοινωνικά ή ψυχολογικά υποκείμενα είναι εντελώς διαφορετικές από αυτές που αναφέρονται σε άβια (και πάντως μη ανθρώπινα) υλικά, όπου μπορούν να επιβληθούν πλήρως ελεγχόμενες εργαστηριακές συνθήκες. Επιπροσθέτως, μια έρευνα θετικών ή τεχνολογικών επιστημών παράγει μεγάλο αριθμό δημοσιεύσεων (αντίστοιχο των μετρούμενων χαρακτηριστικών) και σε σχετικά μικρά χρονικά διαστήματα, σε αντίθεση, για παράδειγμα, με τις

¹⁸ Μια ακατανόητη απαγόρευση, που μπορεί να στηριχθεί μόνο αν πιστέψουμε ότι το Υπουργείο δεν γνωρίζει ότι υπάρχει επιστημονική δεοντολογία ή θεωρεί ότι οι Πανεπιστημιακοί ερευνητές δεν γνωρίζουν ή δεν τηρούν την επιστημονική δεοντολογία!

κοινωνικές έρευνες όπου συχνά μια εκτεταμένη και μακρόχρονη έρευνα παράγει το πολύ 2-3 δημοσιεύσεις.

- Η αξιολογική αποτύπωση της ατομικής ή της συλλογικής δραστηριότητας δεν είναι δυνατόν να συμπυκνώνεται σε ποσοτικές καταγραφές όταν κανείς δεν αμφισβητεί την αξία των ποιοτικών δεδομένων· μια προσέγγιση που φαίνεται να αγνοείται παντελώς στην προτεινόμενη δομή αξιολόγησης των ΑΕΙ.
- Η επιστημονική επάρκεια των μελών του ΔΕΠ / ΕΕΔΙΠ κρίνεται σε κάθε εκλογή και εξέλιξη. Οι θετικές κρίσεις για κάθε μέλος ευνοούν το τμήμα συνολικά και οι αρνητικές κρίσεις το βαραίνουν αντιστοίχως. Οι εκ των υστέρων αξιολογήσεις, που δεν λαμβάνουν υπόψη τους αυτές τις διαδικασίες, συγκροτούν πεδίο ανάπτυξης αδόκιμων συγκρίσεων και ίσως αποδυναμώνουν τις διαδικασίες αξιολόγησης κατά τις κρίσεις εκλογών ή εξελίξεων.
- Οι διεθνείς εμπειρικές τάσεις για την αξιολόγηση του προσωπικού των πανεπιστημιακών τμημάτων και των πανεπιστημίων δεν λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τη συγγραφή βιβλίων, γιατί η αξιολόγηση αποτελεί κατασκευή των τεχνολόγων και των εκπροσώπων των θετικών επιστημών που από παράδοση δεν εκδίδουν βιβλία (δεν δημοσιεύουν σε βιβλία κείμενα) με ερευνητικό περιεχόμενο.
- Η αποτύπωση της επιστημονικής δραστηριότητας των μελών ΔΕΠ / ΕΕΔΙΠ ενός τμήματος ως πλέγμα αριθμών και στατιστικών συσχετίσεων, δεν αποτυπώνει σε καμία περίπτωση τη σχέση με τις συνθήκες παραγωγής. Για παράδειγμα δεν αποτυπώνει τη σχέση με τις ερευνητικές υποδομές, τη δυνατότητα χρήσης δικτύου, τη συνολική υλικοτεχνική υποδομή, τις χρηματοδοτήσεις κλπ.
- Για την ευκρίνεια της αποτύπωσης της επιστημονικής δραστηριότητας ενός πανεπιστημιακού τμήματος και των μελών ΔΕΠ / ΕΕΔΙΠ που εργάζονται σε αυτό θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και μεταβλητές όπως: η κατανομή των βαθμίδων, τα χρόνια υπηρεσίας στο πανεπιστήμιο, η επιστημονική εμπειρία, τα είδη των δημοσιεύσεων, η κατανομή των επιστημονικών κλάδων κλπ.

Συνολικά εκτιμούμε ότι το ζήτημα της επιστημονικής δραστηριότητας των μελών ΔΕΠ / ΕΕΔΙΠ ενός πανεπιστημιακού τμήματος και του πανεπιστημίου συνολικά θα έπρεπε να αποτελεί αντικείμενο «επιστημονικής δραστηριότητας και ειδικής έρευνας» και σε καμία περίπτωση δεν θα έπρεπε να εξαντλείται σε ποσοτικές αποτυπώσεις μονομερώς εμπνευσμένες –δηλαδή με βάση κάποια μόνο επιστημονικά πεδία και χωρίς έρευνα και συζήτηση. Ως Τμήμα των επιστημών της εκπαίδευσης και της αγωγής οργανώνουμε την παρέμβασή μας και στην κατεύθυνση αυτή. Στο παρόν κείμενο θα παρουσιάσουμε μόνο τα καθιερωμένα στο χώρο των θετικών επιστημών στοιχεία, που δίνουν μια περιορισμένη εικόνα για την παραγωγή επιστημονικών κειμένων στο Τμήμα μας.

Πόσα βιβλία/μονογραφίες δημοσίευσαν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος (την τελευταία πενταετία);¹⁹

Περίπου 20

¹⁹ Οι αριθμοί έχουν προκύψει από περισσότερο ή λιγότερο ενημερωμένα βιογραφικά των μελών ΔΕΠ και δεν είναι απολύτως ακριβείς, με την έννοια ότι είναι κατά κανόνα μικρότεροι των πραγματικών.

Πόσες εργασίες δημοσίευσαν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ;

(α) Σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές;

Περίπου 142.

(γ) Σε Πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων με κριτές;

Περίπου 92.

Πόσα κεφάλαια δημοσίευσαν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος σε συλλογικούς τόμους;

Περίπου 121.

Πόσες άλλες εργασίες (π.χ. βιβλιοκρισίες) δημοσίευσαν τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος;

Περισσότερες από 100

Αναγνώριση της έρευνας που γίνεται στο Τμήμα από τρίτους.

Πόσες ετεροαναφορές (citations) υπάρχουν σε δημοσιεύσεις μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;

Στις διεθνείς βάσεις δεδομένων μπορέσαμε να εντοπίσουμε συνολικά περισσότερες από 250 ετεροαναφορές για την τελευταία πενταετία. Τα περισσότερα από τα μέλη ΔΕΠ δεν είναι σε θέση να προσδιορίσουν τον ακριβή αριθμό ετεροαναφορών του έργου τους (για τους λόγους που περιγράψαμε πιο πάνω).

5.5. Ερευνητικές συνεργασίες του Τμήματος.

Αναφέρονται στο πλαίσιο των διδακτικών-ερευνητικών συνεργασιών του Τμήματος σε προηγούμενη παράγραφο.

Διακρίσεις και βραβεία ερευνητικού έργου που έχουν απονεμηθεί σε μέλη του Τμήματος.

Έχουμε υπόψη μας

- τη διεθνή διάκριση: Διεθνές Βραβείο: PRIX MICHAEL MESCHKE, για την ανάπτυξη και ανανέωση της τέχνης της μαριονέτας, 14/7/2006, Μουσείο Μαριονέτας της Στοκχόλμης και Διεθνές Ινστιτούτο Μαριονέτας (υπογραφές: E. Beijer και M. Schuster).
- την επιλογή μέλους ΔΕΠ του Τμήματός μας στη θέση του Ειδικού Γραμματέα Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης, του Υπουργείου Παιδείας, δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

6. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης

Η στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος συζητείται περιοδικά στο πλαίσιο της ΓΣ, χωρίς όμως να υπάρχει θεσμοθετημένη διαδικασία γι' αυτό. Στη συζήτηση συνεισφέρουν έμμεσα (με κείμενά τους) και συνάδελφοι από άλλα συγγενή Τμήματα και αντικείμενα με τους οποίους συνεργαζόμαστε σε διδακτικό αλλά κυρίως ερευνητικό επίπεδο.

Οι μεταβλητές των συζητήσεων αυτών περιλαμβάνουν:

- τις αρχές και την αποστολή του Πανεπιστημίου και των μελών του,
- τις διεθνείς εξελίξεις,
- τις ακαδημαϊκές παραδόσεις του Τμήματος,
- τις σχέσεις της εκπαίδευσης με την έρευνα και ανάπτυξη,
- τη σχέση του Πανεπιστημίου με την τοπική και ευρύτερη κοινωνία.

Οι αρχές και η αποστολή του Πανεπιστημίου και των μελών του όπως τις αντιλαμβάνεται η ελληνική κοινωνία μέχρι σήμερα, αποτυπώνονται και προσδιορίζονται στο Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους. Το Σύνταγμα της Ελλάδος αναφέρει: *Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση* (άρθρο 16, παρ. 5). Η αποστολή των Πανεπιστημίων καθορίζεται στο Νόμο Πλαίσιο (Ν. 1268/1982, άρθρο 1, παρ. 2 και παρ. 3) ως εξής: *Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, που έχουν ως αποστολή: Να παράγουν και να μεταδίδουν τη γνώση με την έρευνα και τη διδασκαλία και να καλλιεργούν τις τέχνες. Να συντείνουν στη διαμόρφωση υπεύθυνων ανθρώπων με επιστημονική, κοινωνική, πολιτισμική και πολιτική συνείδηση και να παρέχουν τα απαραίτητα εφόδια που θα εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για επιστημονική και επαγγελματική σταδιοδρομία. Να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των κοινωνικών και αναπτυξιακών αναγκών του τόπου.*

Επιπλέον,

στα πλαίσια της αποστολής τους τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα οφείλουν να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της ανάγκης για συνεχιζόμενη εκπαίδευση και διαρκή επιμόρφωση.

τα μέλη ΔΕΠ των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί και απολαμβάνουν λειτουργικής ανεξαρτησίας κατά την άσκηση των διδακτικών και ερευνητικών καθηκόντων τους (Ν. 2530/1997, άρθρο 1, παρ. 1).

τα μέλη ΔΕΠ έχουν την υποχρέωση να παρέχουν διδακτικό, ερευνητικό-επιστημονικό και διοικητικό έργο (Ν. 2530/1997, άρθρο 1, παρ. 2).

τα μέλη ΔΕΠ έχουν επίσης και κοινωνικό έργο δηλαδή έργο στοχοθεσία του οποίου αποτελεί η παροχή υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο συναφών με την ειδικότητά τους και τη θέση τους (Ν.1268/1982, άρθρο 13, παρ. 3).

Οι παραπάνω αρχές συμπλέουν με την ευρωπαϊκή ακαδημαϊκή παράδοση, η οποία αποτυπώνεται σήμερα στη Δήλωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης Πανεπιστημίων (European University Association, Graz το 2003), μέσα από τους άξονες δράσης:

- Διασφάλιση του κεντρικού ρόλου των Πανεπιστημίων στην ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής κοινωνίας.
- Διατήρηση του δημόσιου χαρακτήρα των Πανεπιστημίων.
- Εδραίωση της έρευνας ως κύριο συστατικό της ανώτατης εκπαίδευσης.
- Βελτίωση της ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης με τη δημιουργία ισχυρών αυτοτελών ιδρυμάτων.
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων.
- Υποστήριξη της κινητικότητας και της κοινωνικής διάστασης.
- Ανάπτυξη ενός Ευρωπαϊκού πλαισίου πολιτικής για τη διασφάλιση της ποιότητας.
- Ενθάρρυνση συνεργασιών μεταξύ Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων.
- Δημιουργία τριών επιπέδων σπουδών (προπτυχιακών, μεταπτυχιακών, διδακτορικών).
- Αντίκρισμα των βασικών σπουδών στην αγορά εργασίας.

Αν και συνολικά οι παραπάνω αρχές και άξονες δράσης, σε ελληνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο μιλούν για ένα δημόσιο Πανεπιστήμιο με κοινωνική δράση και ευαισθησία, οι διεθνείς εξελίξεις που το αφορούν μιλούν για την οικονομική διάσταση της λειτουργίας του σε ανταγωνιστικό πλαίσιο, που δεν συνάδουν υποχρεωτικά με τις αρχές και δράσεις που αναφέραμε. Για παράδειγμα, αναφέρουν ότι:

- οι δαπάνες στην έρευνα, την καινοτομία και την τεχνολογική ανάπτυξη θα πρέπει να είναι ανταποδοτικές,
- σε κάθε χώρα θα επιβιώσουν ανά ερευνητική περιοχή μόνο λίγες «ομάδες αριστείας», ανταγωνιστικές σε παγκόσμιο επίπεδο,
- στην Ευρώπη, οι τοπικές αρχές κάθε περιφέρειας θα είναι υπεύθυνες για την έρευνα και τα κέντρα καινοτομίας όπου θα συμμετέχουν ορισμένα Πανεπιστημιακά Τμήματα, επιχειρήσεις και περιφερειακές αρχές,
- στην Ευρώπη όλα τα πτυχία, οι κύκλοι σπουδών και τα σχήματα αξιολόγησης θα είναι παρόμοια,
- προβλέπεται ταχεία αύξηση των αποφοίτων μεταπτυχιακών σπουδών, ενώ μεγάλο ποσοστό των μεταπτυχιακών φοιτητών θα έχουν βασικό πτυχίο από διαφορετικό ακαδημαϊκό ίδρυμα,
- η ποιότητα της ακαδημαϊκής έρευνας θα είναι σημαντικά ανομοιόμορφη από ίδρυμα σε ίδρυμα και από γεωγραφική περιοχή σε γεωγραφική περιοχή, ενώ οι αμοιβές των ακαδημαϊκών θα διαφέρουν σημαντικά,
- θα αναπτυχθεί η δια βίου μάθηση και θα αποτελέσει σημαντική δραστηριότητα των Πανεπιστημίων,
- μεγάλο ποσοστό των επιστημονικών περιοδικών θα είναι σε ηλεκτρονική μορφή και η διαχείρισή τους θα γίνεται από τους ίδιους τους ακαδημαϊκούς,

- τα Πανεπιστήμια θα αποκτήσουν μεγαλύτερη αυτονομία και θα χρειαστεί να διαχειριστούν διαφορετικά τους πόρους τους και να αναζητήσουν νέες πηγές χρηματοδότησης.

Η ελληνική ακαδημαϊκή πραγματικότητα βιώνει αυτή την εποχή τις συνέπειες της παραπάνω αντίφασης με οδυνηρό τρόπο. Από τη μια μεριά οι φοιτητές φαίνονται διαιρεμένοι σε δύο μεγάλες ομάδες: Η μια κινείται δυναμικά, με βάση τις αξίες του δημόσιου και κοινωνικά ευαίσθητου Πανεπιστημίου, εννοιολογημένες μέσα από διάφορες κοινωνικές και πολιτικές θεωρήσεις. Η άλλη αδιαφορεί πλήρως για το ζήτημα και απουσιάζει εκκωφαντικά από τα τεκταινόμενα. Η κοινή γνώμη ακολουθεί την πάγια τακτική των ΜΜΕ: Υπάρχει κάποιο πρόβλημα. Το πρόβλημα περιγράφεται μέσα από τα αποτελέσματά του και όχι μέσα από τις πιθανές αιτίες του. Το πρόβλημα θα θεραπευτεί αν εξαιρεθούν τα αποτελέσματά του. Υπάρχουν κάποιοι υπεύθυνοι, που ποτέ δεν είμαστε «εμείς» - οι περίφημοι «παρόντες» των τηλεοπτικών παραθύρων - αλλά πάντα είναι κάποιοι άλλοι που θα πρέπει να τιμωρηθούν.

Είναι προφανές λοιπόν ότι μια ελάχιστη και μάλλον αμυντική στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης στις μέρες μας, θα πρέπει να κινηθεί με τρόπο που να μην παραβιάσει ή παραγνωρίσει τις αρχές του ελληνικού και ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου και ταυτόχρονα να επιτρέψει στο Τμήμα να επιβιώσει μέσα στο οικονομικά ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον όπου έχει σήμερα βρεθεί, χωρίς να αποκόψει τους φοιτητές από την πραγματική ζωή του και ίσως χωρίς να στοχοποιηθεί από την «τηλεοπτική κοινή γνώμη» (προς την οποία θα πρέπει να σκεφτεί καλά αν και πως «απολογείται»). Πρόκειται προφανώς για μια δύσκολη επιλογή, που δεν μπορούμε αυτή τη στιγμή να περιγράψουμε παρά μόνο σε επίπεδο ασθενών υποθέσεων, τις οποίες θα πρέπει να συζητήσουν και οι φοιτητές και η κοινή γνώμη. Τη στρατηγική αυτή επιφυλασσόμαστε να διατυπώσουμε με σαφήνεια στο άμεσο μέλλον. Προς το παρόν, μπορούμε μόνο να αναπαραστήσουμε μια *εικονική* στρατηγική, που γνωρίζουμε ότι μπορεί κάθε στιγμή να καταρρεύσει κάτω από την πίεση των γεγονότων της ρευστής πραγματικότητας, όπως αυτή αποτυπώθηκε την ακαδημαϊκή χρονιά 2008-09:

- Επιμένουμε στη συντήρηση και περαιτέρω αναβάθμιση του διδακτικού μας έργου (το οποίο φαίνεται ούτως ή άλλως ικανοποιητικό). Στην κατεύθυνση αυτή προωθούμε τη σύνδεση της διδασκαλίας-μάθησης με την έρευνα αλλά και με την κοινωνική δυναμική (βγάζουμε, αν είναι δυνατόν, τα μαθήματά μας «στους δρόμους» ή φέρνουμε «τους δρόμους» στις τάξεις μας).
- Επιμένουμε στην ποιότητα της επιστημονικής-ερευνητικής μας παραγωγής, την οποία ενισχύουμε και ως προς το διεθνή της χαρακτήρα αλλά και ως προς την εφαρμοσιμότητά της στον ταλαιπωρημένο ελληνικό εκπαιδευτικό χώρο.
- Οργανώνουμε την καταγραφή, παρακολούθηση και συζήτηση του έργου μας, στην κατεύθυνση της ανάδειξης των σχέσεων που το συγκροτούν σε ένα «όλο».

Μέσω των σχέσεων αυτών προσπαθούμε να το αξιολογήσουμε και να το αναβαθμίσουμε.

- Αναζητούμε ένα λειτουργικότερο οργανωτικό σχήμα που θα διευκολύνει την αποτελεσματικότητα της ΓΣ (π.χ. καθιέρωση μόνιμων επιτροπών πέρα απ' αυτές που ήδη λειτουργούν).
- Διεκδικούμε αποφασιστικά και αιτιολογημένα τη λύση των προβλημάτων που μετατρέπουν τις αποτελεσματικές δραστηριότητές μας σε «ηρωικές» (π.χ. βελτίωση του κτιριακού, αύξηση μελών ΔΕΠ, ΕΕΔΠ, ΕΤΕΠ, ίδρυση ερευνητικών εργαστηρίων, αύξηση της χρηματοδότησης κ.ο.κ.).

Υπάρχει διαδικασία διαμόρφωσης συγκεκριμένου βραχυ-μεσοπρόθεσμου (λ.χ. 5ετούς) σχεδίου ανάπτυξης; Πόσο αποτελεσματική κρίνετε ότι είναι η διαδικασία αυτή;

Η διαδικασία αυτή έχει ανατεθεί στη ΓΣ. Η πίεση όμως των καθημερινών προβλημάτων που πρέπει να επιλύονται για να λειτουργεί το Τμήμα, αλλά και των μη αναμενόμενων που προκαλούν οι κοινωνικές αρρυθμίες των ημερών μας έχουν περιορίσει αισθητά την πρόοδο της. Μια «ανάσα», πάντως, στα καθημερινά προβλήματα θα έδινε χώρο και χρόνο για να προχωρήσουμε και στο συγκεκριμένο πεδίο.

Τι προσπάθειες κάνει το Τμήμα προκειμένου να προσελκύσει μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού υψηλού επιπέδου;

Το Τμήμα δεν χρειάζεται να κάνει ιδιαίτερες προσπάθειες στην κατεύθυνση αυτή. Είναι γνωστό με το καλό του πρόσωπο και στον ελληνικό χώρο και διεθνώς. Απόδειξη γι' αυτό αποτελεί η προσφορά για μετακίνηση στο Τμήμα μας μελών ΔΕΠ από άλλα Πανεπιστήμια της Ελλάδας. Την προσφορά αυτή εκμεταλλευόμαστε για να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα των ελλείψεων σε προσωπικό, για την οποία αδιαφορεί το Υπουργείο.

Πώς συνδέεται ο προγραμματισμός προσλήψεων και εξελίξεων μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού με το σχέδιο ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος;

Ο προγραμματισμός των προσλήψεων για το Τμήμα μας, αν και πραγματοποιείται με βάση τις ελλείψεις, μοιάζει με «σύντομο ανέκδοτο» κάτω από το πρίσμα της πολιτικής του Υπουργείου. Οι εξελίξεις, από την άλλη μεριά πραγματοποιούνται στη βάση κριτηρίων που αποφασίζουν τα ίδια τα μέλη ΔΕΠ. Το γεγονός ότι οι εξελίξεις στο Τμήμα μας πραγματοποιούνται από παράδοση ανά χρονικά διαστήματα που ξεπερνούν τα όρια του νόμου, δείχνει τις υψηλές απαιτήσεις ακαδημαϊκής ποιότητας που διατρέχουν την παράδοσή μας.

Πόσους φοιτητές ζητάει τεκμηριωμένα το Τμήμα ανά έτος; Πόσοι φοιτητές τελικά σπουδάζουν ανά έτος και ποια είναι η προέλευσή τους ανά τρόπο εισαγωγής (εισαγωγικές εξετάσεις, μετεγγραφές, ειδικές κατηγορίες, κλπ);

Αντικειμενικά το Τμήμα, με συνθήκες ανθρώπινης εργασίας, μπορεί να εκπαιδεύσει 80-100 φοιτητές ανά έτος. Το Υπουργείο εισάγει τα τελευταία χρόνια 120 και με τους νόμους που υιοθετεί φέρνει στο Τμήμα με μεταγραφές, ειδικές κατηγορίες κλπ άλλους 180 κατ' ελάχιστον. Αποτέλεσμα, κάθε έτος εκπαιδεύουμε 300(!) φοιτητές. Το αποκαρδιωτικό είναι ότι όταν το Υπουργείο σκέφτεται τις ανάγκες μας, μετράει μόνο τους φοιτητές των εισαγωγικών εξετάσεων!

Τι προσπάθειες κάνει το Τμήμα προκειμένου να προσελκύσει φοιτητές υψηλού επιπέδου;

Το Τμήμα δεν χρειάζεται να κάνει τέτοιες προσπάθειες. Είναι Τμήμα που προσφέρει πτυχίο με επαγγελματική προοπτική, βρίσκεται σε κεντρικό Πανεπιστήμιο και τουλάχιστον οι φοιτητές που προέρχονται από εισαγωγικές εξετάσεις έχουν από τις υψηλότερες βαθμολογίες. Από την άλλη μεριά, η καλή δουλειά που γίνεται στο Τμήμα αποτυπώνεται στους αριθμούς των φοιτητών που προσπαθούν κάθε χρόνο να εισαχθούν στα ΠΜΣ μας. Εδώ οι αναλογίες αγγίζουν το 1/15. Το ίδιο ισχύει και για όσους επιθυμούν να δώσουν κατατακτήριες εξετάσεις για δεύτερο πτυχίο.

7. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές

7.1. Αποτελεσματικότητα των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών.

Πώς είναι στελεχωμένη και οργανωμένη η Γραμματεία του Τμήματος και των Τομέων; Λειτουργούν Γραμματείες ΠΠΣ και ΠΜΣ μέσα στις οποίες υπάρχει κατανομή αρμοδιοτήτων (ιδιαίτερα στη Γραμματεία του ΠΠΣ που σηκώνει το μεγαλύτερο βάρος διοικητικών υπηρεσιών).

Πόσο αποτελεσματικές θεωρείτε πως είναι οι παρεχόμενες υπηρεσίες και το ωράριο λειτουργίας της Γραμματείας του Τμήματος και των Τομέων για την εξυπηρέτηση των αναγκών του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών;

Οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι απολύτως ικανοποιητικές, αν και αυτό το πετυχαίνουμε με μεγάλο φόρτο εργασίας στο προσωπικό (το οποίο συνήθως δουλεύει υπερωριακά).

Πόσο αποτελεσματική είναι η συνεργασία των διοικητικών υπηρεσιών του Τμήματος με εκείνες της κεντρικής διοίκησης του Ιδρύματος;

Τα τελευταία χρόνια έχει εξελιχθεί σε απολύτως ικανοποιητική.

Πόσο ικανοποιητική για τις ανάγκες του Τμήματος είναι (α) η οργάνωση και το ωράριο λειτουργίας της Βιβλιοθήκης; (β) των Υπηρεσιών Πληροφόρησης;

Όπως ήδη αναφέραμε η Βιβλιοθήκη αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα χώρου και οι υπηρεσίες πληροφόρησης πρόβλημα προσωπικού (ένας υπάλληλος που πληρώνεται από προγράμματα ή κατ' αποκοπή για παροχή των απολύτως αναγκαίων υπηρεσιών).

Πώς είναι στελεχωμένα και πώς οργανώνονται τα Εργαστήρια ή/και τα Σπουδαστήρια του Τμήματος;

Με δύο μέλη ΕΤΕΠ στο Τμήμα, η οποιαδήποτε απάντηση θα ήταν εικονική.

Πόσο αποτελεσματική θεωρείτε πως είναι η λειτουργία τους;

Η λειτουργία των εργαστηρίων είναι οριακά αποτελεσματική χάρη στην εργασία που πραγματοποιούν τα μέλη ΔΕΠ και στην καλή συνεργασία με τους φοιτητές.

Πώς υποστηρίζονται οι υποδομές και υπηρεσίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών του Τμήματος; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Την υποστήριξη την προσφέρει κεντρικά το ΕΚΠΑ. Τοπικά προβλήματα λύνονται με ανάθεση έργου κατ' αποκοπή σε ιδιώτες.

7.2. Υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας.

Πώς εφαρμόζεται ο θεσμός του Σύμβουλου Καθηγητή;

Κάθε ακαδημαϊκή χρονιά, κάθε διδάσκων αναλαμβάνει ως σύμβουλος καθηγητής 15 περίπου πρωτοετείς φοιτητές. Πρόκειται για ένα θεσμό που το ΤΕΑΠΗ είχε καθιερώσει πολύ πριν από την επιβολή του με το νέο νόμο για τα ΑΕΙ το 2008. Η συνεργασία μαζί τους είναι ωστόσο περιορισμένη, μιας και οι φοιτητές σπανίως προσέρχονται τις προγραμματισμένες ώρες για να ενημερωθούν ή να συζητήσουν τα προβλήματά τους, ακόμη κι όταν κληθούν ειδικά για το σκοπό αυτό. Η απροθυμία που δείχνουν για βοήθεια είναι ένα πρόβλημα που παραμένει να κατανοηθεί και φαίνεται να αφορά γενικότερα τις σχέσεις φοιτητών/τριών και διδασκόντων σε Τμήματα με μεγάλο αριθμό φοιτητών/τριών. Ίσως ο θεσμός του Σύμβουλου Καθηγητή να μην είναι αναμενόμενος από τους νεοεισερχόμενους φοιτητές, γι' αυτό και διστάζουν να τον χρησιμοποιήσουν. Το «κλίμα» των πανεπιστημιακών σπουδών φαίνεται ότι απέχει απ' αυτό των σπουδών στη γενική εκπαίδευση και θέλει χρόνο για να εμπειρωθεί και να αποδώσει. Στα μεγαλύτερα έτη σπουδών η συνεργασία με τους διδάσκοντες σε συμβουλευτικό επίπεδο θερμαίνεται, είναι ουσιαστική και πραγματοποιείται ασχέτως ωραρίων.

Πόσο αποτελεσματικά υποστηρίζεται η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας στη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών;

Αν και την υποστήριξη αυτή ουσιαστικά την παρέχει κεντρικά το ΕΚΠΑ (έλλειψη προσωπικού) η αποτελεσματικότητά της είναι τελικά ικανοποιητική. Ένα μέλος ΕΤΕΠ, πάντως αρμόδιο για τις σχετικές υπηρεσίες θα εξοικονομούσε πολύ χρόνο και κόπο.

Υπάρχει υπηρεσία υποστήριξης των εργαζόμενων φοιτητών; Πόσο αποτελεσματική είναι η λειτουργία της; Υπάρχει υπηρεσία υποστήριξης των περισσότερο αδύναμων φοιτητών και εκείνων που δεν ολοκληρώνουν εμπρόθεσμα τις σπουδές τους; Πόσο αποτελεσματική είναι η λειτουργία της;

Στο Τμήμα λειτουργεί Κέντρο Συμβουλευτικής, που αναλαμβάνει συνολικά ή εν μέρει τέτοιες μορφές στήριξης εξατομικευμένα. Για περιπτώσεις φοιτητών με αναπηρίες ή άλλα προβλήματα επιλαμβάνεται το ερευνητικό κέντρο της ειδικής αγωγής.

Παρέχονται υποτροφίες στους άριστους φοιτητές ή σε ειδικές κατηγορίες φοιτητών (πέραν των υποτροφιών του ΙΚΥ και των κληροδοτημάτων);

Όχι. Η χρηματοδότηση δεν θεωρούμε ότι επαρκεί γι' αυτό το σκοπό.

Υπάρχει συγκεκριμένη πολιτική του Τμήματος για την ομαλή ένταξη των νεοεισερχόμενων στο Τμήμα φοιτητών; Πόσο αποτελεσματική είναι;

Ο θεσμός της υποδοχής των νέων φοιτητών, οι σύμβουλοι καθηγητές, καθώς και οι δράσεις του φοιτητικού συλλόγου, αν και επαναλαμβάνονται και ανανεώνονται δεν μπορούν να αναιρέσουν το γεγονός ότι οι διαδικασίες ένταξης απαιτούν ένα σημαντικό χρονικό διάστημα για να πραγματοποιηθούν ουσιαστικά. Το χρονικό αυτό διάστημα δρα επικουρικά το συμβουλευτικό κέντρο του Τμήματος.

Πώς συμμετέχουν οι φοιτητές στη ζωή του Τμήματος και του Ιδρύματος γενικότερα;

Πέρα από τις παραταξιακές δραστηριότητες του φοιτητικού συλλόγου, και τη συστηματική συμμετοχή στις ΓΣ του Τμήματος, η συμμετοχή των φοιτητών σε εκδηλώσεις, συνέδρια, ημερίδες και κοινωνικές δράσεις είναι σημαντική, μόνο όμως όταν καθοδηγείται από τους διδάσκοντες. Η κατάσταση εδώ μπορεί να θεωρηθεί προβληματική αν και εμφανίζεται στο σύνολο του Ελληνικού Πανεπιστημίου, όπου οι φοιτητές (ειδικά σε μαζικά τμήματα) φροντίζουν να έχουν την ελάχιστη επαφή με σπουδές.

Πώς υποστηρίζονται ειδικά οι αλλοδαποί φοιτητές που μετακινούνται προς το Τμήμα;

Και εδώ δραστηριοποιείται το συμβουλευτικό κέντρο (για το μικρό ούτως ή άλλως αριθμό αλλοδαπών φοιτητών).

7.3. Υποδομές πάσης φύσεως που χρησιμοποιεί το Τμήμα.

Επάρκεια και ποιότητα των τεκμηρίων της βιβλιοθήκης.

Οριακά επαρκή αν και ποιοτικά, λόγω των προβλημάτων χώρου. Ο μηχανισμός που λύνει το συγκεκριμένο πρόβλημα είναι η σύνδεση με το HEALLINK, Την τόσο αναγκαία ωστόσο αυτή σύνδεση η ελληνική πολιτεία δεν χρηματοδοτεί πλέον, δημιουργώντας μεγάλο πρόβλημα σε ερευνητικές αλλά και διδακτικές δραστηριότητες.

Επάρκεια και ποιότητα κοινόχρηστου τεχνικού εξοπλισμού.

Ανεπαρκής και συχνά προβληματικός, εξαιτίας της εξοντωτικής χρήσης.

Επάρκεια και ποιότητα χώρων και εξοπλισμού σπουδαστηρίων. Επάρκεια και ποιότητα γραφείων διδασκόντων. Επάρκεια και ποιότητα χώρων Γραμματείας Τμήματος και Τομέων. Επάρκεια και ποιότητα χώρων συνεδριάσεων. Επάρκεια και ποιότητα άλλων χώρων (διδασκαλεία, πειραματικά σχολεία, μουσεία, αρχεία, αγροκτήματα, εκθεσιακοί χώροι κλπ).

Επάρκεια και ποιότητα χώρων γενικώς από οριακή έως απαράδεκτη.

Επάρκεια και ποιότητα υποδομών ΑΜΕΑ.

Από οριακή έως απαράδεκτη. Ιδιαίτερα για το ζήτημα αυτό το Τμήμα έχει επανειλημμένα διατυπώσει προτάσεις και για το Τμήμα και για το Ίδρυμα. Κάποιες απ' αυτές εισακούστηκαν, κάποιες άλλες όχι. Κάποιες τέλος δείχνουν αδύνατο να εφαρμοστούν στις υπάρχουσες κτιριακές υποδομές.

Πώς εξασφαλίζεται η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας σε υποδομές και εξοπλισμό του Ιδρύματος;

Την ενημέρωση την αναλαμβάνει κεντρικά το ΕΚΠΑ. Την πρόσβαση την αποφασίζουν τα μέλη του προσωπικού ατομικά. Πρόβλημα εμφανίζεται στην πρόσβαση σε υποδομές και εξοπλισμό που υπάρχουν στην Πανεπιστημιούπολη.

Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών από τις διάφορες υπηρεσίες του Τμήματος (πλην εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου). Ποιες από τις λειτουργίες του Τμήματος υποστηρίζονται από ΤΠΕ; Ποιες από αυτές και πόσο χρησιμοποιούνται από τις διοικητικές υπηρεσίες, τους φοιτητές και το ακαδημαϊκό προσωπικό του Τμήματος;

Γίνεται εξαντλητική αξιοποίηση (μηχανοργάνωση Γραμματείας, δημοσιοποίηση δραστηριοτήτων κλπ).

Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διαθέτουν ιστοσελίδα στο διαδίκτυο;

Λιγότερα από το 1/3 διαθέτουν προσωπική ιστοσελίδα. Ωστόσο στην ιστοσελίδα του Τμήματος, παρέχονται επαρκείς πληροφορίες για τους διδάσκοντες (δημοσιεύσεις, σπουδές, ερευνητικές δραστηριότητες κ.ά.).

Πόσο συχνά ανανεώνεται ο ιστότοπος του Τμήματος στο διαδίκτυο;

Μία ή δύο φορές το χρόνο, λόγω έλλειψης προσωπικού (δουλειά που ανατίθεται σε ιδιώτη).

7.4. Διαφάνεια και αποτελεσματικότητα στη χρήση υποδομών και εξοπλισμού.

Γίνεται ορθολογική χρήση των διαθέσιμων υποδομών του Τμήματος; Πώς διασφαλίζεται; Γίνεται ορθολογική χρήση του διαθέσιμου εξοπλισμού του Τμήματος; Πώς διασφαλίζεται; Διαφάνεια και αποτελεσματικότητα στη διαχείριση οικονομικών πόρων.

Γίνεται ορθολογική και εξαντλητική χρήση υποδομών, εξοπλισμού και πόρων, χωρίς να υπάρχει κάποιος μηχανισμός που να το εξασφαλίζει (φροντίζει και γι' αυτό η ΓΣ). Αυτό δεν απαιτεί ιδιαίτερη προσπάθεια, γιατί σε ένα μικρό και φτωχό Τμήμα η διαχείριση μέσων και πόρων είναι αδύνατον να μην είναι διαφανής και ορθολογική.

Προβλέπεται διαδικασία σύνταξης και εκτέλεσης προϋπολογισμού του Τμήματος; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται; Προβλέπεται διαδικασία κατανομής πόρων; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται; Προβλέπεται διαδικασία απολογισμού; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται;

Ναι. Όλα τα παραπάνω ελέγχονται από τη ΓΣ και εφαρμόζονται απαρέγκλιτα και αποτελεσματικά.

8. Συμπεράσματα και προοπτικές

Το ΤΕΑΠΗ είναι ένα Πανεπιστημιακό Τμήμα με εξαιρετικό και καινοτόμο διδακτικό και επιστημονικό έργο εθνικής και διεθνούς αναγνώρισης. Ένα Τμήμα που επιμένει να λειτουργεί με την ουσιαστική συμμετοχή των φοιτητών του σε κοινωνικά ευαίσθητες κατευθύνσεις. Ένα Τμήμα που ενδιαφέρεται (εξαιτίας και του αντικειμένου του) για το συνολικό ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, για την «κρίση» του οποίου διαθέτει και αναλύσεις και προτάσεις. Οι παραπάνω «βαριές» καταληκτικές προτάσεις διατυπώνονται με πλήρη γνώση των συνεπειών τους και τεκμηριώνονται στις σχετικές παραγράφους της έκθεσης ΕΑ που προηγήθηκαν.

Τα προβλήματα του ΤΕΑΠΗ είναι κυρίως οργανωτικά και προκύπτουν από την ένταση που υπάρχει ανάμεσα στους στόχους του και τις υποδομές του. Μια ένταση που το προσωπικό αρνείται συνειδητά να τη διαχειριστεί είτε με «εκπτώσεις» στους στόχους του, είτε με παραβίαση των ακαδημαϊκών του αρχών· παραβίαση που στο ελληνικό πελατειακό δημόσιο σύστημα ίσως να εξασφάλιζε προσωπικό, υποδομές και πόρους.

Το ΤΕΑΠΗ δεσμεύεται να προχωρήσει στη λύση των οργανωτικών του προβλημάτων με βάση τα παρακάτω βήματα:

Άμεσα:

- Ένταση των θεσμικά «ακέραιων» προσπαθειών μας για την πρόσληψη προσωπικού (τουλάχιστον 10 μελών ΔΕΠ, 5 μελών ΕΕΔΙΠ και 6 μελών ΕΤΕΠ), εξασφάλιση χώρων, υποδομών και πόρων, καθώς και την αναβάθμιση της ποιότητας των υποδομών και των μέσων.
- Σύσταση επιτροπής Διδακτορικών Σπουδών για την οργάνωση και υποστήριξη των σπουδών αυτών σε παραγωγικότερες κατευθύνσεις.
- Σύνταξη έκθεσης που περιγράφει την εξέλιξη της επιστημονικής παραγωγής του Τμήματος και τις σχέσεις της με κοινωνικές, διδακτικές και θεσμικές μεταβλητές.
- Δημιουργία Τομέων.

Λιγότερο άμεσα:

- Σύνταξη έκθεσης που να παρουσιάζει συγκριτικά μοντέλα αξιολόγησης πανεπιστημιακών μονάδων και να αναλύει το μοντέλο που προτείνει η ΑΔΙΠ (και ακολουθούμε εν μέρη στην παρούσα έκθεση).
- Σύνταξη έκθεσης που περιγράφει τρόπους αξιολόγησης προγραμμάτων σπουδών και να αναλύει το ΠΠΣ του Τμήματός μας.
- Μελέτη των επιπτώσεων στο ΠΠΣ και τη λειτουργία του Τμήματος από την καθιέρωση της διπλωματικής εργασίας ως υποχρεωτικής.

9. Πίνακες (η σελίδα αυτή είναι κενή)

Πίνακας 9.1.1. Μαθήματα Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

ΜΑΘΗΜΑ	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό / Κατ'επιλογήν	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι) *	Διαλέξεις**
(101) (1001) Εισαγωγή στις επιστήμες της Αγωγής	www.ecd.uoa.gr	37	Β. Τσάφος	Υποχρεωτικό		
(102) (11Κ2) Εκπαίδευση παιδιών μεταναστών και μειονοτήτων: ταυτότητες και Κοινωνικές ιεραρχήσεις	"	37	Α. Ανδρούσου, Ν. Ασκούνη	Επιλογής		
(103) (1109) Ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της σχολικής επίδοσης	"	38	Τ. Βαρνάβα - Σκούρα	Επιλογής		
(104) (1202) Προγραμματισμός και διδασκαλία	"	38	Κ. Χρυσαιφίδης	Επιλογής		
(105) (1203) Διδακτική πράξη: μέθοδος παρατήρησης, ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	"	38	Α. Ανδρούσου	Επιλογής		
(107) (1209) Εγγραμματισμός και παιδαγωγικές πρακτικές στην πρώιμη παιδική ηλικία	"	39	Τ. Βαρνάβα – Σκούρα	Επιλογής		
(108) (1401) Παιδαγωγική της ένταξης	"	39	Α. Ζώνιου – Σιδέρη	Επιλογής		
(109) 1402) Εισαγωγή στην ειδική αγωγή	"	40	Α. Ζώνιου-Σιδέρη, Ε.Ντεροπούλου	Υποχρεωτικό		
(111) (1406) Εκπαίδευση παιδιών με αισθητηριακές διαταραχές (κώφωση, τύφλωση) (σεμινάριο)	"	40	Α. Ζώνιου – Σιδέρη	Επιλογής		
(119) (1408) Ο προφορικός και γραπτός λόγος στην αναπηρία	"	41	Ε. Ντεροπούλου	Επιλογής		
(120) (1409)Οικογένειες παιδιών με αναπηρία και σχολείο (σεμινάριο)	"	41	Ε. Ντεροπούλου	Επιλογής		
(112) (5201) Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση	"	41	Ε. Φλογαίτη	Υποχρεωτικό		

(113) (5202) Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές στην περιβαλλοντική εκπαίδευση (σεμινάριο)	"	42	Ε. Φλογαίτη	Επιλογής		
(121) (5208)Θεωρητικά και πρακτικά ζητήματα στην περιβαλλοντική εκπαίδευση	"	42	Ε. Φλογαίτη	Επιλογής		
(116) ((1110) Σχεδιασμός, οργάνωση και διαχείριση περιβαλλόντων μάθησης στην πρώτη σχολική ηλικία (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	www.ecd.uoa.gr	42	Χ. Δαφέρμου	Επιλογής		
(117) (5207) Αγωγή υγείας	"	43	Κ. Αθανασίου	Επιλογής		
(118) (1111) Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού (σεμινάριο 40 ατόμων) (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	"	43	Α. Ανδρούσου	Επιλογής		
(122) (1112) Ο εκπαιδευτικός ερευνητής	"	44	Β. Τσάφος	Επιλογής		
(201) (2001) Εισαγωγή στην ψυχολογία	"	45	Ρ. Παπαδοπούλου, Λ. Αναγνωστάκη	Υποχρεωτικό		
(202) (2002) Ανάπτυξη του παιδιού	"	45	Ρ. Παπαδοπούλου, Δ. Παπούδη	Υποχρεωτικό		
(203) (2103) Συναισθηματική ανάπτυξη με έμφαση στις ψυχολογικές διεργασίες κατά τη βρεφική και νηπιακή ηλικία	"	45	Διδάσκων με σύμβαση Π.Δ. 407/80	Επιλογής		
(204) (2104) Ανάπτυξη του λόγου	"	45	Δ. Κατή	Υποχρεωτικό		
(205) (2107) Γνωστική ανάπτυξη του παιδιού και του εφήβου: η θεωρία του Jean Piaget	"	46	Μ. Σεμιτέκολου	Επιλογής		
(206) (2108) Παιχνίδι: ο ρόλος του στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη (σεμινάριο) (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	"	46	Ρ. Παπαδοπούλου	Επιλογής		
(207) (2201) Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία	"	46	Ε. Κούρτη	Επιλογής		
(208) (2204) Κοινωνιολογικές και	"	47		Επιλογής		

ψυχολογικές θεωρίες για την οικογένεια (σεμινάριο) (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)					
(210) (2207) Μέσα μαζικής επικοινωνίας και παιδί	“	47	Ε. Κούρτη	Επιλογής	
(211) (2303) Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής ηλικίας	“	48	Δ. Παπούδη	Υποχρεωτικό	
(212) (2305) Θεωρίες προσωπικότητας (σεμινάριο) (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	“	48	Ο. Πανοπούλου - Μαράτου	Επιλογής	
(213) (2402) Συμβουλευτική ψυχολογία (214) (2403) Εφαρμοσμένη συμβουλευτική ψυχολογία (σεμινάριο)	www.ecd.uoa.gr	48	Μ.Μαλικιώση – Λοϊζου	Επιλογής	
(215) (2401) Ψυχολογία της εκπαίδευσης (Δεν θα διδαχθεί το ακαδ. έτος 2008-2009)	“	49		Επιλογής	
(216) (2109) Θεωρίες γνωστικής ανάπτυξης	“	49	Ρ. Παπαδοπούλου	Επιλογής	
(217) (2110) Η κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού (σεμινάριο)	“	49	Δ. Παπούδη	Επιλογής	
(218) (2209) Θέματα επικοινωνίας (301) (3001) Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία	“	50	Ε. Κούρτη	Επιλογής	
(302) (3101) Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: κοινωνιολογική ανάλυση της ελληνικής εκπαίδευσης (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	“	51	Δ. Μακρυνιώτη, Μ. Λεοντσίνη	Υποχρεωτικό	
(303) (3103) Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας	“	52	Γ. Κοντογιαννοπούλου - Πολυδωρίδη	Επιλογής	
(304) (3114) Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας	“	52	Διδάσκων με σύμβαση Π.Δ. 407/80	Επιλογής	
	“	52	Δ. Μακρυνιώτη	Επιλογής	

(306) (3119) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης	“	52	Ν. Ασκούνη, διδάσκων με σύμβαση Π.Δ. 407/80	Υποχρεωτικό		
(307) (3120) Σεμινάριο κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης με θέμα «Εκπαιδευτικοί και κοινωνικές ανισότητες»	“	53	Ν. Ασκούνη	Επιλογής		
(308) (3121) Ζητήματα κοινωνικής θεωρίας (σεμινάριο)	“	54	Δ. Μακρυνιώτη	Επιλογής		
(309) (3203) Εκπαίδευση και κοινωνικά δικαιώματα στην Ευρώπη	“	54	Ε. Ζαμπέτα	Επιλογής		
(310) (3301) Κράτος και εκπαίδευση	“	54	Ε. Ζαμπέτα	Επιλογής		
(311) (3302) Εκπαιδευτική πολιτική (με έμφαση στην πολιτική για την εκπαίδευση της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη)	“	55	Ε. Ζαμπέτα	Επιλογής		
(312) (3307) Εκπαιδευτική πολιτική: κοινωνιολογική ανάλυση της εκπαιδευτικής πολιτικής (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	“	55	Γ. Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη	Επιλογής		
(313) (7511) Θεωρίες κοινωνικού φύλου	www.ecd.uoa.gr	56	Μ. Λεοντσίνη	Επιλογής		
(314) (3313) Φύλο, πολιτισμικές πρακτικές και εκπαίδευση (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	“	56	Μ. Λεοντσίνη	Επιλογής		
(401) (4002) Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, με έμφαση στις επιστήμες της αγωγής	“	57	Ε. Κούρτη, Ε. Παπασταθόπουλος, Γ. Παπαδιαμαντάκη	Υποχρεωτικό		
(403) (4201) Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: στατιστική	“	58	Β. Γιαλαμάς	Υποχρεωτικό		
(404) (4207) Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στην ψυχολογία με έμφαση στην παρατήρηση (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	“	58	Μ. Σεμιτέκολου	Επιλογής		
(501) (5102) Εξέλιξη των ιδεών στις φυσικές επιστήμες	“	59	Β. Τσελφές	Επιλογής		

(502) (5103) Έννοιες φυσικών επιστημών	''	59	Β. Τσελφές	Επιλογής	
(503) (5104) Κατασκευή εννοιών στις φυσικές επιστήμες	''	59	Β. Τσελφές, Γ. Φασουλόπουλος	Επιλογής	
(504) (5105) Λογικο-μαθηματικές σχέσεις και αριθμητικές έννοιες στην προσχολική εκπαίδευση	''	60	Δ. Χασάπης	Επιλογής	
(509) (5108) Θέματα ιστορίας και φιλοσοφίας των μαθηματικών	''	60	Δ. Χασάπης	Επιλογής	
(510) (5109) Χωρικές σχέσεις και γεωμετρικές έννοιες στην προσχολική εκπαίδευση	''	60	Δ. Χασάπης	Επιλογής	
(511) (5110) Υλικά και δραστηριότητες διδασκαλίας μαθηματικών	''	60	Δ. Χασάπης	Επιλογής	
(5Κ1) (51Κ1) Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής (εργαστήριο) (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	''	61	Β. Τσελφές, Α. Παρούση	Επιλογής	
(505) (Ν102) Εισαγωγή στην πληροφορική	''	62	Β. Γιαλαμάς, Δ. Μάνεσης	Επιλογής	
(506) (Ν101) Εισαγωγή στη χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση	''	62	Κ. Νικολοπούλου	Επιλογής	
(508) (5107) Εισαγωγή στις βιολογικές επιστήμες	''	62	Κ. Αθανασίου	Υποχρεωτικό	
(507) (5106) Διδακτική της βιολογίας και θέματα βιοηθικής	''	63	Κ. Αθανασίου	Επιλογής	
(601) (6102) Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής	''	64	Ν. Τσαφταρίδης	Επιλογής	
(602) (6105) Κατασκευές μουσικών οργάνων	''	65	Ν. Τσαφταρίδης	Επιλογής	
(603) (6106) Μουσική και κινητική αγωγή: εφαρμογές στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία	www.ecd.uoa.gr	65	Ν. Τσαφταρίδης	Επιλογής	
(604) (6110) Δημιουργικές μουσικές δραστηριότητες: Η χρήση μικρών μελωδικών οργάνων	''	65	Π. Κανελλόπουλος (ανάθεση)	Επιλογής	
(605) (6111) Κατασκευή μουσικών	''	66	Ν. Τσαφταρίδης	Επιλογής	

οργάνων και μουσικά ιδιώματα (σεμινάριο)					
(606) (6112) Κρουστά μουσικά όργανα και ηχογόνες πηγές. Μια παιδαγωγική προσέγγιση της μουσικής (Δεν θα διδαχθεί το ακαδ. έτος 2008-2009)	“	66	N. Τσαφαριδής	Επιλογής	
(607) (6201) Διδακτική των εικαστικών τεχνών	“	66	Ο. Κούβου	Επιλογής	
(608) (6203) Εικαστικό εργαστήριο	“	67	Ο. Κούβου, Χ. Ντεπιάν	Επιλογής	
(609) (6204) Εφαρμογές στη διδακτική των εικαστικών τεχνών	“	67	Ο. Κούβου, Χ. Ντεπιάν	Επιλογής	
(610) (6207) Ιστορία των εικαστικών τεχνών	“	67	Ο. Κούβου	Επιλογής	
(618) (6208) Παιδικό ιχνογράφημα	“	68	Ο. Κούβου	Επιλογής	
(611) (6302) Εισαγωγή στο κουκλοθέατρο	“	68	A. Παρούση	Επιλογής	
(612) (6306) Κουκλοθέατρο και αυτοσχεδιασμοί	“	68	A. Παρούση	Επιλογής	
(613) (6309) Παιδαγωγικές προσεγγίσεις σ' ένα συνθετικό θέατρο, κούκλα-φιγούρα-αντικείμενο (Δεν θα διδαχθεί το ακαδ. έτος 2008-2009)	“	69	A. Παρούση	Επιλογής	
(614) (6310) Σύγχρονες και παραδοσιακές όψεις του θεάτρου σκιών, παιδαγωγικές εφαρμογές (Δεν θα διδαχθεί το ακαδ. έτος 2008-2009)	“	69	A. Παρούση	Επιλογής	
(615) (6311) Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας με την αξιοποίηση του δράματος και του θεάτρου	“	69	Π. Τζαμαργιάς	Επιλογής	
(616) (6312) Εισαγωγή στους κώδικες του θεάτρου. Θεωρία και πράξη (σεμινάριο)	“	69	Π. Τζαμαργιάς	Επιλογής	
(6Κ1) (63Κ1) Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής (εργαστήριο) (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-	“	70	B. Τσελφές, A. Παρούση	Επιλογής	

2009)					
(617) (N105) Εισαγωγή στη χρήση φωτογραφίας	''	70	Χ. Ντεπιάν	Επιλογής	
(704) (7204) Εισαγωγή στην παιδική λογοτεχνία	www.ecd.uoa.gr	71	Α. Γιαννικοπούλου	Υποχρεωτικό	
(706) (7207) Διδακτική της λογοτεχνίας στην προσχολική εκπαίδευση (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	''	72	Α. Γιαννικοπούλου	Επιλογής	
(707) (7301) Ελληνική ιστορία, 19 ^{ος} αιώνας	''	72	Φ. Ασημακοπούλου	Υποχρεωτικό	
(711) (7302) Ελληνική ιστορία, 20 ^{ος} αιώνας	''	73	Φ. Ασημακοπούλου	Επιλογής	
(708) (7309) Ιστορία της εκπαίδευσης	''	73	Φ. Ασημακοπούλου	Επιλογής	
(709) (7404) Γλώσσα, κοινωνία και νόηση	''	74	Μ. Κονδύλη, Δ. Κατή	Υποχρεωτικό	
(710) (7405) Γραπτός λόγος, κοινωνία και νόηση (Δεν θα διδαχθεί το ακαδ. έτος 2008-2009)	''	74	Δ. Κατή	Επιλογής	
(714) ((7407) Διγλωσσία και εκπαίδευση (Δεν θα διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	''	74	Διδάσκων με σύμβαση Π.Δ.407/80	Επιλογής	
(801) (8101) Αγγλική Γλώσσα I	''	75	Λ. Τσαρνά	Επιλογής (χωρίς δ.μ.)	
(802) (8106) Αγγλική Γλώσσα II	''	75	Λ. Τσαρνά	Επιλογής	
(803) (8107) Επιστημονική ορολογία και κείμενα I	''	76	Λ. Τσαρνά	Επιλογής	
(804) (8108) Επιστημονική ορολογία και κείμενα II	''	76	Λ. Τσαρνά	Επιλογής	
(906) (9006) Παρατήρηση στο νηπιαγωγείο – Ανάλυση και κατανόηση του πλαισίου της τάξης	''	76	Χ. Δαφέρμου, Β. Τσάφος	Υποχρεωτικό	
(901) (9001) Παιδαγωγική της διδασκαλίας I – Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική	''	77	Χ. Δαφέρμου	Υποχρεωτικό	
(902) (9002) Παιδαγωγική της διδασκαλίας II – Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική	''	78	Χ. Δαφέρμου	Υποχρεωτικό	

(903) (9003) Παιδαγωγική της διδασκαλίας III – Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική	“	78	Κ. Χρυσσαφίδης	Υποχρεωτικό		
(904) (9004) Παιδαγωγική της διδασκαλίας IV – Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική	“	79	Κ. Χρυσσαφίδης	Υποχρεωτικό		
(ΘΕ1) (ΘΕ1) Διαπολιτισμική εκπαίδευση	“	80	Α. Ανδρούσου	Επιλογής		
(ΘΕ2) (ΘΕ2) Φύλο, σώμα, ετερότητες	“	80	Μ. Λεοντσίνη, Δ. Μακρυνιώτη	Επιλογής		
(ΘΕ3) (ΘΕ3) Περιβαλλοντική εκπαίδευση	“	80	Ε. Φλογαίτη	Επιλογής		
(ΘΕ4) (ΘΕ4) Παιδί και παιχνίδι	“	81	Ρ. Παπαδοπούλου, (συνεργασία Α. Ανδρούσου, Μ. Κανατσούλη)	Επιλογής		
(ΘΕ6) (ΘΕ6) Κοινωνικές ανισότητες και εκπαίδευση	“	81	Ν. Ασκούνη	Επιλογής		
11. (ΠΕ1) (110) Προαιρετική Πτυχιακή Εργασία	www.ecd.uoa.gr	81	Μέλη ΔΕΠ	Επιλογής		
12. Προαιρετικό μάθημα από άλλο τμήμα του ΕΚΠΑ	“	83		Επιλογής		
13. Άλλη ξένη γλώσσα	“	83		-----		

* Τα περισσότερα μαθήματα αξιολογούνται ως «μαθήματα» από το διδάσκοντα, στη λογική της ανίχνευσης δυσλειτουργιών στις σχέσεις διδασκόντων-φοιτητών, όπως αυτές επηρεάζονται από το περιεχόμενο, τους στόχους, τις διδακτικές μεθόδους και άλλες μεταβλητές (δες σχετικά κείμενα στην αξιολόγηση του «διδασκτικού έργου»).

** Τα περισσότερα μαθήματα διδάσκονται με συνδυασμό διδακτικών προσεγγίσεων (δες σχετικά κείμενα στην αξιολόγηση του «διδασκτικού έργου»).

Πίνακας 9.1.2. Μαθήματα Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Μάθημα	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες / ECTS	Υπόβαθρου (Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)*	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)**	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις***	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων Ναι/Όχι****	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
(101) Εισαγωγή στις επιστήμες της Αγωγής	2 Συγγράμματα	39	3/5			357	265		Κανονική: 228 Επαν/κή: 50
(102) Εκπαίδευση παιδιών μεταναστών και μειονοτήτων: ταυτότητες και Κοινωνικές ιεραρχήσεις	2 Συγγράμματα	39	3/5			46	21		Κανονική: 15 Επαν/κή: 4
(103) Ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της σχολικής επίδοσης	2 Συγγράμματα	39	3/5			133	54		Κανονική: 22 Επαν/κή: 14
(104) Προγραμματισμός και διδασκαλία	2 Συγγράμματα	39	3/5			253	195		Κανονική: 189 Επαν/κή: 7
(105) Διδακτική πράξη: μέθοδος παρατήρησης, ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	-----	----	3/5			-----	-----		-----

(107) Εγγραμματισμός και παιδαγωγικές πρακτικές στην πρώιμη παιδική ηλικία	2 Συγγράμματα	39	3/5			75	30		Κανονική: 10 Επαν/κή: 2
(108) Παιδαγωγική της ένταξης	3 Συγγράμματα	39	3/5			331	268		Κανονική: 263 Επαν/κή: 29
(109) Εισαγωγή στην ειδική αγωγή	2 Συγγράμματα	39	3/5			520	447		Κανονική: 399 Επαν/κή: 53
(111) Εκπαίδευση παιδιών με αισθητηριακές διαταραχές (κώφωση, τύφλωση) (σεμινάριο)	4 Συγγράμματα	39	3/5			37	23		Κανονική: 23 Επαν/κή: 0
(119) Ο προφορικός και γραπτός λόγος στην αναπηρία	2 Συγγράμματα	39	3/5			173	29		Κανονική: 40 Επαν/κή: 14
(120) Οικογένειες παιδιών με αναπηρία και σχολείο (σεμινάριο)	3 Συγγράμματα	39	3/5			112	77		Κανονική: 70 Επαν/κή: 7
(112) Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση	2 Συγγράμματα	39	3/5			361	295		Κανονική: 248 Επαν/κή: 63
(113) Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές στην περιβαλλοντική εκπαίδευση (σεμινάριο)	2 Συγγράμματα	39	3/5			47	36		Κανονική: 32 Επαν/κή: 4
(121) Θεωρητικά και πρακτικά ζητήματα στην περιβαλλοντική εκπαίδευση	2 Συγγράμματα	39	3/5			67	33		Κανονική: 31 Επαν/κή: 1

(116) Σχεδιασμός, οργάνωση και διαχείριση περιβαλλόντων μάθησης στην πρώτη σχολική ηλικία (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	-----	----	3/5			-----			-----
(117) Αγωγή υγείας	2 Συγγράμματα		3/5			392	346		Κανονική: 282 Επαν/κή: 41
(118) Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού (σεμινάριο 40 ατόμων) (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	-----	----	3/5			-----			-----
(122) Ο εκπαιδευτικός ερευνητής	2 Συγγράμματα	39	3/5			79	23		Κανονική: 23 Επαν/κή: 0
(201) Εισαγωγή στην ψυχολογία	2 Συγγράμματα	39	3/5			364	273		Κανονική: 135 Επαν/κή: 98
(202) Ανάπτυξη του παιδιού	2 Συγγράμματα	39				298	238		Κανονική: 203 Επαν/κή: 43
(203) Συναισθηματική ανάπτυξη με έμφαση στις ψυχολογικές διεργασίες κατά τη βρεφική και νηπιακή ηλικία	1 Συγγραμματα	39	3/5			121	75		Κανονική: 43 Επαν/κή: 17
(204) Ανάπτυξη του λόγου	3 Συγγράμματα	39	3/5			398	328		Κανονική: 227 Επαν/κή: 64
(205) Γνωστική ανάπτυξη του	2 Συγγράμματα	39	3/5			414	285		Κανονική: 198 Επαν/κή: 58

παιδιού και του εφήβου: η θεωρία του Jean Piaget								
(206) Παιχνίδι: ο ρόλος του στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη (σεμινάριο) (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	-----	---	3/5			-----		-----
(207) Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία (208) Κοινωνιολογικές και ψυχολογικές θεωρίες για την οικογένεια (σεμινάριο) (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	3 Συγγράμματα	39	3/5			94	50	Κανονική: 37 Επαν/κή: 5
(210) Μέσα μαζικής επικοινωνίας και παιδί	2 Συγγράμματα	39	3/5			127	83	Κανονική: 48 Επαν/κή: 12
(211) Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής ηλικίας	2 Συγγράμματα	39	3/5			262	239	Κανονική: 211 Επαν/κή: 28
(212) Θεωρίες προσωπικότητας (σεμινάριο) (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	-----	---	3/5			-----		-----
(213) Συμβουλευτική	2 Συγγράμματα	39	3/5			160	89	Κανονική: 37 Επαν/κή: 39

ψυχολογία									
(214) Εφαρμοσμένη συμβουλευτική ψυχολογία (σεμινάριο)	2 Συγγράμματα	39	3/53			27			Κανονική: 23 Επαν/κή: 0
(215) Ψυχολογία της εκπαίδευσης (Δεν θα διδαχθεί το ακαδ. έτος 2008-2009)	-----	---	3/5			-----			-----
(216) Θεωρίες γνωστικής ανάπτυξης	2 Συγγράμματα	39	3/5			173	103		Κανονική: 78 Επαν/κή: 20
(217) Η κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού (σεμινάριο)	2 Συγγράμματα	39	3/5			41	21		Κανονική: 21 Επαν/κή: 0
(218) Θέματα επικοινωνίας	4 Συγγράμματα	39	3/5			52	20		Κανονική: 28 Επαν/κή: 0
(301) Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία	2 Συγγράμματα	39	3/5			376	300		Κανονική: 205 Επαν/κή: 44
(302) Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: κοινωνιολογική ανάλυση της ελληνικής εκπαίδευσης (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	-----	---	3/5			-----			-----
(303) Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής	2 Συγγράμματα	39	3/5			160	95		Κανονική: 48 Επαν/κή: 30

διαδικασίας (304) Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας	2 Συγγράμματα	39	3/5			97	69		Κανονική: 44 Επαν/κή: 6
(306) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης	2 Συγγράμματα	39	3/5			398	268		Κανονική: 190 Επαν/κή: 82
(307) Σεμινάριο κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης με θέμα «Εκπαιδευτικοί και κοινωνικές ανισότητες»	2 Συγγράμματα	39	3/5			13	5		Κανονική: 5 Επαν/κή: 2
(308) Ζητήματα κοινωνικής θεωρίας (σεμινάριο)	2 Συγγράμματα	39	3/5			14	4		Κανονική: 4 Επαν/κή: 1
(309) Εκπαίδευση και κοινωνικά δικαιώματα στην Ευρώπη	2 Συγγράμματα	39	3/5			306	252		Κανονική: 147 Επαν/κή: 42
(310) Κράτος και εκπαίδευση	2 Συγγράμματα	39	3/5			198	154		Κανονική: 110 Επαν/κή: 17
(311) Εκπαιδευτική πολιτική (με έμφαση στην πολιτική για την εκπαίδευση της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη)	2 Συγγράμματα	39	3/5			334	246		Κανονική: 224 Επαν/κή: 45
(312) Εκπαιδευτική πολιτική: κοινωνιολογική	-----	----	3/5			-----			-----

ανάλυση της εκπαιδευτικής πολιτικής (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)									
(313) Θεωρίες κοινωνικού φύλου	2 Συγγράμματα	39	3/5			169	100		Κανονική: 61 Επαν/κή: 24
(314) Φύλο, πολιτισμικές πρακτικές και εκπαίδευση (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	-----	39	3/5			-----			-----
(401) Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, με έμφαση στις επιστήμες της αγωγής	3 Συγγράμματα	39	3/5			173 (στο χειμερινό) 257(στο εαρινό)	91 (στο χειμερινό) 186(στο εαρινό)		Κανονική στο Χειμερινό:61 Κανονική στο εαρινο: 153 Επαν/κή: 53
(403) Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: στατιστική	2 Συγγράμματα	39	3/5			350	291		Κανονική: 188 Επαν/κή: 50
(404) Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στην ψυχολογία με έμφαση στην παρατήρηση (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	-----		3/5			-----	-----		-----
(501) Εξέλιξη των ιδεών στις φυσικές	2 Συγγράμματα	39	3/5			116	51		Κανονική: 51 Επαν/κή: 5

επιστήμες								
(502) Έννοιες φυσικών επιστημών	2 Συγγράμματα	39	3/5			303	261	Κανονική: 251 Επαν/κή: 19
(503) Κατασκευή εννοιών στις φυσικές επιστήμες	2 Συγγράμματα	39	3/5			53	50	Κανονική: 50 Επαν/κή: 0
(504) Λογικο-μαθηματικές σχέσεις και αριθμητικές έννοιες στην προσχολική εκπαίδευση	2 Συγγράμματα	39	3/5			218	171	Κανονική: 142 Επαν/κή: 14
(509) Θέματα ιστορίας και φιλοσοφίας των μαθηματικών		39	3/5			194	159	Κανονική: 140 Επαν/κή: 6
(510) Χωρικές σχέσεις και γεωμετρικές έννοιες στην προσχολική εκπαίδευση	2 Συγγράμματα	39	3/5			393	322	Κανονική: 277 Επαν/κή: 15
(511) Υλικά και δραστηριότητες διδασκαλίας μαθηματικών		39	3/5			362	316	Κανονική: 278 Επαν/κή: 9

(5K1) Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής (εργαστήριο) (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	-----	39	3/5			-----			-----
(505) Εισαγωγή στην πληροφορική	2 Συγγράμματα	39	3/5			129	114		Κανονική: 111 Επαν/κή: 2
(506) Εισαγωγή στη χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση	2 Συγγράμματα	39	3/5			172	129		Κανονική: 120 Επαν/κή: 13
(508) Εισαγωγή στις βιολογικές επιστήμες	2 Συγγράμματα	39	3/5			490	383		Κανονική: 337 Επαν/κή: 86
(507) Διδακτική της βιολογίας και θέματα βιοηθικής	2 Συγγράμματα	39	3/5			96	43		Κανονική: 42 Επαν/κή: 4

(601) Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής Κανονική: Επαν/κή:	3 Συγγράμματα	39	3/5			274	243		Κανονική: 227 Επαν/κή: 22
(602) Κατασκευές μουσικών οργάνων	2 Συγγράμματα	39	3/5			121	88		Κανονική: 88 Επαν/κή: 7
(603) Μουσική και κινητική αγωγή: εφαρμογές στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία	3 Συγγράμματα	39	3/5			197	149		Κανονική: 147 Επαν/κή: 2
(604) Δημιουργικές μουσικές δραστηριότητες: Η χρήση μικρών μελωδικών οργάνων	2 Συγγράμματα	39	3/5			47	39		Κανονική: 40 Επαν/κή: 0
(605) Κατασκευή μουσικών οργάνων και μουσικά ιδιώματα (σεμινάριο)	2 Συγγράμματα	39	3/5			32	25		Κανονική: 22 Επαν/κή: 4

(606) Κρουστά μουσικά όργανα και ηχογόνες πηγές. Μια παιδαγωγική προσέγγιση της μουσικής (Δεν θα διδαχθεί το ακαδ. έτος 2008-2009)		----	3/5			-----			-----
(607) Διδακτική των εικαστικών τεχνών	2 Συγγράμματα	39	3/5			209	141		Κανονική: 154 Επαν/κή: 18
(608) Εικαστικό εργαστήρι		39	3/5			73	46		Κανονική: 64 Επαν/κή: 4
(609) Εφαρμογές στη διδακτική των εικαστικών τεχνών	2 Συγγράμματα	39	3/5			76	68		Κανονική: 67 Επαν/κή: 4
(610) Ιστορία των εικαστικών τεχνών	2 Συγγράμματα	39	3/5			348	273		Κανονική: 217 Επαν/κή: 29

(618) Παιδικό ιχνογράφημα	2 Συγγράμματα	39	3/5			20	15		Κανονική: 15 Επαν/κή: 0
(611) Εισαγωγή στο κουκλοθέατρο	3 Συγγράμματα	39	3/5			272	237		Κανονική: 236 Επαν/κή: 12
(612) Κουκλοθέατρο και αυτοσχεδιασμοί	3 Συγγράμματα	39	3/5			86	63		Κανονική: 64 Επαν/κή: 5
(613) Παιδαγωγικές προσεγγίσεις σ' ένα συνθετικό θέατρο, κούκλα- φιγούρα- αντικείμενο (Δεν θα διδαχθεί το ακαδ. έτος 2008-2009)	-----	----	3/5			-----	-----		-----

(614) Σύγχρονες και παραδοσιακές όψεις του θεάτρου σκιών, παιδαγωγικές εφαρμογές (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	-----	----	3/5			-----	-----		
(615) Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας με την αξιοποίηση του δράματος και του θεάτρου	2 Συγγράμματα	39	3/5			78	57		Κανονική: 57 Επαν/κή: 4
(616) Εισαγωγή στους κώδικες του θεάτρου. Θεωρία και πράξη (σεμινάριο)	2 Συγγράμματα	39	3/5			42	40		Κανονική: 40 Επαν/κή: 0
(6Κ1) Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής (εργαστήριο) (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)		39	3/5			-----			-----
(617) Εισαγωγή στη χρήση φωτογραφίας	2 Συγγράμματα	39	3/5			320	254		Κανονική: 248 Επαν/κή: 26

(704) Εισαγωγή στην παιδική λογοτεχνία	2 Συγγράμματα	39	3/5			339	297		Κανονική: 255 Επαν/κή: 26
(706) Διδακτική της λογοτεχνίας στην προσχολική εκπαίδευση (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)		39	3/5				-----		-----
(707) Ελληνική ιστορία, 19 ^{ος} αιώνας	2 Συγγράμματα	39	3/5			241: χειμερινό 391: εαρινό	120		Καν/κή Χειμ: 124 Επαν/κή: 66 Καν/κή Εαρ: 86
(711) Ελληνική ιστορία, 20 ^{ος} αιώνας	2 Συγγράμματα	39	3/5			190	132		Κανονική: 117 Επαν/κή: 20
(708) Ιστορία της εκπαίδευσης	2 Συγγράμματα	39	3/5			94	69		Κανονική: 58 Επαν/κή: 12

(709) Γλώσσα, κοινωνία και νόηση	4 Συγγράμματα	39	3/5			508	430		Κανονική: 222 Επαν/κή: 133
(710) Γραπτός λόγος, κοινωνία και νόηση (Δεν θα διδαχθεί το ακαδ. έτος 2008-2009)	-----	-----	3/5			-----			-----
(714) Διγλωσσία και εκπαίδευση (Δεν διδάχθηκε το ακαδ. έτος 2008-2009)	-----	----	3/5			-----			-----
(801) Αγγλική Γλώσσα I	-----	39	0			Αυτό το μάθημα δεν δηλώνεται. Είναι εισαγωγικό			-----
(802) Αγγλική Γλώσσα II		39	2/3,3			89	67		Κανονική: 58 Επαν/κή: 5
(803) Επιστημονική ορολογία και κείμενα I		39	2/3,3			97	75		Κανονική: 72 Επαν/κή: 8

(804) Επιστημονική ορολογία και κείμενα II		39	2/3,3			194	163		Κανονική: 155 Επαν/κή:18
(906) Παρατήρηση στο νηπιαγωγείο – Ανάλυση και κατανόηση του πλαίσιου της τάξης (γ', δ' εξ.)	2 Συγγράμματα	39	7/8			150(στο χειμερινό) 130 (στο εαρινό)	136 (στο χειμερινό) 124(στο εαρινό)		Κανονική: 124 Επαν/κή: 5
(901) Παιδαγωγική της διδασκαλίας I – Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική	2 Συγγράμματα	39	7/8			245	242		Κανονική: 245 Επαν/κή: 2
(902) Παιδαγωγική της διδασκαλίας II – Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική	2 Συγγράμματα	39	7/8			244	241		Κανονική: 241 Επαν/κή: 2
(903) Παιδαγωγική της διδασκαλίας III – Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική	2 Συγγράμματα	39	7/8			269	260		Κανονική: 261 Επαν/κή: 7

(904) Παιδαγωγική της διδασκαλίας IV – Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική	2 Συγγράμματα	39	7/8			264	260		Κανονική: 260 Επαν/κή: 4
(ΘΕ1) Διαπολιτισμική εκπαίδευση		30	3/5			63	61		Κανονική: 57 Επαν/κή: 3
(ΘΕ2) Φύλο, σώμα, ετερότητες	2 Συγγράμματα	30	3/5			65	33		Κανονική: 35 Επαν/κή: 25
(ΘΕ3) Περιβαλλοντική εκπαίδευση	2 Συγγράμματα	30	3/5			40	40		Κανονική: 40 Επαν/κή: 0
(ΘΕ4) Παιδί και παιχνίδι	2 Συγγράμματα	30	3/5			70	65		Κανονική: 65 Επαν/κή: 4

(ΘΕ6) Κοινωνικές ανισότητες και εκπαίδευση		30	3/5			66	55		Κανονική: 55 Επαν/κή: 7
11. Προαιρετική Πτυχιακή Εργασία			12/20			23	16		Κανονική: 16
12. Προαιρετικό μάθημα από άλλο τμήμα του ΕΚΠΑ			3/5			(282) στο χειμερινό (120) στο εαρινό	(240) στο χειμερινό (99) στο εαρινό		Καν. Χειμ: 236 Χειμ: Επαν:5 Εαρ. Καν:99 Εαρ. Επαν.14
13. Άλλη ξένη γλώσσα			3/5			Δεν δηλώνεται η δεύτερη ξένη γλώσσα			

* Τα μαθήματα του ΤΕΑΠΗ οργανώνονται με βάση «ενότητες» και δεν μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με τον τρόπο αυτό (δες σχετικά κείμενα στην αξιολόγηση).

** Τα μαθήματα του ΤΕΑΠΗ οργανώνονται με βάση «ενότητες» και δεν μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με τον τρόπο αυτό (δες σχετικά κείμενα στην αξιολόγηση).

*** Ο αριθμός των φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις προκύπτει από τον αριθμό των φοιτητών που δήλωσαν το μάθημα. Δεδομένου ότι οι δηλώσεις μαθημάτων τα δύο τελευταία χρόνια άρχισαν να πραγματοποιούνται ηλεκτρονικά και η διαδικασία αυτή δεν έχει ακόμη ωριμάσει (αρκετοί φοιτητές χάνουν τις προθεσμίες υποβολής, είτε για υποκειμενικούς, είτε για αντικειμενικούς λόγους – π.χ. καθυστερημένες μεταγραφές, εξομοίωση πτυχίων ΠΑ κλπ) οι αναγραφόμενοι στον πίνακα αριθμοί δεν είναι πάντα ακριβείς, μια ς και προκύπτουν από τη συνεκτίμηση στοιχείων που διαθέτει η ηλεκτρονική βάση του Πανεπιστημίου και στοιχείων που κρατούνται στα αρχεία της Γραμματείας του Τμήματος. Προβλήματα τέτοιας μορφής αντιμετωπίζουν καθημερινά οι διοικητικές υπηρεσίες του Τμήματος και κατά κανόνα πετυχαίνουν την ουσιαστική λύση τους, χωρίς – προς το παρόν – να έχουν τη δυνατότητα να ενημερώσουν τις κεντρικές βάσεις δεδομένων.

**** Τα εκπαιδευτικά μέσα επαρκούν οριακά (με δεδομένη τη χωρητικότητα και τη χαμηλή ποιότητα των χώρων διδασκαλίας). Προβλήματα παρουσιάζονται όταν χρειαστεί να ανανεωθούν, είτε για να αποκατασταθούν φθορές από τη χρήση τους, είτε για να εξυπηρετηθούν ιδιαίτερες διδακτικές ανάγκες (η διαδικασία αυτή καθυστερεί).

Πίνακας 9.2. Εξέλιξη αριθμού εισακτέων στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006	2004-2005
Εισαγωγικές εξετάσεις	121	152	152	182	193
Μετεγγραφές	141	110	97	59	69 (αλλά ενεγράφησαν 67 άτομα)
Πτυχιούχοι ΑΕΙ/ΤΕΙ	ΑΕΙ:3 / ΤΕΙ:5	ΑΕΙ:3/ ΤΕΙ:8	ΑΕΙ:9/ ΤΕΙ:3	ΑΕΙ:4 / ΤΕΙ:6	ΑΕΙ:7 / ΤΕΙ:10
Άλλες κατηγορίες	30	26	22	28	27
Σύνολο	300	299	283	279	304

Πίνακας 9.3. Εξέλιξη του αριθμού των αποφοίτων του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών και διάρκεια σπουδών

Έτος εισαγωγής	Διάρκεια σπουδών (Έτη)			Αποφοίτησαν
	Κ	Κ+ν	Σύνολο	
2003-2004	1175	547	100%	290
2004-2005	988	448	100%	243
2005-2006	960	450	100%	286
2006-2007	952	521	100%	206
2007-2008	971	676	100%	393
2008-2009	968	498	100%	176

Επεξηγήσεις:

Όπου Κ = Κανονική διάρκεια σπουδών (σε έτη) στο Τμήμα.

Πίνακας 9.4. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Έτος Αποφοίτησης	Κατανομή Βαθμών (%)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (Σύνολο απόφοιτων)
	5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2004-2005	0,00	8,64	85,19	6,17	7,69
2005-2006	0,00	16,08	78,32	5,59	7,59
2006-2007	0,49	12,62	79,61	7,28	7,64
2007-2008	0,25	15,78	74,81	9,16	7,64
2008-2009	0,00	12,50	77,27	10,23	7,70
Σύνολο	0,15	13,57	78,60	7,67	7,65

Η κατανομή των βαθμών (κανονική, με μέση τιμή γύρω στο 7,5) δείχνει ότι η αξιολόγηση των μαθημάτων έναντι της χωριστής αξιολόγησης φοιτητών και διδασκόντων αποδίδει αναμενόμενα αποτελέσματα για ένα ΠΠΣ. Μέσες τιμές σε σημαντική απόσταση από το 7,5 θεωρούμε ότι θα έδειχναν τη δυσαρμονία που μπορεί να προκύψει από την ασύνδετη αξιολόγηση φοιτητών-διδασκόντων (που στην καθημερινή «γλώσσα» της εκπαίδευσης σημαίνεται ως υπερβολική «αυστηρότητα» ή «χαλαρότητα» κλπ).

Πίνακας 9.5.1. Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών Ι.

Η σελίδα αυτή είναι κενή

Μάθημα	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό / Κατ'επιλογήν	Αξιολόγηση ²⁰ από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
Διεπιστημονικό Σεμινάριο πρώτου εξαμήνου « Εκπαίδευση Δικαιώματα και Ανισότητες »		σ. 19, 33-34	Συντονίζει η Καθηγήτρια Δήμητρα Μακρυνιώτη. Περιλαμβάνει συνεδρίες με 10 ομιλητές, οι οποίοι προέρχονται από διαφορετικά επιστημονικά πεδία	Υποχρεωτικό, μέρος του υποχρεωτικού μαθήματος «Η κατασκευή των κοινωνικών ανισοτήτων: σύγχρονα θεωρητικά ζητήματα	ΝΑΙ	ΝΑΙ
Διεπιστημονικό Σεμινάριο του δεύτερου έτους « Εκπαίδευση, Ανθρώπινα Δικαιώματα και Κοινωνικές Ανισότητες/Θερινό Σχολείο, συνεργασία ΙΟΕ και ΕΚΠΑ		σ. 35-37	Συντονιστές ΤΕΑΠΗ: Γίτσα Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη ΙΟΕ: Eva Gamarnikow Συμμετέχουν: Andy Green, Tony Green, Γίτσα Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Εύη Ζαμπέτα, Νέλλη Ασκούνη, Μαίρη Λεοντσίνη, Μάριος Βρυωνίδης	Υποχρεωτικό/Πραγματοποιείται τη δεύτερη/Τρίτη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου και διαρκεί 40 ώρες	ΟΧΙ	ΝΑΙ
Διεπιστημονικό Σεμινάριο τετάρτου εξαμήνου της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας		σ. 37, 58	Συντονιστές οι ΜΦ του δεύτερου έτους, στο στάδιο εκπόνησης της Μδε	Υποχρεωτικό συνυπολογίζεται στις διδακτικές-πιστωτικές μονάδες της Μδε	ΟΧΙ	ΟΧΙ
Μεθοδολογία Έρευνας στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό πλαίσιο (εντάσσεται στην Ενότητα 1 'Μέθοδοι των Κοινωνικών Επιστημών και Πρακτικές της Εκπαιδευτικής Έρευνας'		19, 38-41	Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ- Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη	Υποχρεωτικό, χειμερινού εξαμήνου/10 ECTS	ΝΑΙ	ΝΑΙ
Διεπιστημονικό Σεμινάριο πρώτου εξαμήνου « Εκπαίδευση Δικαιώματα και Ανισότητες »		σ. 19, 33-34	Συντονίζει η Καθηγήτρια Δήμητρα Μακρυνιώτη. Περιλαμβάνει συνεδρίες με 10 ομιλητές, οι οποίοι προέρχονται από διαφορετικά επιστημονικά πεδία	Υποχρεωτικό, μέρος του υποχρεωτικού μαθήματος «Η κατασκευή των κοινωνικών ανισοτήτων: σύγχρονα θεωρητικά ζητήματα	ΝΑΙ	ΝΑΙ

²⁰ Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 παρατίθεται στοιχεία της 'Εσωτερικής Αξιολόγησης του ΠΜΣ» (**APPENDIX 2: STUDENTS EVALUATION PER COURSE-UNIT. Academic Year 2007-8, το οποίο δόθηκε στον Εξωτερικό Αξιολογητή του ΠΜΣ κατά την Εξωτερική Αξιολόγηση του Προγράμματος**)

Διεπιστημονικό Σεμινάριο του δευτέρου έτους « Εκπαίδευση, Ανθρώπινα Δικαιώματα και Κοινωνικές Ανισότητες/Θερινό Σχολείο, συνεργασία ΙΟΕ και ΕΚΠΑ		σ. 35-37	Συντονιστές ΤΕΑΠΗ: Γίτσα Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη ΙΟΕ: Eva Gamarnikow Συμμετέχουν: Andy Green, Tony Green, Γίτσα Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Εύη Ζαμπέτα, Νέλλη Ασκούνη, Μαίρη Λεοντσίνη, Μάριος Βρυωνίδης	Υποχρεωτικό/Πραγματοποιείται τη δεύτερη/Τρίτη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου και διαρκεί 40 ώρες	OXI	NAI
Διεπιστημονικό Σεμινάριο τετάρτου εξαμήνου της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας		σ. 37, 58	Συντονιστές οι ΜΦ του δευτέρου έτους , στο στάδιο εκπόνησης της Μδε	Υποχρεωτικό συνυπολογίζεται στις διδακτικές-πιστωτικές μονάδες της Μδε	OXI	OXI
Μεθοδολογία Έρευνας στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό πλαίσιο (εντάσσεται στην Ενότητα 1 'Μέθοδοι των Κοινωνικών Επιστημών και Πρακτικές της Εκπαιδευτικής Έρευνας')		19, 38-41	Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ- Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη	Υποχρεωτικό, χειμερινού εξαμήνου/10 ECTS	NAI	NAI
Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας (εντάσσεται στην Ενότητα 1 'Μέθοδοι των Κοινωνικών Επιστημών και Πρακτικές της Εκπαιδευτικής Έρευνας')		19	Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ- Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη	Υποχρεωτικό, χειμερινού εξαμήνου. Για το ακαδημαϊκό έτος 2009-10 θα ενσωματωθεί στο υποχρεωτικό μάθημα της «Μεθοδολογία έρευνας στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό πλαίσιο»		NAI
Εκπαιδευτικοί Θεσμοί και ιδιότητα του Πολίτη (μάθημα της Ενότητας: Εκπαιδευτικοί θεσμοί και πρακτικές διακυβέρνησης)		σ. 41-43	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ- Εύη Ζαμπέτα	Επιλογής	OXI	NAI
Κοινωνιολογική Ανάλυση των κοινωνικών ταξινόμιών και ιεραρχιών (εντάσσεται στην Ενότητα 3 «Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες»)		σ. 43-45	Επίκουρη Καθηγήτρια ΝΟΠΕ- Ιωάννα Καντανζόγλου	Επιλογής	OXI	NAI
Κοινωνικό φύλο, σχέση διάκρισης και κοινωνικό κεφάλαιο (εντάσσεται στην Ενότητα 3 ' Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες»)	Έχει γίνει χρήση του e-class	σ. 46-49	Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ- Μαίρη Λεοντσίνη	Επιλογής	NAI	NAI
Έθνος, Φυλή και Εκπαίδευση (εντάσσεται στην Ενότητα 3 ' Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες»)		σ. 45-46	Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ-Φωτεινή Ασημακοπούλου	Επιλογής	Το μάθημα δεν διδάχθηκε κατά τη χρονιά της αξιολόγησης	NAI

Κατασκευή των κοινωνικών ανισοτήτων: σύγχρονα θεωρητικά ζητήματα (εντάσσεται στην Ενότητα 3 ' Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες»		σ. 19	Συνδιδασκαλία των: Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Εύης Ζαμπέτα, Νέλλης Ασκούνη και Μαίρης Λεοντσίνη	Υποχρεωτικό	Το μάθημα διδάχθηκε για πρώτη φορά το ακαδημαϊκό έτος 2009-10	NAI
Κοινωνιολογία της σχολικής γνώσης (εντάσσεται στη 4 Ενότητα «Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και Εκπαίδευση»		σ. 52-54	Επίκουρη Καθηγήτρια TEΑΠΗ-Ν. Ασκούνη	Επιλογής	NAI	NAI
Διδακτικές πρακτικές και ετερότητες (εντάσσεται στην Ενότητα 4 Ενότητα «Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και Εκπαίδευση»		σ. 50-52	Επίκουρη Καθηγήτρια TEΑΠΗ-Αλεξάνδρα Ανδρούσου	Επιλογής	NAI	NAI
Γλώσσα και Εκπαίδευση (εντάσσεται στην Ενότητα 4 Ενότητα «Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και Εκπαίδευση		σ. 54-56	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια TEΑΠΗ-Δήμητρα Κατή	Επιλογής	NAI	NAI
Εκπαίδευση, Δικαιώματα και Μειονότητες (εντάσσεται στην Ενότητα 4 Ενότητα «Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και Εκπαίδευση		σ. 20	Επίκουρη Καθηγήτρια TEΑΠΗ-Νέλλη Ασκούνη	Επιλογής	Το μάθημα δεν διδάχθηκε κατά την χρονιά της αξιολόγησης	NAI
Educational Traditions and Systems in Europe (εντάσσεται στην Ενότητα 2 'Εκπαιδευτικοί Θεσμοί και πρακτικές διακυβέρνησης'		σ. 19, 59-62	Καθηγητής Institute of Education, Πανεπιστήμιο Λονδίνου, Andy Green	Επιλογής	Το μάθημα αξιολογείται στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου	NAI
Qualitative Analysis for Social and Educational Inquiry ²¹ (εντάσσεται στην Ενότητα 1 'Μέθοδοι των Κοινωνικών Επιστημών και Πρακτικές της Εκπαιδευτικής Έρευνας')		σ. 17, 72-74 (Οδηγού και Κανονισμού Σπουδών 2007-08)	Καθηγητής Institute of Education, Πανεπιστήμιο του Λονδίνου	Επιλογής	Το μάθημα αξιολογείται στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου	NAI
Sociology of Race' and Education '(εντάσσεται στην Ενότητα 3 ' Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες		σ. 20, 62-64	Καθηγητής Institute of Education, Πανεπιστήμιο Λονδίνου, David Gillborn	Επιλογής	Το μάθημα αξιολογείται στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου	NAI
Rights and Education (εντάσσεται στην Ενότητα 4 Ενότητα «Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και		σ. 20, 64-65	Καθηγήτρια του Institute of Education, Πανεπιστήμιο Λονδίνου, Eva Gamarnikow	Επιλογής	Το μάθημα αξιολογείται στο Πανεπιστήμιο του	NAI

²¹ Το μάθημα 'Qualitative Analysis For Social and Educational Inquiry διδασκόταν στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου έως και το ακαδημαϊκό έτος 2008-09. Από το ακαδημαϊκό έτος 2009-10 το μάθημα αυτό δεν διδάσκεται πλέον στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου αλλά προσφέρεται από το Πανεπιστήμιο Αθηνών/TEΑΠΗ

[Σελ.3/4 του πίνακα]. Συνεχίζεται....

Εκπαίδευση					Λονδίνου	
Minorities, Migrants and Refugees in European Education (εντάσσεται στην Ενότητα 4 Ενότητα «Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και Εκπαίδευση		σ. 20, 67	Καθηγητής Institute of Education, Πανεπιστήμιο Λονδίνου, Germ Gemaat	Επιλογής	Το μάθημα θα διδαχθεί για πρώτη φορά κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος 2009-10, Το μάθημα θα αξιολογηθεί στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου	NAI
Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας (εντάσσεται στην Ενότητα 1 'Μέθοδοι των Κοινωνικών Επιστημών και Πρακτικές της Εκπαιδευτικής Έρευνας')		19	Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ- Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη	Υποχρεωτικό, χειμερινού εξαμήνου. Για το ακαδημαϊκό έτος 2009-10 θα ενσωματωθεί στο υποχρεωτικό μάθημα της «Μεθοδολογία έρευνας στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό πλαίσιο»		NAI
Εκπαιδευτικοί Θεσμοί και ιδιότητα του Πολίτη (μάθημα της Ενότητας: Εκπαιδευτικοί θεσμοί και πρακτικές διακυβέρνησης)		σ. 41-43	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ- Εύη Ζαμπέτα	Επιλογής	OXI	NAI
Κοινωνιολογική Ανάλυση των κοινωνικών ταξινόμιών και ιεραρχιών (εντάσσεται στην Ενότητα 3 «Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες»		σ. 43-45	Επίκουρη Καθηγήτρια ΝΟΠΕ- Ιωάννα Καυτανζόγλου	Επιλογής	OXI	NAI
Κοινωνικό φύλο, σχέση διάκρισης και κοινωνικό κεφάλαιο (εντάσσεται στην Ενότητα 3 ' Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες»	'Έχει γίνει χρήση του e-class	σ. 46-49	Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ- Μαίρη Λεοντσίνη	Επιλογής	NAI	NAI
Έθνος, Φυλή και Εκπαίδευση (εντάσσεται στην Ενότητα 3 ' Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες»		σ. 45-46	Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ-Φωτεινή Ασημακοπούλου	Επιλογής	Το μάθημα δεν διδάχθηκε κατά τη χρονιά της αξιολόγησης	NAI
Κατασκευή των κοινωνικών ανισοτήτων: σύγχρονα θεωρητικά ζητήματα (εντάσσεται στην Ενότητα 3 ' Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες»		σ. 19	Συνδιδασκαλία των: Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Εύης Ζαμπέτα, Νέλλης Ασκούνη και Μαίρης Λεοντσίνη	Υποχρεωτικό	Το μάθημα διδάχθηκε για πρώτη φορά το ακαδημαϊκό έτος 2009-10	NAI
Κοινωνιολογία της σχολικής γνώσης (εντάσσεται στη 4 Ενότητα «Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και		σ. 52-54	Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ-Ν. Ασκούνη	Επιλογής	NAI	NAI

Εκπαίδευση»						
Διδακτικές πρακτικές και ετερότητες (εντάσσεται στην Ενότητα 4 Ενότητα «Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και Εκπαίδευση»)		σ. 50-52	Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ-Αλεξάνδρα Ανδρούσου	Επιλογής	NAI	NAI
Γλώσσα και Εκπαίδευση (εντάσσεται στην Ενότητα 4 Ενότητα «Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και Εκπαίδευση»)		σ. 54-56	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ-Δήμητρα Κατή	Επιλογής	NAI	NAI
Εκπαίδευση, Δικαιώματα και Μειονότητες (εντάσσεται στην Ενότητα 4 Ενότητα «Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και Εκπαίδευση»)		σ. 20	Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ-Νέλλη Ασκούνη	Επιλογής	Το μάθημα δεν διδάχθηκε κατά την χρονιά της αξιολόγησης	NAI
Educational Traditions and Systems in Europe (εντάσσεται στην Ενότητα 2 'Εκπαιδευτικοί Θεσμοί και πρακτικές διακυβέρνησης')		σ. 19, 59-62	Καθηγητής Institute of Education, Πανεπιστήμιο Λονδίνου, Andy Green	Επιλογής	Το μάθημα αξιολογείται στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου	NAI
Qualitative Analysis for Social and Educational Inquiry ²² (εντάσσεται στην Ενότητα 1 'Μέθοδοι των Κοινωνικών Επιστημών και Πρακτικές της Εκπαιδευτικής Έρευνας')		σ. 17, 72-74 (Οδηγού και Κανονισμού Σπουδών 2007-08)	Καθηγητής Institute of Education, Πανεπιστήμιο του Λονδίνου	Επιλογής	Το μάθημα αξιολογείται στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου	NAI
Sociology of Race' and Education (εντάσσεται στην Ενότητα 3 ' Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες		σ. 20, 62-64	Καθηγητής Institute of Education, Πανεπιστήμιο Λονδίνου, David Gillborn	Επιλογής	Το μάθημα αξιολογείται στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου	NAI
Rights and Education (εντάσσεται στην Ενότητα 4 Ενότητα «Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και Εκπαίδευση»)		σ. 20, 64-65	Καθηγήτρια του Institute of Education, Πανεπιστήμιο Λονδίνου, Eva Gamarnikow	Επιλογής	Το μάθημα αξιολογείται στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου	NAI
Minorities, Migrants and Refugees in European Education (εντάσσεται στην Ενότητα 4 Ενότητα «Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και Εκπαίδευση»)		σ. 20, 67	Καθηγητής Institute of Education, Πανεπιστήμιο Λονδίνου, Germ Gemaat	Επιλογής	Το μάθημα θα διδαχθεί για πρώτη φορά κατά το τρέχον	NAI

²² Το μάθημα 'Qualitative Analysis For Social and Educational Inquiry διδασκόταν στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου έως και το ακαδημαϊκό έτος 2008-09. Από το ακαδημαϊκό έτος 2009-10 το μάθημα αυτό δεν διδάσκεται πλέον στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου αλλά προσφέρεται από το Πανεπιστήμιο Αθηνών/ΤΕΑΠΗ

[Σελ.3/4 του πίνακα]. Συνεχίζεται....

					ακαδημαϊκό έτος 2009-10, Το μάθημα θα αξιολογηθεί στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου	
--	--	--	--	--	--	--

Πίνακας 9.5.2. Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών Ι.

Η σελίδα αυτή είναι κενή

Τίτλος ΠΜΣ: ΚΟΙΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ»								
Μάθημα	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες ²³	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περιοχής(ΕΠ) Γενικών Γνώσεων(ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων(ΑΔ) ²⁴	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης (Κα) ²⁵	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
Διεπιστημονικό Σεμινάριο «Εκπαίδευση Δικαιώματα και Ανισότητες»	NAI	39	1 ²⁶	Διεπιστημονικό Σεμινάριο	Υποχρεωτικό ά εξαμήνου	20 [χειμερινό εξάμηνο 2008-9]	18	18
Διεπιστημονικό Σεμινάριο «Εκπαίδευση, Ανθρώπινα Δικαιώματα και Κοινωνικές Ανισότητες/Θερινό Σχολείο, συνεργασία ΙΟΕ και ΕΚΠΑ	NAI	39	5	Διεπιστημονικό Σεμινάριο	Υποχρεωτικό Β' έτους σπουδών.	15 [χειμερινό εξάμηνο 2008-9]	14	14
Διεπιστημονικό Σεμινάριο της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας	NAI	39	0 ²⁷	Διεπιστημονικό Σεμινάριο	Υποχρεωτικό δ' εξαμήνου	16	16	16

²³ ECTS.

²⁴ Το ΠΜΣ αποτελείται από τις ακόλουθες συνιστώσες: (1) τις 4 ενότητες μαθημάτων (2) τα 3 Διεπιστημονικά Σεμινάρια (3) τη Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία (Μδε).

²⁵ Ο.π.

²⁶ Μέρος του υποχρεωτικού μαθήματος « Η κατασκευή κοινωνικών ανισοτήτων: σύγχρονα θεωρητικά ζητήματα».

²⁷ Συνυπολογίζεται στις διδακτικές-πιστωτικές μονάδες της Μδε

[Σελ.1/5 του πίνακα]. Συνεχίζεται...

Μεθοδολογία Έρευνας στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό πλαίσιο	NAI	39	10	εντάσσεται στην Ενότητα 1: 'Μέθοδοι Κοινωνικών Επιστημών και Πρακτικές Εκπαιδευτικής Έρευνας'.	Υποχρεωτικό ά εξαμήνου	18 [ΜΦ χειμερινό εξάμηνο 2008-9]	18	17
Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας	NAI	39	10	εντάσσεται στην Ενότητα 1: 'Μέθοδοι Κοινωνικών Επιστημών και Πρακτικές Εκπαιδευτικής Έρευνας'	Υποχρεωτικό ά εξαμήνου	-	-	-
Εκπαιδευτικοί Θεσμοί και ιδιότητα του Πολίτη	NAI	39	10	Εντάσσεται στην Ενότητα 2: Εκπαιδευτικοί θεσμοί και πρακτικές διακυβέρνησης.	Μάθημα Επιλογής	20 [χειμερινό εξάμηνο 2008-9]	15	15
Qualitative Analysis for Social and Educational Inquiry	NAI	30 (εαρινό τρίμηνο)	15	(εντάσσεται στην Ενότητα 1 'Μέθοδοι των Κοινωνικών Επιστημών και Πρακτικές Εκπαιδευτικής Έρευνας	Μάθημα Επιλογής	17 [θερινό τρίμηνο 2008]	17	16 [δεν έχει ακόμα γίνει η επαναληπτική εξέταση]
Κοινωνιολογική Ανάλυση των κοινωνικών ταξινομιών και ιεραρχιών	NAI	39	10	εντάσσεται στην Ενότητα 3 «Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες».	Μάθημα Επιλογής.	3 [εαρινό εξάμηνο 2008-9]	3	3
Κοινωνικό φύλο, σχέση διάκρισης και κοινωνικό κεφάλαιο	NAI	39	10	Εντάσσεται στην Ενότητα 3:	Μάθημα Επιλογής.	7 [χειμερινό	3	3

				«Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες».		εξάμηνο 2008-9]		
Έθνος, Φυλή και Εκπαίδευση	NAI	39	10	Εντάσσεται στην Ενότητα 3: «Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες».	Μάθημα Επιλογής.	3 [εαρινό εξάμηνο 2008-9]	2	2
Κατασκευή των κοινωνικών ανισοτήτων: σύγχρονα θεωρητικά ζητήματα	NAI	39	9	Εντάσσεται στην Ενότητα 3: «Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες».	Υποχρεωτικό ά εξαμήνου.	-	-	-
Κοινωνιολογία της σχολικής γνώσης	NAI	39	10	Εντάσσεται στην Ενότητα 4: «Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και Εκπαίδευση».	Μάθημα Επιλογής.	12 [χειμερινό εξάμηνο 2008-9]	11	11
Διδακτικές πρακτικές και ετερότητες	NAI	39	10	Εντάσσεται στην Ενότητα 4: «Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και Εκπαίδευση».	Μάθημα Επιλογής.	8 [χειμερινό εξάμηνο 2008-9]	7	7
Γλώσσα και Εκπαίδευση	NAI	39	10	Εντάσσεται στην Ενότητα 4: «Κοινωνικές Ανισότητες, Δικαιώματα και Εκπαίδευση».	Μάθημα Επιλογής.	10 [χειμερινό εξάμηνο 2007-8]	9	9
Εκπαίδευση, Δικαιώματα και Μειονότητες	NAI	39	10	Εντάσσεται στην Ενότητα 4: «Κοινωνικές Ανισότητες,	Μάθημα Επιλογής.	-	-	-

				Δικαιώματα και Εκπαίδευση».				
Educational Traditions and Systems in Europe	NAI	30 [εαρινό τρίμηνο]	15	Εντάσσεται στην Ενότητα 2: 'Εκπαιδευτικοί Θεσμοί και πρακτικές διακυβέρνησης'.	Μάθημα Επιλογής.	14 [spring term 2007-8]	14	14
Sociology of Race' and Education	NAI	30 [εαρινό τρίμηνο]	15	Εντάσσεται στην Ενότητα 3: «πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες».	Μάθημα Επιλογής	8 [spring term 2007-8]	8	8
Rights and Education	NAI	30 [εαρινό τρίμηνο]	15	Εντάσσεται στην Ενότητα 4	Μάθημα Επιλογής	6 [spring term 2007-8]	6	6
Minorities, Migrants and Refugees in European Education	NAI	30 [εαρινό τρίμηνο]	15	Εντάσσεται στην Ενότητα 4.	Μάθημα Επιλογής.	-	-	-

Πίνακας 9.6. Εξέλιξη του αριθμού αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΜΠΣ) Ι

Όνομα του ΠΜΣ:		ΚΟΙΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ²⁸ »				
		2008-2009	2007-2008	2006-2007 ²⁰	2005-2006	2004-2005
Αιτήσεις (α+β)						
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	3	3	4	3	5
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	41	40	38	44	101
Προσφορές		28	23	23	23	23
Εγγραφές		17	13	14	16	15
Απόφοιτοι (για κάθε ακαδημαϊκό έτος στον αριθμό των αποφοίτων προσδιορίζεται από τους ΜΦ οι οποίοι έχουν τουλάχιστον συμπληρώσει τα 2 έτη φοίτησης)		Οι ΜΦ βρίσκονται στο τρίτο εξάμηνο των σπουδών τους	1 (Οι υπόλοιποι ΜΦ βρίσκονται στο στάδιο εκπόνησης της Μδε	7	14	14

²⁸ Το Κοινό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» έως το 2006 λειτουργούσε με δύο κατευθύνσεις ως ακολούθως : 1) Εκπαίδευση και Κοινωνικές Διακρίσεις » και β) Ειδική Αγωγή. Τα στοιχεία που σημειώνονται για τα ακαδημαϊκά έτη 2004-5, 2005-6 και 2006-7 αφορούν σε Αιτήσεις , προσφορές, εγγραφές, αποφοιτήσαντες του ΠΜΣ **Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»** κατεύθυνση **‘Εκπαίδευση και Κοινωνικές Διακρίσεις»**.

Πίνακας 9.7. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών Ι.

Έτος Αποφοίτησης	Κατανομή Βαθμών (%)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (Σύνολο απόφοιτων)
	5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2005-2006	0%	0%	30%	70%	
2006-2007	0%	0%	82% (η αναφορά είναι για 2 ΜΦ)	14% (η αναφορά είναι για 2 ΜΦ)	
2007-2008 ²⁹	0%	0%	0% (η αναφορά είναι για 1 ΜΦ)	100 % (η αναφορά είναι για 1 ΜΦ)	
2008-2009	-	-	-	-	
Σύνολο					

²⁹ Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008-09 έχουμε αποφοίτηση ενός μεταπτυχιακού φοιτητή με μέσο όρο πτυχίου 9,61

Πίνακας 9.8.1. Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών Π.

Τίτλος ΜΠΣ: «ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ»						
Μάθημα	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό / Κατ'επιλογήν	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
Ψυχοπαθολογία του παιδιού: κοινωνική και μαθησιακή περιθωριοποίηση	www.ecd.uoa.gr	23	Ό. Πανοπούλου-Μαράτου	Υποχρεωτικό	ΝΑΙ	Περιστασιακά
Μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες	www.ecd.uoa.gr	18	Ε. Παπασταθόπουλος	Υποχρεωτικό	ΝΑΙ	
Ποιοτικές μέθοδοι στην κοινωνική & εκπαιδευτική έρευνα	www.ecd.uoa.gr	21	Ε. Λάγιου-Λιγνού & Α. Κορωναίου	Υποχρεωτικό		
Εκπαιδευτική και κοινωνική ένταξη ατόμων με αναπηρίες	www.ecd.uoa.gr	25	Α. Ζώνιου-Σιδέρη	Υποχρεωτικό	ΝΑΙ	
Πολιτική & πρακτική της ένταξης: διαπολιτισμική προσέγγιση (Inclusive policy and practice: cross-cultural perspectives)	www.ecd.uoa.gr	28	Roger Slee / Michele Moore (IoE)	Υποχρεωτικό	ΝΑΙ	
Εκπαιδευτική πολιτική για ειδικές κοινωνικές ομάδες	www.ecd.uoa.gr	29	Π. Παπαδιαμαντάκη	Μάθημα επιλογής	ΝΑΙ	
Η κοινωνική διάσταση της ανάπτυξης του παιδιού	www.ecd.uoa.gr	31	Κ. Παπαδοπούλου	Μάθημα επιλογής	ΝΑΙ	
Συμβουλευτική ψυχολογία σε ειδικές κοινωνικές ομάδες	www.ecd.uoa.gr	33	Μ. Μαλικιώση-Λοϊζου	Μάθημα επιλογής	ΝΑΙ	
Η τέχνη στην ειδική αγωγή	www.ecd.uoa.gr	35	Μ. Τόμπλερ	Μάθημα επιλογής		

Διδακτικές πρακτικές και ετερότητες	www.ecd.uoa.gr	36	A. Ανδρούσου	Μάθημα επιλογής από το ΠΜΣ «Εκπαίδευση και ανθρώπινα δικαιώματα» του ΤΕΑΠΗ	NAI	
Γλώσσα και εκπαίδευση	www.ecd.uoa.gr	38	Δ. Κατή	Μάθημα επιλογής από το ΠΜΣ «Εκπαίδευση και ανθρώπινα δικαιώματα» του ΤΕΑΠΗ	NAI	
Εκπαιδευτικοί θεσμοί & ιδιότητα του πολίτη	www.ecd.uoa.gr	40	E. Ζαμπέτα	Μάθημα επιλογής από το ΠΜΣ «Εκπαίδευση και ανθρώπινα δικαιώματα» του ΤΕΑΠΗ	NAI	
Διεπιστημονικό σεμινάριο «Κοινωνικές διακρίσεις, δικαιώματα και ειδικές κοινωνικές ομάδες»	www.ecd.uoa.gr	42	Δ. Μακρυνιώτη (συντονίστρια)	Υποχρεωτικό	NAI	Διαλέξεις από διαφορετικό εισηγητή κάθε φορά
Διεπιστημονικό σεμινάριο Παρουσίαση Μδε	www.ecd.uoa.gr	43	O. Πανοπούλου-Μαράτου & A. Ζώνιου-Σιδέρη (συντονίστριες)	Υποχρεωτικό		
Εργαστήριο μεθοδολογίας: ανάλυση δεδομένων	www.ecd.uoa.gr	49	B. Γιαλαμάς	Ελεύθερης επιλογής		
Πρακτική άσκηση με εποπτεία	www.ecd.uoa.gr	43	E. Ντεροπούλου, Γ. Παπασταυρινίδου, Κ. Σιώτου	Υποχρεωτικό	NAI	
Εργαστήριο Ειδικής αγωγής	www.ecd.uoa.gr	47	E. Ντεροπούλου, Γ. Παπασταυρινίδου, Κ. Σιώτου	Υποχρεωτικό	NAI	

Πίνακας 9.8.2. Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών ΙΙ.

Τίτλος ΜΠΣ: «ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ» (Στοιχεία για το ακαδημαϊκό έτος 2008-09)								
Μάθημα	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περιοχής(ΕΠ) Γενικών Γνώσεων(ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων(ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
Ψυχοπαθολογία του παιδιού: κοινωνική και μαθησιακή περιθωριοποίηση	ΝΑΙ	39	10 ECTS (3 δμ-ΕΚΠΑ)	Υ	Κο	22	22	22
Μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες	ΝΑΙ	39	10 ECTS (3 δμ-ΕΚΠΑ)	ΓΓ	Κο	22	22	22
Ποιοτικές μέθοδοι στην κοινωνική & εκπαιδευτική έρευνα	ΝΑΙ	39	10 ECTS (3 δμ-ΕΚΠΑ)	ΓΓ	Κο	23	23	23
Εκπαιδευτική και κοινωνική ένταξη ατόμων με αναπηρίες	ΝΑΙ	39	10 ECTS (3 δμ-ΕΚΠΑ)	Υ	Ε	23	23	23

Πολιτική&πρακτική της ένταξης: διαπολιτισμική προσέγγιση (Inclusive policy and practice: cross-cultural perspectives)	ΝΑΙ	39	10 ECTS (3 δμ-ΕΚΠΑ)	Υ	Ε	19	19	19
Εκπαιδευτική πολιτική για ειδικές κοινωνικές ομάδες	ΝΑΙ	39	10 ECTS (3 δμ-ΕΚΠΑ)	Υ	Ε	5	5	5
Η κοινωνική διάσταση της ανάπτυξης του παιδιού	ΝΑΙ	39	10 ECTS (3 δμ-ΕΚΠΑ)	ΓΓ	ΚΟ	1	1	1
Συμβουλευτική ψυχολογία σε ειδικές κοινωνικές ομάδες	ΝΑΙ	39	10 ECTS (3 δμ-ΕΚΠΑ)	ΑΔ	Ε	Δεν διδάχθηκε		

Η τέχνη στην ειδική αγωγή	ΝΑΙ	39	10 ECTS (3 δμ-ΕΚΠΑ)	ΑΔ	Ε	14	14	14
Διδακτικές πρακτικές και ετερότητες	ΝΑΙ	39	10 ECTS (3 δμ-ΕΚΠΑ)	ΑΔ	Ε	3	3	3
Γλώσσα και εκπαίδευση	ΝΑΙ	39	10 ECTS (3 δμ-ΕΚΠΑ)	ΓΓ	ΚΟ	Δεν διδάχθηκε		
Εκπαιδευτικοί θεσμοί & ιδιότητα του πολίτη	ΝΑΙ	39	10 ECTS (3 δμ-ΕΚΠΑ)	ΓΓ	ΚΟ	0	0	0
Διεπιστημονικό σεμινάριο «Κοινωνικές διακρίσεις, δικαιώματα και ειδικές κοινωνικές ομάδες»	ΝΑΙ	39	5 ECTS (1.5 δμ-ΕΚΠΑ)	ΓΓ	Ε	22	22	22

Διεπιστημονικό σεμινάριο Παρουσίαση Μδε	ΟΧΙ	10	25 ECTS (7.5 δμ-ΕΚΠΑ) (μαζί με την εκπόνηση της Μδε)	ΑΔ	Ε	18	16	16
Πρακτική άσκηση με εποπτεία	ΝΑΙ	150-300	6 (από κοινού με το εργαστήριο ειδικής αγωγής)	ΑΔ	Ε	23	23	23
Εργαστήριο Ειδικής αγωγής	ΝΑΙ	30	6 (από κοινού με την πρακτική άσκηση)	ΑΔ	Ε	23	23	23
Εργαστήριο μεθοδολογίας: ανάλυση δεδομένων	ΝΑΙ	39	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΑΔ	ΚΟ	0	0	0

Πίνακας 9.9. Εξέλιξη του αριθμού αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΜΠΣ) Π.

Τίτλος ΜΠΣ:		«ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ»				
		2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006	2004-2005
Αιτήσεις (α+β)		224	185	167	245	226
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	29	13	20	33	15
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	195	172	147	212	211
Προσφορές		20	18	18	15	15
Εγγραφές		22	20	17	16	19
Απόφοιτοι *(εγγραφέντες σε προηγούμενα χρόνια)		20	25	7	14	10

Πίνακας 9.10. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών Π.

Τίτλος ΜΠΣ:		«ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ»			
Έτος Αποφοίτησης	Κατανομή Βαθμών (%)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (Σύνολο απόφοιτων)
	5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2005-2006	0%	0%	28.57%	71.42%	8.63 14
2006-2007	0%	0%	71.42%	28.57%	8.34 7
2007-2008	0%	0%	24%	76%	8.74 25
2008-2009	0%	0%	15%	85%	8.97 20
Σύνολο	0%	0%	34.75%	65.25%	8.67 66

Πίνακας 9.11.1. Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών ΙΙΙ.

Τίτλος ΜΠΣ: «ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»						
Μάθημα	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό / Κατ'επιλογήν	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
<i>Ενότητα Α: Πολιτισμικές, Κοινωνιολογικές, Ψυχολογικές και Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις</i>	http://www.ecd.uoa.gr/metaptixiako_txnologies_phr/pms%20all.htm	37-56				
A1. Η Μιντιακή Κουλτούρα των Παιδιών		38-39	Τζέλα Βαρνάβα-Σκούρα Ευαγγελία Κούρτη	Κατ' επιλογήν	Όχι	
A2. Αλφαριθμητισμός στα ΜΜΕ		40-41	Καθ. Μπετίνα Ντάβου Βασιλική Νίκα	Κατ' επιλογήν	Όχι	
A3. ΜΜΕ, Εικονική Ιδεολογία και Σχολική Εκπαίδευση		42-43	Γιώργος Πλειός	Κατ' επιλογήν	Όχι	
A4. Ο Κινηματογράφος ως Πηγή Γνώσης και Επικοινωνίας Ι		44	Χρυσάνθη Σωτηροπούλου	Κατ' επιλογήν	Όχι	
A5. Ο Κινηματογράφος ως Πηγή Γνώσης και Επικοινωνίας ΙΙ		45	Χρυσάνθη Σωτηροπούλου	Κατ' επιλογήν	Όχι	
A6. Η Κινούμενη Εικόνα ως Μέσο Έκφρασης και Επικοινωνίας		46-47	Σπύρος Παπαδόπουλος Γιώργος Παπακωνσταντίνου	Κατ' επιλογήν	Όχι	
A7. Σχεδιασμός Πολυμέσων και Επικοινωνία		48	Κωνσταντίνος Αλαφοδήμος	Κατ' επιλογήν	Όχι	
A8. Εικόνες του Σώματος και του Φύλου στον Σύγχρονο Πολιτισμό: Τέχνη, Μέσα, Νέες Τεχνολογίες		49-50	Καλλιόπη Ρηγοπούλου Δημ. Παταχαραλάμπους	Κατ' επιλογήν	Όχι	
A9. Μουσική - Κοινωνία - Αντίληψη την εποχή των ΜΜΕ και των Νέων Τεχνολογιών		51-52	Αναστασία Γεωργάκη	Κατ' επιλογήν	Όχι	
A10. Μάθηση και Ψυχαγωγία σε Ψηφιακό Περιβάλλον		53-55	Μιχάλης Μεϊμάρης Δημήτρης Γκούσκος	Κατ' επιλογήν	Όχι	
A11. Διεπιστημονικό Σεμινάριο		56	Συντον.: Τζέλα Βαρνάβα-	Κατ' επιλογήν	Όχι	Ναι

			Σκούρα			
<i>Ενότητα Β: Σχεδιασμός και Χρήση Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση</i>		57-74				
B1. Συστήματα Εκπαιδευτικού Λογισμικού		58-59	Μαρία Ραγκούση Γεώργιος Ματζιάρης	Κατ' επιλογήν	Όχι	
B2. Ανάπτυξη Πολυμεσικών και Διαδικτυακών Εκπαιδευτικών Εφαρμογών		60	Κωνσταντίνος Αλαφοδήμος	Κατ' επιλογήν	Όχι	
B3. Εικονικά Περιβάλλοντα και Προχωρημένες Εκπαιδευτικές Εφαρμογές		61	Άγης Παπαντωνίου	Κατ' επιλογήν	Όχι	
B4. Σχεδιασμός και Παραγωγή ενός Εκπαιδευτικού Βίντεο		62	Σπύρος Παπαδόπουλος Γιώργος Παλακωνσταντίνου	Κατ' επιλογήν	Όχι	
B5. Τεχνολογίες Τηλε-εκπαίδευσης και Εφαρμογές		63	Στέλιος Σαββαΐδης Άγγελος Χαριτόπουλος	Κατ' επιλογήν	Όχι	
B6. Τεχνολογίες Η/Υ, Πληροφορικής και Επικοινωνιών		64-65	Γεώργιος Κόγιας	Κατ' επιλογήν	Όχι	
B7. Τεχνολογίες Πολυμέσων και Διαδικτύου		66	Κωνσταντίνος Αλαφοδήμος	Κατ' επιλογήν	Όχι	
B8. Δημιουργία Ψηφιακών Εφαρμογών		67-69	Μιχάλης Μειμάρης Δημήτρης Γκούσκος	Κατ' επιλογήν	Όχι	
B9. Οπτικός Σχεδιασμός Πληροφορίας και Ψηφιακό Περιβάλλον Επικοινωνίας		70		Κατ' επιλογήν	Όχι	
B10. Κινούμενο Σχέδιο		71	Σπύρος Παπαδόπουλος Αλέξανδρος Ψυχούλης	Κατ' επιλογήν	Όχι	
B11. Πολιτισμικές Σπουδές: Εφαρμογές στο Πεδίο των Ταινιών Τεκμηρίωσης και Πολιτιστικού Ντοκιμαντέρ		72	Μαρία Κομνηνού Γεράσιμος Ρήγας	Κατ' επιλογήν	Όχι	
B12. Σεμινάριο Εφαρμογών: Παιδαγωγικές προσεγγίσεις και εφαρμογές		73-74	Μαρία Σφυρόερα	Κατ' επιλογήν	Όχι	

Πίνακας 9.11.2. Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Τίτλος ΜΠΣ: «ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»								
Μάθημα	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περιοχής(ΕΠ) Γενικών Γνώσεων(ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων(ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
<i>Ενότητα Α: Πολιτισμικές, Κοινωνιολογικές, Ψυχολογικές και Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις</i>						Για το ακαδ. έτος 2008-2009		
A1. Η Μιντιακή Κουλτούρα των Παιδιών	Ναι	78	6			10	10	10
A2. Αλφαριθμητισμός στα ΜΜΕ	Ναι	78	6			13	13	13
A3. ΜΜΕ, Εικονική Ιδεολογία και Σχολική Εκπαίδευση	Ναι	78	6			Δεν διδάσκεται σε αυτό το έτος		
A4. Ο Κινηματογράφος ως Πηγή Γνώσης και Επικοινωνίας Ι	Ναι	78	6			Δεν διδάσκεται σε αυτό το έτος		
A5. Ο Κινηματογράφος ως Πηγή Γνώσης και Επικοινωνίας ΙΙ	Ναι	78	6			28	26	26
A6. Η Κινοούμενη Εικόνα ως Μέσο Έκφρασης και Επικοινωνίας	Ναι	78	6			Δεν διδάσκεται σε αυτό το έτος		
A7. Σχεδιασμός Πολυμέσων και Επικοινωνία	Ναι	78	6			Δεν έχει διδαχθεί		

A8. Εικόνες του Σώματος και του Φύλου στον Σύγχρονο Πολιτισμό: Τέχνη, Μέσα, Νέες Τεχνολογίες	Ναι	78	6			Δεν διδάσκεται σε αυτό το έτος		
A9. Μουσική - Κοινωνία - Αντίληψη την εποχή των ΜΜΕ και των Νέων Τεχνολογιών	Ναι	78	6			19	15	15
A10. Μάθηση και Ψυχαγωγία σε Ψηφιακό Περιβάλλον	Ναι	78	6			30	28	28
A11. Διεπιστημονικό Σεμινάριο	Ναι	78	6			Δεν διδάσκεται σε αυτό το έτος		
<i>Ενότητα Β: Σχεδιασμός και Χρήση Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση</i>								
B1. Συστήματα Εκπαιδευτικού Λογισμικού	Ναι	78	6			17	15	15
B2. Ανάπτυξη Πολυμεσικών και Διαδικτυακών Εκπαιδευτικών Εφαρμογών	Ναι	78	6			Δεν έχει διδαχθεί		
B3. Εικονικά Περιβάλλοντα και Προχωρημένες Εκπαιδευτικές Εφαρμογές	Ναι	78	6			15	14	14
B4. Σχεδιασμός και Παραγωγή ενός Εκπαιδευτικού Βίντεο	Ναι	78	6			Δεν διδάσκεται σε αυτό το έτος		
B5. Τεχνολογίες Τηλε-εκπαίδευσης και	Ναι	78	6			28	25	25

Εφαρμογές								
B6. Τεχνολογίες Η/Υ, Πληροφορικής και Επικοινωνιών	Ναι	78	6			5	3	3
B7. Τεχνολογίες Πολυμέσων και Διαδικτύου	Ναι	78	6			16	14	14
B8. Δημιουργία Ψηφιακών Εφαρμογών	Ναι	78	6			15	13	13
B9. Οπτικός Σχεδιασμός Πληροφορίας και Ψηφιακό Περιβάλλον Επικοινωνίας	Ναι	78	6			Δεν έχει διδαχθεί		
B10. Κινούμενο Σχέδιο	Ναι	78	6			30	27	27
B11. Πολιτισμικές Σπουδές: Εφαρμογές στο Πεδίο των Ταινιών Τεκμηρίωσης και Πολιτιστικού Ντοκιμαντέρ	Ναι	78	6			36	30	30
B12. Σεμινάριο Εφαρμογών: Παιδαγωγικές προσεγγίσεις και εφαρμογές	Ναι	78	6			23	17	17

Πίνακας 9.12. Εξέλιξη του αριθμού αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΜΠΣ) ΙΙΙ.

Τίτλος ΜΠΣ:		«ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»				
		2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006	2004-2005
Αιτήσεις (α+β)						
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	17	23	17	A+B: 167	
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	210	168	141		
Προσφορές		20	20	20	20	
Εγγραφές		30	23	20	20	
Απόφοιτοι		21				-

Πίνακας 9.13. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών ΠΙ.

Τίτλος ΜΠΣ:	«ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»				
Έτος Αποφοίτησης	Κατανομή Βαθμών (%)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (Σύνολο απόφοιτων)
	5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2005-2006					
2006-2007					
2007-2008					
2008-2009		4,76	19,05	76,19	8,82
Σύνολο					

Η μετατόπιση της μέσης τιμής προς το 10 δικαιολογείται από τη δυνατότητα επιλογής φοιτητών. Η αναλογία αιτούντων προς εισερχόμενους αυξάνεται από την έναρξη λειτουργίας του ΠΜΣ (αιτούντες / επιτυχόντες για το 2008-09: περίπου 10 / 1).

Πίνακας 9.14.1. Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών IV³⁰.

Τίτλος ΜΠΣ: «ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ, ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ»						
Μάθημα	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό / Κατ'επιλογήν Κατευθύνσεις: ΣΨ=Συμβουλευτική Ψυχολογία Σ =Συμβουλευτική	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
Σύγχρονες προσεγγίσεις της Συμβουλευτικής Ψυχολογίας	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	25	Μαρία Μαλικιώση-Λοϊζου	Υποχρεωτικό στην ΣΨ /επιλογής στην Σ		
Εργαστήριο Συμβουλευτικής Ψυχολογίας1(Αρχές δεοντολογίας, τεχνικές και δεξιότητες Συμβουλευτικής)	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	27	Θεόδωρος Γιοβαζολιάς	Υποχρεωτικό στην ΣΨ		
Μεθοδολογία Έρευνας στην Συμβουλευτική Ψυχολογία Ι	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	29	Αναστάσιος Σταλίκας	Υποχρεωτικό και στις δύο κατευθύνσεις		
Ψυχοπαθολογία	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	31	Όλγα Πανοπούλου-Μαράτου	Υποχρεωτικό στην ΣΨ/ επιλογής στην Σ		
Πολυπολιτισμική Συμβουλευτική	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	32	Αντωνία Παπαστυλιανού & Αγάπη Κανδυλάκη	Υποχρεωτικό στην Σ/ επιλογής στην ΣΨ		
Η Συμβουλευτική Σχέση	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	34	Αναστάσιος Σταλίκας	Επιλογής στην ΣΨ		

³⁰ Στο ΠΜΣ «ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ, ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ» φοιτούν για πρώτη φορά φοιτητές το ακαδημαϊκό έτος 2009-10.

Η Συμβουλευτική στην Υγεία	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	35	Αντωνία Πασχάλη & γιώργος Καρπέτης	Επιλογής και στις δύο κατευθύνσεις		
Διαγνωστική εκτίμηση	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	37	Θεανώ Καλλιδικάκη	Υποχρεωτικό στην Σ		
Εργαστήριο Συμβουλευτικής 1 (Αρχές δεοντολογίας, τεχνικές και δεξιότητες συμβουλευτικής, Διεπαγγελματική Συμβουλευτική)	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	39	Θεανώ Καλλιδικάκη, Αγάπη Κονδυλάκη, Κική Ρότσικα	Υποχρεωτικό στην Σ		
Συμβουλευτική ομάδας	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	41	Κλήμης Ναυριδής & Αντωνία Παπαστυλιανού	Υποχρεωτικό και στις δύο κατευθύνσεις		
Διάγνωση και αξιολόγηση	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	43	Ιωάννης Τσαούσης & Βαλέρια Πομίνη	Υποχρεωτικό στην ΣΨ		
Μεθοδολογία έρευνας στη Συμβουλευτική Ψυχολογία 2 (Μέθοδοι συλλογής και ανάλυσης ποιοτικής έρευνας).	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	45	Φιλία Ίσαρη & Αθηνά Ανδρουτσοπούλου	Υποχρεωτικό και στις δύο κατευθύνσεις		
Εργαστήριο Συμβουλευτικής Ψυχολογίας 2 (Τεχνικές και δεξιότητες Συμβουλευτικής οικογένειας και ομάδας)	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	47	Γιώργος Καρπέτης & Γιώργος Τσίτσας	Υποχρεωτικό και στις δύο κατευθύνσεις		
Νέες τεχνολογίες και Συμβουλευτική	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	49	Ευαγγελία Κούρτη	Επιλογής και στις δύο κατευθύνσεις		
Συμβουλευτική ζευγαριού και οικογένειας	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	50	Βάσω Παπαδιώτη-Αθανασίου & Αναστασία Τσαμπάρλη	Επιλογής και στις δύο κατευθύνσεις		
Ψυχολογία της ανθρώπινης ανάπτυξης	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής	52	Ευαγγελία Γαλανάκη & Μαριαλένα Σεμιτέκολου	Επιλογής στην ΣΨ		

Η Συμβουλευτική στην Εκπαίδευση	Διοίκησης ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	54	Αγγελική Λεονταρή & Αγάπη Κανδυλάκη	Υποχρεωτικό στην Σ		
Εφαρμογές συμβουλευτικής στο χώρο της εργασίας	ΤΕΑΠΗ & Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης	55	Αλέξανδρος-Σταμάτιος Αντωνίου	Επιλογής στην Σ		

Πίνακας 9.14.2. Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών IV.

Τίτλος ΜΠΣ: «ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ, ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ»								
Μάθημα	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περιοχής(ΕΠ) Γενικών Γνώσεων(ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων(ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα) Υποχρεωτικό στην ΣΨ /επιλογής στην Σ	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
Σύγχρονες προσεγγίσεις της Συμβουλευτικής Ψυχολογίας	Ναι	36	2 /6ECTS		Υποχρεωτικό στην ΣΨ /επιλογής στην Σ	14		
Εργαστήριο Συμβουλευτικής Ψυχολογίας1(Αρχές δεοντολογίας, τεχνικές και δεξιότητες Συμβουλευτικής)	Ναι	36	2 /6ECTS		Υποχρεωτικό στην ΣΨ	11		
Μεθοδολογία Έρευνας στην Συμβουλευτική Ψυχολογία I	Ναι	36	2 /6ECTS		Υποχρεωτικό και στις δύο κατευθύνσεις	23		
Ψυχοπαθολογία	Ναι	36	2 /6ECTS		Υποχρεωτικό στην ΣΨ/ επιλογής στην Σ	15		
Πολυπολιτισμική Συμβουλευτική	Ναι	36	2 /6ECTS		Υποχρεωτικό στην Σ/ επιλογής στην ΣΨ	12		
Η Συμβουλευτική Σχέση	Ναι	36	2 /6ECTS		Επιλογής στην ΣΨ	6		
Η Συμβουλευτική στην Υγεία	Ναι	36	2 /6ECTS		Επιλογής και στις δύο κατευθύνσεις	7		
Διαγνωστική εκτίμηση	Ναι	36	2 /6ECTS		Υποχρεωτικό στην Σ	10		

Εργαστήριο Συμβουλευτικής 1 (Αρχές δεοντολογίας, τεχνικές και δεξιότητες συμβουλευτικής, Διεπαγγελματική Συμβουλευτική)	Ναι	36	2 /6ECTS		Υποχρεωτικό στην Σ	10		
Συμβουλευτική ομάδας	Ναι	36	2 /6ECTS		Υποχρεωτικό και στις δύο κατευθύνσεις	21		
Διάγνωση και αξιολόγηση	Ναι	36	2 /6ECTS		Υποχρεωτικό στην ΣΨ	11		
Μεθοδολογία έρευνας στη Συμβουλευτική Ψυχολογία 2 (Μέθοδοι συλλογής και ανάλυσης ποιοτικής έρευνας).	Ναι	36	2 /6ECTS		Υποχρεωτικό και στις δύο κατευθύνσεις	21		
Εργαστήριο Συμβουλευτικής Ψυχολογίας 2 (Τεχνικές και δεξιότητες Συμβουλευτικής οικογένειας και ομάδας)	Ναι	36	2 /6ECTS		Υποχρεωτικό και στις δύο κατευθύνσεις	21		
Νέες τεχνολογίες και Συμβουλευτική	Ναι	36	2 /6ECTS		Επιλογής και στις δύο κατευθύνσεις	? (β'εξαμ.)		
Συμβουλευτική ζευγαριού και οικογένειας	Ναι	36	2 /6ECTS		Επιλογής και στις δύο κατευθύνσεις	? (β'εξαμ.)		
Ψυχολογία της ανθρώπινης ανάπτυξης	Ναι	36	2 /6ECTS		Επιλογής στην ΣΨ	? (β'εξαμ.)		
Η Συμβουλευτική στην Εκπαίδευση	Ναι	36	2 /6ECTS		Υποχρεωτικό στην Σ	10		

Εφαρμογές της συμβουλευτικής στο χώρο της εργασίας	Ναι	36	2 /6ECTS		Επιλογής στην Σ	? (β'εξαμ.)		
--	-----	----	----------	--	-----------------	-------------	--	--

Πίνακας 9.15.1. Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών V.

Τίτλος ΜΠΣ: «ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ»						
Μάθημα	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό / Κατ'επιλογήν	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
Θέματα Πολιτικής Θεωρίας	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 28-29	Βαλλιάνος Περικλής (Αν. Καθ. ΠΕΔΔ)	Υποχρεωτικό	όχι	ναι
Μεθοδολογία των Κοινωνικών Επιστήμων	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 30-33	Κουζέλης Γεράσιμος (Καθ. ΠΕΔΔ)	Υποχρεωτικό	όχι	ναι
Σύγχρονα Ζητήματα Πολιτικής Δράσης και Εκπροσώπησης	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 34-41	Σπουρδαλάκης Μιχάλης (Καθ. ΠΕΔΔ)	Υποχρεωτικό	όχι	ναι
Κοινωνιολογική Θεωρία και Κοινωνική Έρευνα	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 42-45	Κύρτσης Αλ. - Αν. (Καθ. ΠΕΔΔ)	Υποχρεωτικό	όχι	ναι
Ζητήματα Μεταδομιστικής θεωρίας τις Κοινωνικές Επιστήμες	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 47	Δοξιάδης Κύρκος (Αν. Καθ. ΠΕΔΔ)	Επιλογής	όχι	ναι
Ζητήματα Κοινωνιολογίας του Σώματος	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 62-69	Μακρυνιώτη Δήμητρα (Καθ. ΤΕΑΠΗ)	Επιλογής	όχι	ναι
Κοινωνία της Εργασίας; Η Εργασία ως Κοινωνική Σχέση και το Προ-αναγγελθέν Τέλος της Κοινωνίας της	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 51-54	Καυταντζόγλου Ιωάννα (Επ. Καθ. ΠΕΔΔ)	Επιλογής	όχι	ναι

Εργασίας						
Πολιτική και Πολιτισμικές πρακτικές στη Σύγχρονη Ελλάδα	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 76-81	Παναγιωτόπουλος Παν. (Λέκτ. ΠΕΔΔ)	Επιλογής	όχι	ναι
Ελληνική Κοινωνία και Πολιτική	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 85-92	Σπουρδαλάκης Μιχ. (Καθ. ΠΕΔΔ) & Παπαβλασόπουλος Ευθ. (Λέκτ. Παν. Κρήτης)	Επιλογής	όχι	ναι
Η (Ανα)παραγωγή των Ανισοτήτων από τον Εκπαιδευτικό Θεσμό	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 98-100	Φραγκουδάκη Άννα (Ομ. Καθ. ΤΕΑΠΗ)	Επιλογής	όχι	ναι
Κοινωνικός Έλεγχος και Ποινική Καταστολή. Κριτικές και Συγκριτικές Προσεγγίσεις	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 48-50	Καρύδης Βασίλης (Αν. Καθ. Παν. Πελ.)	Επιλογής	όχι	ναι
Θεωρίες Εθνικισμού	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 55-57	Λέκκας Παντελής (Αν. Καθ. ΠΕΔΔ)	Επιλογής	όχι	ναι
Η Κοινωνική Παραγωγή της Σχέσης Διάκρισης και ο Ρόλος του Πολιτισμικού Κεφαλαίου	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 58-61	Λεοντσίνη Μαίρη (Επ. Καθ. ΤΕΑΠΗ)	Επιλογής	όχι	ναι
Τέχνη και Εξουσία	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 70-73	Α. - Ι. Δ. Μεταξάς (Ομ. Καθ. ΠΕΔΔ)	Επιλογής	όχι	ναι
Η Ισότητα και οι Ερμηνείες της	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 74-75	Μολύβας Γρηγόρης (Επ. Καθ. ΠΕΔΔ)	Επιλογής	όχι	ναι

Καταναλωτική Κοινωνία	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 93-96	Τάτσης Νικόλαος (Ομ. Καθ. ΠΕΔΔ)	Επιλογής	όχι	ναι
Κράτος και Κοινωνία	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 97	Τσουκαλάς Κων. (Ομ. Καθ. ΠΕΔΔ)	Επιλογής	όχι	ναι
Η Πολιτική Φιλοσοφία του Γερμανικού Ιδεαλισμού	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 46	Βαλλιάνος Περικλής (Αν. Καθ. ΠΕΔΔ)	Επιλογής	όχι	ναι
Φύλο και Θεωρία της Δημοκρατίας	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	σελ. 82-84	Παντελίδου - Μαλούτα Μάρω (Καθ. ΠΕΔΔ)	Επιλογής	όχι	ναι
Ανάγνωση Κειμένου: Μάρξ το Κεφάλαιο	http://uoa.qbit.gr/contents/lessons.php?main_id=6	Δεν μπηκε στον Οδηγό	Κουζέλης Γεράσιμος (Καθ. ΠΕΔΔ)	Επιλογής	όχι	ναι

Πίνακας 9.15.2. Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών V.

Τίτλος ΜΠΣ: «ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ»								
Μάθημα	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περιοχής(ΕΠ) Γενικών Γνώσεων(ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων(ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
Θέματα Πολιτικής Θεωρίας	ναι	36	1	Υ	Κο	29	27	26
Μεθοδολογία των Κοινωνικών Επιστήμων	ναι	36	1	Υ	Κο	29	27	27
Σύγχρονα Ζητήματα Πολιτικής Δράσης και Εκπροσώπησης	ναι	36	1	ΕΠ	Κα	16	15	14
Κοινωνιολογική Θεωρία και Κοινωνική Έρευνα	ναι	36	1	ΕΠ	Κα	12	11	11
Ζητήματα Μεταδομιστικής θεωρίας τις Κοινωνικές Επιστήμες	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	18	13	13
Ζητήματα Κοινωνιολογίας του Σώματος	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	12	10	10
Κοινωνία της Εργασίας; Η Εργασία ως Κοινωνική Σχέση και το Προ-	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	11	7	5

αναγγελθέν Τέλος της Κοινωνίας της Εργασίας								
Πολιτική και Πολιτισμικές πρακτικές στη Σύγχρονη Ελλάδα	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	17	9	9
Ελληνική Κοινωνία και Πολιτική	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	8	7	7
Η (Ανα)παραγωγή των Ανισοτήτων από τον Εκπαιδευτικό Θεσμό	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	9	6	6
Κοινωνικός Έλεγχος και Ποινική Καταστολή. Κριτικές και Συγκριτικές Προσεγγίσεις	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	19	16	16
Θεωρίες Εθνικισμού	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	7	7	7
Η Κοινωνική Παραγωγή της Σχέσης Διάκρισης και ο Ρόλος του Πολιτισμικού Κεφαλαίου	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	Δεν διδάχθηκε	Δεν διδάχθηκε	Δεν διδάχθηκε
Τέχνη και Εξουσία	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	11	10	10
Η Ισότητα και οι Ερμηνείες της	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	11	6	6
Καταναλωτική Κοινωνία	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	23	18	18

Κράτος και Κοινωνία	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	15	11	11
Η Πολιτική Φιλοσοφία του Γερμανικού Ιδεαλισμού	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	8	7	7
Φύλο και Θεωρία της Δημοκρατίας	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	9	8	8
Ανάγνωση Κειμένου: Μάρξ το Κεφάλαιο	ναι	36	1	ΕΠ	Ε	18	16	16

Πίνακας 9.16. Εξέλιξη του αριθμού αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΜΠΣ) V.

Τίτλος ΜΠΣ:		«ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ»				
		2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006	2004-2005
Αιτήσεις (α+β)		192	154	152	218	203
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	ΠΕΔΔ 25 ΤΕΑΠΗ 4	ΠΕΔΔ 26 ΤΕΑΠΗ 3	ΠΕΔΔ 27 ΤΕΑΠΗ 1	ΠΕΔΔ 22 ΤΕΑΠΗ 4	ΠΕΔΔ 19 ΤΕΑΠΗ 5
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	163	125	124	192	179
Προσφορές		30	32	32	24	27
Εγγραφές		25	30	25	24	27
Απόφοιτοι			23	22	24	21

Πίνακας 9.17. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών V.

Τίτλος ΜΠΣ:	«ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ»				
Έτος Αποφοίτησης	Κατανομή Βαθμών (%)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (Σύνολο απόφοιτων)
	5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2005-2006	0%	4%	58%	38%	8,40
2006-2007	0%	5%	59%	36%	8,18
2007-2008	0%	9%	35%	56%	8,31
2008-2009	0%	5%	57%	38%	8,19
Σύνολο					

Πίνακας 9.18.1. Μαθήματα Προγράμματος Σπουδών Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Αθηνών

«ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ΑΘΗΝΩΝ»						
Μάθημα	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό / Κατ'επιλογήν	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ						
Εκπαιδευτική Εμπειρία και Αναστοχασμός Ι και ΙΙ	dna.ecd.uoa.gr	60	Αλεξάνδρα Ανδρούσου/ Χαρά δαφέρμου/ Βασίλης Τσάφος	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Η Διαθεματικότητα στην Σχολική Πράξη: Τι , Πως και Γιατί	dna.ecd.uoa.gr	91	Κώστας Χρυσafiδης	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Εκπαιδευτική θεωρία και Πράξη: Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις	dna.ecd.uoa.gr	64	Κώστας Χρυσafiδης / Μόνικα Παπά	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Διαδικασίες Γραμματισμού στο Νηπιαγωγείο: Αναλυτικά Προγράμματα και Εκπαιδευτικές Πρακτικές	dna.ecd.uoa.gr	71	Μαρία Σφυρόερα Χαρά Δαφέρμου	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις
Γλώσσα και Εκπαίδευση	dna.ecd.uoa.gr	85	Μαριάννα Κονδύλη	Κατ' επιλογήν	Όχι	Διαλέξεις
Φυσικές Επιστήμες στο Νηπιαγωγείο	dna.ecd.uoa.gr	72	Γιώργος Φασουλόπουλος	Κατ' επιλογήν	Ναι	Εργαστηριακό
Μαθηματικές Έννοιες στην Προσχολική Εκπ/ση	dna.ecd.uoa.gr	74	Δημήτριος Χασάπης	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις
Παιδική Λογοτεχνία	dna.ecd.uoa.gr	73	Αγγελική Γιαννικοπούλου	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις
Μουσειακή Αγωγή	dna.ecd.uoa.gr	97	Ελπινίκη Κάντζου	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις/Εργαστηριακό
Εικαστική Αγωγή	dna.ecd.uoa.gr	100	Αθανασίου Πέτρος	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις/Εργαστηριακό
Μουσική Αγωγή	dna.ecd.uoa.gr	81	Νικόλας Τσαφταρίδης	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις/Εργαστηριακό
Παραμύθια και Μουσική	dna.ecd.uoa.gr	76	Μάνια Μαράτου	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις/Εργαστηριακό
Θεατρική Αγωγή	dna.ecd.uoa.gr	92	Γιώργος Γαλάντης	Κατ' επιλογήν	Ναι	Εργαστηριακό
Κουκλοθέατρο	dna.ecd.uoa.gr	96	Αντιγόνη Παρούση / Γεωργία Κακουδάκη	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις/Εργαστηριακό

Αγωγή Λόγου Έκφρασης	dna.ecd.uoa.gr	93	Αικατερίνη Βλάχου	Κατ' επιλογήν	Ναι	Εργαστηριακό
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ						
Εκπαίδευση και Κοινωνία: Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις	dna.ecd.uoa.gr	65	Εύη Ζαμπέτα/ Νέλλη Ασκούνη/ Αθανασία Δακοπούλου/ Μαίρη Λεοντσίνη/ Αλεξάνδρα Βασιλοπούλου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	dna.ecd.uoa.gr	68	Φραγκούλης Γιώργος / Γεωργία Παπαδοπούλου/ Παρασκευή Δεληκάρη	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Κοινωνιολογία της Παιδικής Ηλικίας	dna.ecd.uoa.gr	77	Κλειώ Γκουγκουλή	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις
Εκπαιδευτική Πολιτική	dna.ecd.uoa.gr	94	Αθανασία Δακοπούλου	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις
Φύλα και Εκπαίδευση	dna.ecd.uoa.gr	86	Μαίρη Λεοντσίνη	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις
Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων	dna.ecd.uoa.gr	95	Ευφροσύνη Κατσικονούρη	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις
Ιστορία της Εκπαίδευσης	dna.ecd.uoa.gr	83	Σοφία Μπαλτά	Κατ' επιλογήν	Όχι	Διαλέξεις
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΟ						
Ψυχολογία και Εκπαίδευση: Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις	dna.ecd.uoa.gr	66	Μαρία Λοίζου-Μαλικιώση Καλλιρρόη Παπαδοπούλου, Ευαγγελία Κούρτη, Ευθυμία Λιγνού , Λήδα Αναγνωστάκη, Αικατερίνη Μίχου, Βασιλική Παππά	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Παιδαγωγική της Ένταξης	dna.ecd.uoa.gr	69	Ευδοξία Ντεροπούλου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις

Διαταραχές των παιδιών στην Προσχολική Ηλικία	dna.ecd.uoa.gr	99	Δέσποινα Παπούδη	Κατ' επιλογήν	Όχι	Διαλέξεις
Ψυχική Υγεία και Ψυχοκ/νικά Προβλήματα Παιδιών Πρ/λικής Ηλικίας	dna.ecd.uoa.gr	75	Γιώργος Γιοβαζολιάς	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις
Δυναμική των σχέσεων στην Οικογένεια και το Νηπιαγωγείο	dna.ecd.uoa.gr		Άννα Λαμπίδη	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις/Εργαστηριακό
Συμβουλευτική Ψυχολογία	dna.ecd.uoa.gr	79	Μαρία Λοίζου-Μαλικιώση	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις
Κοινωνική Ψυχολογία	dna.ecd.uoa.gr	80	Ευαγγελία Κούρτη	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ						
Διεπιστημονικό Σεμινάριο: Εκπαίδευση και Έρευνα	dna.ecd.uoa.gr	103	Μαίρη Λεοντσίνη Βασίλης Τσάφος	Υποχρεωτικό	Όχι	Διαλέξεις
Μεθοδολογία Έρευνας	dna.ecd.uoa.gr	61	Παρασκευή Δεληκάρη	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Πληροφορική	dna.ecd.uoa.gr	63	Διονύσης Μάνεσης	Υποχρεωτικό	Ναι	/Εργαστηριακό
Εφαρμογές στην Πληροφορική	dna.ecd.uoa.gr	82	Διονύσης Μάνεσης	Κατ' επιλογήν	Ναι	Εργαστηριακό
Αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαιδευτική Πράξη. Χρήση Εκπαιδευτικών Λογισμικών	dna.ecd.uoa.gr	78	Παναγιώτα Παναγιωτοπούλου	Κατ' επιλογήν	Ναι	Εργαστηριακό
Αγγλικά I και II	dna.ecd.uoa.gr	67,70	Αικατερίνη Ζουγανέλη	Υποχρεωτικά	Ναι	Διαλέξεις
Θεματική Εβδομάδα: Διαπολιτισμική Αγωγή	dna.ecd.uoa.gr	102	Αλεξάνδρα Ανδρούσου	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις/ Εργαστηριακό
Θεματική Εβδομάδα: Περιβαλλοντική Αγωγή	dna.ecd.uoa.gr	101	Κωνσταντίνος Γαβριλάκης	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις/ Εργαστηριακό
Θεματική Εβδομάδα: Παιδί και Παιχνίδι	dna.ecd.uoa.gr	87	Ρόη Παπαδοπούλου/	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις/

			Αλεξάνδρα Ανδρούσου/ Μένη Κανατσούλη			Εργαστηριακό
Σεμινάριο: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Πρακτικά Ζητήματα και Εφαρμογές	dna.ecd.uoa.gr	88	Ευγενία Φλογαίτη	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις/Εργαστηριακό
Σεμινάριο: Προγράμματα Προσχολικής Εκπαίδευσης	dna.ecd.uoa.gr	89	Ευγενία Κουτσουβάνου	Κατ' επιλογήν	Ναι	
ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ						
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ						
Εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή	dna.ecd.uoa.gr	105	Ευδοξία Ντεροπούλου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές	dna.ecd.uoa.gr	109	Σουλτάνα Βασιλειάδου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Διαταραχές των Παιδιών στην Προσχολική Ηλικία	dna.ecd.uoa.gr	110	Δέσποινα Παπούδη	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Διαταραχές Λόγου και Ομιλίας στην Προσχολική Ηλικία	dna.ecd.uoa.gr	115	Ευδοξία Ντεροπούλου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Εισαγωγή στην Κώφωση	dna.ecd.uoa.gr	108	Πελαγία Τσαγκαρίδου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Συνεργασία Σχολείου και Οικογένειας	dna.ecd.uoa.gr		Ελένη Σοφινίδου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Ελληνική Νοηματική Γλώσσα I	dna.ecd.uoa.gr	113	Λάμπρος Ψυχογιός	Υποχρεωτικό	Ναι	Εργαστηριακό
Ελληνική Νοηματική Γλώσσα II	dna.ecd.uoa.gr		Λάμπρος Ψυχογιός	Υποχρεωτικό	Ναι	Εργαστηριακό
ΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ						
Παιδαγωγική της Ένταξης	dna.ecd.uoa.gr		Γεωργία Παπασταυρινίδου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Εποπτεία Περιπτώσεων	dna.ecd.uoa.gr		Νάντια Λαμπροπούλου Γεωργία Παπασταυρινίδου	Υποχρεωτικό	Ναι	Εργαστηριακό

Μάθημα	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό / Κατ' επιλογήν	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
Πρακτική άσκηση υπό Εποπτεία	dna.ecd.uoa.gr		Νάντια Λαμπροπούλου Γεωργία Παπασταυρινίδου	Υποχρεωτικό	Ναι	Εργαστηριακό
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΙΑΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΗΡΩΝ						
Εκπαίδευση Παιδιών με Νοητική Καθυστέρηση	dna.ecd.uoa.gr	106	Ευδοξία Ντεροπούλου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Εκπαίδευση Παιδιών με Τύφλωση	dna.ecd.uoa.gr	111	Γεωργία Παπασταυρινίδου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Εκπαίδευση Παιδιών με Κινητική Αναπηρία	dna.ecd.uoa.gr	114	Ευδοξία Ντεροπούλου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Παιδαγωγική Προσέγγιση του Κωφού Παιδιού	dna.ecd.uoa.gr	116	Πελαγία Τσαγκαρίδου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Παιδαγωγική Προσέγγιση των Πολλαπλών Αναπηριών	dna.ecd.uoa.gr		Νάντια Λαμπροπούλου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Παιδαγωγική Προσέγγιση των Παιδιών με Διάχυτες Διαταραχές της Ανάπτυξης	dna.ecd.uoa.gr	117	Σουλτάνα Βασιλειάδου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Εισαγωγή στον Γραπτό Λόγο Παιδιών με Αισθητηριακές Διαταραχές	dna.ecd.uoa.gr		Λία Τσερμίδου Ευδοξία Ντεροπούλου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού στην Ειδική Αγωγή	dna.ecd.uoa.gr		Νάντια Λαμπροπούλου Λία Τσερμίδου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
Η Χρήση της Τεχνολογίας στην Προσχολική Εκπαίδευση Νηπίων με Αναπηρίες	dna.ecd.uoa.gr	112	Λία Τσερμίδου	Υποχρεωτικό	Ναι	Εργαστηριακό

ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ						
Έρευνα στην Ειδική Αγωγή	dna.ecd.uoa.gr		Γεωργία Παπασταυρινίδου	Υποχρεωτικό	Ναι	Διαλέξεις
ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑ						
Παραμύθια και Μουσική I και II	dna.ecd.uoa.gr	104	Μάνια Μαράτου	Υποχρεωτικό	Ναι	Εργαστηριακό
Μουσική Αγωγή	dna.ecd.uoa.gr	107	Μαρία Φρουδάκη	Υποχρεωτικό	Ναι	Εργαστηριακό
Παιχνίδια και Ασκήσεις Θεατρικής Έκφρασης Ειδικής Αγωγής	dna.ecd.uoa.gr		Γιώργος Γαλάντης	Υποχρεωτικό	Ναι	Εργαστηριακό
Θεματική Εβδομάδα: Διαπολιτισμική Αγωγή	dna.ecd.uoa.gr		Αλεξάνδρα Ανδρούσου	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις Εργαστηριακό
Θεματική Εβδομάδα: Περιβαλλοντική Αγωγή	dna.ecd.uoa.gr		Κωνσταντίνος Γαβριλάκης	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις/ Εργαστηριακό
Θεματική Εβδομάδα: Παιδί και Παιχνίδι	dna.ecd.uoa.gr		Ρόη Παπαδοπούλου/ Αλεξάνδρα Ανδρούσου/ Μένη Κανατσούλη	Κατ' επιλογήν	Ναι	Διαλέξεις/ Εργαστηριακό
Σεμινάριο: Κινητικότητα και προσανατολισμός στον Χώρο	dna.ecd.uoa.gr		Σοφία Συριοπούλου, Μαρία Πλαστήρα	Κατ' επιλογήν	Όχι	Εργαστηριακό

Πίνακας 9.18.2. Μαθήματα Προγράμματος Σπουδών Διδακταλείου Νηπιαγωγών Αθηνών

«ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ΑΘΗΝΩΝ»								
Μάθημα	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περιοχής(ΕΠ) Γενικών Γνώσεων(ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων(ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΓΕΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ								
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ								
Εκπαιδευτική Εμπειρία και Αναστοχασμός Ι και ΙΙ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	30	3			47	47	47
Η Διαθεματικότητα στην Σχολική Πράξη: Τι , Πως και Γιατί	»	30	3			47	47	47
Εκπαιδευτική θεωρία και Πράξη: Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις	»	30	3			47	47	47
Διαδικασίες Γραμματισμού στο Νηπιαγωγείο: Αναλυτικά Προγράμματα και Εκπαιδευτικές Πρακτικές	»	30	3			22	22	22
Γλώσσα και Εκπαίδευση	»	30	3			22	22	22
Φυσικές Επιστήμες στο Νηπιαγωγείο	»	30	3			22	22	22
Μαθηματικές Έννοιες στην Προσχολική Εκπ/ση	»	30	3			22	22	22
Παιδική Λογοτεχνία	»	30	3			22	22	22
Μουσειακή Αγωγή	»	30	3			22	22	22
Εικαστική Αγωγή	»	30	3			22	22	22
Μουσική Αγωγή	»	30	3			22	22	22
Παραμύθια και Μουσική	»	30	3			22	22	22

Θεατρική Αγωγή	»	30	3			22	22	22
Κουκλοθέατρο	»	30	3			22	22	22
Αγωγή Λόγου Έκφρασης	»	30	3			22	22	22
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ								
Εκπαίδευση και Κοινωνία: Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις	»	30	3			47	47	47
Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	»	30	3			47	47	47
Κοινωνιολογία της Παιδικής Ηλικίας	»	30	3			22	22	22
Εκπαιδευτική Πολιτική	»	30	3			22	22	22
Φύλα και Εκπαίδευση	»	30	3			22	22	22
Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων	»	30	3			22	22	22
Ιστορία της Εκπαίδευσης	»	30	3			22	22	22
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ								
Ψυχολογία και Εκπαίδευση: Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις	»	30	3			47	47	47
Παιδαγωγική της Ένταξης	»	30	3			47	47	47
Διαταραχές των παιδιών στην Προσχολική Ηλικία	»	30	3			22	22	22
Ψυχική Υγεία και Ψυχοκινικά Προβλήματα Παιδιών Ηλικίας	»	30	3			22	22	22

Δυναμική των σχέσεων στην Οικογένεια και το Νηπιαγωγείο	»	30	3			22	22	22
Συμβουλευτική Ψυχολογία	»	30	3			22	22	22
Κοινωνική Ψυχολογία	»	30	3			22	22	22
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ								
Διεπιστημονικό Σεμινάριο: Εκπαίδευση και Έρευνα	»	30	3			47	47	47
Μεθοδολογία Έρευνας	»	30	3			47	47	47
Πληροφορική	»	30	3			47	47	47
Εφαρμογές στην Πληροφορική	»	30	3			22	22	22
Αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαιδευτική Πράξη. Χρήση Εκπαιδευτικών Λογισμικών	»	30	3			22	22	
Αγγλικά I	»	30	3			47	47	47
Αγγλικά II	»	30	3			47	47	47
Θεματική Εβδομάδα: Διαπολιτισμική Αγωγή	»	30	3			22	22	22
Θεματική Εβδομάδα: Περιβαλλοντική Αγωγή	»	30	3			22	22	22
Θεματική Εβδομάδα: Παιδί και Παιχνίδι	»	30	3			22	22	22
Σεμινάριο: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Πρακτικά	»	30	3			22	22	22

Ζητήματα και Εφαρμογές								
Σεμινάριο: Προγράμματα Προσχολικής Εκπαίδευσης	»	30	3			22	22	22
ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ								
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ								
Εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή	»	30	3			15	15	15
Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές	»	30	3			15	15	15
Διαταραχές των Παιδιών στην Προσχολική Ηλικία	»	30	3			15	15	15
Διαταραχές Λόγου και Ομιλίας στην Προσχολική Ηλικία	»	30	3			15	15	15
Εισαγωγή στην Κώφωση	»	30	3			15	15	15
Συνεργασία Σχολείου και Οικογένεια	»	30	3			15	15	15
Ελληνική Νοηματική Γλώσσα I	»	30	3			15	15	15
Ελληνική Νοηματική Γλώσσα II	»	30	3			15	15	15
ΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ								
Παιδαγωγική της Ένταξης	»	30	3			15	15	15
Εποπτεία Περιπτώσεων	»	30	3			15	15	15
Πρακτική άσκηση υπό Εποπτεία	»	30	3			15	15	15
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΙΑΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΗΡΩΝ								

Εκπαίδευση Παιδιών με Νοητική Καθυστέρηση	»	30	3			15	15	15
Εκπαίδευση Παιδιών με Τύφλωση	»	30	3			15	15	15
Εκπαίδευση Παιδιών με Κινητική Αναπηρία	»	30	3			15	15	15
Παιδαγωγική Προσέγγιση του Κωφού Παιδιού	»	30	3			15	15	15
Παιδαγωγική Προσέγγιση των Πολλαπλών Αναπηριών	»	30	3			15	15	15
Παιδ/κή Προσέγγιση των Παιδιών με Διάχυτες Διαταραχές της Ανάπτυξης	»	30	3			15	15	15
Εισαγωγή στον Γραπτό Λόγο Παιδιών με Αισθητηριακές Διαταραχές	»	30	3			15	15	15
Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού στην Ειδική Αγωγή	»	30	3			15	15	15
Η Χρήση της Τεχνολογίας στην Προσχολική Εκπαίδευση νηπίων με Αναπηρίες	»	30	3			15	15	15
ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ								
Έρευνα στην Ειδική Αγωγή	»	30	3			15	15	15
ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑ								
Παραμύθια και Μουσική I και II	»	30	3			15	15	15

Μουσική Αγωγή	»	30	3			15	15	15
Παιχνίδια και Ασκήσεις Θεατρικής Έκφρασης Ειδικής Αγωγής	»	30	3			15	15	15
Θεματική Εβδομάδα: Διαπολιτισμική Αγωγή	»	30	3			5	5	5
Θεματική Εβδομάδα: Περιβαλλοντική Αγωγή	»	30	3			5	5	5
Θεματική Εβδομάδα: Παιδί και Παιχνίδι	»	30	3			5	5	5
Σεμινάριο: Κινητικότητα και προσανατολισμός στον Χώρο	»	30	3			15	15	15

Πίνακας 9.19. Εξέλιξη του αριθμού εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών

Ακαδημαϊκά Έτη	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ	ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ
2008-2009	138	5
2007-2008	168	8
2006-2007	164	2
2005-2006	159	4
2004-2005	155	5
2003-2004	150	7

Πίνακας 9.20. Εξέλιξη του προσωπικού του Τμήματος

	2008- 2009	2007- 2008	2006- 2007	2005- 2006	2004- 2005
Καθηγητές	10	8	10	9	9
Αναπληρωτές Καθηγητές	5	5	6	6	6
Επίκουροι Καθηγητές	7	6	5	3	3
Λέκτορες	4	4	4	3	3
Μέλη ΕΕΔΙΠ	3	3		3	
Διδάσκοντες επί συμβάσει (μερική απασχόληση)	15	12	11	6	13
Τεχνικό προσωπικό εργαστηρίων	3	3	3	3	3
Διοικητικό προσωπικό	14	14	8	8	8

10. Παραρτήματα

Αυτή η σελίδα είναι κενή

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1.

*Αξιολόγηση μαθημάτων ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» από μεταπτυχιακούς φοιτητές
(Evaluation per course-unit by students, Academic Year 2007-8)*

1.1. INTERDISCIPLINARY SEMINAR: Social Discrimination, Rights and Special Social Groups (Winter semester, UoA, academic year 2007-08).

Interdisciplinary Seminar Coordinator: Professor Dimitra Makrinioti

Number of analyzed questionnaires: 18

A. Course Content and Effectiveness

Based on students evaluation, the IS was highly evaluated with regard to the acquisition of new knowledge compared to their undergraduate studies. They also reported their satisfaction over the fact that the teaching of the course-unit's basic concepts was in a comprehensible and a clear way enabling them to acquire the scientific tools to approach the MA field of study.

What other comments can you make with regard to the content of the course?

The course-unit offered a wide spectrum of theoretical approaches, enabling students this way to detect the hidden and disguised forms of social discrimination

I found the IS content quite interesting, explanatory and enlightened particularly in terms of “body issues”. I firmly believe that this IS creates brainstorming and opens new paths of knowledge with regard to its innovator content material.

It was a very useful course-unit

Quite interesting content with multilateral approaches in terms of important social issues

The manifold study units offered me knowledge about lots of interesting subject matters that have been thoroughly analysed.

The IS met my expectations but It would be better if there was more time for exchanging views after each presentation.

The IS subject matters produces lots of brainstorming and fruitful debates among students, which seems to be even more beneficial than everything else.

Quite interesting from many aspects. Mainly because of the openness to the “Other”.

I highly evaluate the content and structure of the lectures-presentations-quite interesting multilateral-interdisciplinary approaches

B. Teaching

The structure of the course and the articulation of the subject areas of the course were systematically organised.
The professor's lectures were useful and they clarified the subject matter of the course.

C. Regarding the teaching quality of the IS:

Students have highly evaluated-appreciated both the presentations of the lecturers and the course structure units, estimating that they bring quite amazing brainstorming.

The students were particularly satisfied from the way “the connection between theory and practice was illustrated and clarified from the lecturers” and their communicability despite the lack of time in developing and intercommunicating their arguments.

Other comments related to the quality of the teaching:

The participation of several lecturers from different field of studies: sociology, philosophy, arts...drove students to an in depth understanding of the various forms of exclusion and social discrimination in contemporary society.

I highly estimated all the lecturers in giving clarifications with regard to concepts and the ways they connect to incidents-paradigms in real life.

With minor exceptions most lecturers were quite interesting.

From my point of view for one or two lecturers I have determined difficulties in the lecturer’s communicability, mostly because they haven’t paid attention on the nature of the audience.

D. Student Support

The course encouraged the genuine involvement and participation of the students.

The bibliography proposed to the students was sufficient.

Access to the bibliography was satisfactory.

The assistance you received in determining the subject of your project and in processing that subject was satisfactory.

Degree of availability of professor to provide assistance to students

E. Students Support

Students reported that were extremely encouraged in participating in the lectures of the course. They also reported that they were highly satisfied in terms of accessibility and tutor's availability for students support.

However the students showed their discontent with regard to the bibliography given to them, stating either that it was quite insufficient or that they have been given no bibliography at all.

F. Expectations

Students expectations. Students reported that this course-unit has highly satisfied their expectations.

Further comments:

I have very much enjoyed the very lively discussions after the end of each session, which proved the high motivation of the participants regarding the debatable issue of the specific session.

To my point of view all the course's subject areas were quite interesting and although I had no previous knowledge about them I have managed to familiarise myself with the new concepts.

The course-unit met my expectations since the lectures achieved in highlighting the social factors which cause the variant forms of social discrimination

I think that this was one of the most interesting semester courses

The fact that the course structure allowed the students to deal with lots of different topics and themes, to my point of view achieved the goal of familiarizing ma students with all different sorts of hidden social discrimination.

The IS would met more my expectations if it was to have more conversation after each lecture

It was a very interesting course-unit. But I think that the lecturers should paid more attention in the coordination of conversation, so that the topic of the discussion not to be disorientated.

It would be better if the list of topics could be enriched with more "Special Education topics".

The succession of both lecturers and topics enlightened the negotiable issues more and gave the students the chance to think more and more and to form a more complete point of view of the subject matter.

The IS course structure was focused on the social discrimination issues and lots of relevant perspectives and theoretical approaches have been developed throughout the course.

G. General Assessment

Evaluate the quality of the overall course:

Students have highly evaluated the quality of the overall course.

More specifically they commented:

The interdisciplinarity of the Seminar animated it in lots of different ways. But above all make the students capable to realise the social discrimination as the result of several other complicated factors

The IS level of knowledge was high and each separate unit-subject matter-demanded great concern and relevant knowledge background.

There were quite remarkable lectures with multilateral approaches of social issues and critical perspective

All lectures were quite remarkable.

To my point of view the IS can be seen as the introductory basic course-unit that is actually dealing with the very subject matter of the MA Course.

The IS course structure gave the students lots of different perspectives and Key concepts in the approaching of the topics. This way we managed to acquire an in depth understanding of most of the discussed issues.

The IS course structure was very much satisfactory in terms of the variety of the discussed subject matters and of their thorough examination.

I highly estimated the coordinating role of the tutor and the interesting selection of lecturers invited to the IS.

Please note any comments you may have for the improvement of the course.

I think that it would be for the benefit of the course-unit if there was more time dedicated to each course-unit in terms of students' own presentations. I estimate that this way students will be given the possibility of a more actively participation in the discussions.

Although the review of bibliography was part of our course work, in fact we had no access in the research bibliography of the subject matters of the other students.

I estimate that the structure of some units may be more organised and that the students will be given more time to talk

1.2. Course-unit: Research Methodology contextualised in the social and educational setting (Winter semester, UoA, academic year 2007-08)

Tutor: Gitsa Kontogiannopoulou-Polydorides.

Fourteen students attended the course-unit during winter semester. Ten of them filled out the questionnaire on the evaluation of the course-unit.

A. The content and the structure (subject areas) of the course-unit are clearly understandable and well defined.

Almost all students firmly believe that in a high degree both content and course structures are clearly understandable and well defined.

B. To what degree were any of the following a goal of the course?

This question has been analyzed in eleven sub-questions

Study Methods (understanding on different levels as opposed to memorization.

Eight students believe that this was a high level goal of the course-unit and two students believe that this was one of the highest course`s goal.

Emphasis on the significance of the social and educational framework.

Five students reported that this was a very important goal of the course-unit and five students stated that this was one of the most important goals of the course.

Emphasis on diverse theoretical and research approaches.

According to five students this goal was achieved at a "very high" degree. Four estimate that this goal was achieved at a "high" degree, and one estimates that this goal was achieved at a "low degree.

How a research question is expressed in relation to theory and the socio-educational framework.

The majority of students stated this goal was accomplished at a "very high" degree. Seven students supported this, and only three students stated that this goal was accomplished at a "high" degree.

The «deconstruction» of the bibliography and the reconstruction of its parts in relation to the subject areas of the course.

Five students state that this goal was satisfied at a "low" degree. Four of them estimate that this goal has been achieved at a relative "high-level" and one student states that this goal was achieved at a "very high-level.

The study of competing research method approaches related to each subject area of the course

This question has divided students in three groups. Three of them estimate that this purpose has been achieved and pursued at "a very high-level". Four students believe that this was "a high-level" aim of the course and the three students believe that this goal has been achieved at only "a low level".

How research is structured and designed with reference to theory and the socio-educational context

The majority of students (eight) seem to be very much satisfied in terms of the research structure and design and its reference to both theory and the socio-educational context. Actually they firmly believe that this goal has been achieved at “a very high-level” and the remaining also believe that the above mentioned purpose has been accomplished at “a high-level”.

How the techniques of data collection are designed and specified

Most of the students consider that this goal has been successfully carried out throughout the course-unit. Two estimate that this goal has been achieved at “a low degree”.

How data is analysed

All students have highly evaluated the way “data is analysed”.

How to interpret research results

Almost all of the students firmly believe that the course structure achieved a very high level” at teaching them how to successfully interpret the research data.

Feedback on each step of the research process, based on newly acquired knowledge

The majority of students (eight) firmly believe that the course-unit structure provides them at “a very high level the possibility of feedback on each step of the research progress; two of them believe that this course goal has been realized at “a low level

C. In the course there is:

Sufficient time to cover the material and to absorb newly acquired knowledge

It is interesting that all students agree that there is not enough time to cover the material and to absorb newly acquired knowledge.

Rational coverage of the material

This question divided students into two groups. The first group estimates that this goal has been achieved at “ a low level” and the other group of five students believes that there was sufficient ‘ coverage of the material’.

Sufficient bibliographical coverage of the course material

All students seem to be very much satisfied in terms of sufficient coverage of the material.

Encouragement of the involvement and participation of the post-graduate students in the course

Almost all students value that they have been encouraged to get involved and participate in the course-unit at a very high level.

Supervision in the development of work plan and in the undertaking of projects by the post-graduate students

All students seem to be extremely satisfied in terms of supervision in the development of work plan and in the undertaking of projects.

Supervision in the study of the bibliography

The greatest part of student value that they had adequate supervision as far as the study of bibliography is concerned, and only two of them believe that they haven't been sufficiently supervised in the study of bibliography.

D. The Bibliography provided for each Subject Area (not at all, slightly, much, very much):

Was related to the pace of the material being covered in class and to the structure of the course

Seven students estimate that the bibliography provided for each subject area was “much” “related to the pace of the material being...course”. However two students estimated that this goal has been “very much” achieved throughout the course and only one valued that this course aim has been “slightly” succeeded within the course.

Two students estimated that this goal has been very fully “achieved throughout the course and only one student valued that this aim was ‘slightly’ succeeded within the course.

Was understandable and accessible

All students believe that the bibliography “was both “very much” understandable and accessible”.

Broadened your grasp of the subject matter of the course

For five students there was “much” broadening of their grasp of the subject matter of the course and for the remaining five students this goal has been achieved at the highest level.

Facilitated the development-completion of your project

Apart from one student who believes that she has “slightly been facilitated in terms of the ‘development-completion of her project, all the other estimate that they have been much facilitated by bibliography in terms of the development-completion of the project.

Clarified the goals of the course

Seven students believe that bibliography has “much “clarified the goals of the course and three students stated that bibliography has “very much “ succeeded in doing so.

E. With Regard to your Projects, there is:

Sufficient supervision of the post-graduate student by the professor

Six students estimate that there is “quite a bit sufficient” supervision by the professor and four of them believe that they are “very much satisfied by the supervision they have got by their supervisor.

Sufficient time for the completion of the projects. When did you begin your project? _____ (date)

It is quite interesting that in this question all students reported that there is “slightly “sufficient time for the completion of their projects, although they have had adequate supervision. Apart from one student, all the other needed another two month’s time to complete their assignment.

All students stated that they have started their project in early October and that they have completed it at mid December.

Clear-understandable explanations concerning the development and completion of the project

The majority of students (eight of them) have reported that they haven’t been given clear-understandable explanations the project” . Two of them have reported that they have been given “very much” clear-understandable explanation”.

The possibility of real improvement of the project. (if you answered quite a lot or very much, please provide details)

This question has split up students into two groups. One group believes that has “at a high level” the possibility of real improvement of their project. The reasons which students give for this are strongly related to the extended discussions, feedback and extra tutorials with the supervisor.

The other group of four students tends to be very restrained and expect not extended improvement of their project.

How much does the subject you chose interest you

Nine out of ten students support that they have chosen a subject which interested them very much and only one student reports that the chosen subject interests her very little.

F. The course met your expectations with regard to:

the goals

Almost all students (nine of them) feel that the course in terms of goals has very much met their expectations.

The structure

Two students seem to be very much satisfied with regard to course structure. Nevertheless eight of them reported that they are “much” satisfied in terms of course structure..

the presentation of diverse research approaches

Although seven students stated that are either “very much” or “much” satisfied with regard to the presentation of the diverse research approaches, however three of them reported their “slightly satisfaction” of this specific course parameter.

the techniques

The above mentioned trend emerged also in this question, with eight students to report either their “very high” or “quite high” satisfaction to the techniques and the remaining two of them to report their “low satisfaction” with regard to techniques.

G. Describe what did not meet your expectations and why:

The course time frame was extremely short with regard to my own way of working and thinking in depth

I personally took a lot of time to understand the basic, because of my deficient cognitive background in terms of sociology and research

I personally believe that the research approaches should be presented in a more analytic and detailed way.

I like to have more feedback by tutor. Of, course this may reveal my own incompetence in terms of clearly understanding the course structure and bibliography.

I would prefer the suggested bibliography to be more specified in my project elaboration.

H. Was the relationship between the research question and concepts such as theory, society/Greek educational systems - made clear and understandable?

All students reported that “the relationship between the research question and concepts were made “much and understandable”.

I. What proposals or comments do you have to make about the course-unit in general?

To my opinion, it would be better if this specific course, with its heavy workload was the only course-unit -with of course the Interdisciplinary Seminar -to be taught during winter semester. I firmly believe that there is very little time for a student to successfully accomplish two course-unit-assignments and the obligations drawing from the IS.

There is not enough time to successfully accomplish and absorb the new knowledge deriving from this specific course.

At the beginning and because of my very much different knowledge background (undergraduate studies irrelevant to the specific course content and structure) I encountered a lot of difficulties. But later on I have managed to negotiate successfully with the ‘new knowledge’ and also I have got a lot of support from the tutorials. Actually the tutorials increased my competence in better absorbing the sociological concepts.

I think it would be better if the students' assignments examined as a whole and not individually. I would also recommend for more encouragement in studying the bibliography with regard to each specific student-assignment.

1.3. Course-unit: Teaching practices and otherness (Winter semester, UoA)

Tutor: A. Androusou

A. Regarding the content of the course-unit:

Students are highly satisfied from the scientific tools taught to them in order to approach and understand the MAs field of study. They are also satisfied from the understandable way of been taught the course-unit's basic concepts as also the acquisition of new knowledge compared to their undergraduate studies. Particularly they reported that 'the course units-thematic sessions were very interesting' and 'the basic concepts of this course-unit have been analysed comprehensively through the tutor's sessions'. The content of this course-unit was 'complete and the course structure permits the complete understanding of its concepts-thematics'. They specifically underlined the connection accomplished between theory and practice (implementation of teaching theories).

B. Regarding the teaching quality of the course-unit:

The tutor's sessions are highly evaluated from the students as useful and as clearly defining the course-unit's content. The course-units structure is also considered as highly satisfying. Additionally, invited lecturers' interesting presentations helped students to understand the course-unit's concepts. The way of teaching was 'inventive, well-structured' leading the students to 'critical way of thinking and writing their essays'

C. Students' support.

Students have been absolutely satisfied from the way this course-unit provided the ground for students' participation as also from the tutor's available support. Students also express their satisfaction from both the recommended bibliography and the access to it. They are less satisfied from the support concerning the defining of their essays subject and structure.

D. Students' expectations.

Students feel that their expectations have been absolutely satisfied. Some students feel that 'this course-unit actually exceeded all expectations', and that 'the thematic weeks gave them the chance to gain a unique experience' and 'to associate the analysis of teaching theories to their implementation in practice' consisting this way 'a complete and interesting course-unit', leading to 'exceptional experiences and knowledge'.

E. Conclusion-overall evaluation.

Students are absolutely satisfied from the course-unit's content quality. Students reported that there was 'free exchange of views, fruitful discussions and variety of material besides bibliography'. They particularly expressed their high satisfaction from the thematic weeks. 'Thematic weeks contributed to re-consider and change self-evident approaches to otherness'. Students report that 'they are very satisfied from the opportunities for active participation. Teaching was in systematic way and the tutor helped us to clarify the course-unit's concepts'. The tutor's teaching is considered as avant-garde and perfectly structured. 'This course-unit contributes a lot to the MAs fields of study ... it is a course-unit with high requirements ... and provides the necessary tools to critical analytical perspectives on multiculturalism and intercultural education'.

1.4. Course-unit: Language and Education (winter semester, UoA)

Tutor: Dimitra Kati

A. Regarding the content of the course-unit:

The basic concepts of the course-unit were good enough defined and became more familiar to the students. In addition the students were enabled through the lectures to better understand the subject of the MA program in general. As far as it concerns the acquisition of new knowledge, the students have not evaluated it very high. According to some students' opinion, the lesson was interesting and broad and a good introduction to basic concepts of language, but some consider that the time was not enough for them to process all information, while others expected that the focus of the course-unit would be on more particular language matters such as minorities and language.

B. Regarding the teaching quality of the course-unit:

The students support that the lectures of the tutor were very useful and clear about the content and the basic concepts of the course-unit. As it concerns the planning and the organization of the course-unit, it was considered well structured. Some students claim that the explicit way the course-unit was organized was a good assistance for them to have a full understanding of the concepts and to their personal studying. A student

thinks that the use of PowerPoint during the lessons was very useful, while another one thinks that there could have been more discussion on certain issues and interaction among the class.

C. Students' Support:

The students appear to be very satisfied about the bibliography that has been suggested to them and equally contented about the availability of the tutor in order to support them. They are also evaluating positively the feedback in relation to the essay they had to elaborate. As it concerns the participation of students in the lesson, it was not considered essentially encouraged and the access to the bibliography was not so easy.

D. Students' expectations:

The course-unit in general met with the students' expectations. The quality of the tutor and of the course-unit and the in depth definitions of language issues were the most positive impressions of the students. On the other hand one student claimed that the time was limited and could not permit further analysis of important issues.

E. Overall evaluation of the course-unit:

The students in general seem to be satisfied by the course-unit and especially by the teaching methods of the tutor. Some of them point out the need for more time for the presentation of their papers.

1.5. Course-unit: The sociology of school knowledge (winter semester, UoA)

Tutor: N. Askouni

A. Regarding the content of the course-unit:

The course-unit offered the students the appropriate scientific tools so as to approach and better understand the subject of the MA Program. The basic concepts which were discussed and analyzed became clear and understandable to the students and they also seem to have acquired important new knowledge. In addition students mention that important sociological theories became clear to them not only in a theoretical but also a practical level. They also support that this course-unit enhances them to other projects.

B. Regarding the teaching quality of the course-unit:

The structure of the course-unit and the planning of the course units were systematically organized and the main sociological theories and concepts were well defined through the lectures of the tutor. The students were previously informed by the tutor about the content of the lesson each time so in every lecture they had already done some studying which enabled them to understand better the concepts which the tutor analyzed in depth. The students also mention the importance of the good communication and the encouragement of their participation and the development of dialogue among the participants in the lectures by the tutor.

C. Students' Support:

The tutor was always available to help students with their questions and the support given to them for their essays was very satisfactory. Moreover the course-unit encouraged the real participation of the students in the lectures. The bibliography suggested was sufficient but the access to it was not very high evaluated.

D. Students expectations:

As it appears the course-unit met with the students' expectations. Most students were particularly contented by the fact that important sociological theories about education became familiar with them as the tutor gave in depth analyses.

E. Overall evaluation of the course-unit:

All the students appear to have been very satisfied by the quality of the course-unit, its content and the contribution of the tutor. They all participated in the lectures and the feedback for their essays was very effective. They also mention that the time-schedule of the lessons was followed with consistency. Some of them point out that they needed more time so as to complete their essays and suggest that there should be a more organized time-schedule for the essays.

1.6. Course-unit: Gender, distinction and cultural capital (winter semester, UoA)

Tutor: M. Leontsini

A. Regarding the content of the course-unit:

The course-unit offered the students the appropriate scientific tools so as to approach and better understand the subject of the MA Program. At the end of the lessons the basic concepts and theories which were discussed during the whole semester were well-defined and clear to the students who had the opportunity to acquire important new knowledge. The lectures are described by the students as very interesting and original. There also were a wide range of theories about gender which were analysed in depth.

B. Regarding the teaching quality of the course-unit:

The students support that the lectures of the tutor were very useful and clear about the content and the basic concepts of the course-unit. As it concerns the planning and the organization of the course-unit, it was considered well structured. It was considered that this course-unit covered a wide range of interesting and useful theories, assisting this way the students with other aspects of the Program.

C. Students' Support:

The availability of the tutor in order to support the students was highly evaluated. In addition the bibliography which was suggested to the students was more than sufficient and the access to it was described as very satisfactory. Most students supported that their participation in the lessons was encouraged and the support offered to them in relation to the subject and the organization of their essays was good.

D. Students expectations:

The course-unit met with the students' expectations. The students considered the course-unit very interesting and useful but some of them mention that the course-unit was quite demanding as there were a lot of things that they were expected to accomplish.

E. Overall evaluation of the course-unit:

The overall evaluation of the students about the course-unit was satisfactory. According to the students the structure of the course-unit was in a way strict and that in addition to the limited time they had to complete their essays put some pressure on them. Most of them they claim that more time would be necessary as also working in groups and not each student alone.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.

STUDENTS PROFILE

Students' professional profile and its impact on the MA completion rate

According to the data concerning the postgraduate students professional employment, it is very important to mention that most of them found significant work positions before the end of the two year Programme and this seems to be the “happy” reason for some of them to delay their thesis (see tables 1 and 2).

Tables 1 and 2 concern the Internal Evaluation Report 2001-2006.

Table 3 concerns the current evaluation and presents the profile of students: (a) who have registered the Programme during the academic years 2003-4, 2004-5 and 2005-6 and (b) who have graduated. The current employment status is mentioned based on the graduation year.

Table 1: The following students have registered at the Programme in the academic year 2001-2002. We have recorded their professional status during their third year of studies: 2003-04 (period during which they were elaborating/accomplished Dissertation)

1	State teacher in Primary Education (supplementary staff)
2	Unemployed kindergarden teacher
3	Permanent appointment at the Institute of Women Equality, researcher and trainer (She found this post in the beginning of the second year of her studies)
4	Active member of Amnesty International and other NGO,s
5	Permanent appointment at the Public Sector (Civil Servant) (She was appointed at the Public Sector during fourth semester (last semester) of her studies)
6	Permanent appointment at the Public Sector. State Primary teacher (She succeeded a temporary appointment in The Academy of Athens (Academy of Athens has the legal status of a Legal Entity of Public Law and is supervised by the Ministry of National Education and Religion))
7	Permanent appointment at the Public Sector. State Primary teacher

	(The Ministry of Education has turned down his request for receiving Educational Leave)
8	Permanent appointment at the Public Sector (She found this work during the third semester of her studies)
9	Freelance teacher
10	Permanent appointment at the Public Sector. State Primary teacher
11	Permanent appointment at the Public Sector. State Primary teacher (She was appointed during the last semester of her studies in a provincial City away from Athens)
12	Unemployed teacher (She has completed her Dissertation)
13	Unemployed Kindergarden teacher (She has completed her Dissertation)
14	Permanent appointment at the Public Sector. State Primary teacher. Textbook writer (Pedagogic Institute) (She was offered a job)
15	Permanent appointment at the Public Sector. State Primary teacher (She was appointed during the last semester of her studies in an Island away from Athens)
16	Graduated and he is full-time PhD candidate (She has completed her Dissertation)
17	Permanent appointment at the Public Sector. State Primary teacher

Table 2: The following students have registered at the Programme within the academic years 2000-2002. We have recorded their professional status during their third year of studies: 2003-04 (period during which they were elaborating/accomplished Dissertation)

1	Permanent appointment at the Public Sector/Adult Education
2	Teacher/Secondment at the University of Crete.
3	Social worker, Permanent appointment at the Public Sector.
4	Permanent appointment at the Public Sector. State Primary teacher
5	Permanent appointment at the Public Sector. State Primary teacher
6	Permanent appointment at the Public Sector. State Primary teacher (Through successful National Exams for State Teachers)
7	Psychologist-special education sector
8	Permanent appointment at the Public Sector. State Primary teacher
9	Adult education/private sector
10	Private sector employee
11	Social worker in employment issues for persons with special needs
12	State primary teacher under provisional contract

NEW-STUDENTS PROFILE

(students registered in the Programme academic years 2003-4 to 2005-6).

Table 3: Students' professional status after their graduation

1	2007	Works in the NGO Social Civil International, which promotes volunteer work in the society
2	2008	State teacher in Early Childhood Education (supplementary staff)
3	2007	Permanent appointment at the Public Sector. Social Worker in the Greek Ministry of Justice

4	2008	She is currently training for Municipality Police Department
5	2008	State teacher in Primary Education (supplementary staff)
6	2007	Currently living in London working as a social researcher in a social center and he has started a PhD Program at the IOE
7	2007	Working at the Support Office of the MA Program Education and Human Rights at the University of Athens
8	2007	Permanent appointment at the Public Sector. State teacher in Primary Education in an integration class
9	2008	Permanent appointment at the Public Sector. State teacher in Early Childhood Education
10	2006	Permanent appointment at the Public Sector. State teacher in Secondary Education
11	2007	Permanent appointment at the Public Sector. State teacher in Primary Education. He is also a PhD student at the University of Athens, Department of Early Childhood Education
12	2008	Works at the NGO Klimaka, in a program about gipsy teenagers
13	2008	Permanent appointment at the Public Sector. State teacher in Early Childhood Education
14	2007	Works in a Private Centre of Vocational Training for adults
15	2006	Permanent appointment at the Public Sector. State teacher in Primary Education
16	2006	Part-time teacher of sociology in State Evening High schools
17	2007	Works at the NGO Christian Organisation of Youth, in programs concerning gender
18	2006	Permanent appointment at the Public Sector. State teacher in Secondary Education
19	2008	Works as a freelance teacher
20	2008	She is a social worker in the Greek Council for Refugees
21	2007	Works as a freelance teacher
22	2006	She is administrator in the Department of Psychology of the Mediterranean College
23	2006	Permanent appointment at the Public Sector. State teacher in Primary Education

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.

Παράδειγμα παρουσίασης μαθήματος του ΠΜΣ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ» στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Κοινωνιολογία της Σχολικής Γνώσης

Γενικό περίγραμμα μαθήματος

Το μάθημα εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους το περιεχόμενο της εκπαιδευτικής διαδικασίας (σχολικές γνώσεις και πολιτισμικά στοιχεία) έχει γίνει αντικείμενο ανάλυσης στο πλαίσιο διαφορετικών ερευνών και κοινωνιολογικών προσεγγίσεων. Επιχειρεί να παρουσιάσει τους τρόπους με τους οποίους οι διάφορες κοινωνιολογικές θεωρίες (θεωρίες της κοινωνικής αναπαραγωγής, νέο-Μαρξισμός, «Νέα Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης») έχουν αναλύσει τη σχέση μεταξύ της εκπαιδευτικής διαδικασίας και του θεσμικού και κοινωνικού πλαισίου, στο οποίο αυτή εντάσσεται. Γενικότερα, ερευνάται η σχολική γνώση ως κοινωνικό προϊόν, η συμβολή της στην κατασκευή και ενίσχυση των κοινωνικών ιεραρχιών, καθώς και ο κοινωνικός έλεγχος που ασκείται μέσω του curriculum.

Στόχοι

- Να βοηθήσει τους ΜΦ να κατανοήσουν τον κοινωνικό χαρακτήρα των εκπαιδευτικών διαδικασιών.
- Να φέρει τους ΜΦ σε επαφή με ένα φάσμα θεωριών και πρωτογενών ερευνών σχετικών με τη σχολική γνώση.
- Να βοηθήσει τους ΜΦ να διερευνήσουν τις μορφές του κοινωνικού ελέγχου
- Να αποκτήσουν οι ΜΦ την ικανότητα της κριτικής ανάλυσης των πρόσφατων μεταρρυθμίσεων στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν τις σχετικές θεωρητικές προσεγγίσεις και πρωτογενείς έρευνες.

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Μετά το πέρας των μαθημάτων, οι φοιτητές θα πρέπει να:

- Έχουν αναπτύξει τις γνώσεις τους γύρω από την κοινωνιολογική ανάλυση της γνώσης που παρέχει το σχολείο.
- Είναι σε θέση να αναλύουν τη σχολική γνώση σε σχέση με τις έννοιες της κοινωνικής ανισότητας και των κοινωνικών ιεραρχήσεων.

- Έχουν αναπτύξει την ικανότητά τους να αναλύουν τις πρόσφατες αλλαγές στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο από μία κοινωνιολογική οπτική.

Δομή

Το μάθημα συνίσταται σε τρία εβδομαδιαία σεμινάρια. Στο πρώτο μέρος κάθε συνάντησης γίνεται μια εισαγωγή από τη διδάσκουσα. Στο δεύτερο μέρος ακολουθεί συζήτηση γύρω από κείμενα της βιβλιογραφίας που έχουν ήδη μελετήσει οι ΜΦ. Οι τελευταίες τρεις συναντήσεις είναι αφιερωμένες στην παρουσίαση των εργασιών που εκπονούν οι ΜΦ στο πλαίσιο του μαθήματος.

Αξιολόγηση

Κάθε ΜΦ θα πρέπει να προετοιμάσει μια εξαμηνιαία εργασία (περίπου 6000 λέξεων) σχετικά με θέμα του ενδιαφέροντός του/της, σχετικά με τη θεματική του μαθήματος μετά από συνεννόηση με τη διδάσκουσα. Η διδάσκουσα παρακολουθεί την εξέλιξη της εργασίας με βάση ενδιάμεσα κείμενα που παραδίδει κάθε φοιτητής σε τρεις προγραμματισμένες συναντήσεις.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Apple M.W. (1982), *Cultural and economic reproduction in education. Essays on class, ideology and the State*, London, Boston & Henley, Routledge and Kegan Paul.

Apple M.W. (1986), *Ιδεολογία και αναλυτικά προγράμματα* (μτφρ. Τ. Δαρβέρης), Θεσ/νίκη, Παρατηρητής

Apple M.W. (1996) “The Politics of Official Knowledge: Does a National Curriculum Make Sense?” in M.W.Apple, *Cultural Politics and Education*, Buckingham, Open University Press, 22-41.

Bernstein B. (1977) “Class and Pedagogies: Visible and Invisible” in J. Karabel & A.H. Halsey (eds), *Power and Ideology in Education*, New York, Oxford University Press (511-534).

Bernstein B. (1989) *Παιδαγωγικοί κώδικες και κοινωνικός έλεγχος*, (εισαγ. Μετφρ. Ι. Σολομών), Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Blackledge D., Hunt B. (1995), *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης* (μτφρ. Μ. Δεληγιάννη), Αθήνα, Έκφραση.

- Bourdieu P. (1977) “Cultural Reproduction and Social Reproduction” in J. Karabel & A.H. Halsey (eds), *Power and Ideology in Education*, New York, Oxford University Press (487-510).
- Durkheim E. (1969), *L'évolution pédagogique en France*, Paris, Presses Universitaires de France.
- Forquin J.-C. (1989), *Ecole et culture. Le point de vue des sociologues britanniques*, Bruxelles, De Boeck Université.
- Φραγκουδάκη Α. (1985), *Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης. Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο*, Αθήνα, Παπαζήση.
- Gibbons M., Nowotny H., Hand-Scott P. (2000) *Rethinking Science: knowledge production in an age of uncertainties*, Cambridge, Polity Press.
- Goodson I. (1987) *School Subjects and Curriculum Change*, Lewes: Falmer Press
- Hammersley M. & Hargreaves A. (1983), *Curriculum Practice: Some Sociological Case Studies*, London New York, Falmer Press.
- Karabel J. & Halsey A.H. (1977), “Educational Research: A Review and an Interpretation” in J. Karabel & A.H. Halsey (eds) *Power and Ideology in Education*, New York, Oxford University Press (1-85).
- Moore R. & Ozga J. (Eds) (1991), *Curriculum Policy*, Oxford, Pergamon / Open University.
- Moore R. Young M., “Knowledge and the Curriculum in the Sociology of Education: Towards a reconceptualisation” *British Journal of Sociology of Education*, 22, 4, 2001, 445-461
- Νούτσος Χ. (1979), *Προγράμματα μέσης εκπαίδευσης και κοινωνικός έλεγχος (1931-1973)*, Αθήνα, Θεμέλιο.
- Σολομών Ι., Κουζέλης Γ. (1994) (επιμ.) *Πειθαρχία και γνώση*, Αθήνα, ΕΜΕΑ
- Whitty G. (1985), *Sociology and School Knowledge. Curriculum theory research and politics*, London, Methuen.
- Young M.F.D. (1971), *Knowledge and Control: New Directions for the Sociology of Education*, London, Collier-Macmillan.
- Young M.F.D. (1998), *The Curriculum of the Future. From the 'New Sociology of Education' to a Critical Theory of Learning*, London, Falmer Press.

Παράδειγμα παρουσίασης μαθήματος του ΠΜΣ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ» από διδάσκοντα του Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου

Rights and Education

Module Summary

This module aims to introduce participants to a range of human rights issues in education. The course begins by exploring the origins, institutions and instruments of international human rights, and developing a critical analytical understanding of contemporary human rights discourse. We focus specifically on the right to education to explore whether and how this right has informed policy development in education. This is followed by a critical examination of educational policy contexts with regard to rights, non-discrimination and equal opportunities, focusing on class, gender, ‘race’/ethnicity, disability and sexuality.

Aims

- To extend and develop knowledge and understanding of human rights discourse.
- To consider and develop critical analytical perspectives on theories and concepts of the right to education, access, equality of opportunity and non-discrimination.
- To consider and explore how social inequalities are constructed as educational inequalities in the different policy contexts of social democracy, neo-liberalism and ‘post-socialism’.
- To develop knowledge and understanding of equality issues in education concerned with social class, gender, ‘race’/ethnicity, disability and sexuality from human rights perspectives.
- To explore and assess the role of human rights discourse in promoting educational and social equalities.
- To consider and evaluate the role of human rights education in promoting a human rights culture

Anticipated learning outcomes

By the end of the module you should have

- Developed and extended your knowledge and understanding of human rights discourse.

- Considered and developed critical analytical perspectives on theories and concepts of the right to education, access, equality of opportunity and non-discrimination.
- Considered and explored how social inequalities are constructed as educational inequalities in the different policy contexts of social democracy, neo-liberalism and ‘post-socialism’.
- Developed and consolidated your knowledge and understanding of equality issues in education concerned with social class, gender, ‘race’/ethnicity, disability and sexuality from human rights perspectives.
- Explored and assessed the roles of human rights discourse in promoting educational and social equalities.
- Considered and evaluated the role of human rights education in promoting a human rights culture

Structure

The module consists of ten weekly sessions. Each session will begin with an input from the tutor. The second part will be organised around group work or open discussion based on the preparatory readings, tutor input and any personal experiences that you wish to introduce.

Assessment

Assessment is by coursework, normally in the form of a single essay of around 5,000 words. You will usually choose from among a range of possible essay titles that will cover all the main areas discussed in the module. Individual titles can be negotiated with the tutor.

Reading

Andreopoulos, George, J. and Claude, Richard, P. (eds.) (1997) *Human Rights Education for the Twentieth Century*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Burbules, Nicholas C. and Torres, Carlos Alberto (eds) (2000) *Globalisation and education: critical perspectives*, London: Routledge

Gillborn, David & Youdell, Deborah (2000) *Rationing Education: Policy, Practice, Reform & Equity*, Buckingham: Open University Press

Hayton, Annette (ed.) (1999) *Tackling Disaffection and Social Exclusion: Education Perspectives and Policies*, London: Kogan Page

Klug, Francesca (2000) *Values for a godless age*, London: Penguin.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4.

Παράδειγμα παρουσίασης μαθημάτων του ΠΜΣ «ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ»

Ψυχοπαθολογία του παιδιού: κοινωνική και μαθησιακή περιθωριοποίηση

Διδάσκουσα: Όλγα Πανοπούλου-Μαράτου

Περίγραμμα μαθήματος

Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η παρουσίαση διαταραχών της παιδικής ηλικίας, οι οποίες συνεπάγονται ιδιαιτερότητες και αναπηρίες, που οδηγούν σε κοινωνική και εκπαιδευτική περιθωριοποίηση/ απομόνωση. Οι διαταραχές περιγράφονται ως προς τη συμπτωματολογία τους, τις ερευνητικές και θεωρητικές επιστημονικές προσπάθειες εύρεσης της αιτιολογίας τους (οργανική ή/ και ψυχογενής) και τις ποικίλες θεραπευτικές προσεγγίσεις για την αντιμετώπισή τους. Συζητούνται ιδιαίτερα οι δυσκολίες που επηρεάζουν την ομαλή ένταξη των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το μάθημα περιέχει ένα θεωρητικό μέρος (8-9 εβδομαδιαία μαθήματα), που στοχεύει στην εξοικείωση των μεταπτυχιακών φοιτητών με την κρατούσα στην Ελλάδα ορολογία των διεθνών εγχειριδίων κατάταξης των ψυχικών διαταραχών των παιδιών (DSM και ICD). Η παρουσίαση είναι κριτική απέναντι στην επικράτηση του κυρίαρχου ψυχιατρικού λόγου στην Ελλάδα, ενός λόγου που παραμένει περιγραφικός – φαινομενολογικός και οδηγεί σε «ετικετοποίηση» των παιδιών και άρα σε σημαντικό κοινωνικό αποκλεισμό. Το μάθημα περιέχει επίσης και ένα πρακτικό μέρος (3-4 εβδομαδιαία μαθήματα) με παρουσίαση video και συζήτηση περιπτώσεων παιδιών, που παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά συμπτώματα μερικών από τις διαταραχές που έχουν ήδη συζητηθεί στο θεωρητικό μέρος. Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου πραγματοποιούνται και επισκέψεις σε ειδικά σχολεία, θεραπευτικά κέντρα ή τάξεις ένταξης σε γενικά σχολεία, όπου οι σπουδαστές θα κάνουν την πρακτική τους άσκηση κατά τη διάρκεια του δευτέρου εξαμήνου των σπουδών τους.

Στόχοι

- Κριτική παρουσίαση των διεθνών ταξινομικών συστημάτων των νοητικών και ψυχολογικών διαταραχών των παιδιών, προκειμένου οι φοιτητές να εξοικειωθούν με την ορολογία που χρησιμοποιείται, έτσι ώστε να είναι προετοιμασμένοι για να συνεργαστούν με ειδικούς από άλλους επιστημονικούς κλάδους

- Ευαισθητοποίηση εκείνων που θα εργαστούν με ανάπηρα παιδιά στην ποικιλία των αλληλένδετων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στο σχολείο
- Παροχή του πλαισίου για την κατανόηση των διαφορετικών θεραπευτικών – εκπαιδευτικών προσεγγίσεων για τα παιδιά με σοβαρές αναπηρίες.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

- Οι σπουδαστές θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα των αναπηριών και της πορείας τους κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης και της κοινωνικοποίησης των παιδιών
- Οι σπουδαστές θα ευαισθητοποιηθούν ως προς τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το οικογενειακό περιβάλλον και θα είναι σε θέση να παραπέμπουν τις οικογένειες σε ειδικευμένα κέντρα αναλόγως
- Οι σπουδαστές θα γνωρίζουν πώς να συνεργαστούν με επιστήμονες από άλλες ειδικότητες προκειμένου να ενισχυθούν καλύτερα η οικογένεια και το παιδί για την κοινωνική ολοκλήρωση
- Οι σπουδαστές ευαισθητοποιούνται ώστε να αντιμετωπίζουν με κριτικό τρόπο τον κυρίαρχο στην Ελλάδα ψυχιατρικό λόγο.

Αξιολόγηση

Οι φοιτητές καλούνται κατά τη διάρκεια του δεύτερου μέρους της σειράς μαθημάτων να επιλέξουν μια από τις διαταραχές που συζητήθηκαν και να αναπτύξουν προφορικά με κριτικό τρόπο είτε 1-2 άρθρα από επιλεγμένη βιβλιογραφία για το θέμα, είτε να παρουσιάσουν υπό μορφή μελέτης περίπτωσης ενός παιδιού με το οποίο έχουν ήδη δουλέψει. Οι φοιτητές καταθέτουν επίσης μια γραπτή εργασία (3000-3500 λέξεων) πάνω στο θέμα της προφορικής τους παρουσίασης. Ο τελικός βαθμός βασίζεται στην προφορική παρουσίαση και στη γραπτή εργασία.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

International Classification of Diseases (I.C.D.) – 10th Revision. (Mental and Behavioural Disorders). Κατηγορίες F70, F80 και F90, που αφορούν στα παιδιά. W.H.O., 1992, σελ. 225-291.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Δ.Κ. και ΣΙΝΗ Α.Θ. *Διαταραχές σχολικής μάθησης και ψυχοπαθολογία*. Αθήνα, Εκδ. Βήτα Ιατρικές Εκδόσεις, 2004.

FRITH U. *Αυτισμός. Εξηγώντας το αίνιγμα*. Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1994. Μετάφρ. Γ. Καλομοίρης.

HOBSON P. (2002) *The cradle of thought*. © Peter Hobson.

Το λίκνο της σκέψης. Αθήνα, 2006, εκδ. Παπαζήση. Ελλ. μετάφραση: Μαρία Σόλμαν.

ΚΑΛΑΝΤΖΗΣ Κ.Γ. *Διαταραχές του λόγου στην παιδική ηλικία*. Αθήνα, 1957, Εκδόσεις Ι. Καμπανά.

LEUZINGER-BOHLEBER M. (Υπό δημοσίευση) AD/HD – a field for contemporary psychoanalysis? Some clinical, conceptual and neurobiological considerations based on the Frankfurt Prevention Study. Εισήγηση μετά από πρόσκληση της Ελληνικής Εταιρείας Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας Παιδιού και Εφήβου και της Ελληνικής Ψυχαναλυτικής Εταιρείας, Αθήνα, Οκτ. 2005.

MARATOS O. Psychoanalysis and the management of pervasive developmental disorders. In C. Trevarthen, K. Aitken, D. Papoudi & J. Robarts. *Children with Autism: Diagnosis and Interventions to Meet Their Needs*. London, 1996, Jessica Kingsley Publ., Ch. 12, pp. 161-171.

ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ-ΜΑΡΑΤΟΥ Ο. Αυτισμός ή / και παιδική ψύχωση; Προβλήματα διαφορικής διάγνωσης στις διάχυτες διαταραχές της ανάπτυξης. Εισήγηση στο Στρογγυλό τραπέζι «Ψυχωτικές διαταραχές κατά την προσχολική και σχολική ηλικία», του Συμποσίου «Ψυχωτικές διαταραχές: Φαινομενολογία –Αιτιολογία-Πρόγνωση», Πάτρα 22-23/2/2003.

ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ-ΜΑΡΑΤΟΥ Ο. Παράγοντες που συντελούν στη σχολική αποτυχία τα δυο πρώτα χρόνια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Πρακτικά Β' Ψυχολογικού Συνεδρίου Κύπρου. Λεμεσός, 1987, σελ. 67-75.

ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ-ΜΑΡΑΤΟΥ Ο., ΣΟΛΜΑΝ Μ. & ΜΙΧΟΥ-ΚΑΡΥΔΗ Α.

Τεστ αναγνωστικής ικανότητας για παιδιά Α' και Β' Δημοτικού. Σύγχρονη Εκπαίδευση, 1985, τεύχος 24, 71 - 83.

ΠΟΡΠΟΔΑΣ Κ. Δ. Δυσλεξία. Η ειδική διαταραχή στη μάθηση του γραπτού λόγου. Αθήνα, 1992.

ΣΙΔΕΡΗ Α. (Επιμ. Εκδ.) Ενταξη: ουτοπία ή πραγματικότητα; Αθήνα, 2000, Ελληνικά Γράμματα, κφ. 2, 3 και 5.

ΤΣΙΑΝΤΗΣ Ι. & ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΣ Σ. (Επιμ. Εκδ.) Σύγχρονα Θέματα Παιδοψυχιατρικής, Β' Τόμος (2 μέρη). Αθήνα, 1988, Εκδόσεις Καστανιώτη.

WINNICOTT D.W. (1952) Psychoses and child care. In *Psychoanalysis through Padiatrics*, London, Hogarth Press, 1977, p. 219-228.

Το παιδί με την ελάχιστη εγκεφαλική δυσλειτουργία. Σεμινάριο, Ιατρική, 1979, 29, 3, 291-310.

Ψυχοκοινωνικός νανισμός. Σεμινάριο, Ιατρική, 1982, 42, 6, 462-473.

Μαθησιακές δυσκολίες. Σύγχρονες απόψεις και τάσεις. Σεμινάριο, 1987, Ελληνική Εταιρεία Ψυχικής Υγιεινής και Νευροψυχιατρικής του Παιδιού.

Εκπαιδευτική και κοινωνική ένταξη ατόμων με αναπηρίες

Διδάσκουσα: Α. Ζώνιου-Σιδέρη

Περίγραμμα μαθήματος

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η συζήτηση σχετικά με την ένταξη ατόμων με αναπηρίες στην εκπαίδευση και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο που καταδεικνύει τη σύνδεση παιδαγωγικών και πολιτικών σκοπών. Οι εκπρόσωποι της παιδαγωγικής της ένταξης επιχειρούν να υποστηρίξουν την κοινή εκπαίδευση ανάπηρων και μη μαθητών, θέτοντας ως αιχμή του δόρατος της προβληματικής τους κοινωνικές, πολιτικές και παιδαγωγικές δραστηριότητες, που αποσκοπούν στην καλύτερη κοινωνική ένταξη μειονοτικών εν γένει ομάδων, στις οποίες ανήκουν τα παιδιά που προέρχονται από κοινωνικά αδύναμες οικογένειες. Με τον τρόπο αυτό, μέσω της ένταξης, η παιδαγωγική συμβάλλει στην προαγωγή μιας πολυπολιτισμικής-ανοιχτής κοινωνίας.

Η ενταξιακή ωστόσο εκπαίδευση έχει σαφή *κοινωνική λειτουργία*, στην οποία σημαντικό ρόλο διαδραματίζει, εκτός από το νηπιαγωγείο ως η πρώτη σχολική βαθμίδα, το σχολικό σύστημα γενικότερα, διότι η ένταξη στο σχολείο αποτελεί βασική προϋπόθεση ή, αλλιώς, προαπαιτούμενο της κοινωνικής ένταξης.

Στις ενότητες του μαθήματος περιλαμβάνεται επίσης, η μελέτη ψυχολογικών και κοινωνικών προσεγγίσεων της αναπηρίας στο πλαίσιο της ευρύτερης ενταξιακής προβληματικής και οι επιπτώσεις των διαφορετικών προσεγγίσεων στην εκπαιδευτική πολιτική και πράξη. Αναλύονται οι σύγχρονες θεωρίες σχετικά με την αναπηρία όπως η θεωρία της κοινωνικής κατασκευής και οι βιωματικές, πολιτισμικές προσεγγίσεις της αναπηρίας. Έμφαση δίνεται στην κριτική που αναπτύχθηκε από ανάπηρους και μη ανάπηρους κοινωνιολόγους και εκπαιδευτικούς όσον αφορά τις παραδοσιακές θεωρίες της αναπηρίας.

Γενικοί στόχοι του μαθήματος

- Ανάλυση του θεωρητικού πλαισίου της ενταξιακής εκπαίδευσης

- Προσδιορισμός της ενταξιακής εκπαίδευσης: Αρχές, στόχοι, πρακτικές
- Σύγχρονοι προβληματισμοί της εκπαιδευτικής και κοινωνικής ένταξης ατόμων με αναπηρίες: Κοινωνιολογική -πολιτική προσέγγιση

Ειδικοί στόχοι του μαθήματος

- Να εισάγει τους ΜΦ στην προβληματική της εκπαιδευτικής και κοινωνικής ένταξης
- Να εισάγει τους ΜΦ στο πεδίο της μελέτης της Αναπηρίας.
- Να συσχετίσει το πεδίο της μελέτης της Αναπηρίας με αυτό της Ειδικής και Ενταξιακής Αγωγής.
- Να χρησιμεύσουν τα παραπάνω στους ΜΦ ως υποστηρικτικό πλαίσιο για την ανάπτυξη της κριτικής ικανότητάς τους.
- Να ενισχυθεί η ικανότητα των ΜΦ να αναπτύξουν την επιστημονική επιχειρηματολογία τους στον προφορικό και γραπτό λόγο.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι ΜΦ θα πρέπει να:

- Να έχουν αποκτήσει σφαιρική και εμπειρισταωμένη άποψη για την εκπαιδευτική και κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρίες
- Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι ΜΦ θα πρέπει να:
- Να έχουν μια σφαιρική άποψη σχετικά με θέματα που αφορούν την
- ψυχολογική και κοινωνική προσέγγιση της αναπηρίας.
- Να έχουν εξοικειωθεί με τα σύγχρονα ρεύματα της μελέτης της αναπηρίας
- Να είναι σε θέση να συσχετίζουν τη νέα αυτή θεωρητική γνώση με την
- επαγγελματική τους εμπειρία και πρακτική
- Να χρησιμοποιούν κριτικά τη διεθνή βιβλιογραφία
- Να έχουν βελτιώσει την αναλυτική τους ικανότητα, καθώς και την
- ικανότητα δόμησης της επιχειρηματολογίας τους.

Δομή

Το μάθημα απαρτίζεται από τριώρες εβδομαδιαίες συναντήσεις. Κάθε εβδομάδα μια ομάδα ΜΦ αναλαμβάνει την παρουσίαση συγκεκριμένης αρθρογραφίας. Η επεξεργασία των άρθρων αυτών είναι αποτέλεσμα ομαδικής εργασίας, κριτικής, δηλαδή, επισκόπησης, την οποία οι ΜΦ παρουσιάζουν στο σεμινάριο. Η δομή είναι η ακόλουθη:

Εισαγωγή, αντικείμενο και στόχοι του μαθήματος

Ψυχολογική προσέγγιση της αναπηρίας: το ιατρικό-ψυχολογικό μοντέλο της αναπηρίας, η θεώρηση της αναπηρίας ως μειονεκτικότητα, η σχέση αναπηρίας-μη αναπηρίας.

Κοινωνική προσέγγιση της αναπηρίας: η προσέγγιση της κοινωνικής κατασκευής της αναπηρίας, η προσέγγιση της κοινωνιολογίας του ανάπηρου σώματος και η βιωματική προσέγγιση της αναπηρίας, η αναπηρία ως μια όψη της διαφορετικότητας.

Εκπαίδευση και αναπηρία: η συμβολή των ψυχολογικών και κοινωνικών προσεγγίσεων στην εκπαιδευτική διαδικασία, οι αντιλήψεις εκπαιδευτικών και ανάπηρων μαθητών και οι επιπτώσεις τους στην αλληλεπίδραση εκπαιδευτικών και ανάπηρων, η αντιμετώπιση της αναπηρίας στην εκπαιδευτική πράξη.

Κριτική επισκόπηση της προαναφερθείσας βιβλιογραφίας και παρουσίαση εργασιών από τους φοιτητές.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών γίνεται σύμφωνα με τα ακόλουθα κριτήρια:

- Συμμετοχή στο μάθημα και παρουσίαση βασισμένη στην ενδεικτική βιβλιογραφία (35%)
- Ατομική εργασία περίπου 5000 λέξεων. Το θέμα της εργασίας θα συμφωνηθεί με τη διδάσκουσα και θα εμπίπτει στη θεματολογία του μαθήματος (65%).

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Η παρακάτω βιβλιογραφία είναι απλά ενδεικτική και προσαρμόζεται στις εκάστοτε ανάγκες και στα ενδιαφέροντα των ΜΦ.

Abberley, P. (1996) *Work, Utopia and Impairment* in L. Barton (ed.) Disability and Society: Emerging Issues and Insights, Longman: London.

Allan, J. (1999) Actively Seeking Inclusion; Pupils with Special Needs in Mainstream Schools, Falmer Press: London.

Chappell, A. and Lawthom, R. (2001) *Making Connection: the Relevance of the Social Model of Disability for People with Learning Difficulties*, British Journal of Learning Disabilities, Vol. 29, pp. 45-50.

Corbett, J. (1998) Special Educational Needs in the Twentieth Century; A Cultural Analysis, Cassell: London.

- Corker, M. and French, S. (1999) *Reclaiming Discourse in Disabilities Studies*, in M. Corker and S. French (eds.) Disability Discourse, Open University Press: Buckingham.
- Hughes, B. (1999) *The Constitution of Impairment: Modernity and the Aesthetic of Oppression*, Disability and Society, Vol. 14, No. 2, pp. 155-172.
- Oliver, M. (1996) *A Sociology of Disability or a Disablist Sociology?* in L. Barton, (ed.) Disability and Society: Emerging Issues and Insights, Longman: London.
- Shakespeare, T. and Watson, N. (1997) *Defending the Social Model* in L. Barton and M. Oliver (eds.) Disabilities Studies: Past, Present and Future, The Disability Press: Leeds
- Vlachou, A. (1997) Struggles for Inclusive Education: An Ethnographic Study, Open University Press: Buckingham.
- Vlachou-Balafouti, A. and Zoniou-Sideris, A. (2000) *Greek Policy Practices in the Area of Special/Inclusive Education* in F. Armstrong, D. Armstrong, L. Barton (eds.) Inclusive Education: Policy, Contexts and Comparative Perspectives, David Fulton Publishers: London.
- Willett, J. and Deegan, M. (2001) *Liminality and Disability: Rites of Passage and Community in Hypermodern Society* in Disability Studies Quarterly, Vol. 21, No. 3, pp. 137-152 www.cds.hawaii.edu
- Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (1996) Οι Ανάπηροι και η Εκπαίδευσή τους: Μια Ψυχοπαιδαγωγική Προσέγγιση της Ένταξης, Ελληνικά Γράμματα: Αθήνα [β' έκδοση] [in Greek].
- Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (2000α) Η Αναγκαιότητα της Ένταξης: Προβληματισμοί και Προοπτικές στο Α. Ζώνιου-Σιδέρη (επιμέλεια) Ένταξη: Ουτοπία ή Πραγματικότητα; Η Εκπαιδευτική και Πολιτική Διάσταση της Ένταξης Μαθητών με Ειδικές Ανάγκες, Ελληνικά Γράμματα: Αθήνα [in Greek].
- Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (2000β) Η Εξέλιξη της Ειδικής Εκπαίδευσης. Από το Ειδικό στο Γενικό Σχολείο στο Α. Ζώνιου-Σιδέρη (επιμέλεια) Άτομα με Ειδικές Ανάγκες και η Ένταξή τους (Πρακτικά Επιμορφωτικών Σεμιναρίων), Ελληνικά Γράμματα: Αθήνα [in Greek].

Inclusive policy and practice: cross-cultural perspectives

Tutors: Roger Slee & Michele Moore (Institute of Education, University of London)

Introduction to the module:

In the Modules studied so far we have approached issues relating to inclusion and exclusion in education from a number of different perspectives.

In this Module, Inclusive Policy and Practice: Cross-cultural Perspectives, we are going to move outwards and away from the dominant concepts, principles and practices which frame ‘our own’ national, or regional contexts, and explore other possible ways of understanding difference. By examining different ‘ways of seeing’ – and, in particular, different constructions of, and responses to, difference - in unfamiliar contexts, we will be able to look back on the *familiar* from fresh vantage points and in the light of alternative interpretations and different values systems.

Here is a summary of the *aims* of the Module:

- To explore the range of ways in which policies and practices relating to inclusive education are understood, implemented and experienced in different contexts.
- To explore the benefits and challenges of cross-cultural analysis.
- To identify and critically engage with the different barriers to inclusion both within and across societies and communities.

The principle *intended learning outcomes* are that, by the end of the study period for this Module, students will:

- Have an increasingly informed understanding of the values, priorities and significance of cross-cultural approaches.
- Increasingly recognise the importance of critical reflection with regard to their own values and practices.
- Develop a greater awareness of key issues and how they have been shaped by changing social contexts.

Key texts for this module are:

Armstrong, F. and Barton, L. (Eds) (1999) *Disability, Human Rights and Education*. Buckingham: Open University Press.

Armstrong, F. (1999) Comparative Perspectives on Difference and Difficulty: a cross-cultural approach’ in Barton, L. and Armstrong, F. (Eds) *Difference and Difficulty; Insights, Issues and Dilemmas*, Sheffield, University of Sheffield

Barton, L. and Armstrong, F. (Eds) (2007) *Policy, Experience and Change: Cross-cultural reflections on inclusive education*. Dordrecht: Springer Books.

Booth, T. & Ainscow, M. (2002) *Index for Inclusion. Developing learning and participation in schools*. Bristol. CS1E (Revised Edition).

Booth, T. and Ainscow, M. (Eds) (1998) *From Them To Us: An International Study of Inclusion in Education*, London, Routledge

- Halpin, D. & Troyna, B. (1995) 'The Politics of Education Policy Borrowing' in *Comparative Education*, Vol 31 (3) pp 299-302.
- Miles, M. & Hussein, F. (1999) 'Rights and Disabilities in Educational Provision in Pakistan and Bangladesh: roots, rhetoric, realist' in Armstrong, F. & Barton, L. (Eds) *Disability, Human Rights and Education*. Buckingham. Open University Press.
- Moore, M. & Dunn, K. (1999) 'Disability, Human Rights and Education in Romania' in Armstrong, F. & Barton, L. (Eds) *Disability, Human Rights and Education. Cross-cultural perspectives*. Buckingham. Open University Press
- Porter, G. (2001) 'Disability and Inclusive Education', *Disability World*: Issue no. 8, May-June 2001. (<http://www.disabilityworld.org>)
- Rustemier, S. (2002) *Social and educational justice. The human rights framework for inclusion*. Bristol. CS1E.
- Sadler, M. (1902) 'The unrest in secondary education in Germany and elsewhere' in *Board of Education Education in Germany: Special Reports on Education Subjects*, Vol 9 London: HMSO.